

ACTA ITALICA

7

ACTA
IN CONSILIO SECRETO

in castello Portæ Jovis

MEDIOLANI

a cura di

ALFIO ROSARIO NATALE

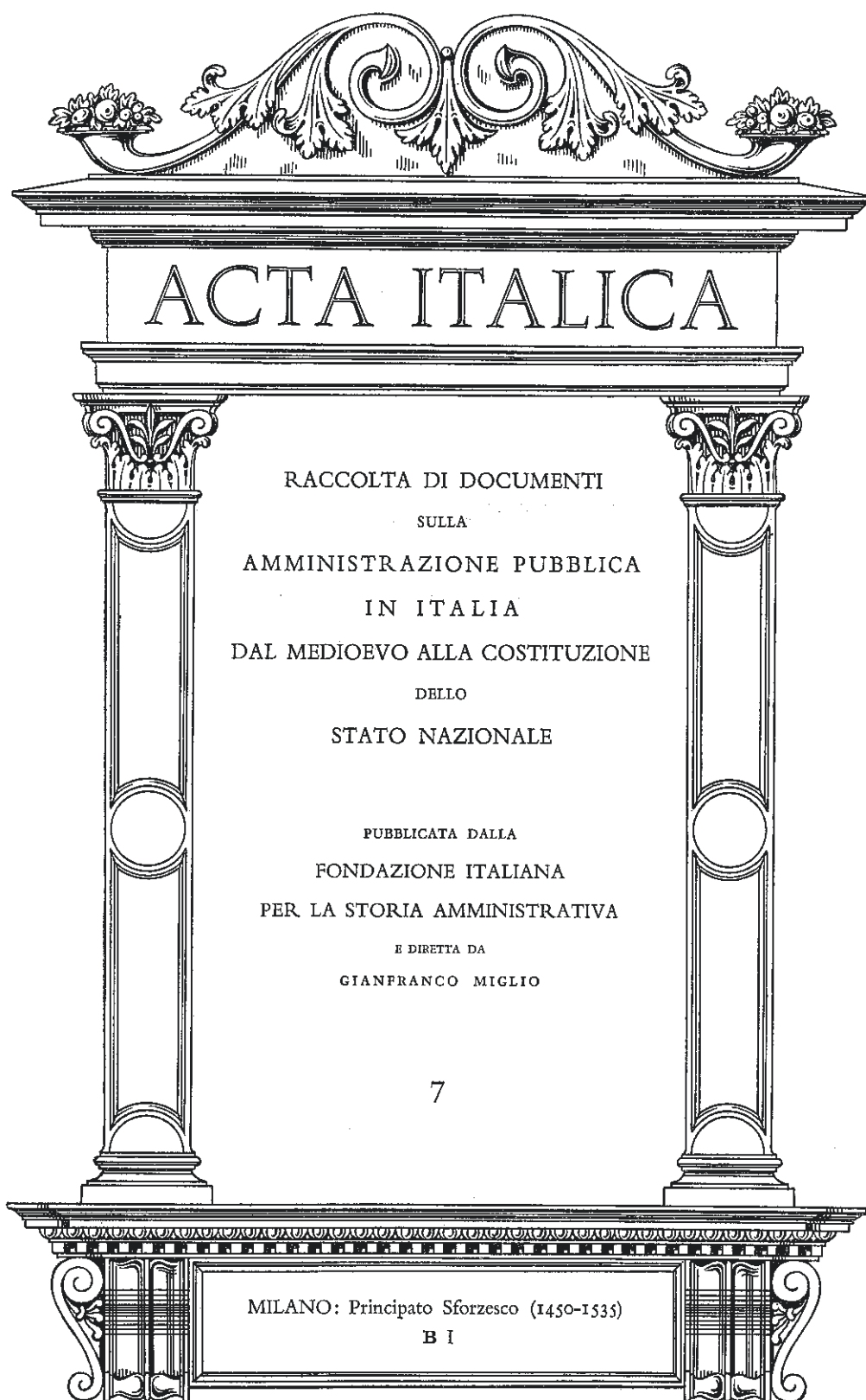
TOMO SECONDO

(11 aprile 1478 - 22 dicembre 1478)

PER I TIPI DELL'EDITORE DOTT. ANTONINO GIUFFRÈ
MILANO * MCMLXIV

ACTA ITALICA

RACCOLTA DI DOCUMENTI
SULLA
AMMINISTRAZIONE PUBBLICA
IN ITALIA
DAL MEDIOEVO ALLA COSTITUZIONE
DELLO
STATO NAZIONALE

PUBBLICATA DALLA
FONDAZIONE ITALIANA
PER LA STORIA AMMINISTRATIVA
E DIRETTA DA
GIANFRANCO MIGLIO

7

MILANO: Principato Sforzesco (1450-1535)

B I

ACTA ITALICA

MILANO: Principato Sforzesco (1450-1535)

SERIE B: AMMINISTRAZIONE CENTRALE

DIVISIONE I: GENERALE

ACTA IN CONSILIO SECRETO

in castello Portæ Jovis

MEDIOLANI

a cura di
ALFIO ROSARIO NATALE

TOMO SECONDO
(11 aprile 1478 - 22 dicembre 1478)

PER I TIPI DELL'EDITORE DOTT. ANTONINO GIUFFRÈ
MILANO * MCMLXIV

TUTTI I DIRITTI RISERVATI
ALLA
FONDAZIONE ITALIANA PER LA STORIA AMMINISTRATIVA

Tabula repertoria actorum secretorum
quae hoc
in libro registrata sunt

Tabula repertoria actorum secretorum quae hoc in ps
libro registrata sunt, videlicet:

Primo, littere d. Johannis de Bentivogliis et Caroli Vicecomitis responsive quod ipse d. Johannes nollet mittere armigeros suos in Forum Julii	f 1.
De intrata Plebis Ayate circa Lambrum	f 1.
De cerimoniis intronizationis principis Johannis Galeaz	f 1.
De Thoma de Guarantaneis de Sissa parmensi	f 1.
De commissione facta Alexandro Collette ducali cancellero ut scribat d. Johanni de Bentivogliis ut omnino mittat armigeros suos ut supra	f 1.
De Johanne Antonio Vicecomite	f 1.
De Johanne Stefano dicto Contino	f 1.
De Johanne de Belloschio et Michele de Roxate	f 1.
De Zenesio Anghusciola	f 2.
De litteris ex Janua de non aprobanda pace Neapoli ordinata cum Catalanis	f 2.
De d. Hectorino Spinula	f 2.
De d. Bartholomeo de Puteo contra dominam Margarittam de Alegris	f 2.
De d. Francisco de Valperga	f 2.
De responsione Prosperi Lampugnani	f 2.
De removendis provixionatis de domo Georgii Grassi	f 2.
De petitione d. Johannis Baptiste de Languillaria	f 3.
De litteris Perusinarum petentibus non dari auxilium suis rebellibus	f 3.
De d. Petro Aliprando	f 3.
De Tebaldo filio d. Quidonis Vicecomitis	f 3.
De Donato de Bernarigio	f 3.

TABULA REPERTORIA ACTORUM SECRETORUM

	De litteris Francisci Malette commissarii Placentie	f 3.
	De relatione Johannis Petri Panigarole de differentia Scottorum	f 3.
	De Dimetrio Albanexio squadrerio provixionatorum	f 3.
	De litteris ex Roma Florentia et Bononia in facto beneficii quod possidebat nepos domini Johannis de Marliano	f 3.
	De Morello Scarpa ducali provixionato	f 4. 6
	De Magdalena de Syronibus	f 4.
	De d. Johanne Baptista vicario Potestatis Placentie	f 4.
	De litteris scriptis Commissario Parme de Tristano Scotto	f 4.
	De Gabriele de Advocatis et consortium	f 4.
	De Baldessari et Gasperino de Blassa	f 4.
	De Tadino de Tadinis	f 4.
	De provisionatis missis cum Potestate Busti Arsitii	f 4.
p 6	De Michaelae Hectoris ambaxatori Cotignole	f 4.
	De litteris Capitanei Cotignole	f 4.
	De Johanne Marcho Tuschano	f 4.
	De litteris Capitanei Modoetie	f 4.
	De Johanne Galarino	f 5.
	De differentia vicinorum Porte Ticinensis Mediolani	f 5.
	De responsione facta Cancellario Princivalli de Lampugnano	f 5.
	De taxis assignatis comiti Carolo de Lugo	f 5.
	De salvoconducto concessio Phylippo de Solario	f 5.
	De Bernabino de La Cavarina	f 5.
	De Comitibus Laudensibus circa palificata Abdue	f 5.
	De petitione comitum Bartholomei et Johannis Francisci de Angisolis	f 6.
	De petitione domini Luce Grimaldi	f 6.
	De querela Jacobi Zaboli	f 6.
	De litteris Francisco Pagnano ut duci faciat ad se illum qui ibat in Hast cum sparveriiis	f 6.
	De querela illorum de Listate	f 6.
	De ordinatione facta Irio Venegono quod non faciat salvoconductus in Genua nec in Genuensi	f 6.
	De conclusione quod scribatur domine Ducisse Sabaudie	f 6.
	De comissione facta Capitaneo Justicie ut detentum apud se teneat presbyterum Johannem Stephanum Vicecomitem	f 6.
	De Gabriele Paleario et Pasino de Lacu	f 6.
	De differentia Saonensium quam habent cum Officio Sancti Georgii Janue	f 7.
	De petitione Tadini de Tadinis de Caravagio	f 7.

TABULA REPERTORIA ACTORUM SECRETORUM

De deliberatione facta cum d. Johanne de Comite ut mittat quingenta armigeros ex suis in Forum Julii	f 7.
De cantoria ecclesie Alexandrie	f 7.
De Acciarito Portinario	f 7.
De Johanne Almagao Laudensi	f 7.
De illis de Balbis cum illis de Mentaciis	f 7.
De differentia vicinorum Porte Ticinensis	f 7.
De comite Bartholomeo et nepotibus Scottis	f 7.
De Ordinariis Ecclesie Maioris Mediolani	f 7.
De capitulis faciendis cum Johanne Aloysio de Phlischo	f 8.
De Zanino Barbato	f 8.
De facienda solemnitate Principis die dominico seguente si in die sancti Georgii plueret	f 8.
De causa Scottorum	f 8. 9.
De Janne de Martignonibus	f 8.
De Stafferiis ducalibus	f 8.
De Deputatis super ordinibus bladorum	f 8.
De Francisco Maletta	f 8.
De provisione facienda ordinibus bladorum et denariis qui exiguntur pro sigillo et tracta	f 8.
De Dominico Cugnolo	f 9.
De Saturno Villano	f 9.
De Francisco de Bassis	f 9.
De Catallano Villano	f 9.
De illis de Castellatio cum Marcho Trotto	f 9.
De Capitaneo Justicie Mediolani	f 9.
De d. Alexandro Poeta oratore Bononiensium	f 9. 10. 11. 12.
De uxore quondam Guarischi de Cornello	f 9.
De supplicatione familiæ Lampugnanae pro apellando Johanne Andrea proditore et paricida non de Lampugnano seu de Lissiis ut est	f 10.
De supplicatione domini Johannis Botte	f 10.
De commissione facta d. Lucę Grimaldo et d. Johannis An- dree Cagnole de intelligendo supplicationem Lampu- gnanorum	f 10.
De domino Gofredo de Petrasancta oratore d. Johannis de Nure	f 10.
De domino Antonio Bernerio	f 10.
De receptione d. Hybletti de Phlischo ad gratiam et stipu- latione contractus	f 10.
De licentia facta Johanni de Trivultio possendi accipere uxorem brixensem	f 11.

p 7

TABULA REPERTORIA ACTORUM SECRETORUM

De licentia facta Christophoro Guasco portandi divisia albi et morelli	f 11.
De illis de Sancto Petro in Glassiate	f 12.
De deliberata relaxatione nonnullorum carceratorum in Mastalla	f 12.
De Gabellariis salis pergaminorum totius Ducalis Domini	f 12.
De mittendis quinque milibus ducatis domino Johanni de Bentivoliis	f 12.
De litteris Antonii de Applano	f 12.
De responso facto presbytero Antonio de Cella nuncio totius Familie Spinulorum	f 13.
De conclusione facta de Aloysio Beccheto	f 13.
De domina Margaritta de Malettis	f 13.
De Ruffino de Muris oratore d. Ducis Sabaudie	f 13. 17
De magnifica d. Beatrice	f 13.
p 8 De domino Johanne Baptista de Languillaria	f 13. 16.
De Karolo de Sancto Severino	f 13.
De litteris ex Bononia et ex Cotignola de d. Galeotto de Faventia	f 13.
De litteris ex Genua	f 14.
De illo de Folibus	f 14.
De Traversa armorum familiari	f 14.
De Tristano Scotto	f 14.
De Lazaro Pagnano	f 14.
De Comunitate Valentie	f 14.
De quodam de Bregno qui fecit XXIII vulnera patri suo	f 14.
De Francisco Pagnano	f 14.
De domino Johanne Francisco Palavicino	f 14.
De Catellano Villano	f 14.
De capiendo quodam Ricciardo particeps cedis quondam principis Galeacii	f 14.
De Magistris Ordinariis et Extraordinariis	f 14. 15
De Bernabino de Monteacuto	f 15.
De Jacobo Alferio secretario	f 15. 16.
De Thoma de Sancto Aloysio	f 15.
De domino Baptista de Campofregosio	f 15.
De differentia comitis Galeotti et Johannis Caymi	f 15.
De domina Orieta et d. Theodorina de Villafrancha	f 15.
De Commissario Pontremuli	f 15. 16.
De litteris d. Philippi Sacramori ex Florentia	f 15.
De conclusione scribendi dominis Johanni de Comite et Johanni de Scipiono	f 16.

TABULA REPERTORIA ACTORUM SECRETORUM

De Zanino Barbatto	f 16.
De Silvestro de Viarana	f 16.
De Oratoribus senensibus	f 16.
De causa Ordinariorum Maioris Ecclesie Mediolani cum illis de Raudi	f 16.
De illis de Nicellis contra d. Antonium Carazolum	f 16.
De fure detento ad instantiam Petri Regne	f 16.
De mittendo Nuncio ad Vicarium Archiepiscopi Mediolani pro Ordinariis Ecclesie Maioris Mediolani	f 16.
De d. Job oratore domini Galeotti de Faventia	f 17.
De causa hominum Castrinovi Terdonensis	f 17.
De filio Poli Advogadri	f 17.
De ser Michaelle cancellario comitis Hyeronimi	f 17.
De mittendo domino Johanne Angelo de Florentia pro ora- tore Florentiam	f 17.

p 9

ACTA IN CONSIGLIO SECRETO
MEDIOLANI

1478 die XI aprilis, de mane.

p 33

Habitus est Senatus in loco Consilii, in quo interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 5 d. Joannes de Scipiono,
d. Orpheus de Ricavo,
d. Joannes Jacobus Trivultius,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Simonetta.
- 10 D. Joannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Simonetta } secretarii.

Franciscus Ritus, cancellarius.

15 Fuerunt lectę litterę domini^a Joannis de Bentivoliis et Caroli Vicecomitis, responsivę quod dictus dominus Joannes, multis rationibus, non vellet mittere suos centum armigeros in Forum Julium; super quibus fuit conclusum ut iustificate respondeatur et replicetur et mandetur, vigore capitulorum, ut omnino debeat mittere dictos armigeros, ut requisitum est.

20 Circa intratam Plebis Ayate circa Lambrum, quę fuit assignata comiti Angelo de Balbiano¹ cum iurisdictione, repertum est quod predicta intrata excedit summam librarum septemcentum contra intentionem ill. mę Dominę nostrę et, ideo, conclusum est quod committatur Magistris Intratarum quod faciant retineri ipsi comiti Angelo super Lacu Cumarum eam summam intratę, quę est supra libras septemcentum in intratis dicte Plebis Ayate.

^a do corr. su raschiatura.

25 1. Angelo di Gabriele Balbiano ricevette dovette sottrarre alla famiglia in lotta nel Agliate in compenso dei beni che la duchessa feudo di Chiavenna. Cfr. *Acta* I, 18, 38.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Joanne de Scipiono,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Johanne Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

5

D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Simonetta } secretariis.

10

p 34

Francisco Ritio, cancellario.

Presentibus, etiam,

d. Andriotto Del Mayno,
d. Augustino Rubeo,
d. Joanne de Castronovate,
d. Joanne Chiappano,

15

Antonio de Landriano, thesaurario.

Fuit multum disputatum et consultatum de cerimoniis intronizationis Principis nostri et de modo servando; et tandem fuit conclusum quod Joannes Chiappanus^a ponat ordinem servandum in scriptis et, postea, ostendat et consultabitur. 20

In facto Thomæ de Quarentaneis, de Sissa, parmensis, conquerentis quod per Comites de Sissa arripuerunt sibi centumdecem ducatos, quia habebat libras vigintisex grossorum genuensium, conclusum ut scribatur Commissario Parmę, ut rem intelligat et provideat ne dicto querelanti fiat iniuria.

Item, fuit commissum Alexandro Collettę, ducali cancellario, ut scribat domino Joanni de Bentivoliis et Carolo Vicecomiti, ut omnino societas domini Joannis de Bentivoliis vadat in Forum Julii et hoc instantissime, requirendo vigore capitulorum etc., ut in minuta litterarum apparet. 25

Super supplicatione Joannis Antonii Vicecomitis, filii Bartholomei, dolentis de domino Alberto Vicecomite, conclusum fuit ut supplicatio mittatur Capitaneo Justicię Mediolani, qui provideat ut iusticię noverit convenire^a. 30

^a Parzialmente corr. con ripasso penna e su raschiatura.

2. Sescalco generale ducale.

Super supplicatione Joannis Stephani dicti Contini, conquerentis de Galeacio Vicecomite, conclusum fuit quod Capitaneus Justicie Mediolani intelligat et justiciam faciat.

5 Super supplicatione Joannis de Belloschio et Michaelis de Roxate, magistrorum a muro, conquerentium non satisfieri sibi a Magistris Extraordinariis de credito quod habent cum Camera, ut commissum eis fuit per litteras ducales, fuit conclusum quod dicta supplicatio remittatur ad Magistros Extraordinarios, qui intelligant et opportune provideant, ne supplicantes juste con-

10 Super petitione Zenesii Angusciolę, petentis novam commissionem de compositione cause, quam habet cum Bartholomeo et Johannifrancesco Angusciolis, pro hereditate Joannis Galeacii Angusciolę fuit multum consultatum, deinde conclusum ut respondeatur quod litterę non possunt fieri super hac re, nisi de consensu partis, et, si ipsi possunt inter se concordare, placebit Principibus
15 nostris; si vult exspectare, mittetur pro parte et tentabitur ista commissio compositionis³. p 35

1478 die XIII aprilis, de mane

Habitus est Senatus, in quo interfuerunt infrascripti, videlicet:

20	d. Petrus Maria Rubeus, d. Joannes de Scipiono, d. Palavicinus, d. Jo. Jacobus Trivultius, d. Petrus de Landriano, d. Cichus Simonetta.	
25	D. Joannes Simonetta d. Bartholomeus Calchus d. Johannes Jacobus Simonetta	} secretarii.
	Franciscus Ritijs, cancellarius.	

30 Fuerunt lectę litterę ex Genua de non approbanda tregua, sive pace ordinata Neapoli cum Catalanis; super quibus fuit multum disputatum, et tandem fuit conclusum ut scribatur Nicodemo quod respondeat ista esse duo contraria:

35	3. Gli Anguissola, Angussola, Angusciola o de Angusciolis, etc., oltre che notabili tra i possidenti e feudatari piacentini, furono negli uffici sforzeschi funzionari, spesso in distinta	posizione: tra coloro dei quali qui trattasi, Gian Francesco sarà elevato al Consiglio Segreto da Ludovico il Moro nel 1488; anche gli altri ebbero cariche importanti.

non ratificare treguam cum Catalanis et non armare triremes; et ideo hic non bene intelligi; itaque debeant Genuenses cogitare super hac re mature quid sit faciendum pro honore Principum nostrorum et illius civitatis et ad utilitatem subditorum.

Item, fuit auditus d. Hectorinus Spinula, qui, nomine domini Prosperi Adurni, gubernatoris Genue, rogavit aliquod subsidium pro maritandis filiabus suis et quod est fidelissimus servitor Principum nostrorum etc.; cui fuit responsum quod consultabitur cum illustrissima Domina; deinde, responditur.

p 36 Super supplicatione domini Bartholomei de Putheo contra dominam Margarittam de Alegris, pro testamento domini Francisci de Puteo, fuit conclusum quod domini de Consilio Justitię intelligant et provideant ut iustum fuerit et justitię noverint convenire, ita ut neutra partium juste conqueri possit. 10

1478 die XIII^a aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, in quo interfuerunt infrascripti, videlicet: 15

d. Joannes de Scipiono,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Ricavo,
d. Jo. Jacobus Trivultius,
d. Cichus Simonetta. 20

d. Joannes Simonetta
d. Bartholomeus Calchus } secretarii.

Franciscus Ritius, cancellarius.

Comparuit dominus Franciscus de Valperga et rogavit, ut removerentur quidam provisionati positi in domo Georgii Grassi infirmi, qui prohibent ne ipse Franciscus intret dictam domum. 25

Respondit Prosper Lampugnani quod ipse Franciscus nihil habeat agere cum filiabus dicti Georgii, quę sunt neptes^a ipsius Prosperi et ideo non debet se intromittere in hac re; et habeat curam suę cusinę et rerum suarum etc.; et petiit quod puellę ponantur in monasterio; deinde, nubant, ut placebit illustrissimę Domina^b nostrę^c, cum voluntate ipsarum, et fiat descriptio et inventarium rerum dicti Georgii, si morietur. 30

^a Corr. su nepotes   ^b Ripetuto.   ^c Ripetuto nostrae

Fuit responsum quod illustrissima Domina misit illos provisionatos pro bono respectu et dicetur illustrissime Dominationi sue expositio.

Deinde, fuit super hac consultatum et conclusum quod provisionati removeantur a domo dicti Georgii et fiat ducale preceptum per litteras omnibus
5 affinibus dictarum puellarum et ipsis puellis, quod non nubant sine licentia illustrissime Dominae nostrae sub gravissimis penis; et ponatur in domo ad custodiam rerum^a unus pro Thoma Grasso, aut stet ipse Thomas, et Franciscus pro uxore dicti Georgii, quae est sua consobrina, possit stare in domo, aut tenere unum
10 pro se et similiter Prosper Lampugnani stet ipse, aut teneat unum pro se.

Super petitionibus Joannis Baptistae de L'Anguillaria fuit conclusum ut ei
detur:

zornea una, pulchra et ipso digna;
similiter, supervestis equi pulchra;

item, quod fiant ei litterae, quod casu quo ipse deficeret, durante firma sua,
15 eius filius substituatur in eius locum, pro dicta firma;

de centum ducatis, pro equo emendo, dicetur Dominae nostrae illustrissimae.

Super litteris Perusinorum, petentium non dari aliquod auxilium stipendium et receptum suis rebellibus, fuit conclusum quod respondeatur quod non
20 dabitur dictis rebellibus per Principes aliquod stipendium, nec subsidium, nec opem aliquam habebunt et in omnibus ostendetur quod quies illius civitatis est Principibus nostris cara, perinde ac si esset una ex civitatibus suis.

Super negotio domini Petri de Aliprandis, conquerentis se turbari super duobus beneficiis Modoetiae, quae multis annis possedit, a quodam presbytero Bartholomeo de Landriano, fuit conclusum quod provideatur, ut ea pacifice
25 possideat quemadmodum hactenus possedit.

Item, fuit conclusum quod Thebaldo, filio domini Guidonis Vicecomitis, et domino Manfredo Torniello provideatur de taxis pro novem equis de presenti, et deinde, cum vacaverint loci, ponantur in ordinantiis.

Super supplicatione Donati de Bernarigio, conquerentis quod a Jacobo hebreo de Papia est deceptus in quadam collana, conclusum fuit quod Capitaneus Iustitiae Mediolani intelligat partes et veritatem perscrutetur, et, si non
30 poterit eas concordare, referat quicquid in causa pro veritate repperit.

Super litteris Francisci Malettæ, commissarii Placentiae, circa tertium ban-
chum Isac et Manasse, hebreorum^b, fuit conclusum quod respondeatur quod
35 postquam semel fuerunt acceptatae litterae patentes de dicto bancho, non permit-
tat aliquid tentari in contrarium ad impedimentum dictorum Hebreorum, ne
permittat quod litterae illius Communitatis scribantur, modo in favorem unius,
modo in favorem alterius, ut sepe contingit, sed omnes acquiescant determi-
nationi et litteris patentibus ordinatis in Consilio Iustitiae et eis presentatis.

40 ^a Su raschiatura. ^b Parzialmente corr.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Joanne de Scipiono,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

5

D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Simonetta

10

} secretariis.

Francisco Ritio, cancellario.

Joannes Petrus Panigarola retulit quicquid fecerat in Placentina circa differentiam Scottorum, significans protervitatem et inobedientiam comitis Bartholomei Scotti ⁴; ex qua, nisi provideatur, sequetur scandalum; fuit conclusum quod admoneatur iterum comes Bartholomeus predictus; deinde, nisi se emendaverit, fiat provisio opportuna.

15

Super supplicatione Dimetrii Albanesii, squadrerii provisionatorum ducalium, conquerentis de comite Petro et comite Christoforo, fratribus de Scottis, impredientibus et perturbantibus ipsum in possessione ei donata a Principibus nostris, fuit conclusum quod scribatur dictis Comitibus, ut statim veniant huc, sub poena mille ducatorum.

20

Lectæ fuerunt litteræ ex Roma, Florentia et Bononia.

In facto beneficii, quod possidebat ille nepos domini Joannis de Marliano, qui fuit occisus, fuit conclusum quod Iconomus teneat possessionem et removeantur provisionati, qui sunt in domo dicti beneficii, et, de partium consensu, dominus Matheus et dominus Jacobus, fratres de Clivio, intelligant iura partium et litem sine litigio terminent, quorum declarationi partes stabunt.

25

p 39 Super supplicatione Morelli Scarpe, ducalis provisionati, detenti Placentiæ, pro portatione armorum, conclusum est quod scribatur Potestati Placentiæ, ut intelligat veritatem, si quando fuit deprehensus cum armis, redibat domum extra civitatem, ut ipse asserit in supplicatione; et, si verum est ut supplicatur, eum illesum dimittat, sin minus, ius faciat.

30

4. B. Scotti sarà chiamato da Ludovico il Moro nel Consiglio Segreto: 22 apr. 1482.

35

Super supplicatione Magdalene de Sironibus, pro quibusdam suis creditis consequendis, conclusum fuit ut committatur Andree de Orengo, ut intelligat, et, si verum compererit esse quod narratur, provideat summarie, ut dicte supplicanti satisfiat de suo credito, sine sumptu et sine litigio.

5 Scribatur domino Joannibaptistae, vicario Potestatis Placentie, ut huc mittat illas litteras contra debitores, quas fecit Jacobus Alferus ⁵ Hebreis in forma Camere.

Item, quod honeste et in tempore quo non videatur, faciat delere arma Princivalli de Lampugnano ⁶ ex palatio Placentie et in eo loco repingi faciat bisonem ⁷.

Item, rescribatur Commissario Parme quod, si Tristanus Scottus dederit idoneos ^a fideiussores pro mille ducatis de se huc presentando, debeat ipsum relaxare, precipiendo, ut statim se huc conferat.

1478 die XV aprilis, post prandium.

15 **H**abitus est Senatus, in quo interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Joannes de Comite,
d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Joannes de Scipiono,
d. Palavicinus,
20 d. Orpheus de Ricavo,
d. Jo. Jacobus Trivultius,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Simonetta.

25 D. Joannes Simonetta
d. Jo. Jacobus Simonetta } secretarii.

Franciscus Ritus, cancellarius.

p 40

Super supplicatione Gabrielis de Advocatis et consortium, conquerentium de quibusdam insultis et percussionibus contra eos factis, fuit conclusum quod Capitaneus Iusticie Mediolani intelligat et, veritate comperta de narratis, iusticiam faciat, ita ut omnes intelligant esse modeste et recte vivendum.

^a Parzialmente corr. su raschiatura.

5. >. Alferus o Alifer, cancelliere ducale (1468), divenne segretario del Consiglio Segreto (1475).

6. Fu commissario di Piacenza dal 1 settembre 1466 al 31 dicembre 1471.

7. L'insegna viscontea.

Super petitione Baldesaris et Gasparini, fratrum de Blassa, petentium fieri sibi remissionem de emendatione armamentorum consumptorum in novitate Spedię, et quod possit ipse Baldesar contrahere matrimonium cum sorore Marchionum de Mulatio, fuit conclusum quod de dicta emendatione armamentorum fiat gratia liberalis ad quamcumque summam ascendat, et similiter concedatur licentia de contrahendo dicto matrimonio. 5

Super supplicatione Tadini de Tadinis de Caravagio, conquerentis de interdicta sibi administratione bonorum suorum per Consilium Secretum, fuit vocatus Christoforus de Cambiago et, post multam maturamque huius rei discussionem, fuit ei, ex unanimi deliberatione, commissum ut referat Consilio Secreto suprascriptam querelam. 10

Cum Potestate Busti Arsitii ad reprimendum quosdam temerarios, qui vadunt cum armis et nolunt prestare obedientiam, de communi consensu et deliberatione, fuerunt missi vigintiquinque provisionati cum uno caporali et fuit commissum Cancellario capitanei Ambrosini, ut committat dictis provisionatis, ut captent praedictos et eos hunc conducant. 15

Fuit auditus Michael Hectoris, ambaxiator Cottignole, pro facto Granaroli, et conquestus est, nomine Communitatis Cottignole quod dominus Galeottus, licet promiserit facere eos exemptos et solvere VIIC. ducatos et frumentum acceptum per Episcopum, tamen, mutata sententia, omnia nunc negat, petivitque concedi terrenum illud Granaroli. 20

Deinde, fuerunt lectae litterae Capitanei Cottignole, diei XI, et litterae Gerardi Cerruti, diei XII, ex Bononia, quibus scribebatur quod dominus Galeotus erat contentus devenire ad suprascriptum accordium solvendi expensas et granum et faciendi exemptionem, ut fuerat per Zerardum Cerrutum declaratum; fuit conclusum quod ita executioni mandetur; deinde, fuit dictum dicto Oratori, ut cras rediret. 25

p 41 Super supplicatione Joannis Marci Tuscani, petentis dari sibi suam provisionem de mense in mensem pro vita sustentanda, fuit conclusum quod Bartholomeus Chalcus dicat illustrissime Domine nostrae. 30

1478 die XVI aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Joanne de Comite,
- d. Petro Maria Rubeo,
- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Joanne de Scipiono,
- d. Palavicino de Palavicino,
- d. Orptheo de Ricavo,
- d. Jo. Jacobo de Trivultio,

35

d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.
D. Joanne Simonetta,
5 d. Bartholomeo Calcho } secretariis.
d. Jo. Jacobo Simonetta }

Francisco Ritio, cancellario

Super litteris Capitanei Modoeti⁸, scribentis de quodam Jacobo de Bram-
billa, qui vulneravit quendam pauperem in facie cum uno saxo et de portatione
10 armorum et insolentia quę fit in illa terra, fuit conclusum ut mittatur Vicarius
Capitanei Iusticię Mediolani cum milite, qui cum omni diligentia de prae-
dictis se informet, et, si sic esse compererit, capiat dictum Jacobum de Bram-
billa et ei publice det quattuor squassus corde, et contra portantes arma et fa-
cientes insolentias procedat iuxta tenorem cride et eos puniat, sicuti meriti
erunt, ita ut transeant in exemplum aliis.

15 In facto Joannis Galarini, qui dicitur voluisse interficere Bartholomeum Vi-
starinum, capitaneum Devetus Placentinę⁹, quod ipse Joannes dicitur confessus
fuisse, fuit conclusum quod scribatur Potestati Florenzolę¹⁰, in cuius manibus
detinetur dictus Joannes, ut examinet ipsum Joannem et Marcum Cassinarium
et Notarium, coram quo fuit confessus voluisse interficere dictum Capitaneum,
20 et alios testes opportunos in hac re, et veritatem reperiat dicte confessionis,
qua comperta referat quicquid invenerit.

Eodem die, post prandium

P 42

Congregatis infrascriptis, videlicet:

25 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Joanne de Scipiono,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Jo. Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.
30 D. Joanne Simonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Calcho }

Francisco Ritio, cancellario.

8. Traiano de Sclaribus nominato il 1
gennaio 1478.

35 9. Nominato il 1 gennaio 1478.

10. Luchino de Aliotis, nominato il 1 gen-
naio 1474, confermato il 16 giugno 1477 per
gli anni 1478 e 1479.

Fuit conclusum super differentiam vicinorum Portæ Ticinensis, occasione cuiusdam cohopti, quod Vicarius Provisionis ¹¹, auditis partibus et re bene intellecta, ius faciat, et ita fuit ei presenti commissum.

Fuit responsum Cancellario Princivalli de Lampugnano, petenti permitti ut fruatur intratis habitis a Camera, quod de istis rebus non faciat amplius verbum quia illustrissima Domina nostra vult intratas Camera ad se revocare et iam de istis fecit donationem quibusdam suis Senatoribus.

Fuit etiam conclusum quod comiti Karolo de Lugo assignentur taxę pro novem equis, et, quando vacabit locus, ponatur in ordinanziis.

Fuit conclusum quod ad contemplationem illustrissime Ducis Sabaudie concedatur salvusconductus Philippo de Solario, mediolanensi, respectu tantummodo suorum creditorum extra Dominium, per annum unum, cum disdicta dierum sex.

Ad querelam Bernardini de La Cavana^a, significantis homicidas Galeatii de La Cavana conservari in terris domini Baptistę de Campofregosio et eum ipsos tutari, ordinatum fuit quod scribatur Capitaneo Ultra Padum quod eos studeat in manibus suis habere.

Conclusum fuit quod supplicatio Communitatum Episcopatus Laude circa negotium palificatę et cavi Adduę remittatur Magistris Ordinariis cum impositione ut videant in primis concordiam superioribus annis factam in hoc negotio per Bartholomeum de Melcio; deinde, videant litteras novissime superinde concessas et provideant intra biduum, corrigendo et emendando, prout sibi videbitur.

^{p 43} Super suplicatione Morelli Scarpe, cui dati fuerunt squassus duo corde, pro portatione armorum, per Commissarium Placentię, de qua re conqueritur, quod fuit falso imputatus a quodam famulo Commissarii, nominato el Mato, conclusum fuit quod scribatur Francisco Malette, commissario, ut intelligat an falso fuerit dictus Morellus imputatus a dicto famulo et si repererit esse verum, ius faciat contra dictum famulum, pro ipsa falsa imputatione.

Ad supplicationem Comitum Bartholomei et Joannis Francisci de Angusciolis, petentium dari in manus suas Lazarum de Scarpis, subditum suum, detentum in manibus Commissarii Placentię, ordinatum fuit quod, si videtur ipsi Commissario petitionem suam iustam esse, det et consignet ipsum Lazarum dictis de Angusciolis, sive Officiali suo Montisclari, ut de eo fieri possit quod iusticia suaserit.

^a Parzialmente corr. su raschiatura v su n

1478 die XVII aprilis, de mane.

Habitus est Senatus^a, congregatis^b infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Joanne de Comite,
d. Petro Francesco Vicecomite,
d. Petromaria Rubeo,
d. Ioanne de Scipiono,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Joanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
10 d. Joanne Angelo de Florentia,
d. Cicho Simonetta.
D. Joanne Simonetta^c
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Simonetta } secretariis.
15 Francisco Ritio, cancellario

Dominus Lucas de Grimaldis, doctor et ducalis consiliarius, petivit salvum-conductum pro Gaspare*****, conducente frumentum Genuam per menses sex continuos; fuit conclusum quod concedatur cum honestis et justificativis clausulis, propter commoditatem quam populus Genue percepit ex importatione frumenti, cum hoc quod contramandum intelligatur mensium quattuor quod possit intimari etiam a principio.

Jacobus Zabolus, querelans de Consilio Iusticie et Secreto, fuit remissus ad dicta Consilia, quia declarationem factam per dominos de dictis Consiliis super possessorio in causa filie domini Benedicti Zaboli iustificaverunt in hoc
25 loco dominus Lucas Grimaldus et dominus Joannes Angelus de Florentia¹².

Fuit conclusum quod scribatur Francisco Pagnano ut mittat huc illum, quem cepit proficiscentem in Hast cum quibusdam sparveriiis, ut examinetur diligenter. p 44

Super supplicatione illorum de Listate, conquerentium de relaxatione facta jussu Consilii Iusticie de quodam Bergamasco, suo debitore, fuit conclusum
30 quod vocetur hic unus de Consilio Secreto et Christoforus de Cambiago¹³, vocetur etiam unus de Consilio Iusticie et Ioannes Moronus et eis legatur dicta supplicatio et res pro veritate intelligatur.

^a Segue esp. in quo interfuerunt   ^b Posto dopo interfuerunt nell'interlin.   ^c Agg. in margine dopo la stesura dell'elenco.

35 12. Angelo de Talentis (detto solitamente de Florentia), giureconsulto, servì gli Sforza negli uffici (dal Consiglio di Giustizia: 1474, al Consiglio Segreto: 1477) e nella diplomazia anche sotto il governo di Ludovico il Moro.
13. Già cancelliere ducale (1452), quindi segretario del Consiglio Segreto (1474).

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Joanne de Comite,
d. Petro Francesco Vicecomite,
d. Joanne de Scipiono,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Jo. Jacobo de Trivultio,
d. Cicho Simonetta.

5

D. Joanne Simonetta
d. Jo. Jacobo Simonetta } secretariis.

10

Francisco Ritio, cancellario.

Fuit dictum et ordinatum Irio de Venegono, secretario in Consilio Iusticie¹⁴, quod non expediat aliquos salvosconductus in Genua et Genuensi et ita dicat sociis suis, quia contrafieret capitulis concessis Communitati Genuæ.

15

Item conclusum fuit quod scribatur illustrissimæ domine Ducissæ Sabbaudie¹⁵, ut declaret si, post kalendas augusti, sint futuri securi in Dominio^a suo subditi sui, quia si^b non essent tuti provideremus rebus nostris.

Ordinatum fuit quod Capitaneus Iusticie Mediolani retineat penes se, detentum, pro die hodierna et crastina, presbyterum Joannem Stephanum de Vicecomitibus^c quoniam, interim, dominus Vicarius Episcopi Novarie mittet eum captum, ut conducatur in eius manibus, quia est suppositus eius iurisdictioni.

20

Circa factum Gabrielis Palearii cum Pasino de Lacu, fuit commissum Marco Trotto¹⁶, ducali secretario, ut dicat Consilio Secreto ut expediat similiter causam, quam habet dictus Gabriel cum Jacobo Alferio.

25

p 45 Fuerunt auditi Franciscus Pavesius, Karolus Brexanus et Augustinus de Lonnate, oratores saonenses, super differentia, quam habet illa Communitas cum Officio Santi Georgii Genuæ, et causa quæ pendet coram Gubernatore Genuæ et de statuto facto per Ducissam Sabbaudie de non extrahendis papiris; fuit eis dictum ut ponerent petitiones suas in scriptis.

30

^a Segue nostro cancell. ^b Agg. nell'interl. ^c Agg. a margine.

14. Già cancelliere ducale (1453), quindi segretario del Consiglio di Giustizia (1473).

15. Iolanda figlia di Carlo VII di Francia, reggente prima per lo sposo duca Ame-

deo IX † 1472, poi per il figlio Filiberto I.

16. Era entrato nella Cancelleria Segreta come registratore (1453).

35

Super petitione Tadini de Tadinis de Caravagio, pro quo dominus Branda de Castiliono ¹⁷ locutus est, fuit commissum Marco Trotto, ducali secretario, ut dicat dominis de Consilio Secreto ut rem intelligant et provideant ut justum videbitur.

5 1478 di XVIII aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

- 10 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orptheo de Ricavo,
d. Jo. Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.
D. Joanne Simonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Calcho }
15 Francisco Ritio, cancellario.

Fuit, de communi consensu et matura deliberatione, dictum magnifico domino Joanni de Comite ¹⁸, ibi praesenti, nomine illustrissime Dominae nostrae quod necesse erat quod, pro satisfaciendo requisitioni Venetorum de sexcentis equis ad^a defensionem Fori Julii contra Turchos, ipse magnificus dominus Joannes
20 mitteret quinquaginta armigeros ex suis cum Joanne Baptista de L'Anguillaria ¹⁹; qui dominus Joannes leto animo respondit se esse promptum ad obediendum; et, sic, fuit replicatum ut inciperet facere listas, ut sint impromptu, si erit opus, quia illustrissima Domina querit etiam mittere de aliis, si poterit.

De cantoria in Ecclesia Alexandriae, decretum et ordinatum est, ut jus fiat.
25 Acciaritus ^b Portinarius ²⁰ promisit ipsis dominis de Consilio quod solvet pro Thoma, fratre suo, quicquid fuerit ab Abbatibus mercatorum Mediolani condemnatus solvere heredibus Jannis de Mantignonibus et sociis, occasione litterarum cambii factarum pro ducatis 1400 pro comite Cola de Campobasso ²¹. p 46

^a Segue f cancell.   ^b Corr. con t nell'interl.

30 17. Evidentemente Branda de C., avvocato fiscale.

18. Condottiere sforzesco; aveva partecipato alla campagna del Genovesato nei fatti dell'aprile dell'anno precedente.

35 19. Del Casato Orsini, condottiere.

20. Agente medico, come il fratello

Tommaso ed altri della famiglia Portinari.

21. Cola di Monfort di Gambatesa, conte di Campobasso, condottiere: da antiangioino (1442), fautore di Giovanni d'Angiò; e quindi antiaragonese (1460); d'oltralpe (Francia, Borgogna), dove si rifugiò, ritornò nella penisola, al soldo di Venezia; morì a Padova (1478).

Super supplicatione Joannis Almagai de Laude pro satisfactione, quam petit a soldatis olim domini Roberti, suis debitoribus, fuit deliberatum quod dominus Orpheus accipiat dictam supplicationem et provideat supplicantis iustę satisfactioni, ut melius sibi videbitur.

Eodem die post prandium.

5

Congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Orpheo de Ricavo,
- d. Joanne Jacobo de Trivultio,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Simonetta.
- D. Joanne Simonetta
- d. Bartholomeo Calcho

10

} secretariis.

In facto illorum de Balbis cum illis de^a Mentaciis, fuit commissum Marco Trotto, ut dicat dominis de Consilio Secreto, ut cito expediant.

15

Super differentia vicinorum Portę Ticinensis, occasione illius coperti, de quo agitur causa coram Vicario Provisionis, fuit conclusum ad satisfactionem partis, quę alligavit suspectum dictum Vicarium, quod in cognoscenda et terminanda dicta differentia detur ei sotius Vicarius Potestatis, ut simul expediant.

Super differentia, quam habet comes Bartholomeus Scottus cum nepotibus, occasione hereditatis comitis Francisci Scotti, fuit, ex unanimi et matura deliberatione, dictum Christoforo de Cambiago, ducali secretario, ut referat dominis de Consilio Secreto, ut provideant, ut eis videbitur.

20

Fuerunt admoniti et reprehensi Ordinarii Ecclesię Maioris Mediolani quod noluerunt celebrare heri et hoc mane divina officia; et eis fuit mandatum, nomine illustrissimę Domine nostrę, ut ab huiusmodi errore desistant et faciant debitum suum circa dictam celebrationem divinorum officiorum. Et sic ipsi*****.

25

1478 die XVIII^a aprilis, post prandium.

Habitus Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Joanne de Comite,
- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Joanne de Scipiono,
- d. Palavicino,

30

p 47

^a Agg. nell'interlin.

d. Johanne Jacobo Trivultio,
d. Petro Landriano,
d. Cicho Simonetta.

5 D. Bartholomeo Calcho
d. Joanne Jacobo Simonetta } secretariis.
d. Joanne Simonetta

Francisco Ritio, cancellario.

Fuit multum disputatum de capitulis faciendis cum Joanne Aloysio de Flisco
et facta fuit forma dictorum capitulorum et commissum Nicolao Gambarello,
10 ducali cancellario, ut extenderet et scriberet dictam formam capitulorum.

Item, fuit admonitus Zohanninus Barbatus²², ut iret ad dominum Antonium
de Tricio, regium oratorem, et excusaret se de litteris acceptis caballario regio,
et rogaret suam Magnificentiam, ut pro ipso intercederet apud illustrissimam
Dominam nostram, ut restituatur ad officium, a quo remotus fuit, etc.

15 1478 die XX^a aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Joanne de Comite,
d. Petro Francisco Vicecomite,
20 d. Joanne de Scipiono,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Jo. Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

25 D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho } secretariis.

Francisco Ritio, cancellario.

Fuit multum disputatum, si in festo sancti Georgii plueret, quod fieret solem-
nitas Principis, die dominico sequente, aut post prandium die sancti Georgii;
si non pluet, post prandium.

30 In causa Scottorum conclusum quod, hora vigesima, hodie, sint hic dominus
Scipio Barbavaria, cum uno alio ex Magistris Extraordinariis, et comes Bartholo-
meus et comes Jacobus Scotti.

22. Cancelliere ducale, nominato ante 1453.

p 48 Super supplicatione heredum quondam Jannis de Martignonibus et certorum mercatorum mediolanensium, petentium ducatos 1400 a Thoma Portinario, in executione^a litterarum cambii pro comite Cola, conclusum quod agatur coram Abbatibus mercatorum Mediolani et fiat ius; et Acciaretus promisit, die veneris proxime preteriti, coram Consilio Ducali in castro Porte Jovis, se satisfacturum pro dicto Thoma, casu quo veniat condemnatus ad satisfactionem aliquam versus dictos supplicantes. 5

Staferiis ducalibus, petentibus servari honorem suum circa equum et mantum et baldachinum Principis nostri, die sue solemnitatis, fuit responsum quod sint bono animo, quia habebitur eorum honoris ratio; et quod nihil faciant contra equum Principis aut ornamenta sua, illo die, nec permittant ab aliis fieri, ne sequeretur inconveniens, quia quum reditum erit domum, fiet opportuna provisio; immo, si ipsi staferii sentirent aliquem rumorem, non moveant se, sed assistant Principi. 10

Super litteris Deputatorum super ordinibus bladorum, ordinatum est quod Deputati ipsi provideant quod Capitanei Devetuum servent ordines sibi datos in exigendis solutionibus licentiarum concedendarum. 15

Super litteris Francisci Malettæ de facto Hebreorum Placentiæ, fuit conclusum quod omnino imponatur huic rei silentium, et detur repulsa Aloysio Dordo, cancellario Communitatis Placentiæ, qui est hic in commendatione Isachini hebrei, cui Communitas debet CL. libras, pro quibus dat ei CC. fassinas; et scribatur Commissario Placentiæ de hac deliberatione, et tamen faciant quod Isac et Manasses et alter Hebreus, qui facit banchum, contribuant pro rata ad dictas CL. libras. 20

Item, pro providendo ordinibus bladorum et denariis, qui exiguntur pro sigillo et tracta, fuit conclusum quod Joannes Angelus, deputatus contrascriptor, singulo mense, det in nota Magistris et Thesaurario Generali omnes denarios et debitores, qui essent exigendi, pro tractis concessis. 25

Item, scribatur omnibus Capitaneis et Officialibus, deputatis ad custodiam bladorum, quod omni mense mittant quadernetos Magistris et Thesaurario Generali de omnibus licentiis concessis, sub pena privationis salarii sui duorum mensium. 30

p 49 Super supplicatione Dominici de Cugnolo, conquerentis quod, cum ad satisfaciendum creditoribus suis velit vendere unam suam domum in Papia Jacob et Crassino hebreis impeditur a Priore et Canonicis Sancti Epifanii, fuit conclusum ut scribatur Commissario Papiæ ut admoneat dictos Priorem et Canonicos, ut aut ipsi emant dictam domum, aut inveniant emptorem, qui sibi placeat, ita quod supplicans habeat denarios sue domus pro satisfaciendo creditoribus suis; et, si dicti Prior et Canonici noluerint hoc facere, tunc dictus Commissarius concedat licentiam dicto supplicanti vendendi domum suam dictis Hebreis. 35 40

^a Segue bladorum espunto.

I. Coperta del Registro n. 134.

Super litteris Saturni Villani, potestatis Laude, scribentis de illo Franchino, famulo domini Bartholomei Regis, de Hast, qui asportavit illud firmalium valoris circa ducatorum centum, fuit conclusum ut respondeatur et scribatur dicto Saturno, ut mittat huc dictum firmalium, retinendo in bona custodia ipsum Franchinum, quousque aliud ei a Principibus nostris scriptum fuerit.

Super supplicatione Francisci de Bassis, de Placentia, pro rebus quas emit a Joanne Francisco de Antignano, fuit conclusum quod scribatur Commissario Placentie, ut rem intelligat et procuret partes concordare aut litem terminare sine litigio et dispendiis partium ac cum omni possibili celeritate, procedendo summarie, simpliciter, de plano, sine strepitu et figura iudicii et cum tali iusticia, ut neutri partium iusta relinquatur querela.

In causa Catalani Villani cum Joanne Francisco de La Turre, conclusum fuit quod domini de Consilio Secreto, apud quos dicitur agitatam esse dictam causam, super ea provideant, ut iustum videbitur.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

	d. Joanne de Comite,	
	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Joanne de Scipiono,	
20	d. Orpheo de Ricavo,	
	d. Joanne Jacobo Trivultio,	
	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Simonetta,	
	d. Joanne Andrea Cagnola.	
25	D. Scipione Barbavara	} magistris extraordinariis.
	Michaelae de Cremona	
	D. Joanne Simonetta	} secretariis.
	d. Joanne Jacobo Simonetta	
	Francisco Ritio, cancellario.	

Fuerunt vocati comites Bartholomeus et Jacobus Scotti et, post longam discussionem super lite ipsorum de alimentis uxoris et filiorum comitis Jacobi Scotti, tandem fuit conclusum quod Magistri Extraordinarii liquident id quod comes Bartholomeus asserit solvisse dicto comiti Jacobo; deinde, provideant ut de residuo dictorum alimentorum satisfiat dictis uxori et filiis comitis Jacobi predicti.

Item, fuerunt remissi ad Magistros Extraordinarios comes Petrus Scottus et Dimitrius²³ et alii duo, qui conquesti sunt de dicto comite Petro, et fuit commissum ipsis Magistris, videlicet domino Scipioni Barbavare et Michaeli de Cremona, ut, veritate comperta, iusticiam faciant.

In facto illorum de Castellatio cum Marco Trotto, pro facto exemptionis fuit conclusum***** 5

1478 die XXI aprilis, de mane.

Habitus Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Joanne de Scipione. 10
d. Orpheo de Ricavo,
d. Joanne Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

D. Joanne Simonetta } secretariis. 15
d. Bartholomeo Calcho }

Francisco Ritio, cancellario.

Dominus Capitaneus Iusticiae Mediolani conquestus est de litteris inhibitoriis ne suspendi faceret illum homicidam, qui in postribulo interfecit famulos suos; fuit ei responsum quod dicitur illustrissime Domine nostrae, que providebitur, 20 ut iusticie sit locus.

Deinde, fuit admissus dominus Alexander Poeta²⁴, miles et orator Bononien- sium; rogavit instantissime et multis rationibus, nomine illius Comunitatis, ne removeatur inde societas armigerorum domini Joannis de Bentivoliis; fuit ei responsum quod dicitur cum illustrissima Domina et consultabitur; deinde, 25 respondebitur de voluntate sue Excellentie; et ita discessit.

Super litteris Lucie, uxoris quondam Guarischi de Cornello, et fidei commis- sariorum ipsius Guarischi, petentium non astringi ad maritandum filiam dicti Guarischi in filium Pasini provisionati, ut scriptum est per litteras, signatas A. 30
p 51 Jacobus, fuit conclusum ut scribatur dictis uxori et fidei commissariis, ut, non obstantibus dictis litteris, maritent dictam filiam, prout eis melius et honestius videbitur.

23. Demetrio Albanese, squadrero ducale, di cui ai precedenti verbali.

24. A. Poeta o de Poetis era stato al ser- vizio nell'amministrazione sforzesca come ca-

pitano della Martesana: 1456; e del Seprio: 1460; podestà di Parma: 1463; e sarà richia- mato al tempo di Ludovico il Moro, come commissario di Parma: 1483.

Dominus Christoforus et Prosper cum multis aliis de Lampugnano, nomine totius familie, supplicarunt quod, pro honore suo qui sunt fideles servi huius illustrissimi Status et illustrissimorum Principum nostrorum, provideretur quod scelestissimus Joannes Andreas, qui interfecit ducem Galeacium, non nominetur
 5 amplius de Lampugnano sed de Lissiis, ut res vera est; fuit conclusum quod eorum supplicatio detur domino Luce Grimaldo, domino Antonio de Berceto²⁵, domino Joanni Andree Cagnole²⁶; quibus vocatis, hodie hora XX, committatur, ut, habita a dictis de Lampugnano plena informatione super supplicatis ab eis, provideant quod Joannes Andreas predictus et fratres non nomenent amplius
 10 de Lampugnano, sed de Lissiis, ut sunt.

Super supplicatione domini Joannis Botte, conquerentis de domino Abbati Montisbelli et petentis manteneri in possessione fontanilis, prout hactenus fuit, et, si aliquis sentiat se aggravari, citet partem coram Potestate Papie, iudice ordinario, conclusum quod Consilium Secretum opportune provideat.

15 Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Joanne de Scipiono,	
	d. Palavicino,	
20	d. Jo. Jacobo de Trivultio,	
	d. Orpheo de Ricavo,	
	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Simonetta.	
	D. Joanne Simonetta	} secretariis.
25	d. Bartholomeo Calcho	
	d. Johanne Jacobo Simonetta	
	Francisco Ritio, cancellario.	

Fuit commissum domino Luce Grimaldo et domino Joanni Andree Cagnole,
 30 ut videant supplicationem illorum de Lampugnano et, habita informatione, provideant ut, hoc mane, fuit conclusum.

25. A. de Berceto o Bercetis, genovese, membro del Consiglio Segreto (1477).

26. Giovanni Andrea Cagnola, già avvocato fiscale (1464), maestro delle Entrate

Straordinarie (1468), faceva parte del Consiglio di Giustizia (1472). Diverrà Consigliere Segreto (1480) per nomina di Ludovico il Moro.

1478 die XXII aprilis^a, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

p 52	d. Joanne de Comite;	
	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Joanne de Scipiono,	5
	d. Orptheo de Ricavo,	
	d. Jo. Jacobo Trivultio,	
	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Simonetta.	
	D. Joanne Simonetta	} secretariis. 10
	d. Bartholomeo Chalco ^b	
	d. Jo. Jacobo Simonetta	
	Francisco Ritio, cancellario.	

Auditus fuit dominus Gofredus de Petrasancta, orator domini Joannis de Nure^c de Aragonia, prefecti Urbis, et invitavit illustrissimos Principes nostros ad nuptias dicti domini Joannis, quę celebrabuntur, die decima maii proximi; fuit responsum quod dicetur illustrissimę Domine nostrę et hoc vesperi respondebitur precise. 15

Deinde, fuit responsum quod Oratores nostri Romę comparebunt in dictis nuptiis et fuit conclusum quod donent, nomine Principum nostrorum, unam peciam brochatı auri. 20

In facto domini Antonii Bernerii, prepositi Busseti, qui se absentavit propter falsam supplicationem factam, nomine multorum de Rubeis, in favore domini Hieronymi Bernerii, conclusum fuit quod possit libere reverti et impune morari Parmę et in Dominio Ducali. 25

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet, coram ill.ma Domina nostra:

d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Joanne de Scipiono,	
d. Orptheo de Ricavo,	30
d. Joanne Jacobo Trivultio,	

^a Segue 1478 esp.   ^b Parzialmente corr.   ^c Corr. su Nuere, esp. e

d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

5 D. Johanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Simonetta } secretariis.

Francisco Ritio, cancellario

10 Fuit conclusus et stipulatus contractus de receptione ad gratiam reverendum dominum Hibletum de Flisco et Ioannem Aloysium, fratrem suum, prout in instrumento rogato per Joannem Antonium papiensem, notarium et ducalem cancellarium continetur.

Item, fuit conclusum quod domino Alexandro Poetę, oratori bononiensi, ibi ab illustrissima Dominatione sua audito, respondeatur circa suam requisitionem nomine sue Communitatis de non removendis gentibus armigeris domini Joannis Bentivoliis, quod necesse est, pro honore Principum nostrorum et pro observantia promissorum Dominis Venetis factorum, omnino mittere dictas gentes armigeras in Forum Julii attento quod nunc non videtur quod Bononienses possint subiacere alicui periculo, et, si tamen aliquo casu accideret, quod non videtur verisimile, illustrissimi Principes nostri habebunt semper impromptu omnes suas gentes, qui sunt in Lombardia et facultates ad defensionem Bononiensium, prout factum est et tantum eam civitatem tuebuntur quantum Mediolanum in proprium.

p 53

Item, fuit conclusum quod Joannes de Trivultio, quondam domini Petri, possit accipere uxorem brixensem de domo Martinenga, attento quod in hac re non potest esse aliquis respectus in contrarium.

25 Item, fuit conclusum quod detur licentiam Christoforo Guasco, alexandrino, deferendi divisam albi et morelli in caligis.

Postea, suprascripti Senatores et Secretarii, dimissi ab illustrissima Domina nostra, venerunt ad locum consuetum et, ibi, vocato prenominate Oratore Bononiensium et ei, de commissione et consensu ceterorum Senatorum, dominus 30 Joannes de Scipiono respondit ut coram illustrissima Domina nostra supra conclusum fuit.

Qui Orator replicavit, ut ad minus, pro signo quod civitas Bononiensis est in protectione horum Principum illustrissimorum, et ad evitandum pericula, quę accidere possint, dignentur Principes nostri dimittere ibi partem dictarum gentium armigerarum.

35 Fuit ei responsum quod dicetur illustrissimę Domine nostrę, deinde respondebitur de eius voluntate.

Deinde, ipse dominus Alexander Poeta, orator, petivit sibi satisfieri de quodam sui rediti residuo, cui fuit responsum quod illustrissima Domina nostra

est contenta, ut ei satisfiat et faciet assignationem super denariis fabricę citadelle Parmę; et ita commiserunt opportunas litteras pro 109 ducatis.

Deinde, circa dictas gentes armigeras fuit missa dicto domino Alexandro cedula infrascripti tenoris, de communi omnium et consensu et matura deliberatione, per Alexandrum Colettam, ducalem cancellarium, scripta, videlicet:

«Magnifico meser Alexandro Poeta, dappoy la replicatione che^a vuy ne aveti
facta alla risposta factovi per nuy de commissione de la nostra illustrissima ma-
donna Duchessa di Milano, la quale vostra replicatione è, in substantia, che quan-
do pur soa Excellentia staghi in opinione de valerse de la compagnia del ma-
gnifico messer Zoanne che, al manco, per contenteza del magnifico Regimento
vostro de Bologna, essa illustrissima Madonna nostra ne voglia lassare là, per
soa securezza, una parte, nuy siamo stati da la Celsitudine soa, alla quale habiamo
facto intendere diffusamente et larghissimamente tutta dicta vostra replicatione,
non manchandoli in parte, nè in cosa alcuna; in ultimo, e per totale conclusione,
la prefata illustrissima Madona nostra ne ha commissio vi debiamo respondere
et così vi respondemo, che, havendo soa Excellentia per molti respecti et casone
et per anche necessità facto questo designo de valersi de la compagnia tutta del
prefato messer Zoanne, ad questa impresa de Friuli, per quattro mesi, bisogna
che luy se apparecchi de obedire; e così confortareti soa Magnificentia ad non
perdere tempo alcuno ad mettere in puncto li cento hominidarme ch'el è obli-
gata per li capituli, per posserli per ogni modo aviare ad quattro o cinque dì
alla piu longa del mese che vene; in el che non bisogna che essa soa Magnifi-
centia trovi nè casone, nè scusa alcuna in contrario; et de l'altro canto poreti
confortare et persuadere el magnifico vostro Regimento ad non pigliare de
ciò alteratione alcuna, ma restare contento, poy che qui concorreno, ad justi-
ficatione nostra, tante rasone, respecti et obligatione de d. Joanne, ut supra; et
item, el confortareti ad non stare in alcuno dubio, nè suspecto de quella cità,
perchè non el vedemo; et pur quando accadesse (quod Deus avertat) fin da mò
accertamo loro Magnificentie et così le poreti accertare da parte de la pre-
fata illustrissima Madona nostra che, in tal casi, non solamente gli mandarà le
soe gentedarme de Lombardia, ma gli metterà ogni facultà et non meno farà
per conservatione de quello vostro Stato quanto per Milano et per il campanile
proprio del Broleto, avisandovi che mandarà dal prefato messer Zoanne la pre-
fata illustrissima Madonna, fra domane o l'altro, uno famiglio cavalcante con li
dinari, per mettere in puncto li dicti cento hominidarme.

Mediolani die XXII aprilis 1478 ».

Lecta suprascripto d. Alexandro, per Alexandrum Collettam.

^a Il testo ne

1478 die XXIII aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Joanne de Comite,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orptheo de Ricavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.
- 10 D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho } secretariis.
d. Jo. Jacobo Simonetta }
- Francisco Ritio, cancellario

P 55

15 Fuit conclusum quod, si illi de Sancto Petro in Glassiate²⁷ non venient cras ad processiones pro solemnitate Principis nostri illustrissimi, priventur beneficio prioratus illius, quod dabitur illi teutonico, cui promissum est beneficium centum ducatorum et, ita, notificetur dictis de Inglassiate.

Item, fuit conclusum quod relaxentur de carceribus pro dicta solemnitate infrascripti carcerati in Malastalla, videlicet^a:

- 20 Benedicto de Ferrari,
Andrea de Glaxia',
Bartholomeo de Seturi,
Lanfranco de Binasco,
Mattheo de Melignano,
25 Jo. Antonio da Novaria,
Bernardino de Oliva,
Domenica, meretrice stroppiata,
Zanono Suardo.

30 Defendendo, dicto Novarino da Novaria, et alii recludentur interius, ne audiantur clamantes; et ita fuit ordinatum.

Super supplicatione Gabellariorum salis pergaminorum Ducalis Domini provisum est quod dominus Joannes Bottus, cui data est eorum supplicatio, cum duobus Magistris provideant, ne iuste conqueri possint.

^a Così nel testo i nomi, in volgare.

35 27. La chiesa di S. Pietro in Gessate dagli Umiliati, nel 1436, passata ai Benedettini.

Fuit conclusum quod mittantur denarii, videlicet, quinquemillia ducatorum domino Joanni de Bentivoliis pro expediendis centum armigeris suis in Forum Julii et scribatur quod omnino sint in itinere versus Paduanum agrum usque ad decimum diem maii, proxime futuri, et ut in litteris factis per Alexandrum Colettam latius continetur.

5

Fuerunt lectę litterę Antonii de Applano²⁸ ex Casali, scribentis de illa strata nova instauranda etc., fuitque conclusum ut scribatur Commissario Alexandrię²⁹ quod intelligat se cum Antonio de Applano et modo fiat effectus instaurationis dictę stratę faciat quantum de consilio illustrissimi^a Marchionis Montisferrati.

P 56

Eodem die, post prandium.

10

Congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Joanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

15

D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Joanne Jacobo Simonetta } secretariis.

20

Francisco Ritio, cancellario.

Dominus Alexander Poeta, orator bononiensis, post multa que dixit circa ultimam et conclusivam responsionem ei factam, nomine illustrissimę Dominę nostrę per Alexandrum Collettam, tandem conclusit quod, licet haec gratia de non removendis armigeris domini Joannis Bentivolii e Bononia non fuisset deneganda illi Communitati, tamen prestabit patientiam et omnia accipient ut boni filii a patre; et tamen petiit instantissime, ut, ad minus, concedatur quod illi armigeri qui sunt cives nobiles Bononienses dimittantur Bononię et non astringantur ire in Forum Julii, qui armigeri non sunt plures quindecim; egit deinde gratias de satisfactione sibi ordinata pro credito suo; fuit ei responsum per bona

25

30

^a Così il testo: nella prassi cancelleresca Sforzesca i Marchesi sono trattati con la « dignità » di illustres

28. Era già stato oratore presso la Duchessa di Savoia e conosceva uomini e fatti pedemontani, per buona esperienza.

29. Giovanni Battista Castiglioni, nominato il 1 luglio 1477.

et grata verba, et quod de armigeris civibus Bononiensibus dimittendis dicetur illustrissime Domine nostræ.

1478 die XXV aprilis, post prandium.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Joanne de Scipiono,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Joanne Jacobo Trivultio,
d. Petro Landriano,
10 d. Cicho Simonetta.
D. Joanne Simonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calcho	
d. Joanne Jacobo Simonetta	
- Francisco Ritio, cancellario.

15 De communi consensu omnium et matura deliberatione, presbytero Antonio de Cella, qui, nomine totius familię Spinulę, exposuit de domino Prospero removendo a gubernatione Genuę et de subrogando Augustino aut Karolo Adurno, eius loco, casu quo, si illustrissimę Domine videatur, domui autem Spinulę videtur quod forte sit melius pro nunc non innovare etc., fuit respon-
20 sum quod illustrissimi Principes nostri concurrunt cum Spinulorum sententia de non innovando aliquid pro praesenti; et quod ipsi Spinuli sint bono animo, quia in eorum fide et auctoritate plurimum amoris et affectionis ac spei habent Principes nostri illustrissimi et pro eorum conservatione facient omnia, quia cum Spinulis intendit sua Excellentia gubernare Genuam, tamquam cum suis fidelissimis; debeant autem ipsi monere dominum Prosperum in sua gubernatione,
25 ita modeste et juste ac cum ea obedientia versus Principes nostros se gubernet, ut habere videatur rationem honoris prelibatorum Principum et sui ac, etiam, quietis civitatis.

Item, fuit conclusum quod Aloysius Becchettus revocetur ex Genua et triremium Capitaneo detur provincia capiendi dominum Robertum de Sancto Severino, si per mare iret in Regnum Neapolitanum, aut alio, et ostendatur dicto Capitaneo quod maxima ei habetur a Principibus nostris fides.

Item, quod dicatur domine Margaritę Malletę quod, si infra octo dies non concordat cum domino Joanne de Scipiono, fient alia opportuna remedia, ut
35 ab eo petuntur; et fuit hoc commissum Alexandro Colettae, ducali cancellario.

Ruffinus de Muris, orator ducissæ Sabbaudię, exposuit circa rem abbatię Sancti Benigni etc. quod illustrissima Domina Sabaudię pro quiete de suo vult aliquid exponere et illustrissima Ducissa nostra similiter faciat.

Item, de defferentia Derthonę inter illos de Gattinara et Romagnano componenda; item, de possessione Caccialepore resistuenda; fuit ei dictum quod 5
cras in vesperi redeat et respondebitur.

Circa factum magnificę domine Beatricis, pro dote, fuit conclusum una cum domino Antonio de Berceto, domino Jo. Angelo de Florentia, domino Joanne Andrea Cagnola, domino Alexandro de Rovidi, ducalibus consiliariis, 10
quod detur pars Castrinovi Placentiæ pro rendita dictæ dotis, secundum formam Statutorum Mediolani, cum hoc quod semper liceat illustrissimis Dominis nostris eam partem soluta dote ad se resumere et revocare.

Fuit conclusum ut complaceatur domino Joanni Baptistæ de L'Anguillaria, scribatur hominibus suorum logiamementorum, ut pro quattuor mensibus respondeant dicto domino Joanni Baptistæ de taxis equorum, de mense in mensem, 15
terminis debitis, vel cui ipse ordinabit.

Fuit, etiam, conclusum quod Karolus de Sancto Severino dimittatur et precipiatur ei, sub poena furcarum, quod non veniat amplius in Dominium Ducale, sine licentia.

Item, fuit conclusum quod prædicto domino Joanni Baptistæ de Anguillaria complaceatur et detur eius filio de præsentis dimidium suæ provisionis ei superioribus diebus statutæ pro istis quattuor mensibus, quibus ipse dominus Joannes Baptista stabit in Foro Julii; quæ provisio sunt centumvigintiquinque ducati, et, deinde, pro rata, si stabit, plus. 20

Item, fuit conclusum quod nullo modo mutantur termini solutionis ipsi Joanni Baptistę faciendę de provisione, nec mutetur principium anni, ut ipse petierat, quia esset multum incomodum Camerae. 25

1478 die XXVI^{ta} aprilis, post prandium.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Joanne de Scipiono,	30
d. Orptheo de Ricavo,	
d. Joanne Jacobo Trivultio,	
d. Petro de Landriano,	
d. Cicho Simonetta.	
D. Joanne Simonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calcho	
d. Joanne Jacobo Simonetta	
Francisco Ritio, cancellario.	35

Fuerunt lectae litterae ex Bononia et Cotignola, significantes qualiter dominus Galeottus de Faentia obsedit Granarolum; super quibus fuit conclusum quod scribatur Karolo Vicecomiti, agenti Bononię, quod, si intellexerit dominum Galeottum non esse potitum oppido Granaroli, vadat statim ad eum et exhortetur ipsum ut discedat et dimittat Granarolum sine obsedione, quia, si ipse servaverit conventiones honestas disputatas et conclusas, Principes nostri facient ei statim restitui Granarolum, et non velit uti istis modis ex quibus posset nasci aliquod inconueniens; et quod requirat Gubernatorem Imolae, vigore capitulorum que Principes nostri habent cum comite Hieronymo, ut statim mittat in ordinem illos quinquaginta armigeros, quos nostri Principes solvunt, ut, ad primam requisitionem, possint ire quocumque suae Sublimitates iusserint et precipue in subsidium hominum de Cottignole, pro Granaroli.

1478 dei XXVII aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

15	d. Joanne de Comite,	
	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Joanne de Scipiono,	
	d. Palavicino,	
	d. Orpheo de Ricavo,	
20	d. Joanne Jacobo Trivultio,	
	d. Petro Landriano,	
	d. Cicho Simonetta.	
	D. Joanne Simonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Calcho	
25	d. Joanne Jacobo Simonetta	
- Francisco Ritio, cancellario.

Fuerunt lectae litterae ex Genua de significatione ibi facta de accordio Joannis Aloysii de Flisco et de verbis, quibus usus est Gubernator et Hieronymus Spinula.

30 Super facto illius de Follibus, offerentis velle servire huic Statui cum galea et brigantinis suis, aut velle vendere Principibus nostris dictam gelem et brigantinos cum armamentis, fuit conclusum quod scribatur Nicodemo quod faciat a Communitate emi, ut tenetur ipsa Communitas, et Principes nostri assecurabunt deinde dictum de Follibus.

Fuit conclusum quod Traverse, armorum familiari, addatur equus unus et taxat pro suis laboribus.

In facto Tristani Scotti, conclusum quod scribatur Commissario Parmae, ut, cum fuerit redactus ad sanitatem, eum mittat huc et, interim, dominus Bartholomeus Scottus non stet hic in expensa.

p 60 Fuit conclusum ad supplicationem Lazari Pagnani fiant litterae favorabiles quantum fieri possunt, pro capiendis percussoribus suis.

Super supplicatione Communitatis Valentiae in facto modificandi Consilium illius terrae, fuit conclusum quod remittatur ad dominos Consilii Secreti.

Item, de quodam de Bregno, qui fecit XXIII vulnere patri suo, conclusum quod habeatur vera informatio et puniatur asperrime, ut meretur, si ita est.

Item, super lista de expensis factis Anoni per Franciscum Pagnanum pro re importanti Statui, fuit conclusum quod satisfiat ei de dictis expensis, prout in dicta lista continetur, quae limitata et honesta iudicata fuit.

Fuerunt lectae litterae domini Joannis Francisci Palavicini³⁰ et domini Petri Marię Rubei de facto maleficiorum commissorum Stagni etc., et fuit dictum ut dictę litterae^a darentur domino Luchino Ferufino.

Item, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto intelligant et videant, ut coeperunt differentiam Catalani Villani cum Joanne Francisco de La Turre et declarent quanto citius fieri potest.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Orptheo de Ricavo,
- d. Joanne Jacobo Trivultio,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Simonetta.

D. Joanne Simonetta
d. Joanne Jacobo Simonetta } secretariis.

Francisco Ritio, cancellario.

^a Segue litterae *espunto*.

30. Figlio di Orlando, come Giovanni del Simonetta, assumerà grande autorità alla Corte di Ludovico il Moro, che lo innalzerà al Consiglio Segreto (9 novembre 1480).

Fuit deliberatum quod capiatur quidam Riciardus, qui est in territorio Binaschi, propterea quod fuit particeps cedis illustrissimi Principis nostri ducis Galeacii et examinetur; deinde, fiat ius.

5 Venerunt postea Magistri Ordinarii, videlicet, d. Joannes de Castronovate, Joannes de Melzio, Joannes de Cusano, Joannes Bottus; fuit conclusum quod non cogantur Datiarii ad solutionem avantagiorum, propter diminutionem iniqui.

Dictum fuit per suprascriptos Magistros quod reperitur qui vult accipere tractam gualdorum per annos tres, videlicet, de centummilibus centenariis anno quolibet, pro pretio librarum LXm., singulo anno, cum hoc quod vult dare pannos qui ascendant ad dictam summam LXm. librarum. p 61

Placuit omnibus hoc partitum, sed tamen fuit dictum quod non concludatur usque cras, quia forte reperietur alius qui melius faciet.

Venit etiam dominus Palavicinus;
15 venit etiam, postea, dominus Joannes de Scipiono;
et venerunt dominus Scipio Barbavaria, d. Franciscus de Castello Sancti Petri, d. Michael Bonitius de Cremona, magistri extraordinarii, qui dixerunt; cum quibus multum fuit disputatum de Caccialepora et, tandem, conclusum quod videatur testamentum ducissae Mariae³¹; deinde videant et referant quid faciendum.
20

Item, exposuerunt quod habuerunt multas querelas quod fosse Mediolani non sunt navigabiles, et quod hoc procedit ex quadam clusa cuiusdam molendini apud Sanctum Victorem; super qua re fuit conclusum et mandatum ipsis Magistris, ut provideant opportune, ita quod omnis innovatio facta in dicta clusa ad impedimentum dictarum fossarum removeatur et servetur solitum.
25

Fuit conclusum quod Bernardinus de Monteacuto faciat monstram gentibus armigeris Joanni Baptistae de Anguillaria in transitu pontis Olii et illis domini Joannis Bentivolii in transitu Padi;

et ipse Joannes Baptista sit principalis et habeatur ab omnibus pro principali in dicta societate, tam sua, quam domini Joannis Bentivolii.
30

Item, quod mittatur Jacobus Alferius pro commissario et cras vocetur et dicatur ei hec conclusio, exhortando ipsum ad acceptandum et expediendum se.

Item, quod mittatur pro Thoma de Sancto Alosio et puniatur quod fecit fugere quosdam, qui ducebantur captivi, pro quadam executione ducalis Camerae.

35 Item, fuit conclusum cum domino Baptista de Campofregosio, ipso presente et acceptante, quod dentur ei in totum quadraginta equi, ex quibus habeat in domo duodecim equos.

31. Maria di Savoia, figlia di Amedeo VIII, sposa in seconde nozze (1427) di Filippo Maria Visconti. Il possesso di Caccialepora era riproposto dagli eredi sabaudi, come bene dotale della duchessa, rimasta senza figli.
40

p 62 Item, in facto differentiæ vertentis inter comitem Galeottum Bivilaquam, ex una parte, et Joannem Caymum^a et Franciscum de Varisio, ex altera, fuit conclusum quod committatur d. Scipioni Barbavarie³²; et sic fuit factum ipsis partibus consentientibus et acceptantibus.

In facto crediti quod habet domina Orieta^b versus dominam Theodorinam de Villafranca, occasione dotis suæ, conclusum quod scribatur eidem dominae Theodorinae quod scriptum est Commissario Pontremuli quod debeat ire ad ipsum et stare illic, expensis domine Theodorinae, donec consignaverit sibi unum castrum, super quo sit cauta domina Orieta, vel solvat nunc dotem, vel restet in accordio cum domina Orieta; et ita quod scribatur dicto Commissario Pontremuli, ut supra, et quod condoleat quod fraudaverit ipsam ille nuncius dominae Theodorinae.

Item, pro responsione Commissarii Pontremuli, conclusum quod, non obstante aliquo decreto, possit conducere frumentum Pontremulum et dare hominibus illic etc.

1478 die XXVIII aprilis, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Joanne de Comite,	
d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Joanne de Scipiono,	20
d. Palavicino,	
d. Orpheo de Ricavo,	
d. Joanne Jacobo Trivultio,	
d. Petro de Landriano,	
d. Cicho Simonetta.	25
D. Joanne Simonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calco	
d. Joanne Jacobo Simonetta	

Francisco Ritio, cancellario.

Lectis litteris domini Philippi Sacramori³³, significantis mortem Juliani de Medicis et vulnus illatum in Laurentium de Medicis et tumultum exortum in

^a Caymum: y corr. su i   ^b Parzialmente corr.

32. Scipione Barbavaria, vicario generale nel 1470, maestro delle Entrate Straordinarie nel '77, venne assunto nel '79 in seno al Consiglio Segreto.

33. Oratore sforzesco a Firenze. Trattasi della lettera sullo scoppio della Congiura dei Pazzi. (Cfr. *Diari di Cicco*, p. 235).

civitate, fuit conclusum, presente etiam domino Thoma Soderino Florentinorum oratore, tunc vocato, quod in subsidium magnifici Laurentii et presentis Status Florentini mittatur dominus Joannes de Comite cum centum armigeris, d. Johannes Bentivolius cum centum armigeris et eo maiore amicorum numero
 5 qui fieri possit; quod mittatur etiam societas comitis Hieronymi quę est quinquaginta armigerorum et dominus Joannes de Scipiono³⁴ cum ducentis armigeris ex familia et lanceis spezatis; et sic fuerunt expeditę litterae opportunae et decretum quod fiant omnia, pro conservatione Laurentii et illius Status. p 63

Eodem die, post prandium.

10 Congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Orpheo de Ricavo,
 d. Joanne Jacobo Trivultio,
 d. Petro de Landriano,
 15 d. Cicho Simonetta.
 D. Joanne Simonetta } secretariis.
 d. Bartholomeo Calcho }
 Francisco Ritio, cancellario.

Fuit conclusum quod scribatur magnificis d. Joanni de Comite et Joanni
 20 de Scipiono quod, nunc, ad hoc, ut sciant quo modo se debant gubernare in processu suo, et in stando et in reditu, id exequantur quod eis erit scriptum per Dominationem Florentinorum, per nostrum Oratorem et per magnificum Laurentium.

Item, quod mittantur quattuor tubicines experti, qui vadant cum predictis.

Item, mittantur millequingenti ducati pro subventionem armigerorum et quod
 25 dicti denarii retineantur super eorum paga, quę curret de presenti.

Item, conclusum hoc mane fuit quod Zaninus Barbatus³⁵ remittatur Parmam ad officium suum, prout erat prius.

Fuit conclusum quod fiant litterae Joanni Baptistae de Anguillaria, quod, si moriretur durante eius firma, dominus Julianus eius filius substituatur eius
 30 loco, cum iisdem conditionibus; et, ita, minuta litterarum fuit approbata; quam minutam fecit Alexander Coletta.

34. Il marchese Giovanni Pallavicino di Scipione fu tra i migliori condottieri sforzeschi; durante la spedizione, morirà in meno

di tre mesi, sotto Cortona.

35. Dov'era ufficiale dell'ufficio delle Bollette, nominato il 1 settembre 1477.

Item, fuit commissum Silvestro de Viarana, ut vadat per flumen Olone et provideat quod aqua veniat; et quod dentur ei sex provisionati; et vadat etiam Vicarius Provisionis et faciant moderari omnes buccas rugiarum, que sunt in eo flumine, secundum formam Statutorum, et faciant quod honestum videtur, ut aqua fluat.

Item, fuit conclusum quod circa petitiones Oratorum Saonensium scribatur Nicodemo ³⁶ et mittantur dictae petitiones, ut eas communicet cum Gubernatore, Antianis et Officio Sancti Georgii et cum quibus ei videbitur; et advise, postea, de eorum opinione et quod circa hanc rem faciendum et quod hic remaneat solummodo unus ex dictis omnibus, pro minori impensa.

Item, fuit conclusum quod in causa Ordinariorum Ecclesie Maioris Mediolani cum illis de Raude, fient litterae patentes dictis Ordinariis quod tueantur jus suum in hac causa, ubi et quomodo possunt libere et impune; et scribatur Oratoribus Romae, ut in dicta causa se non impedian, nec sint favori, neque diffavori alicui partium, directe, neque per indirectum.

Fuit habitus Jacobus Alferius et ei fuit dictum quod illustrissimi Principes nostri volebant, ut ipse iret commissarius super gentibus ituris in Forum Julii et quod ipse erat electus pro sufficienti; respondit se semper desyderare servire commodo et honori Principum nostrorum, sed in hoc non posset, nec est sufficiens propter dolores quos patitur saepissime et quia est iturus domum suam, pro aptandis rebus suis.

In causa illorum de Nicellis contra dominum Antonium Carazolum, fuit conclusum quod Bartholomeus Chalcus faciat sibi restitui litteras revocatorias suspensionis, signatas sua manu, et dicat quod servetur suspensio dictae causae, ut per hoc Consilium fuit ordinatum.

Conclusum quod dominus Melchion de Sturionibus ³⁷ de novo examinet illum furem, detentum ad instantiam Petri Regnae et sociorum, qui furatus fuit cecham, ut veritas enudeatur.

Item, fuit conclusum quod mittatur unus qui dicat Vicario Archiepiscopali quod faciat a Custodibus Ecclesie Maioris Mediolani restitui Ordinariis illos decem ducatos, quos obtulit Princeps noster in sua intronizatione, quia ad hunc finem fuerunt oblatis, ut in ordinibus dictae intronizationis apparet.

Conclusum quod respondeatur Commissario Pontremuli in facto illorum duorum usurariorum, quod contra eos procedat et faciat jus, secundum dispositionem capitulorum concessorum Ebreis, advertendo in iure ad interesse Camerae.

Et, item, scribatur Vicario Episcopi Lunensis, quod non impediat suprascriptam executionem.

36. Nicodemo Tranchedini. Cfr. *Acta* I n. 33.

37. Vicario Generale, dal 27 marzo 1477.

1478 die XXVIII aprilis, de mane.

Congregatis:

5 magnifico d. Thoma Soderino, oratore florentino,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orptheo de Ricavo,
d. Joanne Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

p 65

10 D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho } secretariis.

Francisco Ritio, cancellario.

15 Auditus fuit dominus Job de Branchellis, orator domini Galeotti de Faventia, circa factum Granaroli; quod oppidum, ad evitanda scandala, petiit restitui Domino suo; excusando insultum factum contra Granarolum per villanos dicti loci et alios esse factum praeter voluntatem domini Galeotti; quo audito et dimisso, fuit deliberatum quod restituatur Granarolum dicto domino Galeotto, ut semper fuit dictum, cum hoc, quod ipse dominus Galeotus solvat hominibus Cotignolae 750 ducatos et illud frumentum, in quo convenerunt, et
20 concedat eis exemptionem possessionum, quas habent in territorio dicti domini Galeotti; et haec res fuit commissa magnifico domino Thomae Soderino, oratori florentino, ut tractet ita concludere cum ipso Oratore Faventiae.

In causa hominum de Castronovo Terdonensi cum Raynaldo de Becharia, fuit conclusum et commissum Christophoro de Cambiagio, ducali secretario, ibi praesenti, quod expediat et mittat, hoc vesperi, litteras diebus superioribus ordinatas ad Commissarium Ultrapadum, ut supersedeat in dicta causa, et unus doctor de Consilio simul cum d. Nicolao Roberto, oratore ducis Ferrariae, aptent rem et causam istam.

30 In facto filii Poli Advogati, detenti occasione asparagorum, fuit conclusum ut dicatur Capitaneo Iusticie quod ius faciat cito, expediendo, ne consumetur in expensis.

Item, fuit conclusum, ut loco Cichi Matti, armigeri, remittatur ***, propositus per dominum Palavicinum; fuit tamen ei declaratus ordo quod non remittantur plures armigeri, quia sunt cassandi, etc.

35 Item, fuit habitus ser Michael, cancellarius comitis Hieronymi, et ei significatum quicquid hactenus habetur de rebus successis Florentiae de morte Ju-

liani de Medicis et captura Cardinalis³⁸, nepotis comitis Hieronymi et fratris³⁹, de morte Archiepiscopi Pisarum⁴⁰, et de suspicione quod hæc omnia sint facta cum conscientia comitis Hieronymi et omnia, quæ subsecuta sunt; respondit ipse ser Michael nihil scire de istis rebus.

p 66 De Oratore mittendo Florentiam, concluderunt ut mittatur dominus Joannes Angelus de Florentia, si placet illustrissimæ Domine nostræ, cui dicetur, ut condoleat cum illa excelsa Communitate et cum magnifico Laurentio de casu, qui nunc accidit et congratuletur de servato Statu et de salute magnifici Laurentii. 5

Eodem die, post prandium. 10

Congregatis:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Joanne Jacobo Trivultio, 15
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta,
d. Antonio de Romagnano,
d. Joanne Angelo de Florentia,
d. Joanne Andrea de Cagnola. 20

D. Joanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Joanne Jacobo Simonetta } secretariis.

Francisco Ritio cancellario.

Fuit auditus dominus Ruffinus de Muris, orator Ducissæ Sabaudie, et cum eo circa differentiam Gattinariæ et Romagnani pro aqua, fuit conclusum quod octava die maii proxime futuri, mittantur ad locum differentie Commissarii ab Ducissa Sabaudie et ab Ducissa nostra Mediolani. 25

In facto beneficii Sancti Martini, in cuius possessione est capellanus d. *****^a Vicecomitis, quod dictus d. Ruffinus dicebat spectare abbatie sancti Benigni et 30

^a Nel testo non è pres. la lacuna.

38. Raffaele Sansoni Riario, cardinale di 16 dicembre 1471 † gennaio 1474.
S. Giorgio; † 1521.
39. Pietro Riario, cardinale di S. Sisto: dal 1475. 40. Francesco Salviati-Riario, arcivescovo

cuidam presbytero, cui collatum fuit per possessorem et Rectorem dictae abbatię, fuit responsum quod unusquisque utatur iuribus suis.

Item, petivit dictus Ruffinus, ut satisfiat aliquo pacto Episcopo Gebenensi pro depredatione abbatię Sancti Benigni etc., fuit dictum respondendum esse
5 quod alias responsum fuit Episcopo Gebennarum ad plenum et in ea responsione perseverare.

In facto Caccialepore, quam possessionem petebat etiam restitui domine Ducissę Sabaudię, dictum fuit quod offerat testamentum et fiet responsio grata; et ita attulit testamentum.

10 Fuerunt consignata dicto Ruffino due libri, alter in cartha, alter in papiro, et calix unus argenteus cum pathena sua, una cassetta ottoni cum reliquiis sanctorum, omnia pertinentia abbatię sancti Benigni; qui dominus Ruffinus noluit ea acceptare, dicens non habere ab Episcopo Gebennarum, cui spectant, huiusmodi commissionem.

p 67

15 Item, fuit conclusum in facto dominae Beatricis, causae dotis, quod ei respondeatur quod dimittetur ei Castellacium, cum eius rocha, iuxta instrumentum primum; et dabitur etiam iurisdicio, si homines voluerint, sin minus non dabitur iurisdicio. Si, vero, requisiverit d. Beatrix fieri novum instrumentum, respondetur quod dictum instrumentum fiet secundum Statuta Mediolani in
20 facto dotium.

Super supplicatione hominum Sancti Georgii Ottabiani et Valigii, conquerentium quod comes Joannes Bulignini velit facere novum cavum in divertendo quandam aquam, nuncupatam rugiam Albonee, conclusum fuit quod domini de Consilio Secreto, auditis partibus ambabus et Ingeniariis intellectis,
25 remittant causam hanc d. Magistris Intratarum Extraordinariarum, qui ius faciant, quia ad eos huiusmodi cognitio asseritur spectare.

Super facto et supplicatione Scalabrini balisterii, petentis aut sibi dari squadram suam, aut restitui sibi XXXIII ducatos, quos expendit pro facienda et conducenda squadra, aut restitui posta salis in Canturio, fuit conclusum quod cras
30 vocetur Marchinus huc et dicatur, ut intelligat et provideat.

Item, fuit responsum Oratori faventino, in facto Granaroli, quod ill. mi Principes nostri facient restitui Granarolum cum hoc quod dominus Galeottus solvat hominibus Granaroli et 50 ducatos et frumentum et blada, de quibus fuerunt concordēs diebus superioribus, aut det fideiussores de illis solvendis,
35 et quod homines Cottignolae habentes possessiones in territorio Faventino tractentur ut tractabantur tempore domini Guidacii; et ita ipse Orator acceptavit dictam responsionem et dixit quod Dominus suus faciet hoc; et sic ordinate fuerunt litterae opportune faciende per dominum Jacobum Antiquarium et quod instrumentum fiat Bononię.

40 Item, fuit conclusum quod scribatur Potestati Laudae, ut relaxet illum Hastensem de firmalio et reprehendatur quod posuerit ipsum in rochettam et similiter Castellanus quod acceptaverit.

In facto Comitum de Balbiano, fuit conclusum quod secreto mittatur magister Benedictus de Florentia⁴¹, ingeniarius, qui videat et extimet domum ipsorum Comitum in valle Clavenę, considerando quanti potuerit constare dicta domus in eius fabricatione et quanti nunc valeat; et in hoc utatur diligenti circumspectione; deinde, in scriptis referat iudicium suum, extimando etiam quendam alia ipsorum Comitum bona, juxta instructionem quę ei dabitur a domino B. Calcho, ducali secretario.

p 68 Item, conclusum quod, in satisfactione litterarum Marchionis Montisferrati, scribatur Potestati Casalis Maioris quod permittat transire Nuncium Episcopi Casalis et d. Scipionis, modo transeant semper super Pado et non hospitentur in terris.

D. Christoforo et Andree de Lampugano, asserentibus habere suspectum dominum Lucam Grimaldum in facto declarationis faciendę ^a Joannem Andream sceleratum illustrissimi ducis Galeacii percussorem non esse de Lampugnano sed de Lisiis, fuit, ex matura et concordī deliberatione responsum quod, ad evitandam huiusmodi eorum suspensionem, dabitur pro tercio dominus Augustinus de Rubeis; et, sic, ipsi tres, videlicet, dominus Augustinus Rubeus, dominus Lucas Grimaldus et d. Joannes Andreas Cagnola intelligant simul et declarent hanc rem; et, ita, fuit conclusum ut vocetur huc, cras, dominus Augustinus predictus et ei fiat huiusmodi commissio, oretenus secundum hanc conclusionem.

Item, fuit conclusum quod ille Riciardus de Lampugnano, captus^b Binaschi, quia asseritur fuisse participem necis illustrissimi Principis nostri, mittatur ad Capitaneum Justicię, ut ius ei ministret, etc.

Die ultima aprilis 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Orpheus de Richavo,
d. Joannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Simonetta.

D. Joannes Simonetta
d. Bartholomeus Calchus } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

^a Segue contra cancell. ^b Corr. con t nell'interl.

41. Benedetto de Fermis de Florentia.

Et in ipso quidem Senatu, fuit conclusum quod, postquam ille de Arimino, qui erat electus Potestas Mediolani, non potest venire, eligatur eius loco dominus Alexander Poeta de Bononia; et, casu quo, ipse noluerit acceptare, eligatur Jacobus Luparus⁴². Et sic scribatur Karolo Vicecomiti, ut requirat honorifice et gratissimis verbis prefatum dominum Alexandrum, qui, si voluerit acceptare, adviset, quia statim mittentur littere dicte Potestarie, si noluerit acceptare, requirat Jacobum Luparum et similiter adviset.

Item, fuit ordinatum quod scribatur domino Philippo Sacramoro, ut, habita consultatione cum magnifico Laurentio et cum excelsa Dominatione Florentina, ordinet ut scribatur Romam, ut comunes Oratores supersedeant circa conductam Ducis Urbini. p 69

Fuit vocatus dominus Joannes Angelus de Florentia et ei fuit dictum quod est electus pro oratore Florentiam et qui respondit se esse paratum; et commissa fuit instructio Alexandri Collette, que contineat condolentiam de adverso casu, congratulationem de bono successu et salvato Statu et magnifico Laurentio oblationes illustrissimorum Principum nostrorum, qui sunt dispositi exponere facultates et Statum suum pro salute Status Florentini et magnifici Laurentii; et fuit dictum, ut cito se expediat et vadat indutus de nigro.

Fuit dictum domino Ruffino de Muris circa factum Cazalepore quod de commissione ill. me domine Ducisse nostre datum est testamentum ducisse Marie videndum quibusdam Doctoribus et quod, si gravat ei expectare, potest ire, quia infra triduum dabitur responsum Francisco de Valperga et creditur quod res bene succedet; et ita ipse accepit.

Eodem die, post prandium.

25 Congregatis:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orptheo de Richavo,
d. Joanne Jacobo de Trivultio,
30 d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

D. Joanne Simonetta
d. Joanne Jacobo Simonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

35 42. Giacomo Luparo, nominato podestà il 22 maggio '78, iniziò la carica il 15 giugno '79; sarà, poi, confermato da Ludovico il Moro con decreto del 9 agosto 1480.

Fuerunt lecte littere ex Florentia continentes successum bonum proximi tumultus et inimicos proditores suspensos et captos pro maiori parte et omnia esse conversa in favorem magnifici Laurentii.

Fuerunt, etiam, lecte littere ex Roma in facto conducendi Ducem Urbini^a; quæ^b adhuc est in dubio et in suspensio.

p 70 Magnificus dominus Thomas Soderinus, orator florentinus, legit litteras Dominationis Florentie sibi directas; et ei fuit lecta instructio danda domino Joanni Angelo de Florentia, oratori destinato Florentiam, que fuit approbata et commendata.

Deinde, ipse magnificus Orator petiit, ut scriberentur littere in commendationem filii sui, pro Archiepiscopatu pisano, domino Philippo Sacramoro, ut agat favorabiliter cum illa excelsa Dominatione et cum magnifico Laurentio et similiter quod scribatur Romam Oratoribus et Cardinalibus amicis in favorem huius rei, si placeat Florentinis; cui fuit responsum, ex voluntate ill. me Domine nostre quod fient omnia, gratissimo animo.

Item, fuit conclusum quod dicatur Marchino de Abiate quod det primum locum vacaturum, inter squadrerios balisteriorum, Scalabrino balistero; et sic firmatum est et necesse erit fiant ei littere opportune, ut ita exequatur.

Die primo maii 1478, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt, videlicet: 20

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Orpheus de Richavo,
d. Joannes Jacobus de Trivultio,
d. Cichus Simonetta.

D. Joannes Simonetta } secretarii. 25
d. Bartholomeus Calchus }

Franciscus Ricius, cancellarius.

Fuit conclusum quod scribatur Commissario Comi⁴³, ut, una cum Potestate⁴⁴ illius civitatis eum prestat auxilium et favorem, procuret capi et puniri facere quosdam discolos et temerarios, qui ferunt arma per civitatem et faciunt insultus, et puniantur, ut dictis Commissario et Potestati videtur conveniens, ita ut sint aliis exemplo. 30

^a i finale corr. su j   ^b Così il testo: sottintendi res

43. Antonio Crivelli, dalli 11 luglio 1477.

44. Maffiolo Visconti, dal 1 genn. 1478.

Super supplicatione illorum de Casalimaiori, petentium cassari illum militem Potestatis qui vocatur Nicolaus de La Verde, propterea quod diu stetit in eo officio et multas habet affinitates in ea terra, unde non potest administrare justiciam et, etiam, quia est affinis Gabrielis de La Verde, rebellis Principum nostrorum nuper suspensi, fuit conclusum quod scribatur et precipiatur Potestati, ut, sine aliqua exceptione et replicatione, ipsum casset et removeat ab illo officio et alium idoneum substituat, eius loco. p 71

In facto carceratorum Novarie, propter debita civilia, fuit conclusum, ut eorum supplicatio remittatur Consilio Justiciæ, ut provideatur sicut illis dominis videbitur.

In facto Officialis portus Casalismaioris, respondeatur quod, pro nunc, illa Comunitas prestat patientiam, in solvendo Officiale, propter suspensiones pestis.

Item, in facto Uberti de Goziis, detenti in castello hoc, pro apprehensa possessione prepositure Brandate, fuit conclusum quod ipsi detenti hac occasione, relaxentur, cum hac tamen condicione, quod antequam liberetur ipse Ubertus de Goziis det idoneos fideiussores de faciendo portari renuntiationem dicte prepositure, infra menses duos, aut de representando se in carceres, aut de solvendo ducatos quingentos, casu quo non faciat portare dictam renunciam et se non representet in carceres, infra dictum terminum.

Supplicatio Derothee de Serapis, petentis helymosinam pro filia maritanda, fuit data B. Calcho ut referat ill.me Domine et eius voluntatem exequatur.

In facto decem ducatorum per ill.mum Ducem nostrum in sua intronizatione oblatores altari Ecclesie Maioris Mediolani^a propter quos sunt in controversia Ordinarii cum Custodibus, fuit conclusum, ad tollendam discordiam, quod jubeatur ipsis Custodibus huc portent dictos decem ducatos et, deinde, distribuuntur inter pauperes, amore Dei, dimissis Ordinarijs et Custodibus in pace; et sic dictum fuit Custodibus, ut cras afferant dictos ducatos, quia contentabuntur omnes.

In facto controversie filie Johannis Scipionis et d. Margaritte Malette, fuit conclusum quod vocentur cras tres Doctores ex Consilio Justicie, videlicet:

d. Alexander de Raudi,
d. Joannes Andreas Cagnola et
d. Baldasar de Curte.

Item, circa ea que scripsit Franciscus Pagnanus de Herrighetto, dicto Cornachia, fuit conclusum quod scribatur Francisco Pagnano, ut una cum Potestate illius terre faciat eum diligenter examinari et intelligat eius practicas et faciat ei dare duos aut tres quassus corde, ita ut dicat veritatem, si libere ipse noluerit dicere. p 72

40 ^a Corr. su Mediolanis

Item, fuit conclusum quod respondeatur Commissario Pizleonis⁴⁵, ne permittat transire quemcumque, sine opportunis bollettis, nec etiam famulos magnifici Petrimarię de Rubeis, nec illorum de Palavicino, sine bullettis suorum Dominorum, ad quos scribatur et notificetur hec conclusio, que sit ad evitandam suspicionem pestis.

5

Item, quod scribatur Potestati Burgi Sancti Donini, ut provideat cum illa Communitate, ut in parte nunc remundentur fosse illius roche et alia pars remundetur, alio commodiore tempore.

1478 die II^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt, videlicet:

10

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- d. Orpheus de Richavo,
- d. Johannes Jacobus de Trivultio,
- d. Petrus de Landriano,
- d. Cichus Simonetta.

15

- D. Joannes Simonetta
- d. Bartholomeus Calchus
- d. Joannes Jacobus Simonetta

} secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

20

In quo quidem Senatu, Custodes Ecclesię Majoris Mediolani attulerunt, ut heri ordinatum fuit, illos decem ducatos oblatos in intronizatione Principis nostri; qui denarii, de comuni consensu et deliberatione, fuerunt dati Thome de Hesio, ut dispenset, amore Dei, inter pauperes, ut eius conscientię videbitur.

Fuit licentiatus d. Job, orator domini Galeotti de Faventia, cum conclusione diebus superioribus facta in facto Granaroli.

25

Item, fuit conclusum quod litterę domini Leonardi Botte⁴⁶, cum copiis litterarum Venetorum, scriptarum Florentiam in casu occurso, legantur d. Thome Soderino, oratori florentino, et deinde legatur in Consilio Secreto in Curia.

p 73

Item, fuit conclusum quod scribatur Castellano Cassani⁴⁷, ut Rubeum, correrium Venetorum, iturum in Franciam, dimittat libere transire et eum faciat associari ab uno suo famulo, quousque transiverit Mediolanum, conducendo

30

45. Giuliano Porro, dal 1 settembre 1477.

nominò consigliere segreto (1475).

46. Di famiglia cremonese, fu ambasciatore sforzesco a Venezia; Galeazzo Maria lo

47. Giovanni Antonio de Burris, dal 1 novembre 1476.

35

ipsum extra refossas Mediolani, ita ut non intret, aliquo pacto, hanc civitatem, neque eius suburbia; et semper sic faciat, durante prohibitione facta propter pestem.

Admissi fuerunt domini Johannes Andreas Cagnola, Alexander de Raudi et Baldesar de Curte et dictum fuit quod, propter causam magnifici domini Johannis de Scipiono et d. Margaritte de Malettis, debeant habere partes et eis intelligere, et, postea, referre eorum apparere et quid facere debeant illustrissimi Domini nostri.

Per Alexandrum
Collettam

Eodem die, post prandium.

10 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo Richavo,
d. Jacobo Joannes de Trivultio,
15 d. Petro de Landriano,
d. Cicho Simonetta.

d. Johanne Simonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Simonetta } secretariis.

20 D. Johanne de Melcio
d. Johanne Francisco de La Turre
d. Johanne de Cusano
d. Facio de Galarate
d. Carolo Trivultio
25 d. Gabriele Paleario
d. Johanne Botto } magistris Intratarum Ordinarium et

Antonio de Landriano, thesaurario.

Fuit multum disputatum super facto pannorum inveniendorum et emen-
dorum super tractis gualdorum, et tandem fuit conclusum quod panni emanantur
30 super assignationibus intratarum ordinarium, ad quam longius tempus poterit
fieri, et intrate gualdorum incantentur interim, et deducatur ad quam maximum
precium poterunt.

p 74

Item, fuit dictum Capitaneo Justicie Mediolani quod illi Riciardo de Lam-
pugnano, detento quod fuerit particeps cedis ill.mi ducis Galeacii, faciat jus.

Item, Johanni de Auria de Taiolo dictum fuit quod^a, post hac, bene vivat et fideliter versus Principes nostros et de preteritis non fiat amplius recordatio.

Item, audito d. Johanne Aloysio Bossio, ducali consiliario, dicente suspicari se quod domini de Consilio Secreto, propter comissionem sibi factam de causa comitis Jacobi Scotti et fratrum cum comite Bartholomeo Scotto, persistent in sententia sua etc., fuit conclusum quod Philippus Ferrufinus vadat ad dominos de dicto Consilio et eis dicat, nomine illustrissime Domine nostre, ut in dicta causa ita se habeant et ita provideant^a ut^b neutri partium justa relinquatur querele causa. 5

Item, ad requisitionem affinium Jacobi de Olzate, fuit conclusum ut precipiatur, nomine ill. Domine nostre, Helysabeth, matri Margaritte, uxoris Martii de Olzate, filii dicti Jacobi, et etiam Antonio de Gradi, cognato dicte Helysabeth, quod debeant^a, infra dies decem, misisse, sine aliqua exceptione, dictam Margarittam ad standum cum dicto Marcio, suo marito, Taurinum, ubi iussu Domine nostre sunt relegati^a, sub pena indignationis Principum nostrorum et cuiusque penę eis videbitur; et similiter precipiatur dicte Margaritte ut sine contradictione, vadat ut supra et fiat mandatum in scriptis. 10 15

Admisso Parmesano, cancellario Francisci Malette, commissarii Placentie, fuit dictum sibi quod approbatur illa forma declarationis ordinata per dominum Johannem Antonium ex Comitibus Sparvarie in differentia illorum de Fontana et de Fulgosis, et ita quod d. Franciscus et d. Johannes Antonius possint publicare eam declarationem et exequi etc. 20

p 75 Itemque, scribatur Comisario Cremone⁴⁸ quod habeat Antonium de Villa et Barberottum, olim armigerum domini Roberthi, qui iverunt ad aloquendum^a Johannem de Brixia, seu de Farbegno^a, cancellarium domini Roberthi, et diligenter examinet quare iverunt et quod prattaverunt cum dicto Johanne de Brixia et qui alii et quot iverunt ad aloquendum ipsum Johannem de Brixia; et de omnibus distincte adviset suis litteris, ut digne provideri possit; et, si in eis vel aliquo ipsorum invenerit culpam dignam detentione, detineat personaliter, non relaxandum quousque non habuerit ad suas litteras responsionem. 25 30

Item, super suplicatione uxoris et filii quondam magistri Mathie de Trevio pro facta travacatorii, fuit conclusum quod Filippus^a Ferrufinus portet dictam supplicationem ad dominos Consilii Justicie et eis dicat, ill.me Domine nostre nomine, ut revocent litteras super hac re per ipsos factas ad Referendarium Papie et de hac re dimittant curam Magistris Extraordinariis, ad quos spectat. 35

Pro responsione Commissarii Ultra Padum, circa^a captionem illorum qui interfecerunt^a Galeacium de Cavana, conclusum quod rescribatur^a ut non capiat^a eos, nisi extra jurisdictione Novarie, etcetera.

^a Parzialmente corr.   ^b Corr. su et

48. Antonio Siccus, dal 1 genn. 1476; conferm. il 12 febr. '77, per l'a. 1478.

Supplicatio Poli Advocati^a et illorum de Sichis data fuit, de commissione
^aConsilii, Bartholomeo Calcho, ut expediat quoniam de partium voluntate
 supplicatur.

Die III maii 1478, post prandium^a.

5 Congregatis, ut supra, Senatoribus^b infrascriptis, videlicet:

magnifico domino Thoma Soderino, oratore florentino,
 d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Johanne Jacobo de Trivultio,
 10 d. Johanne de Landriano,
 d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
 d. Bartholomeo Calcho
 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

15 Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt lecte littere ex Florentia et etiam littere domini Johannis Benti-
 voglii de felicibus successibus rerum Florentinorum. Super quibus fuit con-
 clusum quod scribatur Florentiam domino Phylippo Sacramoro, ut dicat illi
 excelsę Dominationi et magnifico Laurentio quod scribant domino Johanni
 20 de Comite et d. Johanni de Scipiono quid faciendum, quia habent in mandatis
 obedire, sed non est conveniens nec tutum quod dominus Johannes de Co-
 mite alogiet in Imolensi, propterea que facta sunt a Johanne Francisco de To-
 lentino.

Item, scribatur predictis dominis Johanni de Comite et de Scipiono, ut id
 25 faciant quod ex Florentia erit scriptum, sed in Imolensi non allogiet.

Item, scribatur domino Johanni de Bentivoliis ipsum commendando de pro-
 visionibus factis in favorem Florentinorum et dicatur quod studeat expedire
 armigeros suos ad eundem in Forum Julii, ut fuerat ordinatum casu quo, rebus
 florentinis firmatis, non sint amplius necessarii in illis partibus; et similiter scri-
 30 batur Carolo Vicecomiti.

Fuerunt etiam lecte littere Commissarii Glareeabdue⁴⁹, date Caravagii die
 II presentis mensis, quibus significatur ill.mis Dominis nostris quod, ea die, do-

^a Parzialmente corr.   ^b Nel testo Senatoribus

49. Francesco Salvatico, dal 13 febbraio 1477.

minus Johannes Baptista de Anguillaria discessit ex Caravagio et ivit Martingum, cum armigeris 50 optime expeditis, iturus in Forum Julii, in praesidium illustrissimi Domini Venetorum.

Item, quod scribatur Potestati Laude quod non relaxet illum iuvenem Hastensem, sed examinet super quibusdam rebus, quae scribit Johannes Bartholomeus de Regibus sibi a dicto Hastensi fuisse sublatas.

5

P 77

1478 die IIII^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidemse interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes, 10
- d. Palavicinus,
- d. Orpheus de Richavo,
- d. Johannes Jacobus de Trivultio,
- d. Petrus de Landriano,
- d. Cichus Symonetta. 15

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Calchus
d. Johannes Jacobo Symonetta } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuerunt habiti infrascripti, videlicet: 20

- d. Antonius de Berceto, de Consilio Secreto;
- d. Jo. Andreas Cagnola et
d. Alexander de Raudi } de Consilio Justicie;
- d. Angelus de Birago, advocatus Fisci;

et eis fuit dictum quod omnes simul videant et disputent super facto dotis domine Beatricis et clarificent d. Nicolaum Ruberthum; deinde referant in scriptis quid agendum. 25

Fuit, etiam, lecta instructio Aloysii Beccheti, ituri super triremibus, qui fuit in aliquibus emendata et approbata, deinde.

Fuit conclusum quod comittatur Capitaneo Justicie Mediolani et Deputatis super monetis quod, habito respectu ad Dominium Venetorum, liberetur ex carcere Christoforum de Lauro, bergomensis, propterea quod venderit ducatos venetos pro tribus soldis. 30

Fuit commissum Phylippo Ferrufino, ut vadat ad Magistros Intratarum Extraordinariarum et eis dicat quod non procedant in causa d. Antonii de Carazolis cum illis de Nicellis, nonobstantibus aliquibus litteris in contrarium.

5 Super supplicatione Comitum de Torellis, mentionem facient^a de jurisdictione Casellarum et Castrinovi Terdonensis, conclusum fuit quod mittatur supplicatio dominis de Consilio Secreto, qui opportune provideant, prout eis melius videbitur.

Per Philippum
p 78

10 Super causa comitis Ugolotti Crivelli et Symonis de Furnariis vertente occasione exemptionis bonorum Durni, per Phylippum Ferrufinum ordinatum fuit quod committatur uni Vicario Generali in hac civitate, qui eam determinet, infra terminum XV, aut XX dierum.

Per Philippum
Ferrufinum

15 Super supplicatione Datiariorum vini de minuto Mediolani, conquerentium de relaxatione unius debitoris sui, quo die facta fuit solemnitas sancti Georgii proxima, ordinatum fuit quod Magistri Extraordinarii intelligant et faciant jus adversus Lazarinum de Cayrate, quia fuit causa huius relaxationis, preter mandatum ei factum.

Super supplicatione Melchionis Vicecomitis contra dominum Johannem Mariam Vicecomitem, ordinatum fuit quod mittatur supplicatio dominis de Consilio Secreto, qui provideant, prout eis melius et justius visum extiterit.

20 Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

25 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Joannes Jacobo de Trivultio,
d. Petro Landriano,
d. Cicho Symonetta.

30 D. Johanne Symonetta
d. ^b Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Franciscus Ricius, cancellarius.

Fuit conclusum quod illa iuvenis, quam Roberthus de Albano, aucupator Principum nostrorum, asserit esse sibi uxorem, ponatur in loco, ubi possit examinari, an ipsa sit uxor dicti Roberthi, an non; et, si dixerit cum sacramento se

35 ^a Corr. su facientis   ^b D corr. su B

esse ipsius Roberthi uxorem, et eum velle in maritum, detur ei statim in maritum; si, vero, dixerit non, res hec ponatur in scilento; et sic obtulit ipse Roberthus velle servare.

p 79 Super litteris Potestatis Novarie, scribentis qualiter homines Carpignani petunt sibi dari quendam captivum de Lenta subditum Ducis Sabaudie, quem ipsi de Carpignano consignaverant dicto Potestati et hoc, ut cambiare possint eum cum quibusdam suis captis per homines de La Lenta, fuit conclusum quod rescribatur dicto Potestati, ut libere det et consignet ipsum captivum hominibus de Carpignano, ut de eo possint facere contracambium cum suis captis et quicquid voluerint et eis placuerit. 5 10

Per Alexandrum Collettam Commissum Philippo Ferrufino quod vadat ad Magistros Ordinarios et ostendat litteras quas habuit a domino Duce preterito *****^a et comittat eis quod videant si erit bonum et utile pro Camera fieri confirmationem et quod referant in scriptis eorum apparere.

Conclusum quod fiant ille littere patentes, quas requirit d. Jacobus de Cusano pro eius genero domino Karlino Varesino, pro confirmatione conventionis alias facte coram Consiliariis inter illustrem d. Philippum Mariam et dictum dominum Carlinum. 15

Per Franciscum Ricium Fuit consignatum fermalium cum sex perlis et uno zaphyli in medio cum foliis argenteis auratis, more antiquo, Francisco Barberio, famulo Johannis Bartholomei de Regibus de Hasta. Quod fermalium asportaverat^b Franchinus, famulus dicti Bartholomei, detentus a Potestate Laude; et hec consignatio fuit facta dicto Francisco in executionem litterarum dicti Johannis Bartholomei Principibus nostris directarum, in camera columbinarum castelli Porte Jovis Mediolani per Leonardum de Glusiano, penes quem servabatur dictum fermalium^c, et hoc, presentibus magnifico d. Cicho, ducali secretario et consiliario, d. Johanne Petro Panigarole, ducali secretario, d. Jacobo Antiquario et me Francisco Ricio, ducalibus cancellariis. 20 25

Franciscus Ricius.

p 80 Super litteris magnifici domini Petrimarie de Rubeis, petentis dari socium d. Luchino Ferrufino Vicarium Potestatis Cremonę in cognoscendis delictis commissis Stagni, fuit conclusum quod dicto domino Luchino addatur socius d. Johannes Baxianus de Laude, ex Vicariis Generalibus, ut simul exequantur circa predicta, quę soli domino Luchino fuerant prius comissa. 30

Super litteris Francisci Pagnani, fuit conclusum quod rescribatur, ut dimittat Petrum de Cremona, qui iverat vestitus ut frater in Hast ad conducendum se cum domino Robertho et ei precipiat^e sub pena furcharum, ut non permittat se reperiri in isto Dominio et vadat versus Dominium Venetorum. 35

^a Segue un lungo spazio di un rigo, dal precedente al seguente. ^b Nel testo aspectaverat ^c Parzialmente corr.

Itemque, diligenter examinent Polum Zohannem de Tachonibus, qui, cum sit de Alexandria, tamen est inimicus Principibus nostris; examinet etiam illum Robertum Angerium de Annono, qui proditorie volebat ipsum Franciscum interficere et quicquid extraxerit ab eis ad nos mittat in scriptis; nec ponat plures captivos in rocha, ne facerent schandalum; scribatur etiam Castellano quod non acceptet, nisi esset Statui importantissimum.

Item, fuit conclusum quod mittantur dono ducati decem Alexandro de Castellacio.

Item, quod mittantur decem ducati Johanni de Ravenna, quia fuerit causa ut caperetur Polus Johannes de Tacconibus de Alexandria. Et scribatur dicto Francisco Pagnano quod dicat ipsi Johanni^a de Ravenna quod primus locus squadrerii provisionatorum qui vacabit, dabitur ei, et de hoc sit bono animo; nunc fieri non potest, quia loci omnes sunt pleni.

De zitanino raso alexandrino pro zornea et zetanino cremesini pro dipployde pro berrentino non est nunc faciendum verbum, ne ista demonstratio detegeret quod tractatur; sed prosequatur fideliter inceptum, quia et hoc et multo plus est habiturus, quia Principes nostri non sunt ingrati.

Item, scribatur Referendario Alexandrie ut pro portis et laboreriis roche Annoni mittat^b denarios deputatos; et, ita, scribat dominus Bartholomeus de Cremona.

Item, scribatur Castellano Annoni, ut faciat fieri guardiam super rebellino et unde melius videri possunt qui ab extra veniunt, et ad evitandum deceptiones. p 81

Item, scribatur Francisco Pagnano quod recte respondit Gubernatori Haste et ita perseveret in negativa de illo Polo Johanne, etc.

Item, conclusum quod per Deputatos super monetis falsis ordinentur littere patentes quod Alexander de Castellatio possit capere quosdam fabricatores falsarum monetarum.

Lecta relatione Commissari Pontremuli et domini Juliani Villani in facto crediti, quod habet Baldassar Anghussola in hereditate quondam domini Antoni de Mulatio pro dote uxoris sue, filie dicti quondam domini Antonii, fuit conclusum quod res debeat adaptare, videlicet quod predicto Baldassari detur locus Careseti eo modo et cum ea cautione, sicuti suprascripti referunt.

Item, in differentia Hebreorum Placentie, pro tercio bancheo, deliberaverunt et concluderunt non facere aliud quod erat factum et quod servaretur id quod per litteras signatas Cichus scriptum fuit.

^a Parzialmente corr.   ^b Aggiunto a margine.

1478 die V^{ta} maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

5

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Joannes Jacobus de Trivultio,
d. Cichus Symonetta^a.

10

D. Joannes Symonetta
d. Bartholomeus Calchus^b
d. Joannes Jacobus Symonetta } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

p 82

In quo quidem Senatu^c, conclusum fuit quod respondeatur Nicodemo quod non videtur aliquo pacto mittendus d. Lucas Grimaldus pro oratore ad regem Ferdinandum, propterea quod est ducalis consiliarius residens et videretur mitti a Ducibus nostris et non esset ad propositum.

15

Item, fuit conclusum super litteris Commissarii Papie, scribentis de insultu facto Al Sabione quod respondeatur ut, habita diligenti informatione de predictis, procuret, omni studio et aliquo modo cauto, habere in manibus Bartholomeum Marocium^a dictum Burratum, Stephanum Cremasum, habitatores loci Sancti Martini de Rarsa, et Johannem Jacobum Fornasarium, qui tres dicunt fuisse capita dicti insultus et scandali et cridasse «libertà libertà»; quos, habitos in manus, examinet diligenter qua de causa id fecerunt etc.; et, si sic esse invenerit, eos statim suspendi faciat in exemplum aliorum; et contra sequaces procedat secundum juris dispositionem, scribendo huc quicquid in re hac fecerit et invenerit, etc.

20

25

Venit postea magnificus d. Thomas Soderinus, orator florentinus, et ei fuerunt lecte littere d. Johannis de Comite et domini Johannis de Scipiono et littere Ducis Ferrarie et Bononiensium circa transitum dictarum nostrarum gentium et fuit conclusum ut ei dentur originales dictarum litterarum, ut mittat Florentiam; et scribatur dictis d. Johanni de Comite et Johanni de Scipiono, ut, si in^a receptione litterarum reversi sunt in Parmensem^a distribuunt^d versus viam Pontremuli illas gentes, cum minori damno et incomodo subditorum quem possibile sit ad hoc, ut, si opus fuerit ire Florentiam, possint ire per viam Pon-

30

35

^a Parzialmente corr.   ^b h su G corr. in C   ^c Corr. su Sentu   ^d Nel testo distribuat

tremuli; si a Florentinis habuerint litteras ut redeant retro, dimittant nostros armigeros et^a omnem^a exercitum^a ad stativas suas.

Item, quod illi de Magenta, detento propter interfectos cervos, fiat jus.

Item, conclusum fuit quod Galvanus Cantellus, datis fideiussoribus de sol-
5 vendo ratam suam condemnationis ad restitutionem sachigatorum de Squadra Rubea, dimittatur et liberetur ex rocha, cum hoc quod non discedat ex Mediolano et burgis, sine ducali licentia in scriptis, sub pena rebellionis et conphiscationis
omnium bonorum suorum, et, semel in die, se presentet Potestati, seu Vicepo-
testati Mediolani. p 83

10 Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus et Secretariis, addito etiam domino Petro de Landriano.

Fuit confirmata deliberatio responsionis faciente d. Johanni de Comite et domino Johanni de Scipiono.

15 Dictum fuit domino Antonio de Romagnano, ducali consiliario, et d. Melchioni Florioni, ducali vicario generali, de re et controversia Romagnani cum illis de Gattinaria quod vadant, faciant et curent quietationem dicte differentie cum preservatione iurium nostrorum, etc.

Item, fuit dictum domino Melchioni ne patiatu tormentari ita crudeliter
20 illum Petrum*****, qui est detentus propter res ablatas illis de La Zecha et faciat justitiam administrari.

Super petitione domini Antonii de Besana, petentis cassari et remitti sibi debitum, quod habet cum ducali Camera, attenta sua sincera servitute et credito, quod habet etiam cum Camera, quasi aequivalenti suo debito, fuit una-
25 nimiter conclusum quod portet huc quasdam litteras, quas dicit habere in hac re; deinde, his visis, comittatur Magistris, ut eius computum faciant et*****

Item, fuit conclusum quod Lucia de Prestino de Varesio, pretensa sponsa Berthi Origoni, remittatur per Potestatem Varesii ad matrem dicte Lucie, deinde adviset quomodo se habet haec res, de qua scribitur dicto Potestati, ut
30 habeat diligentem informationem.

Fuit conclusum quod quando vacabit locus acceptetur comes Hanibal de
Balbiano^b ad stipendia horum Principum nostrorum inter lanceas spezatas cum
sex equis etc.; et ita notatum est. p 84

Super supplicatione Francisci Baiardi, petentis propter detentionem suam
35 hic suspendi causam, quam habet coram Potestate Parme, cum fratre suo, fuit conclusum quod dicta causa suspendatur, pro diebus XX, et, ita, scribatur Potestati Parme.

^a Agg. a margine.   ^b Corr. su Salbiano

Super requisitione Laurentii de Reate, ordinatum fuit quod fructus bonorum, pro quibus lis vertitur cum illo de Cantellis, sequestrentur.

In facto petitionis hominum de Mozanicha, conquerentium agravari contra debitum a Cremensibus pro bonis quę possidere in agro Cremensi, conclusum fuit quod eorum supplicatio mittatur ad dominos de Consilio Secreto cum commissione quod scribant Venetias opportune, attento quod Officiales cremenses inducunt adhibere remedium. 5

Super supplicatione Antonii de Cernitoribus, Lazari de Hensola et Thome Biliani*****

1478 die VI maii, de mane. 10

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus de Vicecomitibus,
d. Palavicinus,
d. Orpheo de Ricavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio, 15
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Calchus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii. 20

Franciscus Ricius, cancellarius.

p 85 Et in ipso quidem Consilio^a, conclusum fuit quod d. Orpheus provideat Luce Spine, armigero, de alloggiamenti in aliquo alio loco quam Punilii, etc.

Item, fuit conclusum quod iterum scribatur Commissario Papię, ut inquiret illud delictum commissum in loco Sabioni, ubi fuit cridatum «libertà libertà»; 25
et, intellecto fundamento, puniat delinquentes, juxta tenorem aliarum litterarum super hac re ei scriptarum.

In causa comitis Ugolotti Crivelli et Symonis de Fornariis de Papia, conclusum quod domini de Consilio Secreto intelligant et provideant ut eis visum fuerit opportunum; et sic fuit commissum Phylippo Ferrufino, ut referat dictis 30
dominis de Consilio Secreto.

Item, fuit deliberatum quod Theodorinus de Bisutio vadat commissarius super gentibus, que mittentur in Forum Julii, et ei fuit dictum ut se expediat;

^a Corr. su Consio

quia dabitur ei modus et provisio pro quinque equis. Et sic ipse acceptavit et petiit fieri sibi aliquam subventionem et dari illud plus quod ultra andatam expendit in eundo Neapolim cum equis; fuit conclusum quod habeantur eius petitiones in scriptis et provideatur opportune et B. Calchus faciat videri eius
5 computa dictarum expensarum factarum in eundo Neapolim et provideat de honesta satisfactione, ut cito ire possit.

Conclusum quod, hodie in vespers, citentur totum Consilium Justicie et Jo. Moronus et, item, d. Raymondus Lupus, d. Antonius de Bercello et Christoforus de Cambiago, pro differentia illorum de Liscati.

10 Super litteris Potestati Varisii, scribentis Ambroxino de Longhignana de inobedientia Berthi Origoni et Andree ac sociorum et de insultu facto per illos duos Presbyteros in favorem predictorum in conducendo domum suam illam puellam contra voluntatem matris, quia dictus Berthus vult in uxorem, fuit
15 conclusum quod capitaneus Ambroxinus mittat tot provisionatos pro supradictis, quod si ipsi noluerint obedire in veniendo, conducantur captivi et similiter illi duo Presbyteri, habita prius licentia a Vicario Archiepiscopali Mediolani. p 86

In causa Iohannismarie Vicecomitis cum Melchione Vicecomite, ordinatum fuit quod causa ipsa remittatur Magistris Extraordinariis dempto domino Scipiono Barbavaria, in cuius locum deputetur unus ex Advocatis phiscalibus.

20 Quoniam, die III^a presentis mensis, magnifici domini Petrus Franciscus Vicecomes et Johannes Jacobus Trivultius, Orpheus de Richavo et dominus Petrus de Landriano, ducales consilarii, attestati sunt fuisse conventum inter ill. d. Phylippum^a Mariam et d. Carlinum Varesinum, quod ipse d. Carlinus solvat domino Jacobo de Cusano, socero suo, libras 800 imperialium pro dicto ill.
25 domino Phylippo de illis mille et centum libris, quas ipse dominus Phylippus debet dicto d. Jacobo de Cusano, seu eius uxori, causa vini et facit pro dictis 800 libris quietationem^b ipsi domino Carolo Varesino de omni eo et toto quod sibi debet, et ita fuit inter eos conclusum, ideo ordinatum fuit, ad perpetuam rei memoriam fierent de hac re littere ducales patentes; et dicte littere fuerunt
30 hodie expedite.

Eodem die post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

35 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,

^a Corr. li nell'interlin.   ^b Parzialmente corr.

d. Petro de Landriano,
d. Cycho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

5

Francisco Ricio, cancellario.

p 87 Vocato ambaxatore Florentinorum, ut supra, d. Thoma Soderino, fuerunt lecte littere ex Roma et ex Florentia, de casibus florentinis etc. et de excusatione comitis Hieronymi et de requisitione Florentinorum, ne societas domini Johannis de Bentivogliis mittatur in Forum Julii. Dimisso, deinde, prefato magnifico domino Thoma Soderino, fuit conclusum quid respondendum circa partem domini Johannis de Bentivogliis et, tandem, fuit conclusum quod expectentur alie littere ex Veneciis, quia ex illis poterit formari responsio propter praticham, quam habet faciendi pacem cum Turcho; quę, si esset conclusa, cassaret missio gentium in Forum Julii. 10

Controversię comitis Johannis Bolognini cum illis de Sancto Georgio et aliis Comunitatibus convicinis, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto, remotis suspectis, audiant partes et eorum accipiant supplicationes; deinde provideant ut iustum videbitur. 15

Uxor filii Jacobi de Olzate fuit remissa in sua libertate an ad maritum redire velit: an non ***** diebus superioribus facto non^a obstante. 20

Item, fuit conclusum quod dominus Leonardus Sfortia, apostolicus prothonotarius, habitet domum quam habitat Dux Barri in cittadella Papię, pro sua maiori commoditate, et ne habeat solvere fictum domus.

Conclusum quod Gotardus de Casate, detentus in rocheta Porte Romane propter furtum consignetur Capitaneo Justicie, qui faciat jus. 25

Post dimissum Consilium, hora XXIII, in camera columbinarum castelli Porte Jovis Mediolani, fuit vocatus Galvanus Cantellus et ei dictum quod illi Principes nostri ex gratia liberant eum de carceribus, et sunt contenti quod stet in Mediolano et per corpora sanctorum dictę civitatis, präcipiendo ipsi Galvano quod, sub pena rebellionis et confiscationis bonorum suorum, non discedat Mediolano, et de corporibus sanctorum, ut supra, sine licentia illustrissimorum Principum nostrorum in scriptis; quod präceptum, de commissione prelibatorum Principum, fuit factum per me Franciscum Ritium, ducalem cancellarium, presentibus magnifico domino Cicho, ducali secretario et consiliario, Michaele Baptalię, ducali familię armorum regulatore, et domino Phy- 30 35

^a Corr. n su m finale.

lippo de Eustachio ⁵⁰, castellano arcis Porte Jovis; cui fuit dictum per magnificum dominum Cichum, nomine illustrissimorum Principum nostrorum, ut ipsum Galvanum libere relaxaret ex dicta arce; presentibus etiam Phylippo Feruffino et ser Johanne de Belinzona, ducalibus cancellariis, testibus. p 88

5 1478 die VII maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

	d. Petrus ^a Franciscus ^b Vicecomes ^c ,	
	d. Palavicinus,	
	d. Orpheus de Richavo,	
10	d. Johannes Jacobus Trivultius,	
	d. Petrus de Landriano,	
	d. Cichus Symonetta.	
	D. Joannes Symonetta	} secretarii.
	d. Bartholomeus Calchus	
15	d. Johannes Jacobo Symonetta	
	Franciscus Ritius, cancellarius.	

Et in ipso quidem Consilio, fuerunt lectę litterę ex Venetiis a domino Leonardo Botta de reditu Oratoris Venetorum a Turcho et de spe pacis, etc.; super quibus fuit conclusum quod respondeatur, agendo gratias eis de communicatione et congratulando.

20 Scribatur etiam domino Leonardo Botte ut ex se prudenter et caute procuret intelligere, si propter pacem, quam sperant a Turcho, possent illi centum armigeri domini Johannis de Bentivoliis remanere in Bononiensi, propter casus florentinos, ut ab illa excelsa Republica fit maxima instantia ^d et adviset.

25 Item, fuit conclusum ^e ut respondeatur domino Thome Soderino circa factum dimittendi societatem domini Johannis de Bentivoliis in Bononiensi, iusta tenorem infrascriptum, videlicet:

«Magnifico messer Thomaso, havemo inteso quanto per parte de li vostri excelsi Signori et del magnifico Laurentio ne haveti dicto et pregato circa ^f»

Responsio lecta
in pleno Consilio
magnifico d.
Thome Soderino
de retinendis ar-
migeris d. Johan-
nis de Bentivoliis
in Bononiensi

30 ^a Nel testo Petro ^b Corr. su Francisco ^c Corr. su Vicecomite ^d Parzialmente corr. ^e Corr. su raschiatura.

35 50. Gli Eustachi di Papia tennero come una dinastia il capitaneato della flotta ducale. Come il padre, Antonio, anche Filippo col fratello Giacomo fu capitaneus classis Papie (28.XII.1465), fino a quando fu chiamato da

Galeazzo Maria all'ufficio di stretta fiducia personale quale castellano di Porta Giovia (2 agosto 1466). Lo coadiuvavano i due fratelli Giovanni Stefano e Pasino, secondo l'ordine ducale espresso nella nomina di Filippo.

p 89 non lassare muovere la compagnia del magnifico messer Johanne di Bentivolli di Bolognese per mandare in Frivoli, allegando quanto pò essere ad proposito al beneficio del loro Stato che quelle gente restino in Bolognese, pigliando argomento del caso novamente sequito etc.

Noi vi havemo auscultato voluntiero et inteso li pareri et ricordi de li Signori
vostri et d'esso Laurentio circa ciò, quali veramente acceptamo come da padri
et como prudentissimi che sonno; et per dare risposta alla v. Magnificentia
sopra questa parte, dicemo che, per respecto ad quello, havemo scripto ad la il-
lustrissima Signoria de Venetia de natura che li facevamo intendere como have-
vamo dessignata la compagnia del prefato messer d. Johanne, per supplimento
de li suoi secento cavalli, in favore suo per l'impresa contro el Turcho, siamo ne-
cessitati ad mandarghila, et già avanti intervenesse questa novità de Fiorenza et li
havevamo mandati li danari per mettere in ordine li cento hominidarme ch'ello è
obligato mandare; ma per il caso soprascripto se ordinassimo che se adviassero
ad li favori de la excelsa Signoria et del magnifico Laurentio, como quelli che
non extimamo altramente il bene et male suo, como el nostro proprio et le per-
sone nostre proprie. Et hora considerato che de verso Fiorenza se è havuto et se ha,
ogni dì, le cose là, per la Dio gratia, esser reducte in bono et tranquillo essere
et stato, havemo judicato commodamente possere satisfare ala richiesta ne fu
facta per Veneti, secundo el dessigno et ordine nostro, et cusì havemo replicato
ad epso magnifico messer Johanne che non perdi tempo ad mettersi in ordine,
et similiter li Signori vostri possono confortarlo al medesimo, perchè, ad parlare
con voy liberamente, ne pareria pur ad mancamento che non dovessimo essere
obediti da quelli che hanno soldo et pagamento da noi et, in summa, ve conclu-
demo ch'el è de necessità ch'el prefato messer Johanne perseveri senza perdimento
de tempo ad mettersi in puncto. Potria bene forse sequire che in questo mezo le
cose, o da una banda, o da un'altra potriano succedere in modo che li prelibati
Signori vostri et cusì el magnifico Laurentio remanerano satisfatti; a li quali
potreti fare intendere che questo che noi facemo sia ultra quanto è dicto per
farcì obedire da prefato magnifico messer Johanne et per non lassargli vincere
questa puncta de resistantia, quale sin da principio ch'el richiedessimo demonstrò
e non picola; imperò che quando comportassimo questo seria uno dar materia
ad tutti li altri nostri soldati de esserci desubedienti et resistenti; el che quanto
fosse al proposito del bisogno nostro ed anche de nostri Conferedati lo lassa-
remo iudicare a li prefati Signori vostri et a Laurentio, che sonno prudentissimi;
ma se possono ben persuadere et tenere per certissimo et indubitato che per ogni
caso gli intervenesse, tutte le nostre gentedarme in uno momento seriano sempre
apparichiate ad andare cusì per la via de Pontremulo, come de Bologna et ad
fare et exequire el loro adiuto, quanto per Milano proprio, et como hanno visto
che havemo facto novamente.

Mediolani, die VII maii 1478 ».

Item, fuit auditus Potestas Morbegni et Trahone, qui significavit illos de Trahona nolle obedire; et similiter dixerunt aliqui de Morbegno; et dati fuerunt in scriptis pro principalibus dicte^a inobedientie hominum Trahone infrascriptorum^b, videlicet:

- 5   Romerius de Puteo,
        Bellus de Sancto Fideli,
        Hieronymus de Paravisino de Gaspano^c,
        Johannes^d de Gaspano,
        Biasolus de Malacridis^d,
 10   Petrus Sanctus de Malacridis^d et
        Thomas de Pisoncino.

Et fuit conclusum quod provideatur, ut omnino obediant⁵¹.

- In facto comitis Johannis Bolognini cum illis de Sancto Georgio et aliis, fuit commissum Phylippo Ferrufino, ut dicat dominis de Consilio Secreto,
 15 ut supersedeant quousque venerint dicti homines Sancti Georgii, pro quibus fuit missus caballarius.

p 91

- Super querela Gabellariorum salis bergamini Ducatus Mediolani, conquestientium de Potestate Galarate quod relaxare fecisset Vanonum Rubeum, consignatum in eius manibus et debitorem ipsorum Gabellariorum, ordinatum fuit
 20 quod remittantur partes ad Magistros Ordinarios, ut ipsi provideant et Potestas interim remaneat hic in castello, et in eundo ad Magistros vadat sub custodia duorum provisionatorum.

- Item, fuit conclusum rescriberetur Zanono de Carugo, potestati Sancti Columbani, quod contra Martinum armigerum, qui vulneravit Honofrium, procedat
 25 et puniat, ut justicia disponit, quoniam, ex nunc, cassus est a stipendiis.

Scribatur, etiam, ut faciat cridam ne quis etiam provisionatorum portet arma sub poena quattuor ducatorum et alterius pene arbitrio Principum nostrorum, etc.

^a Segue cancell. die   ^b Nel testo infrascripti   ^c Corr. su raschiatura.   ^d Parzialmente corr.

- 30   51. L'anno avanti la squadra di Traona aveva nuovamente chiesto la separazione da Morbegno: la rendevano necessaria l'ampiezza della giurisdizione e il pericolo del transito dell'Adda. La questione ritorna nei documenti sforzeschi tra vivaci contrasti politici ed economici. Fin dalla ricostituzione del Ducato, il podestà (4 ottobre 1450) risiedeva a Morbegno.

Eodem die^a post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Palavicino,	
d. Orptheo de Richavo,	5
d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
d. Petro de Landriano,	
d. Cicho Symonetta.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Johanne Jacobo Symonetta	
Francisco Ritio, cancellario.	10

p 92   Auditus d. Leonardus Sforcia⁵², qui dixit necessitatem suam; conclusum quod provideatur sibi de CC. ducatos, singulo anno, donec provideatur de beneficiis et quod nunc dentur ducati centum.

Item, fuit conclusum quod dominus Luchinus Ferrufinus intelligat differentiam comitis Alberti Scotti et Tristani Scotti et videat adaptare rem, vel referat. 15

Item, pro differentia inter Johannem Mariam^b Vicecomitem et Melchionem Vicecomitem, occasione cuiusdam decime in Angleria⁵³, conclusum quod dominus Luchinus interveniat cum Magistris Intratarum Extraordinariarum, in quorum manibus debeat stare cognitio, loco domini Scipionis Barbavarie, affinis dicti 20
Johannis Marie.

Die VIII maii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,	25
d. Palavicinus,	
d. Orpheus de Richavo,	
d. Johannes Jacobo de Trivultio,	

^a Corr. su raschiatura.   ^b Agg. nell'interlin.

52. Protonotaro apostolico.

53. Angera (Varese), in districtu Novariae. Secondo la leggenda fu fondata da Anglus, nipote di Enea; donde si favoleggiò la

origine della stirpe viscontea, che gli Sforza 30
tennero in onore e, come i Visconti, vi si intitolarono. Ludovico il Moro innalzerà Angera alla gloriosa dignità di città.

- d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Calchus
5 d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.
Franciscus Ricius, cancellarius.

Et in ipso quidem Consilio, fuit conclusum quod in causa Melchionis Vicecomitis cum domino Johanne Maria Vicecomite remittatur Magistris Extraordinariis, ut infra mensem determinent, ut eis justum videbitur.

- 10 Item, fuit conclusum in controversia, quam Catallanus Villanus habet cum domino Johanne Francisco de La Turre, occasione cuiusdam exemptionis, quam petit ipse Catallanus servari in quadam jurisdictione dicti domini Johannis Francisci, de qua habet privilegium, quod post datum suum nullus fiat exemptus etc., quod scribatur Magistris Ordinariis, ut si datum privilegii dicti domini Johannis
15 Francisci precedit exemptionem factam per Catalanum, de qua petit servari exemptum, provideant quod dictus Catalanus solvat et continuet in solutione dicta bona prout solvebatur antequam emerentur a dicto Catalano; si, vero, exemptio dicti Catalani precedit^a datum privilegii ipsius domini Johannis Francisci, tunc observetur exemptio ipsius Catalani.

p 93

- 20 Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
25 d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho
30 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum quod detur Bataglino, squadrerio ducali, Squadra Riciardi, squadrerii provisionatorum Januę commorantis, qui propter temeritatem suam removeatur omnino et non reponatur in aliquo loco.

- 35 ^a Corr. *su* procedit

Fui etiam conclusum, si placebit ill. me Domine nostre, quod, remoto a Potestaria Varisii Johanne Augustino de Olzate, elligatur^a eius loco Johannes Stephanus Crivellus; ita tamen quod restituat denarios pro rata dicto Johanne Augustino.

In negotio hominum Misani⁵⁴ tam pro foeminis vulneratis, quam pro Presbytero interfecto, conclusum fuit scribatur Potestati Trivillii; tanquam delegato, ut jus faciat; et prohibeatur Commissario Glaree Abduē, ne se intromittat in hac re. 5

p 94 Item, fuit conclusum ad tollendam differentiam inter Episcopum Placentie et Johannem Franciscum de Arcellis, in qua etiam immiscetur Sfortia Secundus, quod omnino privetur ipse Johannes Franciscus de Arcellis jurisdictione Sancti Imenti; quę jurisdictione remaneat Principibus nostris et hominibus jus administretur per Officiales Placentię, restitutis dicto Johanne Francisco suis pecuniis, quibus emit dictam jurisdictionem, que est causa dictę controversię, propterea quod possessiones dicti loci Imenti sunt Episcopatus Placentię. 10

Iniunctum fuit Laurentio Ciserano, notario Capitanei Justicie Mediolani, quod in scriptis^b mittat preceptum sub nomine Capitanei Comitibus^b Petro^b et Christofo^ro fratribus de Scottis, sub poena ducatorum mille, pro singulo ipsorum quod, crastina die, hora XIII, compareant ipsi ambo fratres coram dominis de Consilio^c Secreto in castro Porte Jovis. 15

Per Philippum Ferrufinum
Ferrufinum
Iniunctum fuit Michaeli de Cremona, ut referat collegis suis quod intelligant et bene examinent an Lazarus de Coyrate observaverit mandatum ei factum per dominos de Consilio castri de locandis ante hostium Malestalle illis decem carceratis, qui exhire debebant carceres Malestalle, in die festi sancti Georgii proxime preteriti, et de recludendis aliis carceratis^d, ne in transitu Principis eorum clamor ad eius aures perveniret; et casu quo hoc mandatum observaverit et ei non contrafecerit, non cogatur ad satisfaciendum illis qui petunt sibi satisfieri, pro eorum debitoribus carceratis relaxatis in die festi predicti; secus, vero, si fecerit, teneatur predictę satisfactioni et ei fiat jus juxta predicta. 20 25

Per Belinzonam
p 95 Lecta fuit Patribus supplicatio Comestabilium portarum Terdone⁵⁵, per quam conquerebantur quod^e Communitati Terdone per capitula concesse sunt fosse civitatis, quę per eos Comestabiles annos XXVIII possesse fuerunt pacifice, et hoc sub pretextu quod ipsa Communitas permiserit fossas ipsas evacuare et evacuatitas tenere, quod minime fecit, licet eos Comestabiles spoliarent ipsis fossis; super qua supplicatione Patres decreverunt Comestabiles restitui ad possessionem fossarum quousque Comunitas eas evacuaverit, etc. 30 35

Per Philippum
Ordinatum fuit quod scribatur Capitaneo Seprii, ut studeat in eius fortiam habere quattuor^a vel quinque ex quibusdam discolis et malefactoribus, qui ver-

^a Parzialmente corr.   ^b Su raschiatura.   ^c Corr. su Consio   ^d Parzialmente corr. su raschiatura.
^e Agg. nell'interl.

54. Misano di Gera d'Adda (Bergamo).   55. O, correttamente, Derthona: Tortona.

santur in terra Galeratę et eos teneat sub bona custodia ac statim de eorum detentione certiores faciant Principes nostros.

Item, fuit conclusum quod scribatur Saturno Villano, potestati Laude, et Castellano rochette, ut libere relaxent Franchinum Hastensem, famulum domini
 5 Johannis Bartholomei de Regibus, detentum occasione furtorum comissorum in domo dicti sui patroni, et hoc, attento quod confessus fuit omnia, et quę habuit, restituit; et ipsi domino Johanni Bartholomeo scribatur qualiter relaxatus est et mittantur litterę scriptę per dictum Potestatem super hac re.

Per Ricium

1478 die VIII^a maii, de mane.

10 **H**abitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
 d. Orpheus de Richavo,
 d. Johannes Jacobus de Trivultio,
 15 d. Petrus de Landriano,
 d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta
 d. Bartholomeus Calchus
 d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.

20 Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, conclusum fuit in facto concessionis Consulatus Catalanorum in Janua, dati per serenissimum Regem Aragonie d. Georgio Spinule⁵⁶, quod satisfiat rogationibus^a d. Hieronymi Spinule⁵⁷, scribentis pro dicto Georgio et promittatur quod dictus Georgius optineat dictum Consulatam.

p 96

25 Item, comparuit Johannes Stephanus Cribellus et acceptavit Potestariam Vaxerii, si placebit ill. Domine nostre ei dare dictum officium, et solvere denarios exbursatos per Johannem Augustinum de Olzate pro dicto officio et hoc pro rata temporis; fuit responsum quod dicetur illustrissime Domine nostre et fiet voluntas eius Excellentię.

30 Fuit dictum domino Angelo de Byrago⁵⁸ quod formet litteras ad illustrissimum Ducem Ferrarię in justificationem illustrissime Domine nostre in facto

^a Parzialmente corr. su raschiatura.

56. Aveva tenuto il consolato dei Lombardi in Genova (1470-72).

57. Membro del Consiglio Segreto: 1477.

58. Nominato avvocato fiscale nel 1470, al tempo di Ludovico il Moro entrerà a far parte del Consiglio Segreto, nel 1484.

dotis domine Beatricis et similiter formet^a allegationes jurium nostrorum, que includantur in dictis litteris.

Fuit conclusum quod ille littere signate B. Calchus, quibus conceditur quod Thomas de Forficibus satisfiat de denariis daci bulli Placentie, ut possit satisfacere Camere, omnino revocentur, quoniam dictum datum est assignatum reparationi murorum et fortiliciorum Placentie. 5

Item, fuit conclusum circa exactionem bovum quod Magistri faciant quod est consuetum circa hoc; si noluerint facere, dicatur eis honeste quod ill.ma Domina nostra elliget alios Magistros, qui facient rem Camere etc.

In facto comitum Petri et Christofori de Scottis cum Dimitrio, ducali squadrerio, conclusum fuit quod d. Luchinus Ferufinus una cum Magistris Extraordinariis, qui hanc rem cognoverunt, declaret damnum per ipsos Comites illatum Dimitrio et astringantur ad satisfacionem etiam expensarum factarum in hac re et hominum huc vocatorum. Deinde, procedetur contra eos, ut justicia disponit et precipiatur quod non discedant ipsi Comites ex Mediolano; et ita executioni mandetur et cogantur dicti Comites ad dandum fideiussores de non offendendo Dimitrium, nec suos. 10 15

p 97 Item, fuit conclusum quod iterum scribatur d. Phylippo Sacramoro, ut operetur cum magnifico Laurentio in favorem magnifici d. Thome Soderini pro Archiepiscopatu Pisarum. 20

Per Philippum Conclusum fuit quod Potestas Morbenii redeat ad officium suum Morbenii et Trahone, et quod non dubitet de aliqua offensa ei inferenda per homines Trahone. Item, ordinatum fuit quod duodecim infrascripti de Trahona evocentur hic, sub pena rebellionis et conphiscationis omnium bonorum suorum, et se presentent etiam dominis de Consilio castri et non recedant, absque eorum licentia. Item, quod Capitaneus Vallis Telline⁵⁹ procedat contra illos de Trahona, vigore precepti eis facti, quod deberent obedire Potestati et eos condemnnet, iure mediante. Item, quod precipiatur Johanni de Becharia, filio domini Antonii, huc veniat ad prefatos dominos. 25

Nomina illorum XII de Trahona evocandorum hic, 30 videlicet:

Romerius de Puteo,
Johannes de Sancto Fideli,
Bellus de Sancto Fideli,
Hieronymus de Paravexino de Caspano, 35
Zanes Del Polino de Caspano,

^a Parzialmente corr.

59. Baldassare Gavi aveva preso possesso della sua carica il 1 gennaio 1478. Nelle valli dell'Adda e della Mera, si prospettava già con giustificabile preoccupazione « l'adensarsi della tempesta oltremontana » (E. BESTA *Storia della Valtellina* I 402 ss.).

Biasolus de Malecridis de Caspano,
 Thomasinus de Pissogno,
 magister Martinus de Caspano, filius quondam ser Johannis,
 Petrus Bucellarius de Bullio,
 5 Gasparinus de Caspano,
 Simon de Vicedominis de Trahoma et
 ser Laurentius de Ardeno.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

10 d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Johanne Jacobo de Trivultio,
 d. Petro de Landriano,
 d. Cicho Symonetta.
 15 D. Johanne Symonetta
 d. Bartholomeo Calcho
 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
 Francisco Ricio, cancellario.

p 98

20 Fuerunt lectę litterę ex Florentia, Roma et Bononia; et fuit ordinata responsio domino^a Johanni^b de Bentivoliis et Carolo Vicecomiti; quę responsio facta fuit per Antiquarium et lecta et approbata.

Deinde, fuit auditus magnificus dominus Antonius de Tricio, orator regius, qui exposuit quod rex Ferdinandus, videns per illustrissimos Principes nostros non clarificari per litteras mentem sue Majestati de modo vivendi simul^c et 25 servari sinistros modos, scripsit ad ipsum dominum Antonium, ut, accepta licentia, rediret Neapolim; quoniam non erat sue Majestati honorificum tenere hic Oratorem suum, non habita de se ratione etc.; fuit responsum quod diceretur illustrissime Domine nostre; deinde fiet responsio.

In facto delictorum commissorum in loco Stagni, inter illos domini Petri Marie 30 Rubei et domini Johannis Francisci Palavicini, fuit conclusum quod dominus Philippus Ferrufinus una cum Vicario Potestatis Cremone cognoscant simul et procedant ac damnent delinquentes et culpabiles et hoc faciant in civitate Cremone; et scribatur Antonio Sicho, commissario Cremone, ne se intromittat in istis rebus aliquo modo; et ita rescribatur suprascriptis Petro Marie et domino Johanni 35 Francisco Palavicino^d sic esse ordinatum.

^a Nel testo domini   ^b Nel testo Johannis   ^c Segue de cancell.   ^d Parzialmente corr.

Die X^a.

Nihil notatum est.

Die, vero, XI^a maii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Orpheus de Richavo, 5
d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta }
d. B. Calchus } secretarii. 10
d. Johannes Jacobus Symonetta }

p 99

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi fratres domini Alexandri Spinule, petentes non removeri ab officio Vicegubernatoris Janue; fuit conclusum super hac re quod ipsi teneant dictum officium usque ad calendas augusti proximi et scribatur Nicodemo et dicatur hic presbytero Petro de Colla, ut una cum domino Hieronymo et Johanne Francisco Spinula operentur quod Daniel Spinula, cui promissum est dictum officium per Gubernatorem, prestat patientiam pro istis duobus mensibus junii et julii. 15

Item, fuit conclusum quod concedatur Sertorio Beliardo, ut possit ire Papiam cum Jacobo Zabolo et non ultra et redeat huc Mediolanum, ubi servet confinia sibi data. 20

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Orpheo de Richavo, 25
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta }
d. Bartholomeo Calcho } secretariis. 30

Francisco Ritio, cancellario.

Fuerunt lecte per Gasparinum de Girinzana informationes delictorum commissorum per Guirinum de Madiis; et super his conclusum quod dictus Guer-

rinus bannatur de toto Ducali Dominio, et vendantur eius bona pro satisfaciendo eius creditoribus et illis, quibus ipse damnum intulit; et, si quid supererit, detur ei.

Item, fuit conclusum quod minuta litterarum ordinarum per Magistros Intratarum, directivarum Commissario Placentie, in favorem heredum comitis
 5 Ottonis de Mandello, pro medietate bonorum comitis Jacobi Scotti, ubi dicitur A la Bergamascha, et pro consequendo MDCCCCXXXV libras imperialium ex dictis bonis, expediatur, quia justa, et erat minuta subscripta per octo ex dictis Magistris.

Fuit, etiam, conclusum quod respondeatur Potestati Parme, ut ius faciat
 10 illi furi, apud se detento. p 100

Magnificus dominus Cichus ivit ad illustrissimam dominam Ducissam, dimisso Consilio, et conduxit ad eius Excellentiam dominum Antonius de Lasia, prepositum Sancte Marie in Perticha, et Petrum de Vermezo, nuncios reverendissimi domini Cardinalis Novarie, et item conduxit d. Henrichum cantorem;
 15 qui nuncii attulerunt, nomine domini Cardinalis, ducatos CC prelibate illustrissime domine Ducisse; et presentarunt cum his verbis: quod reverendissimus dominus dat has pecunias Excellentie sue, que etiam poterat disponere de omnibus rebus suis et ita quod de ipsis faceret sicuti vellet. Domina vero acceptis his pecuniis, donavit eis d. Henrichum presentibus magistro Christoforo de Soncino,
 20 magistro Lazaro et d. Petro de Landriano, Francisco Ritio et Alexandro Colletta.

Causa huius muneris fuit quia Cardinalis fecit extinguere pensionem, quam d. Henrichus habebat super Abbatia sancti Habundi, et tamen ill.ma Domina servavit hunc modum ut d. Henrichus haberet pro hoc anno hos CC. ducatos.

Die XII^a maii 1478, de mane.

25 **H**abitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet.

	d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
	d. Palavicinus,	
	d. Orpheus de Richavo,	
30	d. Johannes Jacobus de Trivultio,	
	d. Petrus de Landriano,	
	d. Cichus Symonetta.	
	D. Johannes Symonetta	} secretarii.
	d. Bartholomeus Chalcus ^a	
35	d. Johannes Jacobus ^b Symonetta	
	Franciscus Ricius, cancellarius.	

^a Corr. *su* Chalco   ^b Corr. *su* Jacobo

In quo quidem Senatu, conclusum fuit quod concedatur licentia domino Manfredino de Becharia quod possit mittere filium suum ad stipendium domini Forlivii.

p 101 Conclusum ad supplicationem Jacobi Bartholomei de Palantia quod scribatur Potestati Novarie et Johanni de Lampugnano quod mittant armigeros et de familia ad locum Landione, pro capiendo Zanino de Palantia, armorum familiari, propterea quod fecit aufugere unum carceratum in Burgomanerio et conducant Novariam et adviset etc. et, similiter, illum qui aufugit. 5

Item, fuit auditus Vicarius Fratrum Minorum Ordinis sancti Francisci de Observantia super rebus Januensibus et super facto d. Prosperi Adurni; super quibus multum fuit consultatum pro responsione facienda presbytero Antonio de Cella, nuncio Spinulorum, de hac re, et diverse fuerunt sententie et nihil conclusum, sed reservata res est ad meliorem consultationem. 10

1478 die XIII^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet: 15

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio, 20
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii. 25

Franciscus Ricus, cancellarius.

In quo quidem Senatu, admissi fuerunt comites Christoforus et Petrus fratres de Scottis, et, una cum eis, Bartholomeus de Arcellis, Bertinus de Brembate, armiger ducalis, et quidam de Vicedominis placentinis, omnes conquerentes de dictis fratribus; et eorum querelis auditis, conclusum fuit quod per Magistros Extraordinarios fiat preceptum ducatorum mille dictis fratribus de Scottis quod hinc non recedant, nisi prius satisfactis ipsis conquerentibus et eorum damnis et expensis legitimis; et ipsi Magistri videant et intelligant omnia damna illata per dictos de Scottis, vel per suos, predictis Bartholomeo et Betino, et, iuxta eorum declarationem, satisfieri faciant una cum expensis et evocari faciant illos duos quos nominabit Bartholomeus de Arcellis, sumptibus succumbentibus, et res examinari 30
p 102 35

diligenter faciant pro veritate eruenda, et quo ad querelam illius de Vicedominis executioni mandari faciant sententiam per eos latam, si et in quantum executionem meretur; et predicta omnia expediant summarie et quo celerius fieri poterit; et in facto Dimitrii faciant etiam executioni mandari quantum per ipsos Magistros
5 ordinatum est.

Item, fuit conclusum super querela Galeaz de Castello et consortium, conquerentium de insultu contra eos facto per Johannem Baptistam et Franzum de Castello et sequaces: conclusum fuit quod scribatur Potestati Comi, ut rem intelligat et jus faciat.

10 Eodem die post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit conclusum quod scribatur Commissario et Potestati Placentie, ut procedant contra auctores tumultus facti in dissepeliendo corpus Francisci Pezanghri et eos puniant, ita ut sint exemplo aliis, ut abstineant se ab huiusmodi insolentiis
15 male nature.

Super supplicatione Hisachini hebrei, conquerentis de commissione tercii banchi facta Sachono hebreo per Consilium Justicie, fuit conclusum quod domini de Consilio Justicie qui sunt de hac re informati provideant prout eis justum videbitur, ita ut neutre partium relinquatur justa querele causa, nec ipsi Hebrei
20 nos amplius fatigent pro isto negotio.

Super supplicatione Betugii de Cortesiis, conquerentis de Capitaneo Clastigii⁶⁰ de quibusdam rebus ei ablati, conclusum fuit quod scribatur Capitaneo predicto, ut ei restituat res suas, indebite ablatas.

Super supplicatione pauperum burgi Vicomercati, dolentium de illis qui regunt Communitatem ipsius burgi, ordinatum fuit quod mittatur supplicatio comiti Borelle de Sichis⁶¹ et ipse provideat huic querele, prout conveniens fuerit.
25

Die XIII^a maii 1478, de mane.

p 103

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

30 d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,

35 60. O, correttamente, Clastigii (Clastigium = Casteggio): v'era capitano Giuliano de Castelliono, nominato il 1 gennaio 1478.

61. Gian Antonio Secco, conte di Borella (Calabria) e di Vimercate, autorevole e benemato in ogni tempo alla Corte sforzesca.

d. Petrus de Landriano,

d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Calchus }

Franciscus Ricius, cancellarius.

5

Et in ipso quidem Senatu, super supplicatione Francisci Bajardi de Parma, detenti hic propter litteras scriptas in favorem domini Hieronymi Bernerii et factas subscribi, fraude domini Johannis Antonii Bernerii et dicti Francisci, per multos de Squadra Rubea, fuit conclusum quod fiat ei grata et liberalis remissio et dimittatur redire Parmam et ibi stare pro sua voluntate, ut prius faciebat, ad-

10

moneatur tamen ut bene vivat, et fideliter se habeat versus Statum illustrissimorum Principum nostrorum. Fuit vocatus magnificus d. Antonius^a de^a Tricio^a, orator serenissimi regis Ferdinandi, et ei fuit facta responsio tenoris infrascripti ad ea, que ipse exposuerat, nomine prefati Regis, de licentia accipienda pro redeundo Neapolim, posteaquam Principes nostri nolunt aliter satisfacere requisitioni prelibati Regis de modo vivendi, et litteris faciendis de dispositione Principum nostrorum circa Ligam observandam cum sua Majestate; et fuit responsum ut sequitur videlicet:

15

«La vostra Magnificentia, magnifico messer Antonio, più volte ne ha dicto et richiesto per parte de la Maestà del signore re Ferando, che non restando essa poncto contenta nè satisfacta de la risposta che nuy facessimo sin a li XXI de febraro proximo passato, in la quale ve esprimessimo apertissimamente l'animo et la bona dispositione nostra verso essa Maestà, vogliamo essere contenti de fare qualche scriptura o lettera ad testificatione de tale nostro bono animo. Noi veramente como boni fioli, parenti et confederati de la prefata Maestà ne sforzaressimo sempre de fare dal canto nostro ogni cosa che potesse cedere in piacere, contentamento et satisfactione sua; ma parendone che per quella nostra prima risposta habiamo molto bene satisfacto ad quello ch'el debito nostro richiede, giudichiamo che ogni scriptura o lettera che facessimo seria non che necessaria, ma piuttosto superflua, imperochè ne persuademo et tenemo per certissimo che la liga et obbligatione habiamo insieme stii in piede et in observantia, come la fosse may, et che da quella per cosa d'alhora in qua habiamo facto may non siamo deviati, anzi in la liga che a dì II de novembre 1474 contraxe lo Signore de bona memoria con la illustrissima Signoria et excelsi Signori Fiorentini insieme, specificatamente reservò ogni liga, obbligatione et capituli che haverà con qualuncha Re, et Signore, così in Italia come de fori, como

20

25

30

35

p 104

^a Su raschiatura.

ve havemo facto vedere; in li quali sin qui siamo sempre perserverati et intendemo perseverare. Sichè, stagando questa in piede et essendo tra noi ultra ciò quelli strictissimi vinculi de intrinseca amicitia, benivolentia et parentato, parne che fosse piuttosto superflua che necessaria qualuncha scriptura se facesse in questa materia, et pareria che tacitamente facendosi scriptura nova, se presuponesse che la Liga nostra non fosse stata, nè etiam fosse de presenti in bona firmezza; la qual cosa noy, per cosa del mondo, non consentiremmo; anzi, per la casono et ragione dicte de sopra, tenemo dal canto nostro che la sia più ferma et stabile ch'ella fusse may, et maxime che el contracto de tale nostra Liga facto in el 1470 a dì VIII de julio se extendeva sopra la bona memoria de lo illustrissimo quondam Signore nostro consorte et padre et noy, soy consorte et fiolo, ex quo venemo ad essere in quelle medesime obligati. Conclusive, dicemo che la prefata Maestà ha ad stare de bono et quieto animo et restare bene contenta et satisfacta, intendendo l'animo et dispositione nostra quale non poria essere migliore, nè più perfecta et sincera, como è verso la Maestà d'esso signore Re, lo quale noi tenemo et volemo tenere sempre per nostro bono parente, padre, colligato et benefattore, et in epsa Maestà havemo reposito grandissima speranza. Gli è anchora questa altra rasone ad corroboratione de quanto noy havemo dicto di sopra, cioè, che de la morte del prefato Signore nostro consorte et padre in qua, noy non havemo renovato liga, scriptura nè cosa alchuna con alcuno Potentato, tanto in Italia quanto di fori, per non essere stato necessario, perchè noy haviamo sempre perseverato in le cose facte a le qual la Excellentia del Signore predicto ne obligò a la medesima forma che essa Excellentia era obbligata. Si che, per le rasone preallegate, noi non possemo se non persuaderne che la Maestà de prefato signore Re, como prudentissima ch'ella è, debeat remanere bene satisfacta et con l'animo repusato de la nostra prima risposta et per questa altra; et cusì la pregamo ad volere essere et non intrare nè stare più in queste difficultà.

Et perchè ne haveti, ulterius, facto intendere che aveti commissione da la prefata Maestà de ritornare da essa, dicemo che la stantia vostra qua ad noi è gratissima, sì per respecto del signore Re, quanto per la dignità de la persona vostra, pur lo andare et stare sì è sempre al comando vostro, et deliberando voy de andare vi confortiamo ad volere recomandare noy, nostri fioli et fratelli et Stato nostro ad esse signore Re, como benefattore, padre, parente et colligato, che lo reputamo ».

Cuius responsionis fuit datum ei exemplum et, similiter, fuit datum exemplum capituli Lige facte Venetiis anno 1474, die II novembris, per quod capitulum reservate sunt Lige particulares et etiam generalis Liga Italię, et etiam fuit datum exemplum denominationis prelibati regis Ferdinandi factę honorabiliter in dicta liga.

Eodem die post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Johanne Jacobo de Trivultio,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.

5

D. Johanne Symonetta, secretario.

Alexandro Colletta, cancellario.

10

Super supplicatione Cesaris Alphonsii, filii quondam domini Morelli de Parma, conquerentis de insolentiis Alexandri de Marzano dicti de Lando, conclusum quod scribatur Commissario Placentie quod provideat opportune huiusmodi insolentiis et procedat rigide, etc.

Super supplicatione Henrici Ciringer de Nurimbergh, teutonici, contra Carolum de Bagnacavallo, conclusum quod committatur domino Baldessari de Curte⁶² et domino Alexandro de Raude⁶³, qui videant et intelligant suprascriptam et provideant quod ei non fiat iniuria.

15

Super supplicatione Antonii et Johannis Jacobi fratrum de Arzonibus, petentium posse repatriare, conclusum quod Capitaneus Justicie informet se et referat.

20

Item, super supplicatione Francisci Baraterii, conquerentis quod Potestas Placentie procedit in causa, quam habet cum comite Manfredo de Lando⁶⁴, que causa est in manibus Commissarii Placentie, fuit conclusum quod scribatur ipsi Potestati ne se intromittat in hac re et causa, sed dimittat curam Commissario, cui fuit remissa et addatur quod esse Potestas illustrissimorum Principum nostrorum et non alterius, quia, si aliter faceret, sequeretur cum dedecus et damnum.

25

Item, quod committatur Commissario Placentie quod ipse faciat jus, tam in civili, quam in criminali huius cause.

30

Super supplicatione Luce Attanasii et fratris de Ferrariis, petentium manuteneri in possessione bonorum Damiani Attanasii mortui, que jure heredita-

62. Già Vicario Generale, ora membro del Consiglio di Giustizia (13 ottobre 1477).

63. Giureconsulto, già maestro delle Entrate Straordinarie, membro del Consiglio di

Giustizia, diventerà (1481) Consigliere Segreto.

64. Patrizio piacentino, entrerà a far parte del Consiglio Segreto sotto Ludovico il Moro (1482).

35

rio sibi asserunt pertinere, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto provideant, ut justum eis videbitur.

5 Circa compromissum, quod volunt facere d. Baptista de Campofregosio et illi de la Cavanna, de loco Gadii, conclusum quod concedatur quod possint facere, sine prejudicio jurium Camere.

De relatione facta per litteras domini Capitanei Justicie Mediolani ordinatum et decretum fuit quod absolvendi absolvantur et condemnandi condemnentur.

10 In re magnificorum de Torellis, pro qua scripsit illustrissimus Dux Ferrarie, ordinatum est ut copia litterarum ipsius domini Ducis mittatur ad ipsos Torrellos et scribatur quod nihil innovari sinant, pendente lite, donec differentia ipsa decisa fuerit.

15 Super petitione Gregeth de Sancto Bassiano, ducali provixionati, petentis exemptionem pro perticis 32^{bus} terre et vinee in agro Cremonensi, pro qua solvit singulo mense soldos quattuor imperialium, conclusum quod ipsa exemptio fiat ad beneplacitum.

Die XV maii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

20	d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
	d. Palavicinus,	
	d. Orpheus,	
	d. Johannes Jacobus de Trivultio,	
	d. Petrus de Landriano,	
	d. Cichus Symonetta.	
25	D. Johannes Symonetta	} secretarii.
	d. Bartholomeus Chalcus	
	d. Johannes Jacobus Symonetta	
	Franciscus Ritius, cancellarius.	

p 108

30 In quo quidem Senatu, fuit vocatus Ambroxinus de Longagnana, capitaneus peditum generalis, una cum Paulo de Modoetia; et dicto Ambroxino, presentibus ser Alexandro de Fulgineo et multis provisionatis et presentibus Antonio Symonetta, magnifici domini Cichi filio, et Alexandro Colletta et me Francisco Ricio, ducalibus cancellariis, fuerunt lecte, per me Franciscum Ricium predictum, littere patentes manu propria illustrissime domine Ducisse nostre subscripte, quibus precipitur ipsi Ambroxino, ut, bonis de causis et respectibus, debeat exire castellum, et ire ad domum suam et ibi exercere officium suum Capitaneatus generalis peditum, in quo ipsum relinquit integre, confidens de eius

fide et integritate, cum hoc quod non se impediatur amplius de custodia castelli, neque Curie Arenghi Mediolani, in quibus locis eius Excellentia deputavit de suis. Et presentatis dictis litteris eidem Ambroxino per me Franciscum Ricium, de mandato illustrissime Domine nostre et suprascriptorum Senatorum, statim associatus a multis provisionatis ad hoc per illustrissimam Dominam nostram deputatis, exivit una cum Paulo de Modoetia castellum hoc per portam respicientem zardinum et fuit in civitatem per sostam prope castellum, acceptans, ut demonstrabat, bono animo, voluntatem et dispositionem Principum nostrorum; sed, ne scandalum sequeretur, fuerat antea munita porta castelli et zebellinum versus civitatem per Johannem da Verona, capitaneum balisteriorum, cum multis balisteriis. Demum, fuit mandatum Antonio de Longhignana, fratri ipsius Ambroxini, et Jacobo Correnti, eius genero et cancellario, ut associarent uxorem Ambroxini extra castellum ad domum suam et, similiter, exportari faciant omnes res dicti Ambroxini, sed arma remaneant in castello, exceptis armis persone sue, que ei dentur.

Item, fuit ordinatum quod scribatur Bernardo de Vicecomitibus, potestati Burmii, quod, remota omni exceptione, solvat Bartholomeo de Scarlione et Perolo de Quinto libras ducentas imperialium, quas eis debet, ut ipsi asserunt; et, si senserit se gravatum de hoc, veniat huc ad dicendum causam gravaminis et omnino, aut satisfaciatur, aut huc veniat.

Circa differentia hominum locorum Sancti Georgii, Octaviani⁶⁵ et Valegii, contententium cum comite Johanne Bolognino et consortibus suis, occasione quarundam aquarum et rugie, conclusum fuit quod domini de Consilio Justicie audiant ambas partes, vel agentes pro eis et provideant prout justum et conveniens eis visum fuerit.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

d. Palavicino,	
d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Orptheo,	30
d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
d. Petro de Landriano,	
d. Cicho Symonetta.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Chalco	
d. Johanne Jacobo Simonetta	
Alexandro Colletta, cancellario.	35

65. Ottobiano (Pavia).

Super supplicatione Helene de Casate et Michaelis de Alamania, conclusum quod moneatur d. Ruglerius de Comite, in cuius manu est huiusmodi differentia, quod expediat illam, etc.

5 Super facto copie Hieronymi de Lignano, que data fuit ipsi Hieronymo ad complacentiam d. Antonii Cincinelli, fuit conclusum quod tollatur copia Bernardini Giringelli et servetur copia ipsius Hieronymi.

Super supplicatione don Archangeli de Spogiis, parmensis, petentis hereditatem quondam presbyteri Johannis de Pecorariis, predecessoris sui, conclusum quod d. Scipio Barbavaria intelligat et declaret qui sint de jure heredes.

10 Item, fuit conclusum super litteris Commissarii Ultra Padum quod scribatur Galeacio Ratto quod teneat apud se sub bona custodia Rolandinum de Campo-
fregosio in turri ratorum, quoniam dictus Rolandus fuit particeps homicidii com-
missi in personam Galeacii de La Cavana; et, postea, cum redierit in validitudinem
pristinam, vel meliuscule habuerit, dictus Rolandus debeat eum consignare in
15 forciam Commissarii Ultra Padum, sub poena indignationis Principum et amis-
sionis feudi.

Ad procedendum et condemnandum delinquentes in inconvenienti et schan-
dalis commissis in terra Stagni, inter illos domini Petrimarie de Rubeis et illos
domini Johannis Francisci Palavicini, fuit ordinatum et conclusum quod elli-
20 gatur et deputetur dominus Johannes Paulus Bracitius, vicarius generalis; et
hoc quia dominus Luchinus Ferrufinus, cui res haec fuerat comissa, allegatur
suspectus a partibus; qui d. Johannes Paulus videat omnia que circa rem hanc
facta sunt per dictum dominum Luchinum et, deinde, prosequatur et expediat,
ut iusticia disponit.

25 Dominus Gabriel Moresinus, filius quondam domini Johannis, Portę Ori-
entalis, parochię sancti Salvatoris in Senadochio Mediolani, dixit et protestatus
est, nomine Hanybalis et Ranerii de Sancto Severino, contari quod quedam bona
confiscata^a in Valle Saxina dentur castellano roche Baredi.

30 In facto differentię, vertentis inter Franciscum de Castro Sancti Petri et Bar-
tholomeum de Locarno et Hieronymum de Senis, occasione aque, etc., con-
clusum quod Petrus Pagnanus, pro^b parte Bartholomei et Hieronymi, et Michel
Cremonensis pro parte Francischini, et d. Jacobus Bilya pro parte Camere, et
duo Ingeniarii vadant super locum et adaptent rem pro dimidia, sicuti ordina-
tum fuit alias per Consilium Secretum.

35 D. Antonius Cacarana conquestus est quod Capitaneus Galerate dixit illuc
certos provisionatos quibus persequitur multos innocentes et facit multas in-
solentias, et optulit quod, si Capitaneus predictus faciet preceptum in scriptis
omnibus, quos ipse existimat delinquentes ut veniant huc; venient et obedient;
super quibus verbis fuit conclusum quod scribatur Capitaneo predicto ut, facto
40 precepto supradicto, venit huc.

^a Parzialmente corr.   ^b Nell'interl. sopra correzz.

1478 die XVI^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
d. Palavicinus,	
d. Orpheus de Richavo,	5
d. Johannes Jacobus de Trivultio,	
d. Petrus ^a de Landriano,	
d. Cichus Symonetta.	
d. Bartholomeus Chalcus	} secretarii.
d. Johannes Jacobus Symonetta	
	10
Franciscus Ricius, cancellarius.	

In quo quidem Senatu, fuit ordinatum quod Johannes Bottus et B. Chalcus videant computum Johannis de Biulcho, juxta tenorem litterarum ducis Galeacii, videlicet, quod non fiant boni, nisi duo, pro centenario, mense quolibet, et si erit creditor alicuius residui referat, si inveniatur quod sit satisfactus, imponant ei scielentium. 15

Super querela magnifice d. Gryseide Sforcie contra Matheum Doctum, massarium, et hominem ville Lusorasche^b quod abduxerint capita bovina ad hospitium, armata manu, etc., fuit conclusum quod scribatur Potestati Castrinovi Placentie, ut faciat reduci dicta capita et scribatur Potestati Castri Arquate, ut jus administret contra dictum Matheum, pro danno dato. 20

Ad instantiam Prioris et Monachorum Certusie Papię, fuit conclusum quod unus, nomine eorum, interveniat in Consilio Sancti Columbani et habeat verum.

p 112 Circha querelam domini Christofori de Miraldo et consortium, conquerentium de novitatibus quibusdam factis in bonis suis Locarni per comitem Petrum Ruscham, fuit conclusum quod scribatur dicto comiti Petro quod debeat revocare omnes dictas novitates factas a mense uno citra et, si ipse non revocaverit, fient revocari per Principes nostros, non sine onere ipsius d. comitis^c Petri. 25 30

In facto illius Margaritte de Siccis, repositę in monasterio Monacharum Trivillii, quam Robertus de Albano asserit suam esse uxorem, fuit conclusum et ordinatum quod dominus Prepositus sanctę Trinitatis Mediolani vadat Trivilium ad examinandum suprascriptam Margaritam circa matrimonium, quod asseritur primo esse contractum per verba de presenti inter ipsam et quen- 35

^a Corr. su Petro   ^b L. corr. su b   ^c c corr. su P

dam Franciscum agri Brixiensis et in eius Margaritæ presentia ducatur is Franciscus, ut veritas melius intelligatur; et scribatur opportune Commissario Glareæ Abduæ ut faciat quod dictus Franciscus sit presens dicte examinationi faciendæ per dictum Prepositum; et scribatur supranominatis Monialibus, ut permittant dictam Margarittam libere examinari.

Circa supplicationem comitis Bartholomei Scotti, conquerentis de quibusdam falsitatibus commissis per quosdam villicos Placentinos in causa hereditatis quondam comitis Francisci Scotti, ordinatum fuit quod domini de Consilio Secreto provideant quod veritas intelligatur.

10 Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit ordinatum quod scribatur Vicario Provisionis Mediolani, ut, remoto praecepto facto in^a contrarium, permittat Hieronymum de Legnano exercere cobiam sibi concessam intuitu domini Antonii Cincinelli, et precipiatur Bernardino Giringhello ne se amplius impediat in exercendo cobiam.

Fuit auditus Cancellarius d. Jacobi Bonarelli, gubernatoris Parmæ, et, eius nomine, fecit excusationem de verbis, que ab ipso domino Jacobo contra honorem huius Senatus dictum et relatum fuerat fuisse prolata; deinde commendavit eius fidem, devotionem et labores et pericula sua pro hoc Statu, petens aliquam remunerationem ad confusionem emulorum et invidorum Status.

In manibus illustrissime Domine nostræ fuit renovatum iuramentum fidelitatis provisionatorum castelli Porte Jovis Mediolani, rogatum per Johannem Antonium de Papia, ducalem cancellarium.

1478 die XVIII maii, de mane.

25 **H**abitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
30 d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }

35 ^a Corr. con ripasso di penna.

In quo quidem Senatu, conclusum fuit super facto domine Theodorie et domine Oriette, pro dote sua, quod rescribatur Commissario Pontremuli quod examinet redditus annuos domine Theodorie; deinde, videat quantum debeat expendi pro custodia fortificationum et pro sumptu victus et vestitus domine Theodorie predictae, filiorumque et familie ed advise de residuo, factis dictis expensis. 5

Item, super petitionem Fratrum Ordinis Minorum de Observantia Congregationis fratris Amadei, petentium concedi licentiam aedificandi monasterium extra muros Cremonae, fuit conclusum et responsum quod in illo loco ubi inceperunt edificare nolunt illustrissimi Principes nostri fieri dictum monasterium, quia posset nocere, tempore belli, et civitati et Statui, sed scribant Romanam pro brevi et licentia transmutandi dictum monasterium in alium locum, ubi non possit nocere Statui, et mittentur dictae litterae per caballarios nostros, et habebitur breve apostolicum pro tali licentia, et gratis dabitur dictis Fratribus. 10 15

p 114

In controversia Honofrii de Fulgino et Martini armigeri, fuit conclusum quod scribatur Potestati Sancti Columbani, ut intelligat supplicationem dicti Martini, conquerentis de dicto Honofrio quod, dum eius uxore abuteretur, multas eius res et bona mobilia subtraxit, mediante dicta uxore; et, veritate de narratis comperta, provideat quod satisfiat dicto Martino de rebus ipsi ablatis, si sic est; et dictis partibus silentium imponat de iniuriis et offensionibus. 20

Ad requisitionem Bartholomei de Bononia, fuit conclusum quod scribatur Commissario Belinzoni, ut precipiat magistris Bernardo de Como et Zano de Aratori quod, non obstantibus literis scriptis in contrarium, debeant cum effectu satisfacisse creditoribus suis, occasione laborerii et, si ipsi non satisfecerint, astringat eorum fideiussores, ita ut pauperes omnino habeant suam solutionem. 25

Ad requisitionem domini Franchi Vicecomitis de Assareto, fuit conclusum quod ei concedatur, vel Capitaneatus Spedie, vel Capitaneatus Clavari, post promissiones de dictis offitiis factas.

Item, fuit ordinatum quod Babori, familiari armorum, ultra suum stipendium dentur in anno ducati XXX^{ta} auri in tribus vicibus, videlicet, decem ducati vice qualibet, quando solvitur stipendium armigeris; et haec additio teneatur secreta et quod incipiat haec additio provisionis in primo termino dandorum denariorum dictis armigeris. 30

Eodem die, post prandium. 35

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra, fuit conclusum quod litterae ducales factae ad instantiam Abbatis de Montebello, directive Capitaneo Comitatus Papie Ultra Padum, sub die XXV novembris anni preteriti 1477, in causa Augustini de Jacobo, revocentur, ita ut non possint aut nocere aut prodesse alicui partium. 40

Item, fuit conclusum in facto Prothonotarii de Scipiono cum Nicolao Gambarello pro fictalitia possessionis Abbatię sancti Lanfranchi Papię quod Prothonotarius mittat huc procuratorem suum, ut de iure intelligatur haec res, sed interim Nicolaus Gambarellus non removeatur a possessione, sed iterum scribatur Potestati ut adversariis ipsius precipiat, sub pena mille ducatorum, nec ipsum turbent in possessione etcetera, et procedat ad exactione pene quingentorum ducatorum, si fuerint inobedientes, precipiendo Potestati, sub pena ducatorum mille, ut ita exequatur; et, si illi pretendunt habere jus, huc veniant.

Auditis hominibus de Trahona et d. Candido Porro pro eis circa factum Potestatis, etc., fuit mandatum quod obediant in acceptando Potestatem et expectent hic donec habeantur informationes de inobedientia eorum.

In causa d. Ugonis de Sancto Severino et uxoris suę cum domina Beatrice relicta quondam d. Tristani, fuit ordinatum Phylippo Ferrufino, ut referat dominis de Consilio Justicię ut expediant causam praedictam, ut justum videbitur, nonobstante quod d. Beatrix petit suspendi ipsam causam, usque ad redditum d. Nicolai de Robertis, quia in hac civitate potest habere multos advocatos et procuratores, etiam absente dicto domino Nicolao, nec propterea est deducenda in longum dicta causa cum dispendiis.

Auditi fuerunt Franciscus Baraterius et nuncius comitis^a Manfredi^a de Lando, et tandem conclusum fuit quod comittatur causa, vertens inter eos, Commissario et Potestati Placentie simul, et non procedatur criminaliter adversus quendam ex illis Francisci Baraterii, si verum est quod Commissarius Placentie dederit licentiam, etc.

Fuit conclusum quod scribatur domino Jacobo Bonarello, gubernatori Parmę, quod practicet fieri sibi donum a Comunitate et faciat formam litterarum quę sunt necessario scribende dicte Comunitati pro faciendo dicto dono, quia statim expedietur; et quod sit bono animo, quia ex condemnationibus faciendis contra fabricatores falsarum monetarum fiet ei tale donum quod contabatur.

1478 die 19 maii, de mane.

Habitus^b est^b Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

rev. d. Episcopus Comensis,
d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,

^a Parzialmente corr. su raschiatura.   ^b Su raschiatura.

d. Petrus de Landriano,

d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta

d. Bartholomeus Chalcus

d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.

5

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem fuit vocatus frater Franciscus de Viterbo, Ordinis Predicatorum, et reprehensus fuit quod in predicatione, quam fecit die dominica proxima^a, preterita, que fuit XVII maii, predixit multa mala, qua predicatione teriti^b fuerunt audientes; et ideo preceptum^c fuit sibi nomine illustrissimorum Principum nostrorum, quod a modo in antea non debeat predicare, neque in Mediolano, nec in Ducali Dominio; sed vadat pro rebus suis. 10

Fuit conclusum quod scribatur Nicodemo Tranchedino ut, habita communicatione cum Hyeronimo et Johanne Francisco Spinulis, si sibi videbitur benefactum, capi faciat Gasperinum de Clavari, ut ab eo intelligatur qui tractaverit Neapoli, unde in presentia rediit et capiatur sub pretextu banni quod 15 habet propter homicidium commissum et faciat ipsum poni in Castelletto et examinari; et si esset Clavari faciat etiam capi, et conduci in arcem Spedie.

p 117

In facto Betini de Brembate de Pergamo, conquerentis de comite Christoforo et comite Petro Scottis, fuit conclusum quod Magistri faciant quod dicti 20 Comites solvant frumentum dicto Betino et expensas et precipiant eis Comitibus ne discedant hinc, sub pena amissionis feudi, et quod dent fideiussores de non offendendo ipsi Betino, nec offendere faciendo in ere nec in persona, etc.

Eodem die, post prandium.

25

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, absente Johanne Jacobo Symonetta.

Fuit conclusum quod Alexander Coletta, ducalis cancellarius, vadat ad Ambroxinum de Longagnana et ei respondeat, circa licentiandum vel retinendum Paulum de Modoetia, quod faciat ubi sibi melius videtur et, si cognoscit sibi esse 30 dedecori retineri ipsum Paulum, propter eius malam famam et vitam, etc., licentiet et dimittat ipsum⁶⁶.

Venit Michael, caballarius illustrissimi Domini Veneti, et nunciavit creatum esse novum ducem Venetiarum d. Johannem Mozanicum⁶⁷.

^a Corr. su proxime   ^b Corr. su ateriti   ^c Corr. su raschiatura.

35

66. Paolo da Monza, un ceffo di tal razza, avrà in consegna Cicco arrestato e condotto prigione nel castello di Pavia.

67. G. Mocenigo doge: 18 maggio 1478 - 4 novembre 1485. Cfr. Archivio Ducale (Sforzesco) P.E., Venezia, c. 365.

1478 die XX^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 5 d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
- 10 D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.
- Franciscus Ricius, cancellarius.

- 15 In quo quidem Senatu, fuerunt auditi Oratores Saonenses^a in controversia, quam habent, occasione comerciorum et gabellarum minutarum et conventionum cum Officio Sancti Georgii et Comunitatis Januæ; super qua re, fuit conclusum quod scribatur Januam quod mittant huc unum bene instructum ad hoc, ut videatur si tolli possunt aliquæ difficultates, que sunt inter ipsos Januenses et Saonenses, occasione predicta. p 118
- 20 Item, quod scribatur Capitaneo Galarate, ut cras veniat huc et secum ducat illos quos habet in carceribus.

Eodem die, post prandium.

- Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra,
Fuit ordinatum et conclusum super litteris Capitanei Vallis Lugani quoad
25 pecuniam applicandam Comunitati mittat capitulum Comunitatis, quoad portationem armorum condemnet in florenis X, sed exigat quoad eos qui comiserunt scandalum, quod vocentur huc.
- Super supplicatione presbyteri Ambroxii de Seregno, conquerentis spoliatum se a presbytero Petro de Carcano de quadam domo canonicatus sui in
30 Sancto Stephano, fuit conclusum ut scribatur Vicario Archiepiscopali quod administret jus.

^a *Su raschiatura.*

Super supplicatione Universitatis Hebreorum, conquerentium frangi sibi promissiones, fuit conclusum quod servantur eis promissiones factę et littere signatę manu illustrissime Domine; et ita fuit comissum Bartholomeo Calcho, cui data fuit supplicatio dicte Universitatis Hebreorum; et similiter quod aptentur libri pro facto iniqui.

Fuit conclusum quod scribatur Oratoribus Rome, agentibus in favorem domini Hybleti, ne privetur redditibus^a et preheminentiis prothonotariatus sui.

Item, quod concedatur Antonio Rubeo, ut possit alloqui Tristanum Scotum, quotiens voluerit, cum suis procuratoribus, advertendo tamen Castellatum, ut curam habeat, ne possit fugam facere.

5

10

p 119

Die XXI^a maii 1478, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

15

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

20

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit preceptum Cornachie Anono, armigeri comitis Marsilii Torelli⁶⁸, quod vadat ad dictum Comitum et allogiet ubi ipse disposuerit, modo sit ultra Placentiam, nec audeat transire citra Placentiam versus nos, sine licentia in scriptis, et hoc sub pena indignationis Principum nostrorum.

25

Fuerunt etiam lectę litterę ex Janua continentes mala verba Gubernatoris, etcetera.

Fuit etiam dictum Preposito Sanctę Marię in Perticha et Johanni Georgio de Sittara, agentibus pro illustri et rev.mo domino Aschanio, quod procurent vendere ad incantum buschos suę Dominationis, pro satisfaciendo creditoribus d. Aschanii prefati; et fuerunt admoniti ut in rebus suę Dominationis sint sol-

30

^a *Corr. su redditibus*

68. Marsilio Torelli, conte di Montechia-
rugolo, servì giovanissimo nelle milizie sfor-

zesche; fu eletto nel Consiglio Segreto il 28
gennaio 1477.

liciti, ordinati et fideles et omnino dent modum ut habeantur quattuormille ducati pro satisfaciendis creditoribus.

Fuit comissum Phylippo Ferruffino, ut, habito d. Gabriele Moresino, vadat ad Capitaneum Justicię Mediolani et ei dicat quod intelligat insultum et percussiones factas in personam Dominici de Busnago et referat quę circa hoc compererit, ut digne provideri possit.

Die XXII^a maii 1478, de mane.

p 120

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

10	d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
	d. Orpheus,	
	d. Johannes Jacobus de Trivultio,	
	d. Petrus de Landriano,	
	d. Cichus Symonetta.	
15	D. Johannes Symonetta	} secretarii.
	d. Bartholomeus Chalcus	
	d. Johannes Jacobus Symonetta	
	Alexander Colletta, cancellarius.	

In quo quidem Senatu, in facto Johannis de Beulcho, de quo Johannes Botta dedit scriptum unum, conclusum quod ipse Johannes, B. Calchus, Antonius de Landriano et Melinus inter se videant listas et scripturas et referant ut postmodum possit capi aliqua deliberatio.

In facto supplicationis Michaelis de Alamania, commissum fuit Phylippo Ferruffino quod vadat ad Consilium Justicię, cum impositione quod ipsi debeant videre si causa est extracta et provideant quod d. Roglerius expediat causam et faciat jus.

In facto Pasini de Lacu, commissum Phylippo Ferruffino quod vadat ad Consilium Secretum et dicat eis quod ill.ma Domina nostra habet quotidie plures querelas ab ipso Pasino et, ideo, eius Excellentia vult quod ipsi provideant quod non habeat amplius querelam etc.

In supplicatione Johannis Baptiste de Menasio et consortium, deleatur inquisitio et non procedatur amplius etc.

In facto mercatorum et Christofori Barbarini, occasione depositi, conclusum quod pro illa tertia parte expectetur adventus Fabricii Elphytei, qui debet attestari pro veritate, etc.

Fuit mandatum Vicario Capitanei Justicie Mediolani ut intelligat Capitaneum Galaratę et illos qui fuerunt detenti ab eo propter quosdam excessus temerarios, et similiter intelligat alios ab ipso Capitaneo notatos pro discolis, et precipue illum, cui fecit dari tres squassus corde, et de his omnibus veritatem habeat, et quicquid compererit, referat.

5

p 121 Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis coram illustrissima Domina nostra, in camera sue audientię.

Fuit, eius illustrissima Dominatione volente et consentiente, conclusum quod una cum illustrissima Liga nostra conducantur ad comunia nostra stipendia d. Galeottus de Faventia, d. Pinus de Forlivio; ita tamen quod computetur cum istis d. Johannes de Bentivoliis, hoc est, istorum trium stipendia comuniter solvantur, videlicet, pro tercia parte Veneti, pro tercia parte Florentini et pro tertia parte Duces Mediolani; et, similiter, quando erit tempus, conducatur d. Robertus de Arimino, comuniter, eodem modo, sed hoc fiat cum minori impensa quę fieri possit.

10

15

Item, volente et consentiente illustrissima Domina nostra, conclusum fuit quod d. Phylippo Sacramoro, oratori residenti Florentię, fiat augmentum provisionis sue mensuali ducatos decem mense quolibet, ut melius vivere possit, pro honore Principum nostrorum.

Similiter, Carolo Vicecomiti, secretario, residenti Bononię, fiat augmentum quinque ducatorum, quolibet mense.

20

Item, quod d. Leonardo Botte, oratori residenti Venetiis, donentur ducati CC. pro solvenda una collana aurea, quam deferat pro honore Principum nostrorum.

Item, quod Antonio Mirabilie⁶⁹ in tempore provideatur de annuo reditu ducatorum quadraginta, pro suis benemeritis.

25

Item, quod magnifico d. Thome Soderino concedatur libera licentia redeundi domum et propter eius benemerita donetur drappum aureum, pro una veste.

In facto d. Andriotti, petentis servari promissionem sibi facta de aliqua condemnatione, in dando sibi condemnationem factam Cremone, fuit conclusum ut respondeatur quod illustrissima Domina nostra rem intelliget et dabit ei illam partem, quę sibi placuerit et videbitur.

30

Circa rem Episcopi Cremone⁷⁰ de mille ducatis prestitis et de provisionibus pro stando hic in Consilio, nihil factum fuit.

35

69. Sescalco Generale dal 1474.

70. Giacomo Antonio della Torre: 1473 † 1483.

Eodem die, post prandium.

P 122

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra,^a presentibus:

d. Antonio de Berceto, consiliario secreto,
d. Johanne Andrea Cagnola, consiliario Justicię,

5 d. Johanne de Melcio
d. Johanne de Castronovato } magistris ordinariis,
d. Johanne Botto

Christoforo Cambiago, secretario Consilii Secreti,
Irio de Venegono, secretario Consilii Justicię.

10 Fuit per dictos Magistros exposita querela Daciarii banchi civilis notarie Mediolani, conquerentis quod multę sententię dantur per delegatum et non solvitur ipsi banche, ut fieri debet; super qua re, fuit multum disputatum et, tandem, fuit conclusum quod dicti duo Consiliarii redeant huc cras et videatur decretum super hac re et moderetur.

15 Item, fuit ordinata responsio facienda d. Thome Soderino, oratori florentino, circa ea quę scripta sunt ex Florentia.

Super petitione rev. Episcopi Cremonę^b, petentis complaceri sibi quod Christoforus Cottisalvus, parmensis, nonstantibus confiniis sibi datis hic Mediolani possit ire Parmam, per aliquot dies, deinde stare Regii, fuit conclusum quod
20 complaceatur cum hoc ut non stet plusquam dies^c octo Parmę, deinde vadat Regium, nec redeat Parmam, neque in Parmensem, sine Principum nostrorum licentia in scriptis, sub pena confiscationis omnium bonorum suorum.

1478 die XXIII^a maii, de mane.

25 **H**abitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

magnificus d. Thomas Soderinus, orator florentinus,
d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
30 d. Johannes Jacobus de Trivultio,

^a Segue videlicet cancell.   ^b C su E raschiata.   ^c Corr. su raschiatura.

p 123

d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.

5

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, facta fuit relatio ipsi magnifico domino Thome Soderino quod illustrissima Domina nostra, ut ei complaceat et Dominis Florentinis, est contenta quod redeat Florentiam, ubi poterit ita prodesse comuni Statui quemadmodum hic.

10

Item, fuit ei facta infrascripta responsio circa conducendos dominos Romandiole, juxta cuius tenorem scribetur d. Phylippo Sacramoro, Florentie, videlicet:

« Ambaxatori, recepute le vostre littere de dì** del presente, respondemo che per le cose occurre, occurrente, che potriano occorrere, concorremo con el parere de quella excelsa Republica ch'el tempo presente rechieda medicina, et non querela, sempre con avantagio de reputatione de la nostra illustrissima Liga, et assecuratione de la quiete de Italia; et questo vedemo che possa succedere quando la Romagna stia ad nostra posta, sì per la opportunità del paese, sì etiam per la fede et virtude de quelli Signori; et benchè noy siamo gravatissimi de spese per XIIIm. cavalli in tempi di pace, nondemanco, consyderato el desyderio et forse bisogno de quella excelsa Signoria, ultra che anchora cresce la reputatione de la prefata nostra Lega, et quello che è beneficio de uno et de tutti li altri comune et reciprocho, siamo contenti concurrere per terzo de la spesa in condurre el Signore de Forlì^a, et anchora de Faenza, et togliere li Stati loro in protectione; li quali quadrano bene ad ogni bisogno et sonno apti ad fare retrahere lo ordimento ad chi tenta circumvenire quella excelsa Republica. Però, ne pare che ad questa conducta se debeat attendere con omne studio et diligentia per tirarla ad conclusionem; el che non dubitamo serà facile; et noi per la rata nostra, in dicti doi Signori concorremo voluntiero per li respecti demonstrati, licet habiamo ad le spalle la conducta de XIIIm. cavalli per pace, come è dicto, che monta la spesa ducentomila ducati, computate fantarie; et cusì farete intendere questa nostra dispositione ad quella excelsa Signoria et al magnifico Laurentio ».

15

20

25

30

p 124

Fuerunt, deinde, vocati dominus Antonius de Berceto, consiliarius ducalis secretus, et d. Johannes Andreas Cagnola, consiliarius Justicie, et Notarius notarie civilis Mediolani; quibus presentibus, fuerunt lecta decreta et ordines super

35

^a Corr.: r nell'interl.

dicta notaria facta, et, similiter, fuit lecta crida; et fuit dictis duobus Consiliariis comissum, ut videant et examinent dicta decreta et scripturas et referant.

Fuerunt etiam vocati homines de Morbegno et Trahona, una cum Potestate suo, pro differentia unionis et separationis sue in facto Potestatis etc.; quibus
5 presentibus, de ordinatione et voluntate illustrissimorum Principum nostrorum et de communi consensu et matura deliberatione suprascriptorum Senatorum, fuit mandatum hominibus de Trahona quod, sub pena decemmilium ducatorum, debeant in omnibus et per omnia obedire Potestati dato eis comuniter cum illis de Morbegno, certificando ipsos quod, si contrafecerint, ultra penam pre-
10 dictam que exigetur irremissibiliter, erunt saccomannati et incendium patientur et hoc durante tempore presentis Potestatis; quo finito, redeant duo ex Trahona et duo ex Morbegno, et providebitur ut melius videbitur et placuerit illustrissimis Principibus nostris; et hoc praeceptum intelligitur factum etiam Comunitati.

15 Fuit, etiam, mandatum Johanni de Becharia, ne se impediat in istis rebus istarum Comunitatum.

Fuit etiam mandatum Baldessari de Vicedominis, ne discedat ex castello hoc, sub poena ducentorum ducatorum.

Item, fuit mandatum Potestati dictarum Comunitatum, ut studeat intelli-
20 gere qui fuerint illi de Trahona quod percusserunt et iniuriati sunt servitoribus officii sui; p 125

item, quod administret jus in Morbegno et Trahona, secundum ordinationes factas per Consilium Secretum, ut apparet ducalibus litteris patentibus, signatis Christoforus, et hoc durante tempore sui officii, quo finito, veniant duo homi-
25 nes pro qualibet Squadra, quia provvidebitur, ut supra.

Nomina hominum Morbegni et Trahone qui fuerunt presentes dum ita ageretur, sunt haec videlicet:

30 d. Johannes Luteus de Luyno, potestas,
d. Johannes de Sancto Fidele,
d. Simon de Vicedominis,
d. Blaxius Malacrida,
ser Laurentius de Ardeno,
Johannes ser Paulini,
35 magister Martinus de Caspano,
Gasparinus de Caspano,
Hieronymus de Caspano ser Benedicti,
Petrus Bucellarius,
Thomas de Lisonio,
40 Baldesar de Vicedominis,
ser Romerius de Puteo.

Omnes de Squadra Trahone:
Lazarus de Maniis de Belano,
Johannes Aloysius de Gossonia^a,
Martinus de Cossonia^a et
Pelegrinus de Phylipponibus.

5

Super supplicatione Johannis Donati de Caponago, litigantis cum Zano Corso, ordinatum fuit quod mittatur dominis de Consilio Secreto, qui provideant, prout eis melius visum extiterit.

p 126 Littere Comunitatis Laude pro cavamento et palificata mittantur Magistris Ordinariis.

10

Super litteris Caroli de Cremona pro rubinis etc., fuit conclusum ut scribatur ipsi Carolo, ut provideat, ne quis accipiat de dictis rubinis, et concedat hominibus de Gordiano, comitatus Belinzona, ut possit rubinos querere et colligere modo ferant ad illustrissimos Principes nostros quicquid invenerunt.

Eodem die, post prandium.

15

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Fuit commissum Phylippo Feruffino, ut dicat Magistris Ordinariis quod, habitis domino Jacobo de Clivio, domino Angelo de Birago et domino Theodoro de Piattis, advocatis physchalibus, vocent Johannem Franciscum de Arcellis, et ei dicant et protestentur quod illustrissimi Domini nostri, pro bono Status sui et pro quiete et ad tollendas differentias et scandala, quę oriri possent inter ipsum Johannem Franciscum et Episcopum placentinum et Sfortiam Secundum et alios Placentinos, occasione jurisdictionis Sancti Imenti, decreverunt et statuerunt revocare ad se dictam jurisdictionem, et offerant restitutionem denariorum ipsi Johanni Francisco, qui, si noluerit assentire et recipere^b pecunias suas, scribat litteras justificatas hominibus Sancti Imenti, ut prestant fidelitatis juramentum in manibus Potestatis Placentię, recipientis nomine illustrissimorum Principum nostrorum; et scribatur ipsi Potestati, ut ita exequatur et jus ministret postea ipsis hominibus; et haec protestatio et significatio et omnia dependentia ab ipsa sint bene fondata, corroborata et justificata Consilio suprascripto Advocatorum.

20

25

30

Item, fuit conclusum quod littere Francisci Malettę una cum supplicatione Isaac et Manases, hebreorum de Placentia, remittantur Consilio Justicię, ut habito respectu eorum que facta sunt in tali materia, provideant ut eis justum et honestum videbitur, ita ut neutri partium justa querelandi causa relinquatur.

35

^a Così nel testo.   ^b Parzialmente corr.

1478 die XXV maii, de mane.

p 127

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 5 d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.
10 Franciscus Ricius, cancellarius.

15 In quo quidem Senatu, fuit conclusum in facto Dimitrii^a Albanesii cum comitibus Christoforo et Petro de Scottis quod Magistri Extraordinarii cogant dictos Comites ad dandum fideiussores idoneos hic Mediolani de non turbando ipsum Dimitrium in possessione bonorum ei per illustrissimos Dominos nostros donatorum, quę in sententia Magistrorum prefatorum comprehenditur, imponentes dictis Comitibus eam penam quę videbitur conveniens et necessaria^a iudicio ipsorum Magistrorum; et, si dicti Comites non invenient fideiussores hic Mediolani, vocent fideiussores ex Placentia, qui hic Mediolani, coram dictis Magistris, obligent et expediant hoc, quam citissime.

20 In facto supplicationis Johannis Antonii de Corbeta, petentis deberi scribere Referendario Therdone, quod in causa sua, occasione tractę gualdorum veterum, procedat ad expeditionem et maxime pro illis partibus, quę spectant ad ipsum supplicantem, habita prius participatione cum domino Johanne Botta***

25 In facto supplicationis Alexandri de Marzano, dicti de Lando^b, contra Trayanum et Cesarem, fratres, fq. domini Morelli de Parma, conclusum quod ipsi fratres respondeant dicte supplicationi et, postea, utraque supplicatio mittatur d. Brandę de Castiliono, electo commissario de consensu partium, qui intelligat jura partium et, deinde, summarie jus faciat et causam expediat.

Eodem die, post prandium.

p 128

30 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,

^a Parzialmente corr.   ^b Corr. su Laude

d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

5

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum in causa vertente, occasione tercii banchi, inter Hysachinum et socios, pro ^a una ^a parte, et Isachonum et socios, pro altera parte, hebreos placentinos, quod domini de Consilio Justicie intelligant diligenter hanc causam et provideant ut eis justum et honestum visum fuerit, ita ut neutri partium justa querelandi causa relinquatur. 10

Super supplicatione Christofori de Blanchis, conquerentis de Cabrino de Lampugnano, conclusum fuit quod Potestas Mediolani intelligat et provideat ne dicto supplicanti fiat violentia, neque iniuria.

Super supplicatione Azini et fratris de Stampis in facto possessionis vendite ^a olim ^b Johanni Andree de Lampugnano, fuit conclusum quod Magistri intelligant et referant. 15

Die XXVI^a maii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet: 20

d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

25

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus } secretarii.

p 129

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuit conclusum quod Johanni de Beulcho detur Capitaneatus Vallis Telline, pro annis duobus, et, deinde, ad beneplacitum, cum hoc quod deputet ad dictum officium personam idoneam, que approbetur per Con- 30

^a Su raschiatura. ^b Parzialmente su raschiatura.

silium Secretum, et de suo assexto credito cum Camera faciat quietationem et annulationem.

Item, scribatur et dicatur Capitaneo Justicię Mediolani quod, aut restituat vegetes sine vasa vinaria sua, aut iustum et conveniens precium persolvat.

5 Fuit etiam conclusum quod denarii et argentum comitis Ottonis de Mandello, quę sunt in manibus Johannis de Castiliono, deponantur pro maritanda filia dicti Comitiss.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

10 Fuit auditus Potestas Montisclari, loci d. Johannis Francisci et domini Bartholomei de Anghussolis, qui conquestus est quod quidam armati, diebus superioribus, intrarunt receptum dicti loci clamantes « Lando Lando ». Super qua re, fuit conclusum quod dictus Potestas det querelam suam in scriptis B. Chalco, qui scribat Capitaneo Devetus Placentię, ut rem istam intelligat et pro veritate
15 adviset de omnibus, quę invenerit, quia nolivimus tolerare ut fiant huiusmodi iniurię, impune.

In causa d. Cardinalis Papię cum Zanetto Zacharia, fuit conclusum ut scribatur sue rev.me Dominationi, ut faciat committi dictam causam hic in Ducali Dominio, ubi fiet jus, et quod praeceptum est Zaneto predicto ne respondeat, neque compariat in Curia Romana, pro ista causa, ne fiat prejudicium decretis nostris, quę volumus observari.
20

In facto Christofori Bignani, qui venit Venetiis jam sunt dies XX et propter pestem non permittitur ire Laudam, vel in Dominium, et ideo petit aut prorogari sibi terminum quo tenetur solvere certam summam denariorum, fuit conclusum
25 quod domini de Consilio Secreto ut, aut provideant prorogari dictum terminum, aut permittant eum venire in Dominium. P 130

Item, conclusum quod concedatur Fratribus Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia, loci Sanctę Crucis, extra muros civitatis Comensis, quod possint impune questuare et mendicare salem in Valletellina et in Valle Clavenę
30 et conducere ad dictum suum monasterium pro usu suo; et sic fiant littere patentes, valiture ad Principum nostrorum beneplacitum.

Fuit commissa domino Johanni Baxiano, vicario generali, cognitio delictorum comissorum^a Stagni et eorum justa^b condemnatio^c, sine personarum respectu, et habeat solum Deum et justiciam ante oculos, cum honore et dignitate Principum
35 nostrorum; et, ita, ipse acceptavit dictam comissionem et B. Chalcus debet ipsum expedire; et d. Luchinus Ferufinus dabit ei scripturas et informationes et omnia quę ipse comperuit et fecit in hac materia.

^a Parzialmente corr.

^b Nel testo justam

^c Nel testo condemnationem

In causa, quam habet dominus Antonius de Colla, canonicus et civis parmensis, cum hominibus et officiali Turricellarum, occasione domus ruynate per dictos de Turricellis, ut asseritur predictum d. Antonium et ceterorum bonorum pretensorum prebende sue pertinere, etc., fuit conclusum quod scribatur Vicario Episcopi^a parmensis, ut partes audiat et intelligat, ac, bene auditis omnibus et veritate comperta, studeat componere et concordare ipsas partes; quod, si fieri non potuerit, provideat per viam iuris, ut iusticia disponit ipsam causam decidere, ne alicui partium fiat iniuria, expectando ad hoc Potestatem Turrecellarum, quem in presenti missurus est illustris d. Constantius Sfortia, ad quem, iterato, scripsimus ut cito mittat dictum Potestatem, etc.

5

10

Circa rem Universitatis Hebreorum, iterum conclusum fuit quod tentetur reduci eos ad subveniendum^b de annuo censu et eis aptentur scripturę cum remotione iniqui; et, si non reduci possunt ad hoc, fuit conclusum quod, pro honore nostrorum Principum, serventur concessionem et promissionem eis factę per litteras signatas manu propria illustrissime Domine nostre circa removendum iniquum et computandum annuum censum in quinquemilibus ducatorum, etc.; et quod per d. B. Chalcum^c fiant litterę Magistris, ut aptent scripturas.

p 131

15

Item, fuit conclusum quod fiant ille litterę quas requirit Franciscus Maletta, commissarius Placentię, pro castigandis illis, qui dissepelierunt corpus Francisci Pezanghri et mittantur triginta provisionati; et sic fuerunt lectę minutę litterarum factę per me Franciscum Ricium, directarum ipsi Francisco Malette in castello arcis Sancti Antolini et Capitaneo cittadelle etc, et Episcopo Placentię pro puniendo presbitero^b Silvestro, filio Petri^b Brunori.

20

1478 die XXVII maii, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

25

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Cicho Symonetta.

30

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Alexandro Colletta, cancellario.

^a Su raschiatura. ^b Parzialmente corr. ^c Corr. su Chalcus

35

Super supplicatione comitis Bartholomei Scotti pro hereditate quondam comitis Francisci Scotti de Grignano, conclusum fuit quod supplicatio mittatur ad Consilium Secretum cum impositione quod quoad civile expediant cito, et quoad criminale illud committant hic in Mediolano cui eis videbitur, qui etiam expediat cito.

In facto petitionis fratrum Marchionum Palavicinorum, conquerentium duos homines loci Tabiani fuisse detentos ad instantiam Cleri parmensis, occasione candelarum XXI annorum, conclusum quod scribatur Commissario Parme quod non permittat ipsis fratribus aliquam indebitam novitatem.

Super supplicatione domini Galasii et Palamedis fratrum de Landriano, propter vulnera facta ipsi Palamedi, conclusum quod scribatur Laude Potestati quod possit contra culpabiles procedere, implorando brachium a Commissario et a quocumque alio, sicuti opus fuerit.

Super supplicatione Petrini de Cupis, detenti penes Capitaneum Justicie, pro imputationibus quorundam furtorum, ordinatum fuit quod, si cum effectu et bono zelo vult effici religiosus Observantie, relaxetur et liberetur e carceribus.

Super supplicatione domini Rigoli de Castilione, prepositi Sancti Panthaleonis de Bregno, conquerentis quod quidam Ambroxius de Casatiis impetravit beneficium suum, sub asserto falso procuratorio ad renunciandum, conclusum quod Capitaneus Justicie mittat pro Notario, qui rogavit dictum procuratorium et videat reperire veritatem.

Die XXVIII^a maii 1478.

In mane, nihil factum est; sed post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 25 d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Johanne Jacobo de Trivultio,
- d. Cicho Symonetta.
- 30 D. Johanne Symonetta, secretario.
- Alexandro Colletta, cancellario.

Super supplicatione Jacobi et Aloysii de Osnago, conclusum quod Consilium Justicie faciat salvumconductum, quem petunt usque ad kalendas augusti proxime, et hoc medio rationes videbuntur.

35 Super supplicatione Augustini, Ambroxii et Johannis Petri fratrum de Sclafanatis, conquerentium quod filium Guaurini^a, armigeri comitis Petri, fecit

^a Parzialmente su raschiatura.

violenter seccari pratum, fuit conclusum quod scribatur Potestati Cugnoli, ut precipiat dicto filio Guarini quod, sub poena rebellionis, statim se conferat huc coram Consilio, etc.

p 133 Super supplicatione Christofori et Aloysii de Heminulfis, conquerentium de violentia sibi facta in quodam prato per Gasparinum de Casate et filium Antonii de Casate, etc., fuit conclusum quod Capitaneus Justicie provideat prout ei justum videbitur. 5

Item, fuit conclusum quod littere Comunitatis Placentie in causa Hebreorum mittantur Consilio Justicie.

Super supplicatione Galvani Cantelli in causa, quam habet cum Laurentio de Reate, fuit conclusum quod domini de Consilio Justicie provideant ut eis justum videbitur; ita quod mediante justicia expediatur hec causa, quam citius fieri poterit. 10

Super supplicatione d. Hieronymi Bernerii circa boves, quos repetit Paulus Advocatus, fuit conclusum quod Collaterales Generales intelligant et cito expediendo, justiciam faciant. 15

Item, fuit conclusum quod Comunitas Parme possit satisfacere Potestati de salario suo de quibusdam creditis veteribus Comunitatis, aliquibus in contrarium non obstantibus:

Super supplicatione Dominici Grappinalli de Lenzino, lacus Comensis, petentis aboleri quoddam testamentum per ipsum factum, conclusum fuit quod domini de Consilio Justicie intelligant et provideant, ut eis justum videbitur. 20

Super supplicatione Francisconi de Combis de Mediolano, squadrerii provisionatorum, conquerentis de Jacobo Cernerio quod dixerit verba iniuriosa uxori eius Francisconi, fuit conclusum quod scribatur Potestati Castilioni, ut intelligat et id faciat, quod justicia exigit. 25

1478 die XXVIII^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes, 30
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus } 35

p 134 Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto in causa comitis Bartholomei Scotti, pro hereditate quondam comitis Francisci Scotti, provideant ut eis videtur, alia impositione eis facta nonobstante.

Eodem die, post prandium.

5 Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, excepto B. Chalco et addito Johanne Jacobo Symonetta.

Alexandro Colletta, cancellario

10 Fo domandato il magnifico messer Thomasio Soderino, ambaxatore fiorentino, al quale se fece intendere la domanda che fa lo illustre signore Lodovico, che è: che li nostri illustrissimi Signori vogliono essere contenti che luy se possa conciare con Signori Fiorentini per soldato et adiutaro ad questo; sopra el che essendo per tutti li suprascripti Consiglieri molto subtilmente disputato et squadrato ogni cosa, de comune confesso de tutti se è concorso in questo che se debeat respondere ad li messi del prefato signore Lodovico, videlicet, Augustino de 15 Bernadigio, suo cancellario, et Rubino, suo factore, per la prelibata illustrissima Madonna nostra, che, essendo al presente le cose de Italia in el bugliamento che sono, non gli pare convenirsi al presente tractare tale cosa; ma che sua Excellentia lauda et conforta bene esso signore Lodovico ad volersi bene repusare con l'animo et attendere ad vivere in bona dispositione, come monstra de fare, 20 et che poy secundo occorreranno le cose, così se potrà fare, et vederà che la prelibata sua Excellentia gli farà demonstratione de amore et dilectione.

Super supplicatione Francisci de Crepa, olim potestatis Bormii, conquerentis non posse habere salarium suum a dicta Comunitate, fuit conclusum quod scribatur Potestati Bormii presenti, ut provideat quod satisfiat integre dicto Francisco 25 de suo salario, sine litigio.

Propter querelam, quam facit Cesar, filius quondam d. Morelli, contra Alexandrum de Lando, propter quod Potestas Placentie agat contra ipsum et fratres, ad instantiam dicti Alexandri non obstante quod Commissarius sit alegatus etc., conclusum quod relinquatur commissio ipsi Commissario; et ita scribatur ipsi Potestati quod non intromittat se in hac causa, sed quod Commissarius procedat; et, 30 item, adiungantur quod quotidie veniunt querele de eo et, si non gerat se bene, quod amovebitur ab officio cum eius onere et dedecore.

P 135

1478 die XXX^a maii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
d. Palavicinus,	5
d. Orpheus de Richavo,	
d. Johannes Jacobus de Trivultio,	
d. Cichus Symonetta.	
D. Johannes Symonetta	} secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus	
d. Johannes Jacobus Symonetta	
Franciscus Ricius cancellarius.	10

In quo quidem Senatu, commissum fuit Phylippo Ferruffino quod dicat d. Alexandro de Raudi et d. Baldessari de Curte quod in causa illius Theutonicici cum Pasquito et fratre de Bagnacavallo provideant, ita ut neutra pars possit 15
juste conqueri.

Comparuit ***** et conquestus est de quibusdam, qui eum adorti sunt et vulneraverunt; fuit commissum Phylippo Ferruffino, ut eum ducat ad Capitaneum Justicie, qui intelligat et jus faciat.

Concedatur licentia transportandi salmas ducentas frumenti Johanni Phylippo 20
de Vicinis, ex Vercellensi seu Monteferrato in Januensi, pro remuneratione nutrimenti dati filio ducis Galeacii; et hoc pro parte gratis, ubique modo illustrissima Domina consentiat.

p 136

1478 die prima junii, de mane^a.

Habitus est Senatus ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet: 25

d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
d. Palavicinus,	
d. Orpheus de Richavo,	
d. Johannes Jacobus de Trivultio,	
d. Petrus de Landriano,	30
d. Cichus Symonetta.	
D. Johannes Symonetta	} secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus	
d. Jo. Jacobus Symonetta	
Franciscus Ricius, cancellarius.	35

^a La « datatio » segnata sotto l'ultima « propositio » del 30 maggio a c. 52 r. (= p. 135) è ripetuta a c. 52 t. (= p. 136).

In quo quidem Senatu, fuit auditus Vicarius Potestatis Mediolani et nunc Vicepotestas, qui exposuit quod dum miles suus et famuli conducerent captam foeminam pro debito etc., fuit ea intercepta a quodam suo amico et intrusa in apotheca cuiusdam de Brascis, vayrarii; fuit ei responsum, auditis primo dicto
5 de Brascis et milite Potestatis, faciat jus; et quando mittit ad faciendas executiones, mittat cum tali ordine et modo ut non accidant huiusmodi scandala.

In causa Caroli de Bagnacavallo cum Henrico Theutonico, commissum fuit Phylippo Feruffino quod vadat ad d. Alexandrum de Raudi et dominum Baldessarem de Curte, et eis dicat quod, non attento scripto eis portato per dictum
10 Phylippum prima vice, faciant in suprascripta causa id quod justum sit, ita quod nemo juste conqueri possit.

Coadunatis hisdem Senatoribus et coram illustrissima Domina nostra, in eius camera cubiculari, fuit conclusum quod Augustino de Bernadigio, cancellario, et Rubino, factori illustris domini Lodovici Marię Sfortię, ad ea que petierant
15 eius nomine de habenda licentia et favore ad conducendum se dominum Ludovicum ad stipendia Florentinorum, respondeatur eo modo quo supra fuerat conclusum.

In facto fratris Thomeni, capellani comitis Hieronymi ⁷¹, qui huc veniat ad excusandum dictum Comitem de prodicionibus commissis Florentię, a quibus
20 est sine culpa, et ad assecurandum Statum Imolę et dolendum quod per hoc Dominium omnes male loquantur de dicto Comite, in hac re fuit conclusa responsio, ut infra patet in scriptis cuius substantia est: quod Principes nostri ^a credunt ipsum Comitem non esse culpabilem in dictis prodicionibus Florentię commissis; et quod populares rumores non sunt curandi, quia emendari non possunt, nec
25 teneri a Principibus lingue subditorum suorum; et circa assecurationem Status Imolę quod Principes nostri servabunt capitula obligationum erga ipsum Comitem, modo ipse similiter servet.

In facto domine Beatricis ⁷², conclusum quod fiat et servetur relatio de jure facta per Doctores, quibus hec res fuit comissa examinanda a Principibus nostris.
30 De socru domini Baptistę de Quartariis detenta propter adulterinas monetas, conclusum fuit quod, si dixerit veritatem de suis complicitibus in hac re, fiat ei gratia et quod d. B. Chalcus, una cum domino Lanfranco Garimberto et ipso d. Baptista, vadat ad eam et moneat, ut veritatem dicat.

In facto domini Poncini de Ponzonibus circa provisionem suam pro nobile et
35 et curiali ill.me Domine nostre, fuit conclusum quod ei dimittatur dicta provisio, non obstante quod habeat Commissariatum Papię, quia tenue est illud officium.

^a Segue espunto servabunt capitula obligationum

71. Gerolamo Riario.

40 72. Beatrice d'Este vedova di Tristano Sforza.

In facto domini Julii Sfortie⁷³, fuit conclusum quod habeat solitam provisionem trecentorum ducatorum et in facto stipendii tractetur, ut tractantur alii; sed, pro nunc, nihil dicatur.

Item, fuit conclusum quod d. Ziliolo Oldoyno, oratori Rome, detur vilutium crimisile, pro una turcha.

In facto famulorum armigerorum, qui non sunt in ordine, conclusum quod, aut stent in ordine, aut cassentur.

D. Prospero Adurno, pro dote filiarum suarum respondeatur quod in presenti ill.ma Domina nostra non potest subministrare pecuniam^a propter maximas p 138 quas habet expensas, sed in tempore erit prompta ad ipsum gratificandum; et ex nunc contentatur quod eas maritet illis quibus ipse videtur spondisse. 10

In facto Abbatis ducalis capelle cantorum pro illa sua domo, fuit conclusum quod confirmetur littere donationis ei facte per ducem Galeacium, ut iacent, et non detur licentia vendendi ipsam domum aliquo pacto, nisi prius emerit aliam domum, cum eadem obligatione erga ducalem Cameram. 15

De patruo Magdalene Nanę detento apud illum de La Padella pro centum sexdecim libris imperialium debitis ab eo Datiariis, conclusum quod de primis helemosinis anni futuri satisfiat dictis Datiariis et ipsum ex nunc faciat relaxari.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis. 20

Fuerunt lectę litterę ex Roma et ex Florentia, quibus non erat respondendum etc.

Item, circa portationem armorum quę fit in Papiensi, fuit conclusum quod scribatur Commissario Papię, ut faciat fieri publicas cridas quod serventur decreta et ordines ducales circa portationem armorum, addendo quod, si quis 25 contrafecerit, punietur irremissibiliter in poena contenta in decretis et ordinibus; et ulterius dabuntur ei squassus duo corde; et quod faciat diligentem inquisitionem, inquirendo contrafacientes et eos puniendo.

Ad Augustino et Rubino del s. Lodovico è stato risposto per parte de la nostra illustrissima Madonna che sua Excellentia non vole pigliare carico de recordare ad excelsi Signori Fiorentini spesa, essendo loro in la spesa et affanno che sonno; ma che quando loro Signori, de suo pede, vogliano condurre ad li suoi soldi d. Lodovico, la prelibata Madonna serà sempre contenta de ogni suo bene et honore. Et ita ordinatum ut fiant littere retro credentiales in personam Augustini. 30 35

^a *Su raschiatura.*

73. Figlio naturale del duca Francesco.

Auditi fuerunt d. Johannes de Melzio, d. Johannes de Cusano et Johannes Bottus ex Magistris Intratarum quod partitis quę inveniuntur de tracta gualdorum, super quibus, post discussionem, fuit conclusum quod ipsi bene examinent hanc rem, et faciat id quod melius et utilius sit pro Camera nostrorum illustrissimorum Principum. p 139

Die II junii 1478, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- 10 d. Johanne Jacobo de Trivultio,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- D. Johanne Symonetta
- 15 d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Alexandro Colletta, cancellario.

Super requisitione Francisci de Bonisoperibus, cremonensis, cuius filius Luchinus condemnatus fuit per contumaciam in florenis L^{ta} per Commissarium Cremonę, eo quia percussit quendam Fratrem sancti Francisci, conclusum fuit quod primo fiat pax cum predicto Fratre. 20

Super supplicationibus invicem adversantibus Bartholomei de Arcellis et comitum Christofori et Petri de Scottis, conclusum fuit quod remittantur Magistris Extraordinariis, qui provideant indemnitati ipsius Bartholomei, nec non requisitis per ipsos de Scottis, quemadmodum eis melius visum extiterit, nec non cogant ipsos de Scottis ad satisfaciendum de non offendendo dictum Bartholomeum. 25

Super supplicatione Nicolai de Mihelottis, armorum famuli, conclusum fuit quod scribatur Officialibus Placentię quod excutioni mandari faciant sententias in eius favorem latas, si conformes esse reperiantur.

30 Super supplicatione Fiormagaritte, uxoris domini Ugonis de Sancto Severino, conclusum fuit quod remittatur dominis de Consilio Justicie, qui provideant, prout eis melius videbitur.

Conclusum, presentibus Thesaurario Generali, domino Johanne Botto et ser Alexandro, quod, incipiendo in presenti anno, peditibus guardię curię et balistariis peditibus Johannis de Verona et Marchini de Abiate dentur solummodo paghe septem in denariis in anno et paga una in panno; et ita commissum ser Ale- p 140

xandro predicto et Johanni de Verona, quod ita faciant et teneant hunc modum secretum, dividendo ipsas pagas pro rata; item quod balisteriis ab equo non dentur nisi duodecim libre, pro mense, singulo balisterio, incipiendo in presente mense junii.

Conclusum quod, decedente Francisco Cambiagio⁷⁴, referendario generali, 5
non deputetur amplius aliquis Referendarius Generalis.

Die III^a junii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, 10
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 15
d. Bartholomeo Chalco }

Phylippo Ferufino, cancellario.

In quo quidem Senatu, super querela Scholę Humiliatorum Mediolani contra Comitissam de Mandello, ordinatum fuit quod supplicatio ipsorum Humiliatorum mittatur Consilio Iusticię, et dicatur quod non absque admiratione 20
est quod suprasederi faciant ab executione intentata via juris contra ipsam Comitissam ad instantiam agentium pro Schola predicta, et quod ita provideant ne justę querele locus sitpersit.

Responsum fuit Antonio de Oliva, nuntio d. Prosperi Adurni, quod illustrissima Domina nostra contentatur et dat sibi licentiam quod possit maritare 25
filiam suam in Monteferato, in d. Albertum de Careto, libentissime;

item quod de presenti illustrissima Domina nostra non potest subvenire de pecunia aliqua pro dote filię suę, propter multas expensas in quibus implicita est, sed, cum tempore, fiet ei res grata.

Super querela Ruffini de Miraldis, ordinatum fuit quod Johannes Petrus Pannigarola, ibi presens in Consilio castelli, dicat dominis de Consilio Secreto sibi 30
videri quod fictus possessionis, de qua lis vertitur inter quosdam de Berneriis, deponatur penes Referendarium, per me, per suprascriptum beneficium fictabi-

74. Era stato referendario a Tortona (1456), ad Alessandria (1464), a Parma (1469).

lem ipsius possessionis^a; et quod is Ruffinus idonee fideiubeat de stando et parendo iuri, si declarari contiget ipsum teneri ad maiorem partem fictus pro ea tantum medietate, quę asseritur spectare filię Gasparis de Platea, viduę relicte quondam cuiusdam de Berneriis, parmensis; et non amoneatur suprascriptus

5 Rufinus a possessione predicta, nec fructus ipsius possessionis aliter deponantur pro anno presente.

Super controversia inter Aciaritum Portenarium, parte una, et quosdam mercatores mediolanenses, parte altera, occasione quarundam litterarum cambii etc., ordinatum fuit, auditis prius in Consilio castelli ipsis partibus, seu agentibus pro

10 eis, quod partes ipse remittantur ad Consilium Justicię; et eis de Consilio dicatur quod super allegata suspitione per suprascriptum Aciaritum de Abbatibus mercatorum Mediolani, ipsi d. de Consilio intelligant an sit legitima causa suspitionis nec ne, et deinde opportune provideant quemadmodum eis justius videbitur, servata forma Statutorum, ita quod neutri partium justa querele causa

15 relinquitur.

In supplicatione Ambroxii de Barni et Phylippi de Lecamis, laudensium, conquerentium quod magister Johannes Bontempus, eorum debitor occasione fideiussionis per eum factę et preste et solutionis factę, non possit cedere bonis, et quod revocentur litterę, si quę factę sunt ad possendum cedere

20 et ita comissum Phylippo Ferufino, quod vadat ad Consilium Justicię ad faciendum revocare litteras, quia hic agitur de facto Camere et cessio bonorum non cadit in rebus Camere.

1478 die III junii, post prandium.

p 142

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 25 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
- 30 D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
- Francisco Ricio, cancellario.

Super supplicatione domini Prepositi Sancti Petri ad Ulmum, conquerentis de quibusdam excessibus etc., ordinatum fuit quod comittatur Capitaneo Justicię Mediolani, qui intelligat veritatem et ius faciat.

35

^a Così nel testo: e vi si emendi beneficium

Ordinatum fuit ut evocentur, crastina die, in Consilio castelli magnificus d. Antonius de Bercellis, Alexander de Raudi et Jacobus de Clivio, cum quibus consultetur quid agendum super differentia, quam habent magnificus d. Johannes de Scipiono et Blanca, eius filia, cum domina Margaritta de Malettis.

Super supplicatione Petri Vicecomitis, conquerentis de Baptista de Caponis et de Petreto, minantibus sibi, etc., fuit conclusum quod dicta supplicatio mittatur Capiteo Justicie Mediolani, qui vocet predictos Baptistam et Petretum ad se et intelligat causam qua ad id moti sunt et provideat ne in futurum dictus supplicans de predictis justę conqueri possit, providendo eo modo qui sibi conveniens videbitur. 5 10

Super supplicatione Monialium Sanctę Clare de Cremona, fuit conclusum quod possit helimosinare salem in loco salsi usque ad numerum sextariorum XII, pro usu sui monasterii et illum impune conduci facere ad dictum monasterium.

Super supplicatione Johannis Bartholomei de Aghi de Petrucio de civitate Ponticorvii, fuit conclusum quod scribantur litterę commendaticię Comunitati dicte civitatis, ut restituant bona sua ipsi Johanni Bartholomeo, accepta propter homicidium comissum a Nicolo eius fratre. 15

p 143 Super supplicatione Martini de Galiis de Chiari, petentis confirmari sibi Postestariam Trivoli ad vitam, fuit conclusum quod gratis illud officium ei confirmetur per annos duos, deinde, ad beneplacitum Principum nostrorum, incipiendo finito tempore presentis officii. 20

Supplicatio Johannis Advocati circa creditum suum cum Camera, fuit data B. Chalco ut intelligat et referat.

1478 die IIII junii, de mane. 25

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano, 30
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit preposita dominis Luce de Grimaldis, d. Antonio de Berceto, D. Alexandro de Raude, ducalibus consiliariis, differentia vertens inter filiam d. Jo- 35

hannis de Scipiono et d. Margaritam^a de Malettis, occasione dotis dicte filie relicte quondam domini Petri Marie Malette, occasione legati et jocalium ut dicerent que essent partes illustrissimorum Principum nostrorum, ne domino Johanni de Scipiono possit conqueri; qui Consilarii responderunt concorditer
 5 debere dictam dominam Margarittam dare de bonis expeditis hereditatis predicti domini Petri Marie dicte filie domini Johannis eius uxori tantum, quantum apparet esse numeratum a d. Johanne predicto, pro ipsa dote, cum potestate redimendi dicta bona, que dabuntur infra annum, et relique due partes de jocalibus et de legato fiat jus; et, si noluerit hoc facere ipsa d. Margaritta, scribatur
 10 Potestati ut ipse exequi faciat; et litterarum minuta formabitur per ipsos Consiliarios.

Fuit, etiam, conclusum quod respondeatur d. Johanni de Castilione, commissario Ultra Padum, quod Feudum Bregmani et quicquid spectabit ducali Camere, illustrissimi Principes nostri dederunt dono domino Felici de Ursinis, olim principi Salerni⁷⁵, et quod eum mittat ad possessionem, commendando ipsum Commissarium de diligentia habita in hac re.

p 144

Generalis Ordinis Heremitarum sancti Augustini petiit licentiam discendi, commendans conventum Sancti Marci⁷⁶ redactum ad Observantiam; et ita, grata cum responsione, fuit dimissus.

20 Fuit, etiam, presente d. Thoma Soderino, oratore Florentinorum, facta responsio tenoris infrascripta d. fratri Thomeno, capellano comitis Hieronymi, videlicet:

« D. fratre Thomeno, noy ve havemo veduto voluntieri et havemo inteso quanto in nomine del magnifico conte Hieronymo n'haveti exposto circa le
 25 novità sequite ad Fiorenza questi giorni proxime passati, in le quale sua Magnificentia se excusa et dolese de le voce sparse de qua in graveza sua, et demum domanda securtà de la protectione de Stato suo de Imola etc. Al che respondemo, et primo, che noi acceptamo ragionevolmente la executione del prefato Conte, como de coluy quale non potressimo may persuadere per molti respecti casone,
 30 et ragione che li sonno, ch'el fosse stato partecipevole de tale novità, como ve havemo facto intendere ad bocha.

Quanto a la doglianza ch'el fa che de qua siano sparse voce in suo carico etc., dicemo che ad noy renresce et dole de ogni molestia gli sii dato a l'animo suo, ma che non è in nostra possanza de potere remediare che li populi et el
 35 vulgo non parlino ad loro modo, como quelli che non hanno freno nè discre-

^a A margine con richiamo come correz. di Catherinam preced. scritto.

75. Figlio di Raimondo, principe di Salerno; dal Regno passato al servizio degli Sforza, fu dal duca Galeazzo Maria nominato
 40 Commissario di Alessandria e Tortona il 12

gennaio 1474.

76. San Marco sul Naviglio, fondato (a. 1254) dal ven. Lanfranco Settala, generale degli Eremitani.

tionem nel suo parlare, secondo che più a lungo ve havemo etiamdio facto intendere et dire a bocha.

Circa, vero, la protectione che domandati in nome del prefato Conte per il suo Stato de Imola, dicemo che tra la foelice^a memoria de lo illustrissimo Signore quondam nostro consorte et padre foreno facti capitoli, renovati etiam per noi doppoy la morte de sua Excellentia, in li quali gli è la obligatione dal canto nostro de questa protectione, a la quale etiam la illustrissima Signoria de Venetia et excelsi s. Fiorentini, parimodo, sonno obligati; in li quali capituli et obligatione noy persistemo et intendemo perseverare, tanto de la protectione et difesa del Stato suo, quanto de la conducta d'esso Conte, con ferma opinione et certezza che anchora dicto Conte debeat medesimamente continuare in li oblighi ch'el ha con noy, cusì per el Stato suo come etiamdio per lo soldo et conducta che'llo ha da noy. Mediolani die III junii 1478 ».

Die III junii 1478, de mane.

Congregatis infrascriptis Oratore et Senatoribus, videlicet: 15
 magnifico d. Thoma Soderino, oratore florentino,
 d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Johanne Jacobo de Trivultio,
 d. Petro de Landriano, 20
 d. Cicho Symonetta.
 D. Johanne Symonetta
 d. Bartholomeo Chalco
 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
 Alexandro Colleta, cancellario. 25

Lecta fuit per me Alexandrum Collettam suprascripta responsio facta ipsi domino fratri Thomeno de Taurino, nuncio magnifici comitis Hieronymi, ibi presenti, et data sibi per magnificum d. Cichum, sine tamen aliqua subscriptione, nec auctenticatione; post cuius lectionem et consignationem, dicta fuerunt per eundem magnificum Oratorem Florentinum nonnulla verba in approbationem partis protectionis, videlicet: quod excelsa Comunitas Florentie semper erit parata ad observationem capitulorum comitis Hieronymi cum illustrissimis dominis nostris Ducibus Mediolani, quando ipse Comes itidem observet, et ibi commemoravit multas demonstrationes plenas^b amoris, quas fecit Dominatio Florentina erga ipsum comitem Hieronymum, pro rebus Faventie et pro augumento stipendii sui, usque ad summam XXm. ducatorum et pro

^a Così nel testo, col dittongo.   ^b Emend. su plena

conducta Ducis Urbini, ad quam pro LXXXIIIIm. ducatorum amore dicti Comitum. Quibus verbis respondit frater Thomenus brevibus, fatendo superscripta et concludendo quod Liga semper habebit contracambium ab ipso comite Hieronimo etc.

5 Conclusum quod fiant littere retrocredenciales in personam fratris Thomeni prefato comiti Hieronymo.

Replicavit dictus frater Thomenus quod, visis quibusdam signis, quibus comprehenditur Laurentium de Medicis tentasse contra Statum Imole, etc., non videtur sibi satisfieri ex huiusmodi bonis verbis, tamen comes Hieronymus stabit his verbis in quantum circa periculum sui Status fieri possit.

10 Petivit, etiam, dari sibi residuum stipendii sui presentis anni, pro dandis denariis militibus suis etc.; fuit ei responsum quod facta est assignatio et ser Michael poterit exigere et prestabitur opportunus favor. Et, sic, discessit prefatus frater Thomenus.

15 Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem, absentibus domino Palavicino et d. Johanne Symonetta.

Super querela, quam fecit Johannes Gabriel Cribellus quod Jacobus de Puteo et consortes fabricaverunt molendinum super rugia ipsius Johannis Gabrielis, 20 conclusum est quod ipse Jacobus et consortes desistant ab opere et inceptum opus emoliantur, sub poena indignationis Principum nostrorum; et, si de hoc se gravant, accedant ad hos Consiliarios, cras, in mane provisuros prout justicie consonum erit.

25 Conclusum quod Luchinus et Nicolaus pater et filius de La Cruce possint fideiubere coram Collateralibus, pro Baldessarre Vicedomino de Trahona.

Fuerunt habiti Oratores Ducum Burgundie, quibus, ad ea que petierunt, fuit facta infrascripta responsio, videlicet:

Quod illustrissimi Principes nostri intellexerunt requisitiones, quas ipsi Oratores fecerint, nomine Ducis et Ducisse Burgundie, de confirmanda Liga, que 30 erat inter illustrissimos quondam dominum Galeaz, ducem Mediolani, et dominum Carolum, ducem Burgundie⁷⁷, et de aliquo subsidio pecuniarum in presenti bello, quod gerunt ipsi Duces Burgundie cum Rege Francorum; pro quo beneficio offerunt sese illustrissimis Principibus nostris favere apud Imperatorem, patrem ipsius Ducis, pro optinendis privilegiis Ducatus Mediolani 35 et, nihilominus, facient cautam promissionem de restituendo subsidio pecuniarum. Ad que omnia ipsi illustrissimi Principes nostri respondentes, primo, agunt gratias immortales ipsis illustrissimis Ducibus Burgundie de amica obla-

77. Lega di Moncalieri: 30 gennaio 1475.

tione renovandę Ligę et amicitię ac favoris prestandi apud Imperatorem⁷⁸ etc., dicentes, quantum ad renovationem Ligę non esse necessarium aliquid fieri, quoniam Liga facta inter precessores utriusque partis durat etiam in ipsis heredibus et ipsi nostri Principes semper intendunt bene et amicabiliter vivere cum dictis Ducibus Burgundię; subsidium, autem, pecuniarum, presenti tempore, 5 prestare non possunt multis rationibus et occupationibus impediti, sed, si illustrissimi Duces Burgundię mittent Nuncium suum ad Imperatorem, apud cuius Majestatem Principes nostri habent unum suum Secretarium, pro causa privilegiorum, ibi poterit comuniter sollicitari expeditio dictorum privilegiorum; quę, si favore ipsorum Ducum Burgundię fient, illustrissimi Principes 10 nostri exbursabunt in eorum subsidium bonam summam pecuniarum, si Maiestas imperialis sic voluerit, ad cuius voluntatem et iudicium volunt hec omnia tractari et fieri, etiam si opus fuerit renovare ligam et alia opportuna facere; itaque conclusum ipsis Oratoribus Ducum Burgundię quod non erat necessarium ut hic amplius pro huiusmodi rebus morarentur; quia hec sunt tractanda 15 apud Imperatorem et, propterea, possunt redire ad Duces suos et exhortari eorum Excellentiam ad mittendum ad imperialem Maiestatem nuncium suum, ut dictum est, quia illic omnia hec bene examinata recte et ex sententia componentur. Et sic ipsi Oratores, paucis replicatis, discesserunt.

p 148 Super querela Bartholomei de Arcellis, armigeri, conquerentis de insultu 20 et percussionibus factis uxori suę et domui suę per famulos comitum Christofori et Petri de Scottis, fuit conclusum quod scribatur comiti Petro Scotto quod, sub pena confiscationis suorum bonorum, debeat statim venire huc et ducere secum Blaxium todeschum, barberium.

Super supplicatione Zanelli de Maragnis, qui habuit rem cum Cussina, filia 25 Johannis de Panexiis, faciendo, tamen, in duribus, fuit conclusum quod, attento quod non est secuta violatio dictę puellę et, etiam, quod pater contentatur remittere iniuriam, scribatur Potestati Pandini, apud quem detentus est, ut, facta a dicto patre remissione iniurię, faciat dare 50 staffilatas et faciat ipsum 30 banniri de ea iurisdictione, cassatis et annullatis omni processu et condemnatione in quę incurrisset, occasione predicta.

Venit etiam magnificus Antonius de Tricio, regis Ferdinandi orator, et dixit, sui Regis nomine, eius Majestatem in casibus et machinationibus Florentię factis contra domum Medicem et illam Rempublicam non fuisse aliquo pacto culpabilem, nec aliquid scivisse, quia, si ipse impedisset in huiusmodi rebus, alias 35 opportunas provisiones fecisset, sed absit quod velit se fedare in similibus; deinde, excusavit dictam Majestatem de suspectis rerum Januensium, dicendo quod prefatus Rex est optime dispositus erga hunc Statum et dolet de huiusmodi suspicionibus, tamen si nos volumus onerari suspicione, ipse relinquet nobis curam; addidit, postea, dictus d. Antonius vereri se, ne Rex credat 40

78. Circa l'investitura del Ducato di Milano.

Principes nostros fecisse aliquam intelligentiam cum Venetis, propter quam per litteras suas nolint clarificare Regem de observantia foederis etc., ut requisivit; cui fuit responsum huiusmodi litteras non esse necessarias, quia sufficit sue Majestati sinceritas cordis Principum nostrorum et federis effectualis observantia et modo habeat effectum non curet de litteris, quæ possent aliquam suspicionem iniicere aliis Confederatis, nec credat esse aliquam intelligentiam cum Venetis, nisi ligam et confederationem, quam habet comunem cum ipsis et Florentinis et Duce Ferrariæ, in qua reservatur regia Majestas, ut ipse d. Antonius legit in Libro lige huiusmodi, et, ut magis satisfaceret menti regiæ et dicti Oratoris omnes suprascripti ducales Consilarii ac Secretarii et d. Jacobus Antiquarius, cancellarius, juraverunt et similiter iuravi ego Franciscus Riccius, ducalis cancellarius, manibus tactis Scripturis, quod nulla alia intelligentia erat Principibus nostris neque obligatio cum Venetis, preter supradictam Ligam etc.

Fuit, postea, ei dictum quod significatum est Regem velle vocare ad se d. Roberthum de Sancto Severino et quod de hoc Principes nostri non curant, quia rex Ferdinandus expediet parvo tempore ipsum d. Roberthum pro homine levi, ut fecit Rex Franciæ.

1478 die V junii, in mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- 20 d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Orptheo de Richavo,
- d. Johanne Jacobo de Trivultio,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- 25 D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- Alexandro Coletta, cancellario.

In quo quidem Senatu, conclusum fuit propter litteras, quas scripsit Franciscus Maletta, quod super provisione d. Antonietti de Placentia retineatur ducati XL^{ta}, quos magnificus Johannes de Comite fecit mutuare fratri suo.

Super supplicatione Vincentii et fratrum de Marliano, conquerentium quod, propter nonnullas litteras signatas Gabriel concessas heredibus quondam Baschini de immunitate in loco Pozoli, feudi suprascriptorum fratrum, banditur^a eorum^a jurisdicio^a, conclusum quod mittatur supplicatio Magistris Intratarum

35 ^a Agg. a margine.

Extraordinariarum, cum commissione quod diligenter intelligant et advertant quod neutri fiat iniuria.

Super supplicatione Susanę de Fayno, uxoris Ursini Cribelli, conquerentis de quibusdam bonis emptis per Ambroxinum de Longhignana a Vercelolo Carcasola, conclusum quod supplicatio mittatur dominis Consilii Justicię, qui intelligant et provideant quod neutri partium fiat iniuria. 5

In facto petitionis Cavalchini, petentis dari in uxorem filio suo filiam d. Johannis Baptistę Spinulę de Bregnano interfecti et hoc pro bono Status, fuit conclusum quod mittatur Bregnanum ad matrem dictę puellę Sebastianus de Govenzate, ut eam exhortetur ad maritandum dictam puellam filio Cavalchini; quod, si fecerit, dimittetur ei pars feudi et universa hereditas; si fuerit renitens ipsa mater, tunc dictus Sebastianus precipiat ei, ut, una cum dicta puella, veniat Mediolanum. 10

In causa quorundam discolorum de Camariano, addatur in commissione d. Melchionis Sturioni, quod, servata et non servata forma juris et Statutorum, procedat contra principales excessuum et eos puniat, prout ei videbitur. 15

Super expositione, quam fecit de quibusdam insultis et excessibus, qui committuntur contra subditos nostros per subditos illustrissime d. Ducisse Sabaudię circa fines Sesię et Redobovis, fuit conclusum quod scribatur Commissario super taxis equorum Novariensis, quod, ad omnem requisitionem d. Melchionis Sturioni, faciat ire ad eum illos armigeros, quos requisiverit pro reprimenda insolentia dictorum subditorum Ducisse Sabaudię. 20

In facto Hospitalis Sancti Lazari de Como, fuit dictum agentibus pro Comunitate Comi et pro dicto Hospitali quod redeant domum et mittant huc jura sua, et fient litterę opportunę ad Oratores Romę pro diffensione jurium ipsorum; mittant etiam Ordinem et Regulam quam servant in administrationem dicti Hospitalis. 25

p 151 Super supplicatione Nicolay Trotti, armorum familiaris, petentis aureos sexaginta, quos asserit dominum quondam Tristanum Sfortiam sibi extorsisse etc., ordinatum fuit^a quod ostendatur supplicatio domine Beatrici, que respondeat supplicationi etc. 30

Super supplicatione Berti de Adiunantis et Benedicti de Nerono, parmensium, requirentium restitui eis res derobatas domi suę Parmę, anno preterito, ordinatum fuit quod scribatur Commissario Parmę quod, sumptis debitis informationibus, jus faciat et delinquentes puniat. 35

Super supplicatione Faceli Hengilevi de Filzano, petentis posse habitare in Dominio Ducali, nonobstante homicidio comisso super terreno Filzani, dictum fuit quod scribatur Commissario Alexandrię pro habendis informationibus huius homicidii et, si compertum fuerit eum Facelum invitatum fuisse ad duellum ab

^a *Segue espunto* quod scribatur Commissario Parmę

illo, quem interfecit, qui est famulus comitis Hieronymi de Cellano, concedatur ei quod petiit.

5 Super petitione Ambroxii de Regnis, requirentis litteras favorabiles ad Ducem Venetiarum⁷⁹ et Rectores Brixie pro consecutione pecuniarum expositarum pro redemptione Georgini de Galesio, tunc detenti apud Turchos, ordinatum fuit quod scribantur littere predictę favorabiles.

Super supplicatione Gasparini de Casate, requirentis litteras ad Capitaneum Justicie Mediolani pro consecutione debitorum suorum, dictum fuit quod expeditionem capiat a Senatu Secreto seu Justicie.

10 Super causa domini Baptiste de Campofregosio et illorum de La Cavana pro loco Gadii etc., ordinatum fuit quod Johannes Paulus Barzisius ponatur pro tertio cum dominis Ruglerio de Comite et Luchino Ferrufino, quibus commissa erat causa predicta, quia ipsi duo sunt discordes in iudicando.

Die V junii 1478, post prandium.

p 152

15 **H**abitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Palavicino,	
	d. Orptheo de Richavo,	
20	d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
	d. Cicho Symonetta,	
	d. Petro de Landriano.	
	D. Johanne Symonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Chalco	
25	d. Johanne Jacobo Symonetta	
	Francisco Ricio, cancellario.	

In quo quidem Senatu, conclusum fuit quod scribatur Commissario Ultra Padum quod non procedat ulterius contra Galeacium Rattum, occasione quod permiserit discedere Rolandinum de Campofregosio.

30 Conclusum et commissum fuit Johanni Chiappano quod ipse et Paulinus de Malcogliatis habeant curam exigendi pecunias^a ducalis frumenti.

Audita querela Zanini de Anono et Alphonzii de Careto, nomine d. Nicolosine Cacaranę, pro differentia quorundam pratorum, fuit conclusum et

^a *Segue domini cancell.*

35 79. Giovanni Mocenigo, eletto doge il 18 maggio p.p.

responsum quod ambe partes vadant ad dominos de Consilio Secreto, qui opportune providebunt, iusticia mediante.

Die VI^a iunii 1478.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino et ceteris suprascriptis.

5

Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt lectę litterę ex Roma et ex Florentia.

Fuerunt admissi Advocati domini Johannis de Scipiono et d. Margarittę Malettę, et auditis, dictum fuit quod debeant illi d. Johannis verificare dotem coram dominos de Consilio Iusticię; et postea fient littere opportune.

10

p 153

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus et Secretariis suprascriptis.

Francisco Ritio, cancellario.

Super supplicatione comitis Johannis Bartholomei de Crivellis, conquerentis de Johanne de Levi, quod vociferat ipsum Comitem derobasse ei ducatos XVII, quos faciet expendi in confectionibus, fuit conclusum quod scribatur Capitaneo Devetus Lumelinę, ut veritatem comperiat de hac re et puniat dictum Johannem, ut jure meretur.

15

Marchus de Galerate, civis et merchator mediolanensis, protestatus est quod a Johanne Antonio de Castiliono, septima die iunii anni preteriti 1477, nomine domini Johannis de Scipiono, recepisse ducatos septingentosoctuagintaquinque, pro emendo quoddam firmalium pro uxore domini Petri Marię Malettę, quę filia est dicti domini Johannis de Scipiono, et quod ipse Marcus de Galerate dedit dictum firmalium in manibus propriis domini ipsius Petrimarię, de qua re Theodorus de Bisutio est informatus; et isti denarii fuerunt soluti per dictum Johannem Antonium de Castiliono, nomine ipsius domini Johannis de Scipiono, solventis pro parte dotis dicte suę filię.

20

25

Super supplicatione Caroli de Bagnacavallo in causa, quam habet cum Henrico theutonico, conclusum fuit quod d. Alexander de Raudi solus expediat juxta ultimam commissionem factam sibi et d. Baldessari de Curte, qui, nunc, propter infirmitatem, non potest vacare huic rei.

30

Super supplicatione uxoris Bartholomei Manzoli de Parma, fuit conclusum quod scribatur Commissario Parmę, ne eam molestat in dote sua, pro restitutione rerum derobatarum per ipsum Bartholomeum, ad quam damnatus fuit post eius suspensionem.

5 Die VII^a junii 1478, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

10 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
15 D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
Francisco Ricio, cancellario.

P 154

20 In quo quidem Senatu, fuit conclusum quod scribatur Johanni Aloysio de Flischo quod possit venire et stare Carpi, et cum dictis litteris mittatur caballarius unus qui eum videat et non relinquat quousque iter ceperit versus Carpi; et diligenter et caute investiget an ipse Johannes Aloysius fuerit infirmus, an non; et hoc fiat ita ut dominus Hybletus non intelligat.

25 Super querela d. Constantii Sfortie, Pisauri domini, conquerentis turbare suos fictabiles in pascuis Vallis Bovis ab Johanne de Laude, et ab heredibus Rolandi Granelli, fuit conclusum quod scribatur Commissario Cremone, ut hanc rem intelligat et eam omni possibili celeritate terminet, providendo interim ne dicti fictabiles de facto turbentur in possessione dictorum pascuorum, nec eis detur aliqua indebita molestia, nec fiat aliqua novitas contra debitum et consuetum; et quod, si aliquis violenter, aut indebite occupaverit partem aliquam pascuorum predictorum, eam relaxare faciat, gubernando se cum tali justicia, 30 ut de hac re non habeatur amplius justa querela.

Item, ad querelam Angeli Pullaroli gibi, conquerentis non satisfieri sibi a domino Sfortia Secundo de tercentisquinquagintasex^a libris et soldis XII, quos ab eo debet habere, fuit conclusum quod scribatur ipsi domino Sforcie, ut ei satisfaciatur, aliter providebitur, ut alio modo satisfiat etc.

35 ^a ter parzialmente corr.

1478 die VIII junii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Palavicino,
  - d. Orptheo,
  - d. Johanne Jacobo de Trivultio,
  - d. Petro de Landriano,
  - d. Cicho Symonetta,
  - D. Johanne Symonetta   }
  - d. Bartholomeo Chalco   } secretariis.
- Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuit conclusum quod Symon, hebreus, quondam Leonis, detentus apud Capitaneum Justitię, occasione debiti quod habet cum d. Carolo Mauriceno, veneto, omnino relaxetur, quoniam habet salvumconductum ducale, nec est rompenda fides publica et quod dictus Hebreus vocetur huc.

Quia Paulus Sclafetanus conquestus fuit in Senatu de quodam rescripto B. Calchi ad Vicepotestatem Mediolani, ad instantiam Bartholomei et Augustini fratrum de Sclafetanis, per quod mandabatur ipsum Paulum cogi compromittere cum hisdem fratribus suis etc., conclusum fuit quod Bartholomeus predictus mandet ipsi Vicepotestati quod Principes non intendunt per id rescriptum tollere jus ipsius Pauli.

Conclusum quod Potestas Casalis maioris faciat fieri cridam quod nullus armiger possit deferre arma in terra ipsa, sub pena decreti; et quod contrafacientes procedat; item, quod videat qui debeant pro exercendis daciis necessario ex Daciariis deferre arma, et alii non deferant, sub pena etc.

Super supplicatione Lazari Pagnani, petentis contra delinquentes qui vulnerarunt ipsum servari debere decretum conditum anno 1444, conclusum quod Consilium Secretum faciat quod juris fuerit.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Palavicino,
- d. Orptheo de Richavo,
- d. Johanne Jacobo de Trivultio,

- d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
5 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt lectę^a littere ex Roma et ex Florentia circa occurrentiam presentis temporis et fuerunt reposite ad crastinam consultationem.

- Super requisitione magnifici Petri Marię Rubei, requirentis fieri comissionem domino Johanni Baxiano, vicario generali, non solum de delictis commissis, diebus superioribus, in loco Stagni, per homines suos et illos d. Johannis Francisci Pallavicini, sed etiam de omnibus delictis, per homines utriusque commissis, a die descensus Johannis Petri Panigarolę ducalis secretarii, a locho Turris Clare seu Roche Blanche, fuit conclusum quod ita fiat; et B. Chalcus ita scribat ipsi d. Johanni Bassiano etc. Item, fuit conclusum quod scribatur Gubernatori Parmę quod loco Jacobi de Zuchis, ingeniarii super pontibus civitatis Parmę, his diebus mortui, substituat, cum eadem provisione et emolumentis, filium ipsius Jacobi, si est sufficiens et idoneus ad tale exercitium.

- Item, fuit conclusum quod scribatur ipsi Gubernatori et Zanno Barbato,
20 ut permittant transire huc d. Dominicum Rufum, nuncium Bononiensium.

Item, scribatur Commissario et Officiali bullettatum Placentię, ut permittant huc transire Carlottum de Bononia.

1478 die VIII^a junii, de mane.

P 157

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 25 d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Johannes Jacobus de Trivultio,
d. Petrus de Landriano,
30 d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.
Franciscus Ricius, cancellarius.

- 35 ^a Precede factae

Johannes Arrivabene⁸⁰, nuncius ill. Marchionis Mantue, nomine illius Domini, in dicto Senatu conquestus est de tarditate solutionum provisionis sue; in qua asserit non servari capitula et provvisiones^a sibi factas in grave suum preiudicium et damnum ac diminutionem reputationis^b sue, quam non vult mittere, nisi una cum vita; ideo petit, nomine prefati Marchionis, fieri meliorem provisionem; fuit ei responsum quod dicetur cum ill.ma Domina nostra et fiet ea provisio que sue Excellentie videbitur opportuna. 5

Dimisso dicto Nuncio d. Marchionis Mantue, fuit vocatus magnificus dominus Thomas Soderinus, orator florentinus, et lectis litteris ex Florentia, fuit conclusum quod scribatur domino Leonardo Botte, ut, si Veneti removerent Oratorem suum ex Florentia, aliqua causa, quod operetur, dextro modo, ut mittant alium Oratorem, quia, si non mitterent, multum diminueretur reputatio Lige. 10

Fuit comissum Antonio de Applano, ut vadat ad standum apud illustrem Marchionem Montisferrati, ut notet et intelligat eius andamenta et preparationes et consilia; et similiter intelligat de rebus Francie, Janue et domini Roberthi etc.; et de omnibus adviset et eius Dominationi dicat bona verba et, presertim, si fient aliqui motus armorum in occurrentibus presentis temporis, ipse erit non solum capitaneus, sed forte habebit regimen totius Lige et dicat de illis armigeris de Meda qui non fuerunt dimissi transire pro ordine posito, ne armigeri transirent ad d. Roberthum, et quod dicat de novis presentibus etc. 15
p 158 20

Fuit conclusum quod fiat salvusconductus illi de Baris, pro mensibus duobus, ad instantiam domini Petri Romani, ad hoc ut possit concordare cum creditoribus suis.

Item, fuit conclusum quod Julius Sfortia habeat licentiam habeundi et possit vendere domum suam, si placet ill.me Domine nostre. 25

In facto percussorum Lazari Pagnani, fuit conclusum quod committatur Capitano Justicie, ut circa punitionem et condemnationem ipsorum percussorum exequatur dispositionem decreti conditi per illustrissimum Principem ducem Phylippum in huiusmodi casibus, nonobstante quod allegetur non esse in observantia, quia delicti atrocitas et nullum exemplum quod inde sequeretur sic postulat. 30

Fuit admonitus Nicolaus Gambaloyta, capitaneus Lumeline, quod in differentia, quam habet cum illis de Olevano, occasione rugie, auctoritate officii non se impediat, sed permittat jus fieri per judicem competentem; deinde, dimisso ipso Nicolao et illis de Olevano, fuit conclusum quod partium supplicationes portentur ad d. Antonium de Berceto et d. Jacobum de Cusano; et, si 35

^a Parzialmente corr.   ^b Agg. a margine con segno di richiamo.

80. Giovanni Arrivabene servi, come il padre (Pietro detto Oprandino), nella cancelleria gonzaghesca di Ludovico III († 1478) e, quindi, di Federico I, con lode e onori.

dominus Jacobus non potest vacare, vocetur eius loco dominus Antonius de Romagnano quod celerius fieri potest; intelligant de novitate facta an debeat revocari et an ista causa sit remittenda Potestati Papię, vel alteri iudici.

Eodem die, post prandium.

5 Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum in differentia, vertenti inter comitem Petrum Ruscham et d. Christoforum de Muralto, occasione quorundam feudorum et bonorum alodialium, quod liceat ipsi d. Christoforo, infra annum unum, vendere et alienare
10 omnia sua bona alodialia et dictus Comes eum non molestet in venditione; ita, tamen, ut dictus d. Christoforus non se impediat de feudis; et scribatur rev. Episcopo Comi ut investiat de dictis feudis homines gratos dicto comiti Petro.

Fuit dictum Capitaneo Justicie circa percussores Lazari Pagnani, ut exequatur juxta deliberationem factam, hoc mane.

15 Item, fuit dictum quod Hubertho Anger de Anono, detento apud ipsum Capitaneum, faciat jus.

De Polo Johanne Taccono supersedeat, ita quousque aliud dicetur ei.

Pro responsione litterarum Comunitatis Cremonę in facto decreti conditi
20 per quondam ducem Franciscum circa solidationes^a rationum Thexaurarii Fabricę ecclesię maioris Cremonę faciendas per tres cives eligendos per Comunitatem una cum Rationatoribus, conclusum quod concedatur licentia faciendi fines juxta rationes factas etc.

Magnificus dominus Cichus signavit litteras directas Potestati Mediolani circa differentiam d. Johannis de Scipiono et d. Margaritte^a Malettę, quia d. B. Chalcus noluit signare; quarum litterarum minuta subscripta est manu d. Antoni Bercelli, d. Luce Grimaldi et d. Alexandri de Raude; et datę fuerunt suprascripte litterę Phylippo Feruffino, signatę, presentibus omnibus Senatoribus.

30 Fuit dictum Symon hebreo quod, cum venerit eius creditor Venetus, nisi erit cum eo concors, aut ei satisfecerit, pronunciabitur ei contrabannum salviconductus.

Fuit dictum Phylippo Feruffino, ut dicat dominis de Consilio Justicie ut cito expediant, justicia mediante, causam Hebreorum Placentię.

Fuit conclusum quod Fortuna, qui stat cum castellanis Castelleti Januę, deputetur pro castellano Fiachoni.

35 ^a Corr. a nell'interl.

1478 die X junii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Orptheo de Richavo, 5
- d. Johanne Jacobo de Trivultio,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- D. Johanne Symonetta } secretariis. 10
- d. Bartholomeo Chalco }
- Francisco Ricio, cancellario.

p 160 Fuerunt lecte littere ex Florentia, quibus requiritur ut Johannes de Scipiono transeat versus Florentiam. Super quibus, fuit conclusum quod d. Johannes de Scipiono transeat cum suo columnello et dominus Albertus Vicecomes cum suo columnello et mittatur de Robertheschis usque ad supplementum ducentorum armigerorum; et Orpheus⁸¹ scribet, ut dicti armigeri expediantur et faciant iter versus Pontremulum; et mittatur cum eis unus ducalis Commissarius pro allogia- 15 mentis, quousque intrent territorium Florentinum.

Item, fuit conclusum scribatur Johanni de Scipiono de hac conclusione; et armigeri de suo columnello ibunt ad eum. 20

Item, quod mittatur unus caballarius usque ad flumen Tronti ad perscrutandum de motibus regiis et de d. Constantio Sfortia, Duce Urbini, Domino Arimini⁸², etc.

Item, in facto Januæ, conclusum deligantur pedites quatringeri Ultra Padum; et ita scribatur Commissario etc., sub colore ulciscendi errorem commissum Bre- 25 gnani; et ita scribatur Gubernatori Januæ.

Et mittatur cum dictis peditibus Johannes Petrus Del Bergamino, qui secrete se conducat Januam per viam montis Olii et Bastitæ.

Deputatis super Sanitate responsum, circa pestilentiam quæ Romæ incepit soevire, quod in banniendo urbem Romam faciant prout eis videtur expe- 30 diens saluti huius patriæ.

Conclusum fuit super supplicatione uxoris, sororis et filiorum quondam Jacobini Mantegacii et mandetur Magistris Intratarum Ordinariarum quod advertant, ne ipsis supplicantibus fiat iniuria.

81. Orfeo Cenni da Ricavo, oltre che senatore, era commissario generale delle ducali genti d'arme, come sappiamo.

82. Roberto Malatesta, signore: 9 ottobre 1468 † 10 settembre 1482. Passerà (genn. 1479) al servizio della Lega Milano-Venezia-Firenze. 35

Fuit conclusum quod d. Luchinus Ferrufinus intelligat et examinet querelam Bartholomei de Arcellis contra comites Christoforum et Petrum de Scottis et eorum famulos, et veritatem inveniatur et referat.

Eodem die, post prandium.

5 Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit facta notula de Commissariis mittendis ad custodiam portuum propter pestem; et sunt decem Commissarii cum salario XII florenorum pro quolibet ipsorum Commissariorum, mense quolibet.

10 Fuit vocatus Johannes Arivabenus, nuncius ill. domini Marchionis Mantuæ, et ei fuit dictum quod de presenti fiet solutio stipendii ipsius Marchionis, usque ad summam quatuor milium ducatorum et, de residuo, dabitur assignatio, de qua poterit se valere, et ad hoc dabitur ei omnis necessaria scriptura quietationum, etc. Qui Johannes Arivabenus dixit quod alloquetur Thesaurarium circa hanc rem, opportune. p 161

15 Item, fuit conclusum quod expediant littere ordinate pro puniendis illis de Placentia, qui traxinaverunt corpus Francisci Pezanghri et mittantur triginta pedites qui sint illic Placentie pro toto die lune proximi et scribatur Commissario et Ancianis Placentie, ut provideant allogiamentis pro dictis peditibus; et littere sint date die XIII^a junii presentis.

20 Fuit conclusum quod si morietur Franciscus de Cambiago, referendarius generalis, non substituitur, neque sufficiatur aliquis eius loco et scontro quia huiusmodi officium non est necessarium et parcendum est huic impensæ; et similiter fuit conclusum quod, si morientur ex aliis Officialibus et Magistratibus, in quibus est multitudo officialium, non substituantur aliqui loco mortuorum, sed parcat p 162

25 tur impensae, ut supra. Intellectis litteris domini Vercellini Vicecomitis, castellani Tricii, quibus scribit se detinuisse Antonium pergamentem, bannitum e Pergamo et hominem rixosum, fuit conclusum quod banniatur e toto Dominio ducali.

30 Petente d. Georgio de Valperga licentiam eundi Ast, pro examinatione quorundam testium, ibi in causa quadam sua, ordinatum fuit quod supersedeat; sed, interim, suspendatur causa sua.

Petente Facino Tanzio dari jurisdictionem colonorum suorum, habitantium in cassina sua Frascate, dictum fuit quod habeatur sermo cum illustrissima Domina nostra.

35 Conquerentibus hominibus Galiatæ de Potestate Novariæ, pro expensa pastus facti Galiatæ etc., ordinatum fuit quod scribatur Potestati ut observet litteras hac in causa scriptas.

Super supplicatione Francisci de Blanchis, detenti in carceribus Papiæ, quia carnaliter cognoverat feminam villis condicionis, ordinatum fuit quod ni aliud

crimen^a comisit, relaxetur e carceribus et non procedatur adversus eum, pro suprascripto crimine adulterii.

Super supplicatione Comitissę relicte comitis Ottonis de Mandello⁸³ circa pecunias et res^b ipsorum quę sunt in manibus domini Johannis de Castiliono, fuit conclusum quod scribatur dicto Johanni de Castiliono, ut quotiens dicta Comitissa repperit tot bona stabilia utilia quanta est summa dictorum denariorum et rerum, debeat, sine exceptione, exbursare dictas pecunias, in solutionem dictorum bonorum, utilitate filiorum et heredum dicti comitis Ottonis.

Conclusum quod Johannes de Castiliono, commissarius Ultra Padum, possit tenere vicarium et quod possit dare sibi provisionem super extraordinario.

1478 die XI junii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Johanne Jacobo de Trivultio,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, super supplicatione Antonii de La Cruce, conquerentis de quodam Bernardino de Fossato, fuit conclusum quod mittatur cum Hieronymo de La Cruce et alloquatur cum ser Alexandro pro habendo ipso Bernardino hic.

In facto percussorum Lazari Pagnani, fuit conclusum quod Capitaneus Justicie jus faciat, servato etiam decreto, ut ei fuerat ordinatum, nonobstante commissione heri facta per Phylippum de Comite.

Super supplicatione Catherine et Blanche, sororum de Bardono, conquerentium quod Bartholomeus de Cremona vult eas cogere ad solutionem quorundam laterum seu lapidum a muro, donatorum per illustrissimum d. ducem Franciscum d. Lanfranco de Bardono, ordinatum fuit, ut iniungantur ipsi Bartholomeo, ne eas sorores dicta de causa molestet.

^a Corr. su crimem   ^b s corr. su i

83. Feudatario di Piopera (Pavia).

Eodem die, post prandium.

p 163

Congregatis ut supra, hisdem Senatoribus et Secretariis, absente^a B. Chalco.

Fuit auditus Ambroxius Del Mayno, petens aliquod stipendium, cui, ex unanime et matura deliberatione, fuit responsum quod, si placebit illustrissime Domine nostre, dabuntur ei taxe pro novem equis, et stipendium dabitur, quando erit locus.

Conclusum quod magistro Mafeo de Como, ingeniario, concedatur licentia quod possit vendere illas pertichas LXX^{ta} terre, quas sibi donavit illustrissimus quondam dux Galeaz in Laudensi ad hoc, ut possit solvere dotem filiarum suarum que nuper nupserunt.

Magnificus dominus Antonius de Tricio, orator serenissimi regis Ferdinandi, petita prius ab illustrissima Domina nostra licentia redeundi ad prelibatum Regem, a quo revocatus est, venit in hoc Consilio, et petiit similiter licentiam cum bonis verbis et oblationibus; cui fuit responsum quod iret foeliciter et commendaret Regi Principes nostros et suum Statum. Fuerunt etiam dicte insidie et machinamenta intelligentiasque, quas sua Majestas habet cum d. Prospero Adurno et d. Lodovico de Campofregosio contra Statum Januæ, et quod hæc non erant merita convenientia meritis ducis Francisci erga suam Majestatem et non bene facit, quia etiam hic sunt homines, pecuniæ et armigeri pro hoc Statu defendendo et quod hic nota sunt omnia huiusmodi machinamenta: hæc dicta sunt ne credatur esse insulsos homines.

1478 die XII junii, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

25	d. Petro Francisco Vicecomite, d. Palavicino, d. Orpheo de Richavo, d. Johanne Jacobo de Trivultio, d. Petro de Landriano, d. Cicho Symonetta.	
30	D. Bartholomeo Chalco d. Johanne Jacobo Symonetta	} secretariis.
	d. Francisco Riccio, cancellario.	

^a Nel testo absente parzialmente corr.

p 164 In quo quidem Senatu, fuerunt auditi Donisinus de Castrono et Johannes Petrus Del Bergamino, ut sint in ordine, quia oportet quod die lune equitent cum 400 peditibus versus Bregnanum et illud castellum ubi est Napolio Spinula interfecit consobrinos suos.

In causa illorum de La Cavana cum d. Baptistino de Campofregosio et Comunitate Novarie, fuit conclusum quod admoneantur d. Luchinus Ferrufinus⁸⁴ et d. Roglierius de Comite⁸⁵ et d. Johannes^a Paulus Bracitus quod nocent partes et intelligant si verum est quod velint facere compromissum hic; et, si in hoc erunt concordēs, supersedeant in causa, per octo dies.

Super litteris Potestatis Vigleveni, ordinatum fuit quod Bernardo molinario, de quo conqueritur quod dixerit se facturum contra Potestatem quemadmodum fecit Johannes Andreas de Lampugnano contra ducem Galeacium, dentur squassus quinque corde.

Item, quod Secretariis Consilii Secreti quod de condemnationibus criminalibus non faciant litteras, sed mittant ad B. Chalcum, qui referet illustrissimis Principibus nostris et faciet eorum voluntatem.

Item, dicatur Consiliariis Secretis quod exequantur ordines circa custodiam pestis et Officiales deputandos, prout ipsi ordinaverant.

Item, fuit conclusum quod Fratinus de Henrighinis possit ire cum marchione Gabriele de Fosso de Novo ad stipendia Florentinorum; et ita scribatur, ut vadat.

Item, quod presbytero Laurentio de Buys, parmensi, fiat salvusconductus redeundi libere in patriam et in hoc Dominium, cum hoc quod solvat condemnationem ei taxatam, pro restitutione rerum ablatarum sacchegiatas de Squadra Rubea.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, excepto^b d. Palavicino.

Conclusum quod in facto differentie Isachini hebrei cum Jsachono, vertente coram Consilio Justicie, quod habeatur iudicium et vox d. Johannis Andreę Cagnole omnino.

Petente Johanne Antonio de Castiliono, bancherio, quod supersedeant domini Antonius Bercellus et Raymundus Lupus a procedendo in causa cum Johanne Antonio Magno usque ad reditum Francisci Pagnani, ordinatum fuit quod, monito prius ipso Johanne Antonio Magno, usque ad reditum predictum Francisci Pagnani fiat ipsa suspensio.

^a Parzialmente corr.   ^b Corr. su accepto

84. Il nob. giureconsulto L. F. il 15 genn. 1474 fu nom. vicario e sindacatore generale.   85. Il nob. giureconsulto R. de Comite dal 1 gennaio 1477 vicario e sindacatore generale.

Dictum fuit Christoforo Bullato quod ipsis videretur ut magister Panthaleo deputetur in Collegio medicorum Papiæ, loco domini magistri Quidonis de Crema, qui erat in numero quatuor supernumerariorum; et sic is Christoforus hoc referat dominis de Consilio Secreto.

p 165

5 Super supplicatione Antonii Missalię, fictabilis navigii Martesane, conquerentis de molendino quod aedificavit Francischinus de Castro Sanctipetri in loco Cisnusculti⁸⁶, ordinatum fuit quod mittatur supplicatio dominis de Consilio Secreto, qui opportuna provideant, prout eis melius videtur^a, ne is Antonius justę conqueri possit.

10 Lecta fuit supplicatio comitum Christofori et Petri fratrum de Scottis, conquerentium de Bartholomeo de Arcellis de La Credentia, et ordinatum fuit quod mittatur supplicatio Magistris Extraordinariis, quibus dicatur quod intelligant querelas ipsorum Comitum pariformiter, veluti intellecte fuerunt illę predicti Bartholomei et, superinde, opportune provideant, prout eis justius visum extiterit, sed, propter hoc, non retardetur expeditio earum rerum, quae jam sunt ordinate, tam circa fideiussionem prestandam per dictos Comites de Scottis, quam circa querelas antea porrectas per predictum Bartholomeum.

15 Super supplicatione domini Lazari Spinulae, petentis ascribi in numero nobilium Principum nostrorum, cum provisione consueta dari aliis, fuit conclusum quod detur de presenti divisio albi et morelli coloris in caligis et, ad kalendas januiarias proximas, providebitur de loco nobilis ut petiit.

20 Super petitione domini Lanziloti, filii quondam domini Scharamucię Vicecomitis⁸⁷, petentis sibi dari aliquod stipendium, fuit conclusum quod dentur ei taxe pro novem equis nunc et, quando vacabit locus, post promissiones factas, datur ei etiam stipendium, seu provisio.

25 Super supplicatione Catellani et consortum de Villanis in causa, quam habent cum d. Johanne Francisco de La Turre, ordinatum fuit, ut mittatur supplicatio Magistris Intratarum Extraordinarium, quibus dicatur quod, dempto ipso d. Johanne Francisco, provideant quod supplicantes debite conqueri non possint, nec causam habeant redeundi amplius ad illustrissimos Dominos nostros.

30 Rectoribus Bergomi respondeatur in negotio molendinorum de Medolago quod huc mittent aliquem informatum de juribus, eaque jura, si qua habetur, deferat, quoniam, re intellecta, fiet quod justum et honestum fuit; scribaturque
35 Castellano Tricii, ut mittat aliquem, omni passione carentem, informatum de hoc negotio super locum ipsorum molendinorum, et videat si ibi solebant esse dicta molendina et a quanto tempore citra demolita sint, et casu quo con-

p 166

^a Corr. sull'abbrev. videlicet

86. Cernusco sul Naviglio (Milano).

87. Condottiere sforzesco.

cederetur actio reedificandi, si talis constructio potest esse prejudicio Statui, vel ne, ipsumque cum dictis informationibus huc mittat.

Conclusum est quod d. Scipio Barbavaria, scontro d. Johannis Andreae Cagnolae, qui est infirmus, una cum d. Antonio de Bercello provideat quod capitula observentur Riziardo Morigiae, incantatori Notariae civilis Mediolani, pro futuro. Itaque, quod amodo non possit petere debite restaurum et quod Magistri Intratarum una cum suprascriptis dominis Doctoribus declarent quod restaurum debeat fieri sibi debite pro preterito et per quem debet fieri.

Item, in causa hereditatis illius de Concorrigio, pro qua ipse Rizardus petit deberi sibi salarium, conclusum quod Potestas Mediolani faciat jus partibus.

1478 die XIII junii, de mane.

Congregatis Senatoribus et Secretariis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis^a.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum, ad querelam Iconomi Placentiae, quod, pro differentia Monialium monasterii sanctae Franche dictae^b civitatis, scribatur Abbati Sancti Martini, earum visitatori, ut statim veniat huc.

Item, fuerunt lectae littere ex Florentia, Bononia et Roma circa presentes ebullitiones.

p 167 Fuit deliberatum quod Oratori florentino ad ea quae in litteris ex Florentia continentur, respondeatur quod Cardinalis Sancti Georgii⁸⁸ omnino relaxetur, ut a principio diximus, et maxime quia eius detentio non est nisi nociva et Veneti nolunt concurrere eo detento.

Circa obedientiam levandam Papae quod esset bonum quando Veneti^c concurrant, et ideo persuadendum Veneciis hoc et nos ita faciemus.

^a Corr. su secretariis   ^b Corr. su dieta   ^c Parzialmente corr.

88. Raffaele Sansoni-Riario, cfr. n. 18.

Circa armigeros, quos petunt Florentini, fuit conclusum quod respondeatur quod Johannes de Scipiono et dominus Albertus Vicecomes sunt in itinere cum ducentis armigeris, et centum alii armigeri, quos petunt, mittentur statim, si erit necessarium, et d. Johannes de Comite et d. Johannes de Bentivoliis sunt in pro-

5 cinctu cum ducentis armigeris.

Gaspar Anghussola, nomine totius familiae de Anghusolis, quod facta ipsi familiae consignatione arcis Grazani, Diocesis Placentiae, et locorum Montissancti et Castioni, dictę Diocesis, dominę Sveve relicte quondam comitis Bernardi, ipsi de Anghusolis et Gaspar predictus tenebunt, regent ac custodient arcem pre-

10

dictam Grazani, et predicta domina Sveva tenebit, reget et custodiet arces predictas Montissancti et Castioni; item, dictus Gaspar arcem Rippae, in cuius possessione de presenti est ad honorem et statum et instantiam Principum nostrorum etc., ut in istrumento rogato per Johannem Antonium de Papia, ducalem cancellarium ac notarium, latius continetur.

15

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,

d. Palavicino,

d. Orptheo,

20

d. Johanne Jacobo de Trivultio,

d. Petro de Landriano,

d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta

d. Bartholomeo Chalco

25

d. Johanne Jacobo Symonetta

} secretariis.

p 168

Alexandro Colletta, cancellario.

In facto presbyteri Nicolay Pradesotti, prebendarii ecclesię sancti Martini papiensis, petentis sibi concedi quod possit uti juribus suis in beneficio Trinocii, conclusum quod fiant litterę in bona et favorabili forma quod possit uti in dicto

30

beneficio juribus suis.

Conclusum quod frater Michael⁸⁹ possit cras facere unam predicationem ante ecclesiam sancti Augustini extra Mediolani⁹⁰.

89. Fra Michele Carcano, la cui predica-
zione aveva contenuto religioso-sociale.

35

90. Sant'Agostino in Via Lanzzone, dove

la tradizione ambrosiana vuole che Agostino
sia stato battezzato, dalle mani di Ambrogio, la
notte del sabato santo 24-25 aprile 387.

Super litteris Capitanei Domusossule pro amotione presentis Potestatis Antigorii et deputatione in locum suum Gasparis de Vaylate, Senatus jussit videri librum et litteras huius Potestatis, moxque provideri quod hominibus satisfiat, sine tamen iniuria presentis Potestatis, quatenus amoveri nequeat in presentia, vigore litterarum suarum.

5

Die XIII° junii 1478, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

10

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomco Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

15

Alexandro Colletta, cancellario.

In quo quidem Senatu, vocati fuerunt magnificus d.^a Nicolaus^{a 91}, illustrissimi domini Ducis Ferrariæ < orator >, et magnifica domina Beatrix Sfortia, quibus dictum fuit quod hucusque^b est in deliberando super dote ipsius dominae Beatricis, propter difficultates quae fuerant de jure in ea dote, et demum propter alterationem illustrissimæ dominae nostræ Ducissæ Mediolani; post haec verba, lecta fuit conclusio et relatio facta et fondata in jure per dominos Antonium Bercellum, Raymundum Lupum, Lucham Grimaldum et Johannem Andream Cagnolam; qua lecta, abducte fuerunt per ipsum d. Nicolaum et per ipsam si aliquando prorupit contra suprascriptos Senatores et in fine conclusit quod semper remanebit tacita de omni quod placebit dominae Ducissæ, quod advertendum est quomodo posset vivere cum hac pauca intrata cum sit ex domo illustri; et d. Nicolaus dixit quomodo posset poni in praticham et referre dominae Ducissæ.

20

25

30

Fuit, etiam, dictum quod posset dari Castrum Novum Placentinum cum intrata, que est octocentum ducatorum, computando illud quod superest ab illa

^a *Su raschiatura.*   ^b *Segue deliberatum espunto.*

91. Niccolò de Robertis.

intrata, quae debetur ex relatione suprascriptorum ducatorum in formam et nomen provisionis, cum hac tamen condicione: quod Castrum Novum possit redimi decemmilibus ducatorum, qui sunt dos domine Beatricis.

1478 die XV junii, de mane.

5 **H**abitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

	d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
	d. Palavicinus,	
	d. Orpheus de Richavo,	
10	d. Petrus de Landriano,	
	d. Cichus Symonetta.	
	D. Johannes Symonetta	} secretarii.
	d. Bartholomeus Chalcus	
	d. Johannes Jacobus Symonetta	
15	Franciscus Ricius, cancellarius.	

Super litteris comitis Johannis Bolognini, castellani Papię, continentibus quod frumentum venditum et datum ad renovandum computatur eius bullettis, de quo conqueritur, fuit conclusum quod frumentum venditum computetur ei in dictis paghis, frumentum novum datum ad renovandum non computetur, sed
 20 renovetur pro usu et munitionibus Principum nostrorum.

Super supplicatione domini Johannis Francisci de Allia, pro salario Potestarię Burgi Sancti Donini accepto per Mafeum Salvaticum, conclusum quod Magistri Ordinarii intelligant et provideant, ne supplicans juste conqueri possit.

In differentia vertente inter magistrum Pantaleonem de Conflentia⁹² et Collegium Physicorum civitatis Papię; qui magister Panthaleo petit esse de Collegio
 25 papiensi et de numero quattuordecim, qui participant de emolumento ordinario, conclusum sive collocutum est pro adaptatione rei, ita quod satisfiat petitioni magistri Pantaleonis et Collegium acquiescat, et addatur unus ex numero quattuordecim et sicut XIII finit XV numero, et participant de emolumento ordinario cum hoc quod emolumentum superordinarium, quod percipiebat quondam
 30 magister Guido de Crema, ponatur in hoc loco quindecim ordinarium.

92. Fu professore nello Studio di Pavia: *ad lecturam Pract. Medic. ord. de sero primus*.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, addito etiam d. Johanne Jacobo Trivultio.

Fuit conclusum in causa magistri Panthaleonis cum Medicis papiensibus quod domini de Consilio Secreto expediant hanc rem, justicia mediante, quia magister Panthaleon non vult, nisi justiciam.

5

In negotio d. Oriete, petentis dotem, quam sibi debet domina Theodorina de Villafranca, conclusum quod, attenta relatione facta per Commissarium Pontremuli non satisfactoria ipsae dominae Orietae, concedatur sibi locus Casteoli, jurisdictio et intrata, et eam teneat et possideat donec sibi satisfiat de eo quod sibi debetur occasione dotis, nec possit amoveri donec satisfiat, nec ipsa domina Orieta possit transferre in aliquem ipsum locum, sine licentia illustrissimorum dominorum Ducum Mediolani et consensu ipsius domine Theodorine.

10

Super supplicatione Comunitatis Vigleveni, conquerentis de causa adversus ipsam Comunitatem motta per Conradum de La Mola, propter quandam quantitatem frumenti existentem in Vigleveno tempore Libertatis Mediolani et tunc temporis derobati patris ipsius Conradi, ordinatum fuit quod dicatur Consilio Secreto indignum et malum videri quod similes causae suscitentur danda repulsa ipsi Conrado ipsa in causa, eo maxime quod, vigore capitulorum pacis, remissa et extincta sunt similia.

15

Iniunctum fuit Phylippo Ferruffino, ut dicat Consilio Secreto quod magister Panthaleon non petit gratiam sed ius fieri in causa, quam habet cum Collegio Medicorum Papię et quod ipsum Collegium expediat ipsum magistrum Panthaleonem.

20

Rufinus de Muris et Phylippus de Caborrete, oratores domine Ducissae Sabaudiae, admissi fuerunt; qui sub litteris credentialibus retulerint quomodo alias d. Franciscus de Valperga scripsit ipsi Rufino si d. Ducissa se intromitteret ad componendum res d. Ducissae Mediolani cum Rege Franchorum; ex quo Dominatio sua pluries scripsit Regi et misit Nuncios; tandem Majestas sua dedit potestatem talem d. Ducissae Sabaudiae quod poterit adaptare; et, ideo, vellet intelligere quid facere debeat. Responsum quod alloquentur dominam Ducissam Mediolani et postea respondebitur.

25

30

Super supplicatione Petri Mariae Rubei et litteris d. Johannis Baxiani pro schandalis commissis Stagni, fuit conclusum quod scribatur d. Petro Mariae, qui prestat obedientiam et similiter prestari faciat a suis, quia non fiet nisi justicia; et scribatur d. Johanni Baxiano ut accipiat unum alium Notarium non suspectum, qui, una cum primo Notario, scribat omnes actus in dicta re.

35

Super supplicatione Nicolay Gambarelli, fuit conclusum quod vocentur hic Abbas Sancti Martini et cantor Ecclesiae Majoris Papię.

Conclusum quod Rolando de Campofregosio, imputato de homicidio facto in personam Galeacii de Cavana, quod, attenta pace facta, sibi fiat salvuscon-

40

ductus per annum unum et quod possit se transferre cum domino Petro Antonio de Attendolis, ituro ad servicia Florentinorum.

Conclusum quod Johannes de Servaria, detentus in manibus Capitanei Clavari, imputatus de contractu falso, debeat puniri et condemnari in aere.

- 5   Fuerunt admoniti et expediti d. Raymondus Lupus et d. Guidoantonius Arcimboldus, oratores⁹³ ad dominum Federicum⁹⁴, novum marchionem Mantuae, ad condolendum de morte patris, congratulandum de bono statu et offerendum etc.

Die XVI junii 1478, de mane.

- 10   Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Palavicino,	
	d. Orpheo de Richavo,	
15	d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Symonetta.	
	d. Johanne Symonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Chalco	
20	d. Johanne Jacobo Symonetta	
	Alexandro Colletta, cancellario.	

p 172

- 25   In quo quidem Senatu, circa relationem factam per Capitaneum Justicie contra illos de Galerate, detentos penes se, conclusum quod scribatur ipsi Capitaneo quod relaxet eos cum fideiussione de iudicio sisti et de solvendo quamcumque condemnationem, que de jure sibi fieri posset et de se presentando, etc.

Fuit dictum quod esset bonum deputare pro castellanis Cremonensis castri Johannem et Raphaelem fratres de Caymis, attento quod presentes Castellani non accordent se invicem et locus importat.

- 30   Super supplicatione Catharinae et Argentinae, sororum, et filiarum Baptiste Spinulae, pro hereditate dicti patris mortui, conclusum fuit quod Magistri Extraordinarii, una cum Advocatis Physchalibus, intelligant et referant, expe-

93. Due personalità curiali: R. Lupi marchese di Soragna, già del Consiglio di Giustizia, poi Consigliere Segreto (1475); G. A. Arcimboldi, diplomatico e consigliere se-

greto (1477).

94. Federico I Gonzaga (successo al padre Ludovico III): 11 giugno 1478 † 14 luglio 1484.

diendo cum omni possibili celeritate, et Johannes Antonius papiensi ostendat eis privilegium.

Item, fuit conclusum quod Bernabovi, domini Azonis Vicecomitis, et Francisco Stampe dentur taxe pro novem equis, ut aliis nobilibus factum est, sed expectent quod inveniantur taxe; et, cum vacabit locus, dabitur stipendium, sive provisio. 5

Item, fuit conclusum quod mittatur Johannes Petrus Panigarola Bussetum, ad adptandum controversiam illius arcis inter d. Johannem Lodovicum et d. Palavicinum, fratres de Palavicinis, secundum instructionem.

Eodem die, post prandium.

10

Congregatis hisdem Senatoribus, d. Johanne Symonetta et d. Johanne Jacobo Symonetta, secretariis.

Admissus d. Nicolaus Robertus, orator illustrissimi Ducis Ferrariae, petit licentiam abeundi ad Ducem suum, precedentibus gratissimis verbis, et, sic etiam, bonis et gratis verbis, dictus Orator dimissus fuit. 15

Super supplicatione filiae quondam^a d. Tristani Sforciae et tutoris, fuit ordinatum quod detur eius supplicatio d. Ugoni de Sancto Severino, ut respondeat.

p 173

Heri, Alexander Colletta, de ordinatione omnium Senatorum, accessit ad rev. d. Episcopum Comensem, ut intelligeret quid Dominationi suae videretur circa supplicationem Gabrielis Palearii, Bartholomei et Johanneti fratrum de Castiglione et Johannis Corii, nec non Baptistini de Odone de Vedano, petentium, pro honore domus de Castiglione, debeat detineri Ambroxetus de Castiglione, qui semper versatus est in maleficiis, homicidiis et furtis. Reversus Alexander rettulit ipsum d. Episcopum contentari quod detineatur idem Ambroxetus et retineatur in carcere, ne possit amplius incurrere in solitos errores. 20 25

Et, ita, commissum fuit Alexandro de Fulgineo quod, ad omnem instantiam fratrum dicti Ambroxeti, det quattuor provisionatos pro capiando ipsum et hoc conclusum est; ita requirente d. Gabriele Paleario.

Super supplicatione Bone de Mediolano, uxoris Baboris, familiaris armorum interfecti a quodam Taxo de Vigonzano, petentis remitti filium dicti Baboris in loco patris et quod puniantur homicidae, fuit conclusum quod fiat ut petitur, scilicet quod locus Baboris cum suis taxis et provixione detur eius filio et homicidae puniantur per Capitaneum Justitiae Mediolani, cui missa fuit supplicatio. 30

Super controversia comitum Christophori et Petri de Scottis cum Bartholomeo de Arcellis, armigero, comissum fuit Phylippo Ferrufino, ut dicat Magi- 35

^a Staccato da filiae con lineetta.

stris Extraordinariis quod exequi faciant res declaratas et in reliquis, acceptis partium supplicationibus, eas mittant ad Potestatem Placentiae, ut jus faciat; et detur licentia uni ex dictis Comitibus, ut vadat Placentiam ad defendendum sua jura, admonendo ipsum ut absteat a scandalis etc.

5 Domino Johanni de Bisozio, avvocato Johannis Antonii de Castilione, quondam domini Franchini, et ipsi Johanni Antonio in causa cuiusdam possessionis accipiendae domus, in qua habitat Johannes Bottus, quam pretendit sibi spectare, fuit dictum quod servent formam juris et ordinum Mediolani.

Super supplicatione Paulinae de Cagnolis, conquerentis de Johanne Cusano, p 174
10 magistro super sale, quod deneget restituere ducatos centum mutuo habitos a quodam Obizio Cagnola, ordinatum fuit quod mittatur supplicatio Consilio Justitiae, ut provideat ne juste conqueri possit.

Super supplicatione Catharinae de Cathaneis, petentis licentiam experiendi de juribus suis in Curia Romana in causa quadam matrimoniali, ordinatum fuit
15 quod Consilium Secretum intelligat hanc supplicationem et id fiat quod ei visum extiterit.

Ordinatum fuit Philippo Ferrufino quod dicat Consilio Justitiae quod expediatur causam Bert de Menelozis^a, quam habet cum Donato eius fratre.

Item, iniunctum fuit suprascripto Phylippo, ut dicat suprascripto Consilio
20 Justitiae, ut expediat causam Manasses hebrei cum Hisachino hebreo placentino.

Super petitione Christofori Barbarini et merchatorum, petentium restitui sibi denarios depositos etc., fuit conclusum quod commoda fiat assignatio de tertia parte et de alia tertia satisfaciant illi qui eos habuerunt; de ultima tertia parte, quam Principes nostri pretendunt donatam illustrissimo quondam
25 duci Galeacii, expectetur Fabricius Elphyteus, qui declarabit, an sit ea vera ista donatio, an non.

Super petitione Cavalchini Guidoboni, petentis hereditatem Baptistę Spinule de Bregnano, fuit conclusum, ut respondeatur, bonis verbis, quod vadat, quia de hac re dicetur ill. me Domine nostrae et, si pertinebit ad Cameram
30 hortabuntur eius Excellentiam ad dandum ei hoc, etc.

Die septimadecima junii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
35 d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,

^a Così nel testo, invece di Menelozis?

d. Cicho Symonetta,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

5

Francisco Ricio, cancellario.

p 175 In quo quidem Senatu, fuit conclusum quod scribatur d. Felici, principi Salernii, ne molestat uxorem quondam domini Baptiste Spinule de Bregano, nec aliquid accipiat de bonis pertinentibus ipsi mulieri, nec etiam de suis fructibus^a aliquid moveat, sed permittat eam habitare in habitationibus suis et ipse 10 custodiat arcem.

Rufinus de Muris et Phylippus Caborettus, oratores illustrissime Ducisse Sabaudie, iterum dixerunt causam sui adventus huc, quæ fuit quod illustrissima illa domina Ducissa Sabaudiae, requisita per litteras Francisci de Valperga, scripsit saepius ad Regem Franciae, pro assetandis rebus inter dictum Regem 15 et Duces nostros, et quod tandem a sua Majestate fuerunt facte litterae patentes et missae domino de Abbi, cum plena potestate componendi iustas res; quarum litterarum lectum fuit hic exemplum et similiter lectæ fuerunt litterae Regis Franciae ad Ducissam Sabaudiae in hac materia et subiunxerunt quod illustrissima Domina Sabaudiae est prompta ad operandum se pro renovatione 20 foederis cum prelibato Rege et recognitione Feudi Januae et Savonae; et, tandem, petierunt restitutionem Cacialporre.

Fuit eis responsum quod agant gratias bonae voluntati illius illustrissime Dominae, et quod cum Rege est foedus in suo robore et recognitio Feudi fuit eius Majestati oblata, nec voluit tunc sua Majestas, tamen non prescribit propter 25 aetatem Principis nostri, et sua Majestas ad abundantio rem cautelam vult haec omnia renovari, Principes nostri ut devotissimi filii suae Majestatis sunt parati cum omni sinceritate cordis, de quibus omnibus referetur d. Ducissae.

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus, ut supra. 30

Alexandro Colletta cancellario.

Lectæ fuerunt littere ex Roma, Florentia et ex Bononia; quae lectae etiam fuerunt magnifico d. Thomae Soderino, oratori florentino. Deinde, omnes, cum ipso Oratore, adierunt illustrissimam d. Ducissam; qui Orator petiit licentiam

^a *Segue non cancell.*

35

- reversurus Florentiam et usus fuit verbis convenientibus. Post ipsum, admissus fuit coram prefata illustrissima Domina d. Nicolaus, orator ferariensis, qui similiter petiit licentiam reversurus ad dominum Ducem suum et, similiter, usus fuit convenientibus verbis. Et dimisso etiam domino Nicolao predicto, per
5 magnificum d. Cichum dictum fuit de rebus Romę et Florentiae et in quo statu sunt et quomodo armigeri nostri procedunt versus Pontremulum; item, dixit de rebus Januę et de deliberatione capta et de provisionatis, qui hodie disces-
serunt et quod vadunt, sub pretextu loci Cremonis, Januam pro removendo d. Prospero Adurno etc., et quod esset bonum mittere Petrum de Galerate prius
10 loco, sive Episcopum Comi etc.
- Post hec, dictum fuit de adventu Oratorum dominae Ducissae Sabaudiae, scilicet Rufinus et Caboret et de causa; conclusum quod eis respondeatur, prout hodie^a ordinatum est in pleno Consilio.
- Conclusum quod Episcopus Cremonae, pro tempore vitae suae tantum, ha-
15 beat jurisdictionem Zanevolte et ponat Potestatem et fiant litterae opportunae.
- Conclusum quod restituatur illustrissimae Ducissę Sabaudiae possessio Caleporis et fiant litterae opportunae.
- Super relatione Capitanei Justitiae Mediolani circa inquisitionem factam contra Antonium et Johannem Jacobum, fratres de Arzonibus^b, conclusum quod
20 fiat eis salvusconductus ad beneplacitum, cum contrabanno dierum sex.
- Super supplicatione Philippi Bagarotti, petentis propter benemerita sibi fieri aliquam recognitionem super denariis, qui in officio bladorum exiguntur, conclusum quod posset sibi concedi aliqua tracta, quae remittatur discretioni Deputatorum.
- 25 Conclusum quod Antonius de Trivultio, capitaneus Domusossulae, refir-
metur pro anno futuro.

Die XVIII junii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 30 d. Palavicino de Palavicinis,
d. Orptheo de Richavo,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Chalco	
d. Johanne Jacobo Symonetta	
- 35 Francisco Ricio, cancellario.

^a Sopra eis cancell.   ^b Parzialmente corr.

p 177 In quo quidem Senatu, fuit conclusum super relatione Magistrorum Extraordinariorum circa bona homicidarum, qui interfecerunt Baptistam Spinolam de Bregnano, quod Princeps Salerni teneat et gaudeat illis fructibus et, si erunt aliqui creditores, satisfiat eis cum tempore, post liquidationem.

Fuerunt auditi Oddo Provanus et Franciscus Carene, oratores^a ill. domini Marchionis Montisferrati, qui, nomine illius Marchionis, petierunt dari possessionem Commandariae Sancti Gulielmi de Papia illi de Provanis, cui collata est a reverendissimo Magno Magistri Rodi; fuit responsum quod diceretur cum sociis; similiter, fuit responsum circa differentiam ***** cum Comunitate Viglevani.

Super supplicatione Seratti de Pontremulo, petentis restitui sibi ducatos centum ex bonis Baptistae Spinolae de Bregnano assassinati, quos deposuerat apud eius filium; et super hac re fuerunt lectae litterae Commissarii Ultrapadum; et fuit conclusum quod Magistri Extraordinarii intelligant rei veritatem et provideant, ut eis justum videbitur.

Fuerunt auditi Baptista Spinola de La Gabella et Baptista de Montezardino, qui petierunt puniri interfectores Baptistae Spinolae de Bregnano et filiorum et sibi dari loca, quae fuerunt illorum etc; quibus fuit responsum, ut vadant et faveant quod habeantur locus Cremonensis et, deinde, providebitur opportune.

Super litteris domini Ponzini, commissarii Papiae, conquerentis quod Potestas Arena noluit obedire litteris suis, quas sibi scripsit, pro executione unius sententiae latae per Vicarium Episcopi Papiae, conclusum quod scribatur ipsi Potestati Arena, admirando etc. et, papiensi^b quod amodo exequatur quicquid per Commissarium Papiae sibi commissum fuerit.

Fuit responsum Rufino et Phylippo Caboretto, oratoribus d. Ducissae Sabaudiae, juxta conclusiones et quod domina Sabaudiae potest, si vult, significare hoc Regi; et sic ipsi dixerunt quod ita referent.

Ad eorum etiam requisitionem, fuit concessa licentia Job de La Cruce eundi ad laborandum in zecha Ducissae Sabaudiae; et similiter fuerunt commissae litterae restitutionis Cazaleporae.

Circa beneficium Sancti Nazarii de Cremona, fuit conclusum quod Episcopus Cremonae intelligat et provideat opportuna.

Fuit auditus dominus Riccardus de Cusano pro filio Johannis de La Mola^c, de re frumentaria adversus Viglevenenses, quibus fuit responsum quod audiat altera pars.

^a Nel testo oratoris

^b Parzialmente corr., sottint. Potestati

^c Corr. su Mora

Eodem die, post prandium.

p 178

Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Palavicino,
- d. Petro Francisco Vicecomite,
- 5 d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- D. Johanne Symonetta, secretario.
- Francisco Ricio, cancellario.

10 Fuit electus et deputatus rev.dus Episcopus Comi pro gubernatore civitatis Januae cum instructione ei facienda etc.

Fuit responsum Oratoribus Marchionis Montisferati circa Comandariam Sancti Guielmi Papiæ quod illustrissima Domina nostra misit pro hac re ad rev.um d. Magnum Magistrum Rodi, ut sua Dominatio observet promissa in dando
15 beneficia huius Domini subditis suae Sublimitatis et non alienis; ideo non potest facere aliam responsionem.

Fuit dictum Episcopo Cremonæ expediat illustrissime Domine nostræ quod componat differentiam vicinorum Sancti Nazarii de Cremona cum Presbytero ad illud beneficium electo et deputando; et, si non poterit componere,
20 faciat beneficium dari homini grato vicinis et illi Presbytero provideat de primo beneficio vacaturo.

Fuit admissus d. Aliprandus Germanus, orator illustrissimi Ducis Ferrariae, qui, nomine suæ Excellentie, commendavit causam dominae Beatricis, pro facto dotis, videlicet, quod, aut ei restituatur dos, aut detur modus standi hic
25 honorifice, et non ponantur multae difficultates et subtilitates, sed procedatur modo sincero et libero, ut Principes decet; fuit responsum quod introducetur cras ad illustrissimam Dominam nostram, et deinde providebitur.

Fuit dictum d. Vicario Archiepiscopatus Mediolani, ut illum Presbyterum de Piotello, qui per vim fuit deiectus et exclusus a possessione benefici dicti loci,
30 debeat restituere ad possessionem et reducere in pristinum^a; deinde jus faciat in causa.

^a Corr. su pristinam

1478 die XVIII junii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino de Palavicinis,
d. Orpheo de Richavo, 5
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

p 179

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis. 10

Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuit licentiatus Theodorus de Bisutio, qui iturus est Januam cum peditibus 400 pro gubernatore, noviter electo, ponendo in possessionem. Deinde, fuit licentiatus rev. d. Episcopus Comi, electus noviter gubernator Januae, qui illuc iturus est sine aliqua intermissione temporis et habuit expeditionem instructionis et litterarum necessariorum. 15

Circa tractam gualdorum et abocamenta facta circa eam per mercatorum societates, fuit conclusum quod B. Chalco et Johannes Bottus una cum Magistris Intratarum intelligant dicta abocamenta et incantus et faciant quod justum et magis utile pro ducali Camera videbitur. 20

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis, exceptis B. Chalco et Johanne Jacobo Symonetta, secretariis.

Fuerunt lecte quædam litterae et querele Commissarii Laude contra rev. d. Prothonotarium de Modignano, super quibus fuit conclusum quod scribatur dicto Prothonotario quod veniat huc, et scribatur Commissario quod mittat huc suum Cancellarium. 25

Item, quod scribatur d. Romano de Barnis quod, nisi vivet pacifice et modeste, ad primam querelam quae habebitur de eo, mittetur in locum qui sibi parum placebit. 30

Super supplicatione magnifici Petrimariae de Rubeis, petentis litteras favorabiles ad Capitaneum Justitiae Mediolani contra quosdam massarios, debitores suos Melegnani, ordinatum fuit quod scribantur littere ipsae, concedendo quod possit ipsos detineri facere de nocte et in domo propria, que est in agris sita. 35

Super supplicatione Prepositi et Canoniorum ecclesiae Placentiae contra Johannem Franciscum de Arcellis, ordinatum fuit quod mittatur supplicatio Consilio Secreto, ut provideant.

5 Super supplicatione Marię de Peziis de Binascho, petentis^a res sibi derobatas, ordinatum fuit quod supplicatio mittatur Magistris Intratarum Ordinariarum, tanquam informatis de causa.

10 Super supplicatione d. Jacobi de Calvis, petentis posse ascissere in familiam suam quendam Christoforum susceptum ex Hospitali, et cum constituere heredem, nonobstante quod ignoretur nomen patris, et petentis etiam posse testari nonobstante quod is dominus Jacobus sit orbus, ordinatum fuit quod fiat illa dispensatio predicta, quam petit, attento quod non fit in prejudicium tercii, et is d. Jacobus, eo vivente, potest disponere de rebus suis ad eius libitum etc.

Fuit vocatus d. comes Carolus Sfortia et fuit admonitus et reprehensus de insultu noviter per ipsum facto in familiam Capitanei Justicie; qui, cum negaret omnia, fuit ei reducta ad memoriam admonitio ei facta, die, coram illustrissima Domina nostra, in camera cubiculari eius Excellentie, in qua admonitione, cum etiam excusaret errores suos, ei tunc obiectos, fuit ei dictum ut abstinere ab insultu et iniuriis faciendis et abeundo noctis tempore, quoniam ei sequetur aliquod periculum et fortassis mors, quod, quum nolisset et credere nec obedire, fuit postea trunchata eius manus dextera, non sine eius maxima jactura et cum aliqua et dignitatis et honoris memoriae illustrissimi ducis Galeacii, eius patris, et nostrorum Principum. Nunc, autem, ultimo et perhemptorio, admoneatur et ei per suprascriptos Senatores predicatur, ut caveat ab huiusmodi erroribus et vivat decenter et modeste, non eundo noctis tempore, nec aliquem offendendo, quia si secus fecerit, non erit sine eius infamia et periculo mortis manifestissimo, quae, si sequetur, ipse habebit damnum et Principes nostri dolebunt propter honorem suum. Et cum hac protestatione fuit dimissus, cum proposito amplius non admonendi ipsum, quia functi sunt ipsi Senatores officio suo.

30 Super supplicatione Bertholae de Capellis, detenti penes Vicepotestatem Mediolani, occasione furti, conclusum quod, attenta relatione ipsius Vicepotestatis, debeat fieri sibi gratia personalis et quod detur sibi bannum a Domino, ad beneplacitum illustrissime Ducissae.

35 Super supplicatione comitissae Cathaerinae de Mandello, petentis mandari Johanni^b de Castiliono quod denarios et bona, quae habet de bonis comitis Ottonis de Mandello, eius mariti, aut deponat de presenti^c, aut det de bonis suis, sitis in Mediolanensi tantum, quantum capiunt dicti denarii et res, et se constituat libellarium dictorum bonorum pro convenienti redditu, fuit conclusum quod scribatur ipsi Johanni de Castiliono quod mittat huc unum de suis bene informatum, quia omnino est necesse fieri alterum ex suprascriptis partitis.

40   ^a Nel testo petente   ^b Corr. su Johannem   ^c Corr. su presente

Item fuit conclusum quod Nicolino^a de Mortatio, pro sua mercede laboris habiti in exigendo pecunias pro saccomanatis Squadrae Rubeae de Parma, relinquantur dono illę centum librę imperialium, quae supersunt in manibus suis. Et fuit comissum mihi Francisco Ricio quod ita dicam ipsis saccomannatis etc.,

Conclusum quod scribatur hominibus Mortarii quod debeant solvere ducatos quinquaginta pro duobus equis, qui devastati fuerunt unus Franchelanzę et alter Petri de Laude, quando sequebantur d. Robertum de Sancto Severino, etc.

p 181

Venerunt Johannes de Melcio et Johannes Franciscus de La Turre, Carolus de Trivultio et Gabriel Palearius et dixerunt de praticha facta cum ambabus societatibus circa tractam gualdorum; dictum fuit eis ut debeant inquirere beneficium et validatem Camerae et advertant ita facere, quia, si secus facient, non deerunt qui dicant et, postea, referetur illustrissimae Dominae, nostrae etc.

Admissi, postea, fuerunt illi de societate Jacobi Stephani de Brivio et dixerunt, si sibi dantur floreni mille de avantagio, volunt augere tractam pro ea summa; item dixerunt quod pro repulsa, quae sibi data est deteriorata Camera librarum XXm. Et Alexander Colletta posuit in scriptis hec verba et attulit Magistris, nomine Senatorum existentium in camera B. Chalci.

Die XX junii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino ex Marchionibus Palavicinis,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuit auditus d. Johannes Bottus, qui condoluit de verbis iniuriis ei dictis per Gabrielem Palearium; et fuit missum pro dicto Gabriele.

Item, fuit vocatus Vicarius Capitanei Justitiae Mediolani et ei fuit data informatio cuiusdam unionis et occisionis factę in loco Cornareti contra filios d. Phylippi Vicecomitis de dicto loco, fuitque comissum ut contra delinquen-

^a Parzialmente corr.

tes viriliter procedatur et puniantur severa justicia per dominum Capitaneum Justitiae Mediolani et per ipsum, ita ut non transeant impuniti et sint aliis exemplo.

Fuit auditus dominus Abbas Sancti Martini parmensis circa controversiam
 5 Monialium Sancte Franche Placentiae, Ordinis Cisterciensis, pro electione
 Abbatissae; super qua re, post multa, fuit conclusum quod ad tollendum scandalum, fructus monasterii predicti sequestrati remaneant; et Iconimus placentinus provideat interim de dictis fructibus pro victu dictarum Monialium; et controversia predicta cito cognoscatur et provideatur et expediatur per dominum Prepositum Sancti Spiritus Mediolani, Ordinis Humiliatorum; et ad hoc fuerunt
 10 presentes agentes pro partibus et consenserunt.

Fuit admonitus et reprehensus Gabriel Palearius de iniuriis verbis dictis contra Johannem Bottum,

Eodem die, post prandium.

15 Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Cicho Symonetta.

20 D. Johanne Symonetta
 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Alexandro Colletta, cancellario.

p 182

Conclusum quod, attenta relatione Deputatorum super bladis in facto Philippo Bagarotti, debeat concedi tracta pro centum salmis frumenti, gratis.

25 Venerunt postea d. Petrus de Landriano, consiliarius, et B. Chalcus, secretarius.

Additum fuit ad illustrissimam dominam Ducissam nostram, a cuius Excellentia habuit audientia, magister Hieronymus Morelli⁹⁵, orator florentinus, deputatus scontro magnifici d. Thomae Soderini; qui sub litteris credentialibus retulit, nomine Dominorum suorum, primo quod suam Excellentiam visitabat et eos illi commendavit et egit gratias de repentino favore et subsidio
 30 prestito per prefatam illustrissimam d. Ducissam in hoc casu inopinato et infortunio Dominorum Florentinorum et deinde hortatus est et rogavit Excellentiam suam quod etiam velit mittere ad executionem quae erant paratae

35 95. Oratore della Repubblica e agente parte diplomatica alla corte di Milano durante il periodo che seguì l'eccidio dei Pazzi.

ad hunc favorem etc., offerendo in fine omnia Dominorum suorum. Postea, fuit ad visitandum illustrissimum d. nostrum Ducem Mediolani.

Dimisso prefato Oratore, admissus fuit Hector Scalionus, nuncius serenissimi d. regis Rhenati, qui allocutus fuit prefatam dominam Ducissam.

Licentiatu etiam fuit d. Caboreth, secretarius domine Ducisse Sabaudiae. 5

Postea, Johannes et Raphael, fratres de Caymis, electi castellani castri Cremonae, iuraverunt fidelitatem in manibus prefate illustrissimae d. Ducisse Mediolani super quodam Missali, quod eius Excellentia suis tenebat manibus, presentibus magnificis d. Cicho Symonetta, Johanne Symonetta, secretariis et me Alexandro Colletta, ducali^a cancellario. 10

1478 die XXI^a junii, hora XX^a.

Infrascripti Senatores et Secretarii, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- d. Orpheus de Richavo, 15
- d. Petrus de Landriano,
- d. Cichus Symonetta,
- d. Antonius de Romagnano,
- d. Azo Vicecomes,
- d. Aloysius Bossius, 20

d. Johannes Symonetta, Bartholomeus Chalcus et Johannes Jacobus Symonetta, secretarii, multique alii nobiles Curiales, cum magna pompa, associaverunt dominum de^b Argenton⁹⁶, oratorem christianissimi Regis Franchorum, destinatum Florentiam pro casibus presentibus et conduxerunt eum honorificentissime ad illustrissimam d. Ducissam nostram, in cameram eius cubicularem, ubi interfuit etiam illustrissimus d. Dux noster et d. Hermes⁹⁷, eius frater, marchio etc. et d. Blancha⁹⁸, ducissa Sabaudiae, et d. Anna⁹⁹, fu- 25

^a Corr. su ducalibus   ^b Corr. su altra lettera.

96. Philippe de Commjnes, signore di Argenton (1447-1511), dal servizio del giovane Carlo il Temerario, passò a quello di Luigi XI, divenendone consigliere, segretario e storico.

97. Secondogenito di Galeazzo Maria e di Bona, marchese di Tortona; † 1503.

98. Bianca Maria terzogenita, a due anni appena promessa sposa di Filiberto di Savoia;

dopo la morte (1482) del duca infante, fu promessa prima ad Adalberto duca di Baviera e poi a Giovanni, figlio di Mattia Corvino; (1487), ma andò sposa all'imperatore Massimiliano (1494); † 1510. 30

99. Anna, quartogenita, era stata promessa come sposa di Alfonso primogenito di Ercole I d'Este, l'anno precedente, il 20 maggio 1477; † 1497. 35

5 tura ducissa Ferrariae, filii et filiae prelibatę illustrissime Ducissę nostrae¹⁰⁰,
quibus omnibus presentibus, prefatus regius Orator reverenter visitavit illu-
strissimam Dominam nostram, eam salutans et exhortans, nomine^a Regis;
deinde, exposuit causam suae legationis, videlicet, quod ipse mittatur Floren-
tiam a Rege suo ad condolendum cum illa Republica et cum magnifico Lau-
rentio de infelici casu suo, et ad offerendum facultates regias pro salute eorum,
sed habuit in mandatis, in transitu, visitare illustrissimam Dominam nostram
et eam exhortare ad perseverandum in favores prestandos Florentinis, quod
erit Regi Franciae gratum, non minus quam si fieret erga suam Majestatem; p 183
10 et ita hortatus est.

Facta hac expositione, venit illustrissimus Princeps noster dux Galeaz ar-
matus in uno pulchro equo et cucurrit per curiam suam, vidente ipso Oratore,
qui admiratus est eius Principis indolem et multum laetatus est; his omnibus
peractis, itum est in viridarium illustrissime Domine nostre; deinde, ad locum
15 Consilii et Senatus, ubi iterum exposuit legationem suam et tandem ad coenam
ivit.

Fuit etiam conclusum, presentibus

20 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta;
d. Johanne Symonetta } secretariis;
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario;

25 quod scribatur Johanni Aloysio de Phlischo, ut veniat Rapallum et ibi mo-
retur pro favendo Statui nostro, si dominus Prosper Adurnus nollet obedire in
consignando illud gubernum Episcopo Comi, ut ordinatum est.

Item, fuit conclusum quod scribatur Nicodemo Tranchedino quod dicat
Bricio Adurno quod promissio ducentorum ducatorum ei oblata servabitur
30 cum effectū; faciat ipse fideliter pro Statu Principum nostrorum, ut debet et so-
litus est.

^a *Corr. sui nomina*

100. Inoltre, erano figli naturali del duca, aggiungere Alessandro († 1523), Galeazzo, Carlo, Caterina e Chiara, che già abbiamo in- conte di Melzo († 1515), Ottaviano, vescovo
35 contrato nei verbali precedenti, ai quali sono da di Lodi (1487), poi di Arezzo (1519) † 1541.

Die XXII^a junii, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

5

10

p 184

Fuit vocatus dominus Baptista domini Perini de Campofregosio et admonitus, ut iret ad terram suam novariensem et ibi staret preparatus, ut, si dominus Prosper Adurnus prestaret se renitentem in reliquendo illud gubernum Episcopo Comi, Januam pro hac re misso, possit statim cum amicis et hominibus suis ire ad favorem Status illustrissimorum Principum nostrorum et ad expellendum ipsum d. Prosperum, nunc gubernatorem Januae; sed non faciat de hac re demonstrationem, donec sit hinc advisatus; et, ut melius intelligat voluntatem Principum nostrorum et melius sciat exequi eam, mittetur cum eo Johannes de Novate, ducalis familiaris, cum ampla instructione in scriptis, itaque errare non poterit.

15

20

Fuerunt auditi dominus Riciardus de Cusano, advocatus Conradi de La Mola, subditi illustris Marchionis Montisferrati et ipse Conradus, parte una, et dominus Georgius Collus, nuncius Comunitatis Viglevani, parte altera, occasione cuiusdem quantitatis frumenti derobati in Viglevano patri ipsius Conradi, in anno 1449, tempore Libertatis Mediolani etc., pro qua quidem quantitate frumenti petebat is Conradus satisfieri per Comunitatem Viglevani; et, tandem, auditis et intellectis omnibus, ordinatum et conclusum fuit quod detur repulsa ipsi Conrado prout etiam data fuit per Consilium Secretum, quia fuerunt armigeri missi per agentes nomine Libertatis Mediolani, qui acceperunt vi predictum frumentum et distribuerunt inter ipsos armigeros, et non poterat Comunitas Viglevani deffendere ipsum frumentum ab impetu et violentia predictorum armigerorum.

25

30

Super litteris Petri Mariae de Rubeis, fuit conclusum quod committatur d. Johanni Baxiano, ut, acceptis informationibus, aut in scriptis aut oretenus a Johanne Petro Panigarola, et de novo procedat et faciat novas examinationes, dimisso processu facto per dominum Luchinum; et scribatur dicto Johanni Petro, ut informet ipsum dominum Johannem Baxianum, aut oretenus, aut in scriptis.

35

Ad requisitionem Aloysii de Dognano, petentis poni d. Johannem Jacobum de Dognano, fratrem suum, ad Consilium Justitiae, loco domini Baldessarini de Curte, fuit responsum quod, ex ordine illustrissime Domine nostre, isti Consiliarii non possunt aliquem substituere in Magistratibus, loco mortuorum, quia
 5 numerus est superabundans, ideo vadat ad illustrissimam Dominam, quae, si voluerit^a complacere omnes erunt contenti et erunt favorabiles.

die XXII junii 1478, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
10	d. Orptheo,	
	d. Palavicino,	
	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Symonetta.	
	D. Johanne Symonetta	} secretariis.
15	d. Bartholomeo Chalco	
	d. Johanne Jacobo Symonetta	
	Alexandro Colletta, cancellario.	

p 185

Lectae fuerunt nonnullae litterae ex Roma dierum XIII superscripti et, item, ex Florentia dierum XVIII° et ex Bononia dierum etiam XVIII°.
 20 Postea, etiam, admissus d. Hieronymus Morellus, orator florentinus, qui fecit legere litteras Dominorum suorum; et lectae fuerunt sibi littere nostrae.

Postea, admissus fuit d. Petrus, prothonotarius de Modignana, quo presente, lectae fuerunt litterae Commissarii Laude, quibus continebatur nonnulla verba prolata per ipsum Prothonotarium in contumeliam predicti Commissarii; postea,
 25 dimisso dicto Prothonotario a loco Consilii, conclusum de facienda sibi inhibitione quod non discedat ab hac urbe Mediolani; et ita ser Johannes de Belinzona, mandato prefatorum illustrissimorum dominorum Senatorum, ivit ad dicendum sibi^a hoc modo: «isti magnifici Senatores dicunt vobis, parte illustrissime Domine nostre, quod pro quanto gratiam Excellentie suae charipenditis non
 30 debeatis discedere ex Mediolano».

D. Petrus de Landriano profectus est ad illustrissimam d. Ducissam, ut videret si eius Excellentia vellet audire Oratorem Ducis Ferrariae, qui missus est pro re dominae Beatricis. Reversus rettulit, parte prefatae domine Ducissae, quod eius Excellentia voluit intelligere causam adventus dicti Oratoris; qua

35 ^a Segue quod cancell.

intellecta ab ipso d. Petro, prefata eius Excellentia dixit quod erat contenta dare dictae d. Beatrici super intratis Castellacii usque ad summam VIIIc. ducatorum.

Vocati fuerunt Augustinus de Bernadigio^a et Rubinus, nuncii ill. domini Lodovici Sforciae, quibus dictum fuit parte illustrissima d. Ducisse quod sua Excellentia circa requisitionem ipsius d. Lodovici Sforciae^b, petentis litteras commendaticias ad Dominos Florentinos et magnificum Laurentium, pro conducendo ipsum, non vult scribere pro nunc, sed persistit in conclusione alias facta et dicta ipsis Nunciis. 5

Item, conclusum quod d. Luchinus Ferufinus mittatur Bussetum examinare illos duos, qui prodicionis in dominum Johannem Lodovicum accusati sunt et quod sumat superinde opportunas informationes, moxque referat statim per litteras suas et, antequam recedat, expectet responsum, advertendo ne testes suborirentur. 10
p 186

1478 die XXIII junii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet: 15

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta. 20

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Phylippo Feruffino, cancellario.

In quo quidem Senatu, super querela Demetrii Albanesii, ducalis squadrerii Provisionatorum, conquerentis de bestia quadam massarii sui sagittata et mortua in agro suo Placentino etc., ordinatum fuit quod Phylippus Ferufinus vadat ad Magistros Extraordinarios et ducat secum predictum Demetrium et massarium suum et dicat dictis Magistris quod intelligant huiusmodi querelam et deinde referant; item dicat eisdem Magistris quod procedant ad mulctandum comites Petrum et Christoforum fratres de Scottis eo quod non paruerint de danda fideiussione CC. ducatorum de non offendendo, nec offendi faciendo predictum Demetrium in aere, nec in persona. 25 30

Fuit auditus eximius doctor dominus Aliprandus, orator illustrissimi Ducis Ferrariae, in causa dotis dominae Beatricis, petens dare domine Beatrici Castel- 35

^a Emenda su Berndigio

^b Segue esp. quibus dictum fuit

latium cum intratis suis, donec restituantur ei decemilia ducatorum; fuit ei responsum illustrissimam Dominam nostram contentari, ut dentur dominae Beatri octingenti ducati ex intratis Castellacii, videlicet proventus dotis juxta relationem Doctorum, et reliquum, usque ad dictam summam octingentorum ducatorum, dono et ex liberalitate.

Quod differentia domini Petri Francisci Symonettae cum nobilibus Marchionibus Incisae, occasione pedagogii uguiliarum, aptetur et concordetur per dominum Raphaellem de Inviciatis.

Augustinus de Trivultio, medio Johanne Botto, obtulit in incanto gualdorum velle addere septemmilia centenaria, quolibet anno, cum avantagio IIIIm. librarum in totum, aut quod ei remaneat, aut quod non; qua oblatione audita a suprascriptis Consiliariis, fuit commissum mihi Francisco Ricio ut facerem scriptum ad Magistros Ordinarios infrascripti tenoris, videlicet:

« Domini Magistri, lo portatore de la presente azonze a lo incanto de la tracta di gualdi settemilia centenaria l'anno, che sonno in tre anni XXIIm. centenaria con avantagii de libre 4000 in tutto, o che li rimanga, o non. Ad noi pare debeat admittere questa abochatione con la additione predicta perchè, per quanto fin al presente intendemo, ce pare el migliore partito, procedendo deinde ad lo incanto. Ex castello Portae Jovis Mediolani, die XXIII junii 1478.

Ducale Consilium in castello residens.

A tergo: Dominis Magistris Ducalium Intratarum Ordinariorum ».

Phylippus Ferrufinus et d. Luchinus fratres in differentia sua elegerunt arbitros, videlicet, Phylippus magistrum Baptistam Coyrum et d. Lychinus Bonifortum de La Cruce et, pro tercio, Johannem Bottum.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Orpheo de Richavo,	
	d. Palavicino,	
30	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Symonetta.	
	D. Johanne Symonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Chalco	
	d. Johanne Jacobo Symonetta	
35	Francisco Ricio, cancellario.	

Fuit auditus d. Bonifacius Bivilaqua, orator illustrissimi Ducis Ferrariae, qui est facturus hic residentiam loco d. Nicolay Roberthi, et facta visitatione recessit.

p 188 In supplicatione Phylippi de Eustachio et consortum, commissum fuit Francisco Tranchedino, ut adiret Consilium Justitiae et intelligeret si de eorum consensu aliquid innovatum erat adversus dictos supplicantes; et, si non fuerit innovatum de eorum consensu, quod debeant providere, ut fiat debita restitutio et, deliberatione per eos superinde facta, debeat facere relationem. 5

Domini Magistri Intratarum, è comparso Antonio da Rode, quale ultra el partito de questa matina vole accrescere XIIIm. centenaria de gualdo in tre anni, con avantagio de la mittà de questi XIIIm. centenaria, che vengono ad essere libra 3600 ad la Camera et altre libra 3600 ad luy, per li avantagii; et suso questo si proceda ad incanto. Per el che ad noi pare che se debeat admittere questa additione. Mediolani, XXIII junii 1478. 10

Super supplicatione Aloysii de Castiliono et Petri de Boronis, conquerentium de Paulo de Modoetia, iniunctum fuit Filippo Ferufino, ut vadat ad Consilium Justitiae et afferat ipsis de Consilio ipsam supplicationem, quibus dicat ut, monito ipso Paulo, si eis videbitur accipere in se possessionem bonorum, pro quibus lis vertitur, eam accipiant et ita provideant et agant quod dicti Aloysius et Petrus iuste conqueri nequeant. 15

Lucas Zovalius, januensis, nuncius domini Prosperi Adurni, admissus fuit; qui multa dixit de bona fide et bona dispositione ipsius domini Prosperi, qui nollet amoveri a gubernatione Januae, hoc modo^a, etc.; multa etiam dicta fuerunt ad justificationem domini Prosperi, et per suprascriptos Senatores e contra, tamen, nulla facta fuit conclusio^b. 20

1478 die XXIII junii, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite, 25
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis. 30

Francisco Ricio, cancellario.

p 189 Fuit conclusum super supplicatione Marchionum Sanctę Margaritę de Varcio, conquerentium de insultu et vulneribus factis contra suos per homines 35

^a Segue videlicet cancell. ^b Parzialmente corr.

Marchionis Manfredi de Goldiasso ¹⁰¹, quod scribatur Commissario Ultra Padum, ut, comperta veritate, provideat delicta non transire impunita, nec fieri iniuriam dictis Marchionibus via facti in iuribus sui molendini.

Super alia supplicatione Antonii et Francisci de Malaspinis et Marchionum Sancte Margarithte, exponentium se debere habere certos denarios occasione molendini seu ficti etc., prout in supplicatione continetur, fuit conclusum quod scribatur Commissario Ultra Padum, ut diligenter se informet de narratis et advise de veritate et quid pro justicia faciendum sit.

D. Bonifacius Bivilaqua, orator ducis Ferrariae, ostendit litteras prefati Ducis, quibus declaratur quod est promptus ad faciendum debitum suum pro Liga.

1478 die XXV junii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
15 d. Orpheo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
20 Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt lecte littere ex Janua, continentes Episcopum Comi ingressum Januam et visitari a civibus. Et lectę fuerunt litterae Johannis Petri Del Bergamino et Dionisini de Castrono, scribentium non potuisse transire cum peditibus propter oppositionem Caroli Adurni et Pulciferorum; super quibus fuit conclusum quod
25 mittatur etiam Nicolaus de Scipiono cum quatringentis aliis peditibus, qui scribantur Therdonae et in circumstantiis et solvantur de denariis, quos habet Johannes Dordonus pro portando Januam; et de hisdem denariis dentur Johanni de Novate illi denarii qui ordinabuntur pro dando domino Baptiste de Campofregosio, si fuerit necesse, et dentur etiam quinquaginta ducati domino Francisco
30 de Axareto, pro mittendis litteris et quinquaginta ducati dentur Nicolao de Scipiono, pro andata sua.

Item, quod Januam mittantur litterae cambii de tot denariis quot habet Johannes Dordonus; et dominus Baptista de Campofregosio ibit, si ex Janua sic

101. Malaspina de Goldiasco.

scribetur; et fuit dictum Carolo de Flischo quod vadat cum Nicolao de Scipiono et serviat fideliter; fuit commissum Alexandro Collettae ut faciat instructionem quae contineat omnia, et d. Jacobo Antiquario, ut scribat Nicolao de Scipiono, quod vadat Therdonam; et Johannes de Busti, unus ex Collateralibus, vadat et, una cum Johanne Dordono, scribat et faciat dictos pedites; et dentur denarii pro uno mense.

5

Super petitione Christofori Barbarini et mercatorum, petentium fieri sibi assignationem in primis paghis anni proximi futuri super ordinariis intratis Mediolani de denariis depositis apud illustrissimum quondam principem ducem Galeaz, fuit conclusum quod fiat dicta integra assignatio cum hac condicione quod, si Fabricius Elphytheus fecerit constare terciam partem, aut quancumque quantitatem dictorum denariorum, esse datam ipsi principi duci Galeacio, tunc dicta assignatio pro dicta tercia parte et quantitate non habeat locum.

10

Super supplicatione comitis Lodovici de Valeria et d. Antonii Taliaferri, petentium suspendi causas suas usque ad eorum reditum Parmam; fuit conclusum quod concedatur dicta suspensio et scribatur Officialibus Parmae opportunae.

15

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit deliberatum quod cum peditibus noviter mittendis Januam, mittantur vigintiquinque ex familia armorum et cum eis vadat aut comes Borella aut Michael de Batalia; et, vocatis his duobus, fuit, post consultationem, conclusum quod comes Brella vadat cum dictis XXV armigeris ex familia ducali.

20

Supplicatio Grecini de Pischarolo in facto illius homicidii comissi in personam Alexandri per Jacobum eius fratrem, fuit data Bartholomeo Chalco, ut illa bene examinata, provideat, ut justum et opportunum videbitur et judicabitur.

p 191

25

Ad petitionem Johannis Caroli Anghusolae, ducalis squadrerii familiae armorum, petentis augmentum aliquid pro sua fidei servitute etc., fuit responsum quod nunc, ne detur aliis exemplum, illustrissima Domina nostra non vult facere aliquod augmentum, sed, si vult ire ad stipendia Florentinorum, fient littere ducales in eius favorem; et sic ipse acceptavit.

30

Conclusum fuit quod d. B. Chalcus suadeat illustrissime Dominae nostrae ut gratificetur Potestati Borgonii de salmis LX. frumenti, gratis.

Item, in negotio supplicationis mercatorum mediolanensium contra Acceritum, conclusum quod renovetur impositio superioribus diebus facta Consilio Iustitiae cum vigentiore impositione de expeditione juxta dictam priorem impositionem.

35

Ad requisitionem domini Caroli, oratoris saonensis, fuit ordinatum ser Alexandro de Fulgineo, ut expediat quinquaginta pedites ad civitatem Saonae, inter quos sint balistarii decem, schioppettarii decem, et triginta provisionati.

Super supplicatione Lactantii de Lalatta, conquerentis usurpari sibi possessionem suam pro restitutione fructuum Canonici nepotis Alexandri Collettæ, fuit conclusum quod B. Chalcus scribat quod satisfactio dictorum fructuum fiat de bonis illorum de Lalatta, quae sunt ducali Camerae debite comphischata,
 5 nec molestantur illi qui in hac re non sunt culpabiles.

Item, ad supplicationem Mathei de Lalatta, exponentis quod d. Franciscus de Lalatta, eius nepos, bannitus est pro rebelli indebite, quia temporeurbationis Parmensium erat Pisis in Studio, fuit conclusum quod scribatur Commissario Parmae, ut adviset qua ratione bannivit dictum d. Franciscum, si non fuit in dictis
 10urbationibus et, consequenter, non erravit.

1478 die XXVI junii, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, ut supra, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Orpheo de Richavo,	
15	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Symonetta.	
	D. Johanne Symonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Chalco	
	d. Johanne Jacobo Symonetta	
20	Francisco Ricio, cancellario.	

In quo quidem Senatu, fuit admissus d. Aliprandus, orator Ducis Ferrariae, pro facto dotis d. Beatricis, et ei fuit responsum circa dictam dotem de conclusione et ultima intentione illustrissimorum Principum nostrorum, quae est huiusmodi: quod illustrissimi Principes nostri sunt contenti quod d. Beatrix,
 25 ultra eam partem, quae sibi dabit, singulo anno, causa dotis suae juxta relationem factam per Doctores deputatos, habeat usque ad summam 800 ducatorum, quod residuum est de gratia et liberalitate, prout continebitur in instrumento quod fiet, et hoc de intratis Castellatii, et teneat arcem pro sae, si ipsa vult, sin autem illustrissimi Principes nostri tenebunt; et Castellanus in quocumque casu solvetur super parte denariorum deputatorum pro salario Potestatis, prout hactenus solutus est; item, contentantur ipsi illustrissimi Principes nostri quod, finito officio presentis Potestatis, usque ad kalendas januarii proximi, qui erit annus ipsorum Principum, domina Beatrix possit mittere suum Potestatem in dicta terra Castellatii; sed interim debeat ipsa praticare et inducere animos
 35 illorum hominum ad patientiam, ut ipsa mittat Potestatem, nec postea reclamet et

a Principibus nostris non deerit ei favor. Hoc totum fuit grato animo acceptatum a prefato Oratore, presente Villano, factore dictę domine Beatricis.

p 192

Circa introitum Jacobi Lupari, bononiensis, novi Potestatis Mediolani, conclusum est et dictum Johanni Ghiappano quod dictus Jacobus malefecit intrare sine solita solemnitate et pompa, pro honore huius civitatis; ideo revertatur extra portam et intret cum pompa consueta^a. 5

Super supplicatione Riziardi Morigii, conquerentis causam suam quae erat comissa Vicepotestati Mediolani fuisse comissam Vicario Provisionis, conclusum quod haec causa comittatur Collegio Mediolani, ubi dentur confidentes etc.

Conclusum quod Johanni Varesino detur licentia cum duobus famulis deferendi arma, quousque duret controversia, quam habet cum Salomone Guinzone de Crema. 10

Conclusum quod Phylippus Ferufinus vadat ad Consilium Justitiae ad dicendum quod referant hodie quid sentiant de commissione sibi facta differentiae vertentis inter nonnullos mercatores Mediolani et Thomam Portinarium. 15

Conclusum quod fiat licentia Jacobino de Abdua emendi ab heredibus quondam Galeacii Roti unam turrin in Olzinate.

Admissus fuit Nuncius Comunitatis Placentiae, petens non amplius procedi debere adversus illos qui traxinaverunt cadaverem Francischi Pezanchri, seu saltem dari socium Commissario Placentiae; et neutrum horum visum fuit facere, sed ordinaverunt tantummodo ut scribatur Commissario Placentiae quod bene advertat in non tribulando eos qui insontes essent et mature ac consulte procedat in causa hac, ita quod non relinquatur locus querelae; et inter reliquos bene advertat quomodo procedat adversus duos imputatos de predicta cadaveris deturpatione, videlicet, Laurentium Silianum et *****, qui dicunt esse innocentes huius criminis. 20 25

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Fuit conclusum et ordinatum quod comes Borella vadat ad impresiam Januae cum quadraginta, aut quinquaginta armigeris de familia; et sic nunc discessit. 30

Item, scribatur domino Baptiste de Campofregosio quod, collectis quam plurimis amicis et hominibus, vadat Januam cum octocentum peditibus preparatis et preparandis et faciat fideliter, ut de eo speratur, quia de provisione Caroli et Johannis et Augustini Adurni, et fiet ei talis pars quod contentabitur.

Item, scribatur Johanni Dordono, ut cito expediat pedites quadringentos et sint bene armati. 35

Item, quod Johannes de Novate, ultra primos ducentos ducatos, alios ducentos ducatos dandos d. Baptistae de Campofregosio, det etiam centum alios, itaque sint quingenti.

^a Sottolineato come per richiamarne l'importanza.

Item, scribatur Dionisino de Castrono et Johanni Petro Del Bergamino, ut se intelligant cum d. Baptista predicto et cum d. Nicolao de Scipiono in eundo.

Item, mittatur instructio ipsi Nicolao et comiti Borellae; item, quod comes Borella de denariis, quos habet Johannes Dordonus, det unum ducatum pro equo quolibet, et scribatur Johanni Dordoni quod ita exequatur; item, det XXV ducatos filio domini Franchi de Assareto. Et, his omnibus ordinatis, vadant Januam eo meliori ordine qui sibi videbitur, advertendo tamen quod haec omnia consistunt in celeritate.

Scribatur Troylo de Doglione quod precipiat armigeris de familia qui sunt in sua comissione, ut equitent cum duobus equis pro quolibet et armis suis versus Seravallum, pro eundo Januam.

Item, scribatur Commissario Ultra Padum quod faciat fieri victualia, pro mittendo in nostrum exercitum. p 193

Item, quod scribatur Francisco Spinolae de Campi quod capiat res, personas, uxores et filias si transibunt illac; et, similiter, fuit commissum Johanni Ragione de Boscho.

1478 die XXVII junii, de mane.

Congregatis, ut supra, hisdem Senatoribus et Secretariis.

Super facto illorum de Pischarolo, pro homicidio comisso in illum de Gagio, fuit conclusum quod d. Luchinus Ferrufinus cognoscat; et, si qua partium voluerit producere novos testes, producat suis sumptibus.

Super petitione hominum Blandratis, petentium concedi posse edificare unam habitationem pro Fratribus sancti Francisci de Observantia in quodam castello demolito, fuit conclusum quod scribatur Johanni de Lampugnano et, una cum Potestate Blandratis, videat locum et se informet et referant an possit sine preiudicio Status edificari.

Thomasinus de Galbiate, habitans in Copleno, et complices, qui dederunt auxilium homicidio patrato in Johannem Petrum de Brixia, bannizentur perpetuo, et eorum bona, si qua sunt, conphiscentur.

In causa magistri Johannis de Turate contra comites Amphitriones et Avolantem, scribatur Potestati Tizani quod de bonis suis retineat, constituto de debito eorum Comitum.

Super querela Johannis Antonii Magni, datarii, contra Perinum Benziun de Camariano, qui vulneravit Officiales, scribatur Capitaneo Justitiae, apud quem detentus est, ut jus faciat.

Die XXVII junii, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Super expositis per d. Scipionem Barbavariam et Franceschinum de Castro Sancti Petri et Michaellem de Cremona, ex Magistris ducalium Intratarum Extraordinariarum, qui dixerunt videri absurdum et insolitum quod procedere debeant 5
Magistri Extraordinarii cum consilio jurisperiti in causa comitis Bartholomei Scotti, veluti mandant littere ducales emanate e Consilio Secreto, ipsis Magistris directive, ordinatum fuit quod Phylippus Ferufinus vadat ad Consilium Secretum et ipsis de Consilio dicat quod, si ipsi de Scottis, sive alter eorum habet suspectum 10
predictum dominum Scipionem, ponatur unus jusperitus loco dicti domini Scipionis et non introducatur talis mos insolitus, videlicet, quod Magistri procedant cum consilio sapientis partium confidentis.

Propter saeviciam pestis in civitate Mantuae, comissum fuit Filippo Feruffino quod vadat ad Consilium Secretum et dicat quod, circa banniendam ipsam civitatem, remittitur ipsi Consilio, Deputatis et Magistris. 15

Circa differentiam vertentem inter homines Trivilii, novos scilicet et veteres vicinos, conclusum quod utraque pars vadat ad faciendum suos syndicos et, quam primum facti fuerint, advisent, et per mensem unum utraque pars abstineat a novitate videlicet, quod permittant Officiales, qui nunc sunt, perseverare in officio per dictum mensem; hoc medio magnificus d. Petrus Franciscus Vicecomes ibit ad locum Trivilii et videbit adaptare rem. 20

p 194 Commissum fuit Vicario Capitanei Justitiae Mediolani quod debeat facere bannire ab omnibus partibus citra Padum Bartholomeum Vicecomitem de Olegio, ad beneplacitum illustrissimorum Dominorum nostrorum.

Commissum Francischo Trachedino quod vadat ad Potestatem novum Mediolani etc. et dicat quod debeat providere insultui facto Petro Porono per fratres Porretti. 25

Pro differentia inter comitem Galeottum Bivilaquam et Franciscum de Varisio, habiti fuerunt, presentibus partibus, dominus Scipio Barbavaria, Franceschinus de Castro Sancti Petri et Michael de Cremona, coram quibus dicta fuerunt multa; tandem, conclusum quod partes vadant, die martis proxime futuri, ad Magistros Extraordinarios. 30

1478 die ultima junii, de mane.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Fuit dictum d. Johanni Andree Cagnolae quod^a sit in ordine pro eundo orator ad^b Regem Franchorum, una cum Oratoribus Ligae.

5 Item, fuit ordinatum et conclusum quod quum^c sit quod Huberthus Gozius de^d Blandrate se presentaverit^e, juxta promissa sua, et retulit quod ille suus affinis, familiaris Cardinalis Mantuae¹⁰², ad quem ipse misit suis sump-
tibus^e, et noluit nec vult aliquo pacto renunciare illi beneficio Prepositurae Blandratis et quod ipse non potest aliud facere in hac re, quoniam non sit ei
10 filius, nec obligatus dictus affinis, ideo concedatur ei licentia redeundi domum suam, posteaquam fecit quod potuit et, attento quod nunc ex Roma, propter pestem, non potest habere aliud.

Item, conclusum quod scribatur Gubernatori Parmae, ut illum presbyterum Pellegrinum, qui usus fuit illis malis verbis, attento quod huiusmodi non sunt cu-
15 randa, faciat relaxari cum precepto quod vadat ad suum beneficium in Colurnio et non veniat amplius in civitatem Parmae, sine ducali licentia in scriptis.

Item, fuit ordinatum et conclusum quod Petrus Paulus Pegius, ducalis familiaris, mittatur ad Sfortiam Secundum et Danielelem Thodeschum, pro differen-
tia decimae, inter eos vertente, et pro asportatione bladorum, noviter facta per
20 Sfortiam predictum, armata manu; et portet litteras credentiales ipsi Sfortiae, cui precipiat, ut, restitutis omnibus in pristinum, abstineat a via facti et utatur juribus suis coram iudice ordinario, aliter providebitur, ita quod sibi non placebit, et portet in scriptis omnia verba ipsius Sfortiae, sed prius persuadeat ipsi bonis verbis; deinde, presentet litteras credentiales Danieli, et eum admo-
25 neat, similiter, ut abstineat a scandalis, commendando quod ita hactenus fecerit.

Deinde, sub litteris credentialibus dicat Episcopo Placentiae, ut statim veniat Mediolanum una secum; et, ita, fiat ei instructio.

1478 die ultima junii, post prandium.

P 195

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,

35 ^a Corr. su qui ^b Staccato con barra da orator ^c Precede ubi cancell. ^d Corr. su altra lettera.
^e Parzialmente corr.

102. Francesco Gonzaga, figlio di Ludovico, fu creato cardinale da Pio II: 1461 † 1483.

d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Calchus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.

5

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuit auditus Antonius de Monte Cestino, secretarius ill. domini Marchionis Montisferrati, recitatis prius litteris credentialibus in personam eius missis ab eodem Marchione, qui petivit, ut in litteris predictis continetur, dari sibi reliquum stipendii dicti Marchionis, usque et per totum mensem proximum futurum, et maxime quia illustris Marchio est in expeditione quingentorum^a peditum, mittendorum Januam, in servitium illustrissimorum Principum nostrorum. 10

Fuit conclusum et mandatum Thexaurario Generali quod expediat statim dictum dominum Antonium de Monte Cestino et comissum Alexandro Collette, ut scribat Antonio de Applano, ut sollicitet prefatum Marchionem ad mittendum statim dictos quingentos pedites^a Januam^a cum aliis. 15

Item, quod ille presbyter Pelegrinus de jurisdictione Columnii, detentus Parmę propter mala verba, quibus usus est, dimittatur et fiant ita littere, ut vadat ad beneficium suum et non veniat Parmam, sine ducali licentia in scriptis. 20

Item, fuit conclusum quod scribatur Commissario Parme, ut respondeat Provinciali Fratrum sancti Petri Martiris de Parma circa requisitionem suam pro capitulo faciendo in anno futuro de mense maii quod aucta contagione pestis et timendo nos quod sit futurum illo tempore non possumus nunc respondere; sed, si ad januarium vel febrarium reducerint rem istam ad memoriam, respondebitur clare et in rebus possibilibus Principes nostri erunt prompti gratificare religionem illam. 25

Item, fuit conclusum quod respondeatur Johanni de Castilione, commissario Ultrapadum, circa denarios et res comitis Ottonis de Mandello, quę sunt penes eius uxorem, quod omnino, post istos calores hinc ad aliquot dies, mittat huc dictam suam uxorem, ad faciendum quantum in litteris ei scriptis continetur, silicet ad deponendum aut investendum dictos denarios et res in bonis utilibus, pro heredibus dicti comitis Ottonis etc. 30

^a Su raschiatura.

Die primo julii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- 5 d. Orpheus de Richavo,
- d. Cichus Symonetta,
- d. Petrus de Landriano.
- D. Johannes Symonetta,
- d. Bartholomeus Calchus^a,
- 10 d. Johannes Jacobus^b Symonetta, } secretarii.
- Alexander Colletta, cancellarius.

In quo quidem Senatu, d. Johannes Andreas Cagnola, consiliarius, fecit relationem, una cum Johanne Antonio Vicecomite, secretario, super negotio Hebreorum Placentie, nomine Consilii Justicie, in effectu quod tertium banchum
15 non poterat habere locum de jure; qua audita, conclusum quod ipsi de Consilio Justicie provideant prout eis de jure videtur et quod omnes signent minutam ordinationis.

Fuit conclusum super litteris rev. d. Episcopi Placentie quod respondeatur ipsi Episcopo quod, si ille presbyter Silvester, filius Petri Brunorii, est innocens de facto^c corporis Francisci Pezanghri traxinati, faciat hoc notum nostro Comissario Placentie; et deinde liberet ipsum Presbyterum e carceribus.
20

Item, fuit conclusum quod Comunitati et hominibus Mortarii observetur promissio eis facta per illustrissimos Principes nostros de inconvenienti facto in fuga domini Roberthi de Sancto Severino.

p 197

25

Die II^a julii 1478, de mane

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- 30 d. Orpheus de Richavo,

^a Corr. su Calcho   ^b Corr. su Jacobo   ^c Agg. a margine.

d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Calchus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.

5

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, nunciatum fuit captum fuisse Raynaldum stafferium, qui per prodicionem interfecit Georgium de Baveria, et detineri Bersellii; super qua re, fuit conclusum quod pro justicia administranda omnino amputatur ei caput.

10

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra, et me Francisco Ricio, cancellario scribente.

Fuit conclusum quod mittantur Juliano de Varesio denarii andatę duorum mensium, pro sex equis pro stando Commissarius cum illis trecentis nostris armigeris in castris, in agro Cortonensi.

15

Ad querelam vicinorum Sancti Septari^a, fuit conclusum quod dominus Arrigus, cantor, removeat illum Capellanum et mittat alium idoneum et sufficientem; et fuit dictum ipsis vicinis, ut inveniant unum capellanum, qui sit idoneus et eis satisfaciat et dominus Arrigus ipsum confirmabit^b et solvet, donec illustrissima Domina nostra provideat de uno beneficio, sive cum ipso Arrigo et ipsis civibus vicinis dabitur gratus Rector.

20

p 198

Item, fuit conclusum quod libri Thomae de Forficibus, qui erant penes Franciscum de Cambiago et nunc sunt penes eius filium, reponantur per inventarium in una capsula apud Potestatem Placentie et ipsius capse teneat unam clavem Thomas de Forficibus et alteram clavem teneat Referendarius Placentie, ita quod sine fraude possint salvari et videri dicti libri.

25

Super differentia Johannis Antonii Magni et Johannis Antonii de Castilione, pro facto zeche, fuit conclusum quod expectabitur sic pro tota endomoda futura, in qua erunt sedati motus Janue et, ipsa elapsa, declarabitur et fiet opportuna provixio super hac re, sive quod redeat huc Franciscus Pagnanus, sive quod non.

30

Johannes Petrus de Casate, ducalis caballariorum officialis, promisit quod Daniel de Laude, caballarius, res et bona quondam^c Bernardini, sui cognati, du-

^a Corr. su Septuiri   ^b Corr. su confirmavit   ^c Parzialmente corr.

35

calis armigeri, mortui, quę, jussu dominorum Senatorum, ei consignantur, restituet quotiens quispiam comparuerit qui meliora jura habeat, quam ipse Daniel.

5 Carolus de Montiglio ^a, orator et nuncius illustris d. Marchionis Salutarum ¹⁰³, auditus, optulit Principem suum ad servicia illustrissimorum Principum nostrorum; cui fuit responsum, post gratias habitas, quod conducetur ad conspectum illustrissime Domine nostre.

10 Postea collegialiter fuit itum ad illustrissimam Dominam nostram et coram eius Excellentia fuit stipulatus contractus assignationis octingentorum ducatorum super intratis Castellacii factę domine Beatrici, uxori quondam domini Tristani, pro sue dotis, alimentis et pro dono facto ei ab illustrissima Domina nostra, cum jurisdictione dicti loci prout in instrumento rogato per Johannem Antonium papiensem, ducalem cancellarium et notarium.

15 Post hec, fuit vocatus d. Carolus de Montiglio, nuncius Marchionis Salutarum, et illustrissime Domine exposuit idem quod exposuerat in Consilio; fuerunt ei habite gratię.

Fuit demum auditus magnificus d. Clavamontis ¹⁰⁴, orator christianissimi Regis Francie, iturus Romam; et exposuit suam comissionem esse visitare Principes nostros, nomine Regis, et eos salutare et offerre etc. Quod amicabiliter fecit. 20 Deinde, dixit se ire Romam ad Pontificem, pro occurrentiis florentinis, in favorem illius Reipublice et magnifici Laurentii, cum comissione quod, si Summus Pontifex non removeat censuras fulminatas contra Florentinos et desistat ab armis, puniendo auctorem cedis Juliani de Medicis et proditiōis florentine, Rex suus accipit ex nunc et negat ei obedientiam et precipiet prelati et presbyteris 25 de Regno suo, aut in eo beneficiatis, quod statim Roma discedant et vadant in Regnum, sub pena rebellionis et amissionis bonorum omnium; et exhortatus est ut idem faciant comunes Oratores Rome una cum eo; et quod Rex vocabit et citabit Papam ad Consilium. Illustrissima Domina egit gratias regie Majestati etc. et dixit quod Consilium respondebit. Visitavit post ipse regius Orator 30 ducem nostrum, Johannem Galeaz; et, facta ibi colatione, reditus est ad locum Senatus, et ibi, iterum, repetitis supradictis, fuit ei responsum quod illustrissimi Principes nostri in hoc et in omnibus semper erunt conformes regie voluntati et quod ipse ita scribat Regi, agens gratias de hac paterna demonstratione et quod illustrissima Liga idem faciet.

35

^a Parzialmente corr.: o su altra lettera.

103. Lodovico II, succede al padre l'8 aprile 1475; è deposto il 3 aprile 1487; di nuovo marchese: aprile 1490 † 27 gennaio 1504.

104. Tristano Guglielmo II, signore di Clermont-Lodève, visconte di Nebouzan; † dopo il 1498.

Die III julii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
d. Palavicinus,	
d. Orpheus de Richavo,	5
d. Petrus de Landriano,	
d. Cichus Symonetta.	
D. Johannes Symonetta	} secretarii.
d. Bartholomeus Calchus	
d. Johannes Jacobus Symonetta	
	10
Franciscus Ricius, cancellarius.	

p 200 Fuit admissus dominus Bonifacius Bivilaqua, orator illustrissimi Ducis Ferrarie, qui dedit legendas eius litteras, continentes in effectu quod, cum ipse Dux concurrat cum omnibus Confederatis etiam ad ea ad que non est obligatus, vigore capitulorum, ut est accipere obedientiam Pontifici et mittere Oratorem in Franciam etc., honestum ei videtur ut Liga, unite et separatim, promittat ei deffensionem, si, propter hoc, aut presens Papa, aut successores aliquid contra eum molirentur etc. Quibus lectis, fuit conclusum quod iusta erat petitio illustrissimi Ducis Ferrarie et, ideo, illustrissimi Principes nostri sunt contenti hoc facere et ordinatum est, ut scribatur Venetias et Florentiam ut illi Potentatus idem faciant. 15

Fuerunt, deinde, lecte littere ex Venetiis, continentes prodicionem Croye¹⁰⁵ et obsidionem Scutari¹⁰⁶ a Turcho in persona, cum centummilibus Turcis. 20

Item, quod adhuc non deliberarunt Veneti accipere obedientiam Pontifici, nec elligerunt Oratorem in Franciam etc.

Que littere fuerunt postea lecte Oratori florentino, ad hoc vocato. 25

Item, super facto vicinorum Sancti Nazarii de Cremona, fuit conclusum quod scribatur Episcopo Cremonę, ut faciat restitui suum beneficium illi Presbytero, cui facta fuit per ipsum collatio Sancti Nazarii et ipse Presbyter resignet ecclesiam Sancti Nazarii, que detur Presbytero grato ipsis vicinis.

Super supplicatione Trayani de Parma, capitanei Modoetie, conquerentis de eius Vicario, detento in castro Modoetie, conclusum quod scribatur dicto Castellano quod non relaxet ipsum Vicarium, donec ipse Vicarius idonee fideiubeat de stando syndicatui et de stando juri, pro eo quod sibi imputat dictus Capitaneus. 30

105. Croia cadde in potere di Maometto II il 15 giugno 1478.

106. L'assedio di Scutari ebbe inizio ai primi di giugno, p. p. 35

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
10 Francisco Ricio, cancellario.

Conclusum fuit quod scribatur Francisco Malette, commissario Placentiae, quod
ex illis quattuor detentis, occasione cadaveris Francisci Pezanghri, relaxet illum
qui non est in culpa et alios retineat, donec aliud sibi scribatur et, tamen, caute
faciat formare processus et alias examinationes; item, quod provisionati remit-
15 tantur huc, die lunę vel martis proximi.

Super facto denariorum mercatorum et Christofori Barbarini, fuit conclu-
sum quod de illo tercio stetur relationi Fabricii et cum hac reservatione fiat assi-
gnatio in anno futuro, aut, si ipsi mercatores dubitarent, expectent adventum Fa-
bricii et fient omnia clare et sine scrupulo.

20 Fuit vocatus Carolus de Montiglio, nuncius illustris Marchionis Salutarum,
et ei fuit responsum circa exposita per eum de conducendo ipsum Marchionem
ad stipendia ducalia quod aguntur eius voluntati gratię, sed pro nunc non con-
ducuntur novi capitanei; si acciderit quod sint conducendi, illustrissima Do-
mina nostra non erit immemor illius Marchionis; tamen, si offeretur ei aliqua
25 digna condicio, accipiat, quia de omni bono et dignitate illius Principis *****

Conclusum fuit super querela viciniorum Sancti Satyri ¹⁰⁷ Mediolani, facta
de domino Henricho rectore illius ecclesię, primo, ne ille presbyter Bernardinus
et don Fortunatus amplius conversentur in ipsa ecclesia; secundo, quod d. Henri-
chus deputet ad ipsam ecclesiam capellanum idoneum et eis gratum, quem
30 jam eligerit; tercio, quod omnes pecunie, que erogabuntur, convertantur in
utilitatem ecclesię et domorum eius et super capsula, in qua erunt, fiant due claves,
quarum unam teneat d. Henrichus et alteram unus per vicinos deputandus; ab hoc
excipiantur, tamen, cerei et candelę; et quod, die dominico^a proximo futuro,
d. Jacobus Antiquarius eo accedat, pro executione premissorum.

35 ^a Corr. su dominii

107. Nel volgere di pochi anni, il Bramante lascerà nell'abside e nella sacristia della chiesa una meravigliosa testimonianza del suo genio artistico.

1478 die III^a julii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- p 202
d. Petrus Franciscus Vicecomes,	
d. Palavicinus,	5
d. Orpheus de Richavo,	
d. Petrus de Landriano,	
d. Cichus Symonetta.	
D. Johannes Symonetta	} secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus	
d. Johannes Jacobus Symonetta	
Alexander Colletta, cancellarius.	10

In quo quidem Senatu, super litteris Antonii de Applano, quibus significavit d. Marchionem Montisferrati petere transitum per terras Alexandrie, pro centum sacchis frumenti, conducendis ex loco Cerri ad locum Castagnoli, ubi est pestis, conclusum quod Deputati provideant de hac licentia gratis. 15

Conclusum quod concedatur licentia domino Ponzino de Ponzonibus, commissario Papie, per ineundam affinitatem cum Pedrono de Georgiis.

Per Franciscum Ricium
Super supplicatione comitis Angeli de Balbiano, pro differentia Notarie plebis Ayate citra Lambrum, conclusum quod remittatur ad Magistros Ordinarios^a, qui, vocatis vocandis et intellectis juribus partium, provideant prout eis iudicum visum fuerit. 20

Fuit vocatus dominus Hibletus de Flischo et, lectis ei prius litteris ex Finario circa eius liberationem, quam requirit Johannes Aloysius de Flisco, fuit admonitus, ut faciat truncari huiusmodi requisitionem et scribat fratri suo, ut bene et fideliter operetur pro Statu Principum nostrorum, quia ipsius honorifica liberatio consistit in bonis operibus suis, nec velit pro nunc querere hoc, ne videatur diffidere Principibus nostris, nec velle capitula facta innovare; et, sic, ipse dominus Hibletus bene respondit et promisit se scripturum. 25

Super supplicatione Stephani et Sigismondi, fratrum de Archentis, petentium officium Catellani de Dugnano super sale in Venetia, conclusum quod ipse Catellanus non turbetur pro tempore, quod habet tenere ipsum officium. 30

p 203
Fuit auditus ser Michael, cancellarius comitis Hieronymi de Riario, qui requisivit concedi ut illi armigeri sexaginta, quos ipse Comes habet Imole sub stipendio Principum nostrorum, dimittantur ad custodiam illius civitatis, attentis 35

^a Precede ex canc.: lo scriba stava per scrivere extraordinarios

suspitionibus, quas habet comes Hieronymus de Florentinis etc; et petivit dari denarios de suo stipendio; cui fuit responsum quod illustrissimi Principes nostri, licet non sit hoc necessarium, quia vane sunt suspitiones, tamen contentantur complacere suę Magnificentię ut retineat dictos armigeros ad tutelam Imole,
 5 quousque^a aliud scribatur.

De denariis, fuit responsum quod habet suas assignationes et se intelligat cum Officialibus et exigantur pecunię.

Pro responsione litterarum Commissarii Alexandriae, circa indulgentiam quam petunt a domino Archipresbytero Varcii Fratres Carmelitani, conclusum quod
 10 concedatur indulgentia, modo oblationes convertantur in beneficium conventus.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra, et Johanne Symonetta, secretario.

Fuit auditus Johannes Antonius Vicecomes, secretarius Consilii Justicię, circa differentia illorum de La Somalia cum Castellano castelli Porte Jovis et
 15 sociis et fuit approbata minuta litterarum per Consilium Justicie super hac re ordinata, cum hoc quod, habitis partibus, provideant quod concordent de homine mittendo super locum.

Item, fuit dictum quod aptent et faciant terminari causam Jacobi Metelli de Pisauro cum illis de Aquis, videlicet, quod faciant finiri iudicium ubi inceptum
 20 est, provideant quod concordent in uno confidente.

Fuit auditus Antonius Balestratus^b, orator Comunitatis Placentię, qui petivit non procedi amplius super facto corporis Francisci Pezanghri traxinati etc.

Item, pro faciendo postribulo liceat imponere additionem unius denarii, pro singula libra carniū.

Super quibus, mandatum fuit Phylippo Feruffino, ut vadat ad Magistros Ordinarios et dicat, si hoc non est in preiudicium Camere, concedant pro uno anno.
 25

Super supplicatione Anselmi, hebrei, detenti apud Commissarium Anoni, conclusum quod in hac causa sua non procedat, nisi cum consilio consultoris Commissarii Alexandrie.

Super petitione domini Episcopi Cremone, petentis concedi sibi iurisdictionem in loco Zovenolte etiam de damnis datis, conclusum quod fiat, sed de arctando homines ad contributionem salarii officialis, non debeant arctari homines contra
 30 eorum voluntatem.

Fuit auditus dominus Jacobus de Faventia, orator magnifici domini Galeotti, domini Faventię, qui, nomine Domini sui, egit gratias Principibus nostris de
 35 restitutione Granaroli, petens ut scribatur illis de Cotignola quod sint contenti tractari insolutum, sicut tractabantur tempore domini Guidacii, ut a principio fuit per Principes nostros suis litteris ordinatum; item, egit gratias quod sit accep-

^a Corr. su qusque   ^b Precede bast cancell.

tatus ad stipendia Lige, offerens etc.; ac petivit donari sibi unum equum ad usum
militarem, zorneam et caligas a divisia ducali et quod scribant Principes nostri
ad Venetos, tanquam ex se, ut ordinent Ravenne quod in omni necessitate pla-
ceat providere de munitionibus ad deffensionem illius Status Faventie, attento
quod omnes munitiones fuerunt disperse per dominum Carolum; cui fuit respon-
sum quod dicentur omnia illustrissime Domine nostre.

5

Per Philippum
Ferruſinum

Super supplicatione Ambroxii et fratrum de Ferrariis, data in causa quam
habent cum comite Angelo de Balbiano pro notariis etc., ordinatum fuit quod
portetur supplicatio Magistris Extraordinariis et eis dicatur quod super causa
suprascripta servari faciant consuetum et revocetur commissio nuper facta Magistris
Ordinariis super causa predicta.

10

p 205

Super supplicatione hominum Pozoli Formigarii, conquerentium de domino
Baptista de Campofregosio, qui emisit plusquam sexcentum^a homines ex suis ad
invadendum territorium Pozoli et abduxerint boves et vulneraverint quosdam etc.,
ordinatum fuit quod scribatur Commissario Alexandrie et Terdone quod restitui
faciat ablata et exinde rescribat quomodo res hec processerit et quid actum fuerit.

15

Fuit scriptum hominibus Cotignole, ut a predicto Oratore Faventie fuit
requisitum.

In facto Bartholomei Vicecomitis, fuit conclusum quod prorogetur ei ter-
minus allegandi sua jura per totum presentem mensem.

20

Per Antiquarium

Fuit conclusum quod in recompensationem beneficii Sancti Nazarii Cre-
monę, cui presbyter Christoforus Bonactius, ad suasionem Principum nostrorum,
renunciare est contentus, quod d. Episcopus Cremonę ei provideat de primo
beneficio vacaturo curato, et interea faciat sibi restitui beneficium Sancte Ce-
cilie quod prius tenebat et curet ei restitui omnes impensas verisimiliter factas,
ut assequeretur beneficium Sancti Nazarii.

25

1478 die V^{ta}, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,

d. Palavicinus de Palavicinis,

30

d. Orpheus de Richavo,

d. Petrus de Landriano,

d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta

d. Bartholomeus Calchus } secretarii.

35

Franciscus Ricius, cancellarius.

^a Parzialmente corr.

In quo quidem Senatu, fuit deliberatum de Potestaria Vuade detur Carolo Viole de Alexandria; castellania detur Facino Ragie de Boscho; et scribatur domino Felici, olim principi Salerni, ut custodiat illam arcem, quousque vadat Castellanus, cui consignabit, etc.

5 Item, fuit disputatum et conclusum quod esset bonum offerre Johanni Aloysio de Flischo restitutionem Turrilię, Roche Taliate et Carrere et etiam donationem Vuade, si operabitur fideliter in servitium Principum nostrorum ad recuperationem Janue, ita ut recuperetur; sed hoc prius dicatur illustrissime Domine nostre; et sic fuit missus ad eius Excellentiam Johannes Jacobus Symonetta, qui rediit^a et retulit illustrissimam Dominam nostram contentari de hoc.

Fuit, etiam, ordinatum quod Franciscus de Varisio vadat Saonam, pro continenda illa civitate in fide; Leoninus Bilia Spediam ad eundem effectum et pro faciendo centum pedites et accipiendum centum alios a Florentinis et eos
15 locare in Spedia, cum complacentia hominum.

Antonius de Puteobonello mittatur ad Johannem Aloysium de Flischo ad exhortandum ipsum ad fidelia opera.

Scribatur Francisco Pagnano, ne se impediat de nobilibus de Rochetta, neque de eorum differentiis, pro quanto caripendit gratiam Principum nostrorum, sed dimittat curam Commissario Alexandrie, ad cuius officium spectat.

Die VI julii 1478, de mane.

Congregatis iisdem Senatoribus et Secretariis.

Fuit conclusum quod fiant centum scoppetterii Mediolani et mittantur hoc vesperi versus alios pedites expeditos ad recuperationem Janue, et sic commissum fuit ser Alexandro de Fulgineo ut dictos scopetterios expediat.

25 Item, fuit conclusum quod mittatur Johanni Antonio de Menclotiis, capitaneo Devetus Alexandrie, ducatos centumsex; videlicet, centum pro expeditione centum peditum, per XII aut XV diebus, et sex pro Castellatio, qui erit ductor ipsorum peditum; et quod scribatur ut expediantur quam citissime ad hoc, ut
30 sint cum aliis ad recuperationem Janue.

Fuit vocatus dominus Hiblettus de Flischo et presbyter Bartholomeus Guarnacia, et eis fuit dictum de quibusdam litteris, quibus advisantur Principes nostri de practicis Johannis Aloysii de Flischo cum Comunitate Janue et cum domino Prospero, etc.

35 ^a Segue et cancell.

Fuit conductus ad stipendia Florentinorum d. Ugo de Sancto Severino ¹⁰⁸, pro anno uno proxime futuro, cum quatraginta armigeris et cum centum ducatis in anno, pro quolibet armigero, et cum ducatis decem pro armigero quolibet, pro provisione persone sue; cuius stipendii et provisionis de presenti dabitur ei dimidium, ut se et armigeros expediat in termino dierum viginti proxime futurorum, presente et conducente, nomine Florentinorum, magnifico d. Hieronymo^a Morello, eius excelse Reipublice oratore, et ipso domino Ugone acceptante et promittente etc. 5

Similiter, fuit conductus comes Guido Torrellus, gener magnifici domini Cichi, cum triginta armigeris, stipendio, provisione et pactis superius annotatis. 10

Fuerunt requisiti ad huiusmodi suprascripta stipendia:

comes Marsilius Torellus,
d. Sigismondus Brandolinus,
d. Antonius Carazolus,
d. Franciscus Celano, 15
comes Franciscus Celano,
Johannes Carolus Anghusola, qui noluerit acceptare conditiones.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite, 20
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta } secretariis. 25
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Symonetta
Francisco Ricio, cancellario.

p 208

Fuerunt habiti Acciaritus Portinarius et Bartholomeus Pellicionus quilibet pro se et sociis in causa, quam inter se habent, pro illis litteris cambii factis per Thomam Portinarium, Burges^b, ad banchum de Medicis, extra Mediolanum, pro 30

^a Agg. a margine. ^b Corr. su Burgis

108. Condottiere. L'11 di marzo 1479 divenne castellano di Pandino. Nella rotta di Argenta (1482) cadde prigioniero dei Veneziani. Nel 1941, con decreto in data 21 dicembre Ludovico Moro lo innalzerà al Consiglio Segreto. 35

quibusdam denariis comitis Colle de Campobasso; et, ipsis partibus consentientibus et hoc acceptantibus, fuit ordinatum et conclusum quod Abbates merchantorum Mediolani noviter creati, viso et examinato processu in hac re facto, quo utantur in his partibus, in quibus eis videbitur, et secundum ordines et statuta sua, cognoscant et terminent dictam causam, justicia mediante, et domini de Consilio Justicie non impediant se amplius de huiusmodi causa; et ita fuit commissum Phylippo Ferrufino, ut dicat dictis Abbatibus et dominis de Consilio Justicie.

Conclusum quod, attento quod Consilium Justicie conclusit in differentia Hisachini et Manasses, hebreorum Placentie, et concessit litteras patentes, scribatur Commissario et Antianis quod debeant exequi suprascriptas litteras prout jacent et nihil contra eos aliud tentent^a.

Super supplicatione Ministri Sancti Lazari Mediolani¹⁰⁹, conquerentis de sequestratione fructuum suorum facta per litteras Consilii Secreti, signatas Marchus¹¹⁰, in causa quam habet cum Polo de Annono, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto intelligant et provideant, ut eis justum videbitur.

Super supplicatione Antonelli de Nania, provisionatorum ducalium squadrerii, in facto pignorum suorum, que habent Hebrei Cremonę, fuit conclusum quod scribatur Potestati Cremonę ut, vocatis partibus, iterum faciat examinari testes, qui alias fuerunt examinati in hac re, et, veritate comperta, faciat restitui pignora dicto Antonello, juxta conventiones, quas compererit factas inter dictum Antonellum et Hebreos predictos.

Super relatione Capitanei Justicie Mediolani pro detento Alexandro de Mantua, olim regazio^b quondam Galeaz de Manfredis, conclusum quod banniat a Dominio.

Die VII julii 1478, de mane.

p 209

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
30 d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }
Franciscus Ricius, cancellarius.

35 ^a Corr. su detentent   ^b Corr. su regazii

109. Ospedale, sito fuori di Porta Romana.

110. Marco Trotto, segretario dal 1 febbraio 1477.

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi d. Scipio Barbavaria, Francischinus de Castello Sancti Petri, et *****, Antonius de Marliano, magistri Intratarum Extraordinariarum, qui significarunt esse dirrutam quandam clusam per ordinationem ipsorum factam super aqua Olone, ingrediente rogiā molendini Sancti Vincentii quod habet ad fictum ab Episcopo Cremonē Julianus Gua-
schonus, quia dicta aqua non revertitur in foveam Mediolani ut deberet re-
verti; fuit conclusum et responsum dictis Magistris^a, ut intelligant qui sunt
illi a quibus dirruta fuit dicta clusa et puniant et castigent illos et ad hoc intel-
ligendum mittant pro Johanne Francisco de Turre et ab eo scitentur de hac
re et faciant restaurari dictam clusam.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Alexandro Colletta.

Commissum fuit ser Johanni de Belinzona quod vadat ad Deputatos super Sanitate et afferat litteras noviter scriptas per d. Leonardum Bottam, et dicat eis quod, circa provisiones faciendas pro manutenendo Dominio absque infectione pestis, provideant prout eis visum fuerit expedire, habitis super hoc Magistris Intratarum, cum hac additione: quod velint contra contrafacientes^b ordinibus faciant aliquam demonstrationem ad terrorem, etc.

Conclusum quod litterę factę in favorem Johannis de Beulcho directę illustrissime domine Ducisę Sabaudię contra Stephanum de Marliano, eius debitorem, morantem in Vercellis, quę littere lecte fuerunt, dentur ipsi Johanni.

Die VIII julii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,	25
d. Palavicinus,	
d. Orpheus de Richavo,	
d. Petrus de Landriano,	
d. Cichus Symonetta.	
D. Johannes Symonetta	} secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus	
d. Johannes Jacobus Symonetta	

^a Corr. *su* magistris   ^b Corr. *su* contrafacientes

Mag. dno m^o. Tronandoni questo giorno in Consiglio quare si legono per 30. di rano
una carta citta. che si danno ad fare per questo polimento del go. Ad la dip. po.
per lo dno in l'interrogatione: se ricorday: che marto pater spardet p'p'is e dno
e dignitate e l'ora c'us. Et dicentesi questo vocabolo p'p'is: che e d'istare la dignitate
del dno per l'adunato se potra dire r'p'poner ad la concessione e gratia e ogni tra
facto de qui indieto per se e g^o. sub titolo dno: no valer: pero che marto ad
dno. e che p'p'is m^o c'us. che l'ora e p'p'is: se d'istare e dno
la p'p'is dno. e questo vocabolo e p'p'is m^o p'p'is m^o anore p'p'is p'p'is
et m^o ad dno p'p'is: pero dno no se d'istare qu'lo error: bon
d'istare p'p'is dno. che e vigilando. Et dno p'p'is. p'p'is 1458. bon
p'p'is.

Smile J. Williams Jr.

2. Manus di Giovanni Antonio de Girardis.

Lettera a Cicco Simonetta del 23 aprile 1478: in ASMi, Tribunale
Giudiziario, Senato, c. 168.

Auditusque fuit in ipso Consilio dominus Bonifacius Bivilaqua, orator illustrissimi domini Ducis Ferrarię, qui ostendit litteras prefati Ducis continentes quod ellegit oratorem in Franciam d. Nicolaum Roberthum et de armigeris olim domini Roberthi non dimittendis, quia forte redibunt ad eum et querunt
5 stativa in terris Aromandiole, etc.

Item, de transitu prestito domino de Amirandola¹¹¹ cum comitiva sua misso^a a Venetis in subsidium Florentinorum et quod Legatus Bononiae nollebat quod transirent.

Item, fuit conclusum quod scribatur Johanni Advocato quod magis placuisset d. Baptistam Fregosum remansisse cum nostris pro maiori favore quam
10 quod iverit solus Januam, cum illis quas scripsit condiciones.

Item, scribatur ipsi Johanni Advocato et etiam Commissario Ultrapadum, ut^b quoscunque^b Puzevraschos^b capi faciant, et detineri^b in carceribus.

Fuerunt vocati dominus Hybletus de Flisco et presbyter Bartholomeus Guarnacia, quibus fuit lecta instructio quę erat ordinata Antonio de Puteobonello, ituro ad Johannem Aloysium de Flisco et fuit dictum presbytero Bartholomeo
15 quod vadat ad dominum Johannem Aloysium de Flisco et ei exponat dictam instructionem, continentem quod favorem fideliter prestat recuperationi Januę; quod, si fiet, dabuntur ei terre sue, videlicet, Turrilia, Rochataliata et Carea, et donabitur una grossa et bona terra, quę erit ad eorum propositum^c et libera-
20 bitur dominus Hyblettus etc.; et nunc Antonius de Puteobonello non ibit ad eum quousque ipse presbyter Bartholomeus et Johannes Aloysius rescripserint quod velint cum effectu ita operari et acceptare etc.; quibus litteris habitis, mittetur dictus Antonius et fient scripture auctentice.

Item, fuit conclusum quod scribatur Commissario Ultra Padum quod faciat dari alimenta dotis uxori Neapolionis Spinule de Bregnano super fructibus bonorum ipsius, donec assignabitur ei dos sua.

Item, fuit conclusum quod assignatio provisionis d. Ugonis de Sancto Severino presentis anni, detur Johanni de Varisio, pro pignoribus restitutis ipsi Ugoni,
30 et ipsa assignatio non rompatur et fiant littere opportune, et sic ipse^d dominus Ugo, ibidem presens, acceptavit et supplicavit fieri effectum aliter.

Item, fuit conclusum quod scribatur Januam Episcopo Comi et Nicodemo Tranchedino ut contineant nostros pedites ad custodiam fortilitiorum, nec procedant ad preliandum, ne strenui viri, aliquo casu, perirent.

Fuit commissum Phylippo Feruffino, ut vadat ad Consilium Secretum et ab eis intelligat quid agendum^a de illo de Anghusciolis^a, qui porrexit illam inhonestam supplicationem et iniuriatus est Johanni Vicecomiti, secretario, cum sit quod ipse
35

^a Nel testo missum   ^b Su raschiatura.   ^c Corr. su probositum   ^d Parzialmente corr.

Secretarius bene justificavit rem suam, et ipse de Anghusciolis est detentus hic in castello, a die hesterna in hanc usque horam.

p 212

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis.

Fuit vocatus Antonius de Homatio, officialis Portus Vaprii, et admonitus est, 5
ut cum diligentia et sollicitudine exercent officium suum, nec incurrat amplius
in pristinos errores, quia cassabitur et hec fiet experientia de eo per menses duos;
qui Antonius respondit se recte facturum quod, si non fecerit, puniatur irremissi-
biliter.

Fuit licentiatu dominus Job, orator magnifici domini Faventie, bene expe- 10
ditus de zornea et divisia alba et morella in caleis pro prefato domino Faventie;
de equo, fuit responsum quod hic non est aliquis bonus equus.

Fuit vocatus magnificus d. Hieronymus Morellus, orator Florentinorum,
et ei dictum de requisitione ill. d. Marchionis Montisferrati, qui petit ut condu- 15
catur dominus Thomas, frater Marchionis Salutarum, ad stipendia Florentinorum
et multum fuit persuasus ad hoc ab omnibus Senatoribus; qui Orator respondit
quod est contentus conducere dictum d. Thomam, cum quadraginta armigeris
pro anno uno cum eisdem condicionibus, quibus conducti sunt alii Conductores.
Et sic fuerunt comisse littere Alexandro Collete ad Antonium de Applano
in hanc sententiam, admonendo quod dictus d. Thomas, si acceptaverit condi- 20
cionem hanc, debeat, infra XX^{ti} dies a receptione pecuniarum, se expedisse cum
equis quattuor, pro quolibet armigero.

Fuit comissum et mandatum Potestati Castrinovi Placentie, ut procedat
contra eos qui vulnerarunt famulum domini Johannis Jacobi de Trivultio in
eundo Florentiam, et eos puniat et castiget, justicia mediante, et similiter castiget 25
Consulem dicti Castrinovi, si erravit et culpabilis est.

Fuit conclusum quod domino Bondro de Mediolano, qui ad dominum Ro-
berthum de Sancto Severino clam accessisse dicitur, fiat salvusconductus men-
sem unum valiturus.

p 213

Die VIII^a julii 1478, de mane.

30

Habitus est Senatus, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- d. Orpheus de Richavo,

d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

5 D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

10 Fuit auditus Carolus de La Cruce: dixit qualiter quidam Johannes de Soncino
iverat versus Bergomum, ad emendum ferrum et arma pro rege Ferdinando;
et quod Papie sunt duodecim aut XVI balle armorum conducende similiter ad
regem Ferdinandum; fuit conclusum quod fiat opportuna provisio, ne dicta arma
et ferrum portentur aliquo pacto ad regem Ferdinandum, qui iniecit bellum nobis
non lacessitus et contra jus amicitie, affinitatis et confederationis.

De Francisco Sabbatino de Parma, fuit conclusum quod scribatur Commissario
Parme, ut faciat eum huc venire, quia conducetur ad stipendia nostra.

15 Item, quod faciat claudi hostia platee Parme preter portonos, quos faciat
aptari, ut custodiri possint.

Item, quod commendetur de bulletta expedita pro libris IIm. imperialium,
pro finiando rebellium Cittadelle.

20 Item, fuit conclusum quod huc vocetur Johannes Augustinus de Ferrariis
de Gradi de Mediolano, qui, XXIII junii preteriti proxime, discessit Neapoli et
scit dicere multa de regiis motibus.

Fuerunt lecte littere ex Roma, ex Florentia et ex presidio versus Januam de-
stinato.

25 Item, quod provideatur de Johanne de Becharia et illis de Valletellina, ad
scandala removenda. p 214

Item, quod scribatur Antonio de Becharia quod accipiat in se Castrum Ma-
segre et dicatur Johanni de Becharia, si est hic, quod non discedat hinc, sine li-
centia.

30 Item, fuit conclusum quod scribatur Duci Bari, ut redeat Barum et servet con-
finia a principio sibi data, aliter non dabitur ei provisio sua.

Die VIII° julii 1478, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

35 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orptheo de Richavo,

d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco^a Ricio^b, cancellario.

5

Fuit conclusum quod scribatur Venetias et Florentiam et Ferrariam, ut mit-
tant Oratores Bononiam ad manutenendam in Liga illam civitatem.

Per Alexandrum
Collettam

Suprascripti omnes, hora circa XXI, adierunt ad illustrissimam Dominam
nostram, cuius Excellentie retulerunt quomodo opus est omnino succurrere
Janue pro recuperatione civitatis et expulsionem rebellium et inimicorum et
facere nunc hoc inceptum audacter et fortiter, concludendo quod expectant
responsum a domino Marchione Montisferrati, qui requisitus est pro eundo ad
ipsum inceptum Janue, et, habito huiusmodi responso, ponent in scriptis nu-
merum personarum necessarium et expensam et modum et ostendent prelibate
d. Ducisse, que laudavit et probavit.

10

15

Item, fuit dictum de rebus Tuscie, quo in termino nunc sunt et quomodo
Dux Calabrie venit ad confina Florentinorum¹¹².

p 215

Deinde, fuit dictum de statu rerum, quomodo Florentini non amittunt tempus
in provisionibus et quomodo tractatum est de deputando pro capitaneo et
capite illius cepti Duce Ferrarie et expectatur responsum a Venetis.

20

Conclusum etiam quod, stantibus rebus Tusciae et Januae prout stant, et
attentis blandimentis, que facit rex Ferdinandus Duci Bari¹¹³, quod scribatur
ipsi Duci, ut debeat continere se in confinibus primis Ducatus Bari, aliter non
dabitur sibi provisio.

1478 die X^a julii, de mane.

25

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videli-
cet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,

30

^a Corr. su Franciscus   ^b Corr. su Ritius

112. Le milizie regie avanzarono nel cor-
so del mese: dal 19 luglio con l'assedio di
Rencine, che posero a sacco il 23, all'as-

sedio della Castellina iniziato il giorno 26.

113. Sforza Maria Sforza (cfr. *Acta* I
n. 70).

- d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
5 d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.
Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuit ordinatum quod Jacobus de Seregno vadat ad
Langas et versus Saonam^a, cum comissione quę ei dabitur in scriptis ad manu-
tenendum illos dominos de Langhis et homines bene aedificatos versus Statum
10 Ducalem et requirat Caretinos¹¹⁴ et Scarampos, ut expediant quingentos bali-
starios.

Item, scribatur Antonio de Applano de isto Commissario in Langhis ellecto
et quod operetur, ut Marchio Montisferrati mittat unum de filiis.

Super supplicationibus et responsionibus comitis Angeli de Balbiano et
15 Ambroxii Ferrarii, conclusum fuit quod eiusmodi supplicationes et responsiones
portentur Magistris Extraordinariis et dicatur eis, ut videant et partes audiant,
sed antequam aliquid declarent, significant magnificis Senatoribus de castro quid
senserint de hac re. p 216

In causa magistri Nicolai de Arsao, magistri Johannis Catalani et Pauli Amiconi
20 contra quosdam Novarienses, pro hereditate Jacobi de Concorrigio, fuit con-
clusum quod scribatur dominis de Consilio Secreto quod, tam in hac causa, quo-
modo in aliis, in quibus declaratum sit per Magistros tam Ordinarios quam Ex-
traordinarios, habeant advertentiam ne faciant aliquid contra ordines et decreta
25 ducalia, nec hoc modo^b aperiatur via retractandi sententias Magistrorum utriu-
sque Camere, quia cederet in detrimentum ipsius ducalis Camere, etc.

Fiat bullettinum Potestati Mediolani, ut dimittat et relaxet ex carceribus
illum Consulem Castronovi Placentię; et fuit comissum Hilario, coadiutori
in Consilio Secreto, quod referat dominis de dicto Consilio^c ne cogant illos de
30 Valentia ad eundum Papiam ad jus agitandum^d, quia jam longissimo tempore
Valentia est separata a jurisdictione papiensi.

In causa et controversia vertente inter duas Abbatissas super monasterio Sancte
Franche Placentie, comissa d^e. Preposito^e Sanctę Trinitatis Mediolani ad re-
ferendum, fuit constitutum et deliberatum, ut scribatur Delegato Apostolico im-
petrato post dictam comissionem, ut supersedeat in procedendo quoad^f ad idem
35 d. Prepositus referat juxta comissionem sibi factam per Principes de partium
consensu, ut supra dictum est.

^a Parzialmente corr.   ^b Corr. su in   ^c Corr. su Consiglio   ^d Parzialmente corr.   ^e Corr. su
de   ^f Corr. su quod: a nell'interl. con segno di richiamo.

114. Quelli della famiglia Del Carretto.

Eodem die post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus.

p 217 Fuit conclusum quod respondeatur Oratoribus Romę quod Abbatia Clare-
vallis, vacans per mortem Cardinalis Sancte Crucis¹¹⁵, numquam dabitur; et quia
promissa est Cardinali Senensi¹¹⁶ per litteras subscriptas manu propria ducis Galeaz
et Ducisse presentis et quod scribatur, ut agat gratias Cardinali Sancti Petri
ad Vincula¹¹⁷ de bonis operibus cum Archiepiscopo Januę et quod eum teneat
bene edificatum ad Statum nostrum, et quod, si vult venire huc, veniat, quia ho-
norifice et benigne tractabitur; et de Cardinali Malfectensi¹¹⁸, pro aliquo benefi-
cio, erunt Principes nostri memores. 5 10

Item, fuit conclusum quod scribatur Johanni Advocato, ut det ducatos
XXVque Juliano de Magnora, pro sumptibus faciendis in campo.

Item, fuit conclusum quod scribatur Feudatariis, ut mittant in punctum pedites
sibi taxatos, ita quod ad omnem requisitionem Principum nostrorum possint
ire ad recuperationem Januę et non tangant de provisionatis scriptis et quando
erunt Derdone dabitur eis ducatus unus, pro quolibet; et ipsi Feudatarii de reliquis
provideant, prout in litteris superinde factis et hic approbatis continetur. 15

D. Gabriel Moresinus	} omnes de Collegio Doctorum Mediolani	20
d. Branda de Castilione		
d. Antonius de Judicibus		
d. Octavianus de Vicomercato et		
d. Matheus de Barlasino		

Per Alexandrum
Collettam

auditi fuerunt; qui conquesti sunt de comissionibus, quę in dies fiunt Sena-
toribus et Magistratibus, propter quod hoc est contra Statuta civitatis et decreta,
et, maxime, decretum factum per quondam d. ducem Galeaz et in prejudicium
Camere, petentes provisionem fieri^a, et dederunt supplicationes. 25

Conclusum quod mandetur Vicario Archiepiscopali Mediolani quod re-
vocet excommunicationem latam contra vicinos Sancti Septri, ad instantiam
d. Henrici, cantoris, quia concluditur quod stentur deliberationi^b factę his
diebus preteritis. 30

^a Corr. su fiiri   ^b Corr. su deliberatione

115. Domenico Capranica † 14 agosto
1458.

116. Francesco Todeschini Piccolomini
(Pio III † 18 ottobre 1503).

117. Giuliano della Rovere (Giulio II).
Cfr. *Acta* I 175.

118. Giovanni B. Cybo (Innocenzo VIII
† 25.VII.1492).

Conclusum fuit quod scribatur Gubernatori Vercellarum, ut revocari faciat iniurias et damna lata ab hominibus Lente et Gisarengi secus, quod per illustrissimos Principes providebitur. p 218

Super supplicatione Bartholomei Vicecomitis, conclusum fuit quod scribatur Capitaneo Justicie, ut provideat super expensis tantum.

Die XI julii 1478, de mane

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

10	d. Petrus Franciscus Vicecomes, d. Palavicinus, d. Orpheus de Richavo, d. Petrus de Landriano, d. Cichus Symonetta.	
15	D. Johannes Symonetta d. Bartholomeus Chalchus d. Johannes Jacobus Symonetta	} secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

Fuit ordinatum quod Henricus, squadrerius schioppeteriorum, vadat ad conducendum 150 scoppeterios Theutonicos et dentur ei centum quinquaginta floreni Reni, ut possit dare unum florenum pro quolibet et ei detur andata pro uno equo, et, ex stabulo Principum nostrorum detur mutuo equus unus a factione.

Item, fuit conclusum quod detur Gabrieli Moresino et Sebastiano de Govenzato 850 floreni Reni, ut conducant totidem Theutonicos schioppeterios et lanceatos et manaronos habentes; et hoc, infra XVI dies; et hoc mane discedant expediti dicti Sebastianus et Gabriel Moresinus.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

30	d. Petro Francisco Vicecomite, d. Palavicino, d. Orphco de Richavo,

d. Pietro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta^a
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

p 219

Alexandro Colletta, cancellario.

5

Vocati fuerunt magnifici d. Oratores florentinus et ferrariensis, quibus lecte fuerunt littere ex Roma d. Zilioli¹¹⁹ dierum III^{or}, et ex Florentia dierum VII, et, item, ex Venetiis domini Leonardi dierum VIII presentis, et, demum, ex Janua, videlicet, ex Castelletto, dierum VIII et VIII^{or} presentis.

Conclusum quod d. Johannes Andreas Cagnola vadat ad illustrem d. Marchionem Montisferrati, ad requirendum ipsum, ut velit se conferre ad provinciam Janue; et ita fuit vocatus et ei dictum fuit.

10

Fuerunt lecte et approbate littere ordinate ad regem Ferdinandum et fuerunt missa exempla¹²⁰ Romam, Florentiam, Venetias, in Montemferratum, ad regem Renatum¹²¹ et ad Ducem Ferrarię.

15

Die XII^a julii 1478.

Nichil fuit annotatum.

Die XIII julii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,

20

^a Segue d. B. Chalco cancell.

119. Gigliolo Oldoino (de Oldoinis), già maestro delle Entrate Straordinarie (1466), podestà di Pavia (1469), membro del Consiglio Segreto (1474), ora in missione diplomatica.

120. Copie della lettera corsero in vario modo per la penisola: una copia capitò in mano del presunto Cristoforo Schioppa che la riportò nella sua Cronaca (*Cronaca di Anonimo Veronese*. Ed. da G. Soranzo, in «Mon.

Stor. pubbl. d. R. Dep. Ven. 3 s IV Venezia 1915, 343) bene informato con questa premessa: «La duchessa di Milano con lo suo Consiglio, che li par essere tortizzata da Ferdinando per lo rompere che ha fatto in Toscana e molesta fatta a Genova, scrive a Ferdinando le subseguente lettere».

25

121. Renato d'Angiò, duca di Lorena: 1431, conte di Provenza: 1434, re di Sicilia citra Farum: 1435, dep. 1442; † 1480.

30

d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta, } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }

5 Franciscus Ricius, cancellarius.

Fuit in ipso quidem Consilio conclusum quod respondeatur Johanni Advocato
comissario in castris pro subsidio Janue, quod illos pedites, qui ad eum conve-
niunt^a, sunt strenui et bene armati, retineat, dando eis aliquid pecuniarum, parca
manu, et non faciat famam de hac re. p 220

10 Item, quod mittantur Terdonam munitiones et instrumenta bellica ut Ja-
nuenses intelligant quod volumus recuperare illam civitatem.

Item, fuit conclusum quod Johannes de Novate redeat in castra et non disce-
dat inde, et dicat Gubernatoribus, ut, si possunt offendere hostes, offendant, non
permittendo quod victualie transeant versus Januam; et quod d. Baptista de
15 Campofregosio desistat a practicis cum Januensibus etc.

De illa tracta frumenti, quam petit dominus Baptista, respondeatur quod
nunc non est tempus mittendi victualia Januam.

Item, fuit conclusum quod Johanni Dordono ordinetur andata pro duobus
equis, solvenda ex capite soldo peditum, donec stabit in castris.

20 D. Sfortia Secundus fecit requiri, per suum cancellarium, quod remittatur
eius societas et comitiva armorum, fuit^b responsum quod dicitur ill. me Do-
mine nostre, sed ipsemet Cancellarius procuret alloqui prelibatam illustrissi-
mam Dominam et postea, omnes facient pro eo.

Comes Marsilius et fratres de Torrellis, per Cancellarium suum, petiverunt
25 concedi sibi licentiam practicandi et conducendi se ad stipendia Florentinorum;
fuit responsum quod dicitur illustrissime Domine nostre, etc.

Ad requisitionem ill. d. Lodovici Sfortie, petentis facultatem conducendi se
ad stipendia Florentinorum, fuit conclusum quod dicatur cum illustrissima
Domina nostra, etc.

30 Die XIII julii 1478, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
35 d. Orpheo de Richavo,

^a Agg. a margine con segno di richiamo anche sopra l'obliterazione sul rigo. ^b Segue ei cancell.

p 221 d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis. 5
Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum quod revocetur persona d. Johannis de Comite cum aliquibus de domo sua ad succurrendum Januam, dimissa societate sua in dominio Florentino, cum commissione prout in minuta litterarum ad eum scriptarum continetur; et hoc quia Marchio Montisferrati non potest ire ad hanc impresiam. 10
Fuerunt remissi domum illi de Uvada, cum bonis verbis.

Super querela Nuncii Comunitatis Valentie, dolentis de illis de Consilio Secreto, qui persistunt in opinione comittendi Papię causam, quam habet Comunitas predicta cum hominibus Frescharoli, ordinatum fuit quod Phylippus Ferrufinus ducat ipsum Nuncium ad ipsum Consilium et ibi dicat rationes et causas, 15
propter quas eiusmodi commissio fieri non debeat Papię; et ipsi domini de Consilio taliter provideant, quod ipsa Comunitas Valentie non habeat justam causam conquerendi.

1478 die XIII^a iulii de mane.

Habitus est Senatus ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet: 20
d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. comes Petrus de Verme,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano, 25
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }
Franciscus Ricius, cancellarius.

p 222 Et in ipso quidem Senatu, ordinatum fuit quod scribatur Commissario Ultra 30
Padum et Theodorino de Bisutio, et Basilio de Montesummano, ut provideant de ducentis guastatoribus pro sequendo subsidium Januę.
Item, fuit ordinatum ut habeantur triamillia peditum, ultra illos mille qui sunt Voltabii; et armorum ductoribus scribatur, ut conducant secum armigeros, 35
saccommannos et pedites, secundum litteras ordinatas.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- 5 d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- 10 Alexandro Colletta, cancellario.

Adiverunt ad illustrissimam d. Ducissam nostram, coram cuius Excellen-
tiam locutum et conclusum de infrascriptis rebus, videlicet:

15 primo, fuit dictum de ordine apprehenso de rebus Janue pro recuperanda civitate, videlicet, circa numerorum personarum necessariorum et circa expensas faciendas; prelibata Domina approbavit et commendavit, ita quod fiat impresia viriliter pro una vice tantum; item, approbavit illustrissima Domina nostra electionem factam de domino Johanne de Comite pro capite impresie Janue, scontro ill. d. Marchionis Montisferrati^a.

20 Dictum, etiam, fuit de petitione Sfortie Secundi, qui petit augmentum conductę et petit poni in ordine; et conclusum quod idem Sfortia veniat huc; et ita dictum Cancellario et socio, nunciis suis, qui vocati et admissi fuerunt coram prefata illustrissima Domina nostra, quę, ore proprio, ita eis dixit.

25 Dictum, etiam, fuit de pratica, quam tenuerunt fratres de Torrellis de adaptando se ad stipendia Florentinorum, et de licentia, quam petunt pro eundo ad eorum stipendia; conclusum quod detur licentia simpliciter.

30 Circa rem ill. domini Lodovici, qui vellet licentiam et favorem pro adaptando se cum Florentinis, conclusum quod detur licentia et scribatur in favorem suum, sed quod dicatur domino Oratori florentino quod scribat ad magnificum Laurentium, quod operetur, ut nullatenus acceptetur, allegando aliquas honestas causas et excusationes, etc.

Conclusum, etiam, quod detur licentia d. ^b Leonardo Ravascherio ferendi cal-
ligas albi et maurelli coloris.

35 Dictum fuit de petitione Michaelis de Pedemonte, qui vellet esse sub stipendiis illustrissime domine Ducissę et conclusum quod eius Excellentia nunc non conducit stipendiarios condicionis suę.

^a Corr. su Montisferrata   ^b Su ch raschiato.

Fuit, etiam, dictum de comite Ugone de la Somalia, petenti^a restitui sibi possessionem^b, quam tenet ill. d. Phylippus Maria Sfortia; conclusum quod de novo scribatur prefato domino Phylippo quod oportet ut in festo Sancti Martini proximi relaxet dictam possessionem et providebitur sibi de provisione annua equivalente.

5

Conclusum etiam quod non detur possessio Abbatie Clarevallis Placentie alicui nuncio comitis Hieronymi, nec Cardinalis Sancti Georgii; cui videtur providisse Sanctitas Domini nostri, quia illustrissima Domina nostra vult quod d. Cardinalis Senensis habeat, quoniam per illustrissimum d. ducem Galeaz et per eius domine nostre Excellentiam promissum fuit beneficium dicte Abbatie.

10

Conclusum etiam fuit coram prefata illustrissima Domina quod Ambroxius Pagnanus ponatur in locum aulicatus d. Baptiste, eius patris, nuper defuncti.

Die XV julii 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

15

d. comes Petrus de Verme,
d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

20

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus } secretarii.

Franciscus Ritius, cancellarius.

25

Fuit comissum Potestati Mediolani, videlicet, domino Jacobo Luparo, bononiensi, ut vadat ad examinandum Andream de Mini de Bononia, qui venibat a domino Robertho et redibat Bononiam, admonendo ipsum, ut dicat veritatem de commissione sibi facta per dominum Roberthum. Et similiter fuit comissum d. Augustino de Rubeis, qui pro eo intercedebat.

Super litteris Commissarii Cremonae circa insolentiam Michaelis Vayroli, qui vulneravit quendam Cremonensem facie, et Phylippum Picenardum, qui dixit contra Commissarium verba iniuriosa, fuit conclusum quod scribantur arma et

30

^a Corr. da petentis con rasch. della s   ^b Su raschiatura.

equi dicti Michaelis quia sunt obligati eius armorum ductori, et poena centum ducatorum, in qua condemnatus est, exigatur super bonis ipsius Michaelis et quod ille Phylippus detineatur in arce, nec dimittatur, sine ducali speciali licentia. et quod Commissarius eum condemnat, ut meritis est.

5 Item, fuit conclusum quod ille Andreas de Miniis bononiensis dimittatur ad complacentiam d. Augustini de Rubeis, et fiat ei bulletta ut vadat per viam Casani et illic transeat Abduam et, deinde, vadat quocumque voluerit.

Conclusum quod Thomas Madius, propter querelam factam, nomine Deputatorum Hospitalis sancti Lazari Comi, carceri mancipetur per Commissarium^a
10 Comi^a in turri rotunda. Deinde scribatur Executori Apostolico qui moratur Papie ut desistat a procedendo.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis.

Fuit conclusum quod dicatur ser Michaeli, cancellario comitis Hieronymi,
15 quod, attentis presentibus occupationibus et impedimentis Janue et aliis, quibus illustrissimi Principes nostri impediti non possunt vacare expeditioni ipsius comitis Hieronymi, debeat ipse Michael hinc discedere Imolam, quia Principes nostri, cessando huiusmodi impedimenta, facient erga comitem Hieronymum debitum suum, secundum quod ipse comes Hieronymus se habebit erga Prin-
20 cipes nostros et Statum suum.

Super supplicatione Jacobi et Aloysii de Osnago, petentium differentiam eorum per commissarios ellectos terminari, conclusum quod per scriptum unum, nomine huius Senatus, admoneantur commissarii quod intra terminum limitatum debeant diffinisse dictam differentiam sub pena ad arbitrium illustrissime
25 Domine nostre et, si non diffiniverint ultra penam, intelligatur salvusconductus esse prorogatus usque ad calendas januaras.

Fuit vocatus ser Michael, cancellarius comitis Hieronymi, et ei fuit lecta supranotata conclusio in vulgarem sermonem redacta, ut infra, videlicet:

« Ser Michele, la illustrissima Madonna nostra, occupata in le presente ebullitione de Tuschana et de Zenoa, in le quale fa grandissime spese, et intende fare sinchè siino bene terminate, non può attendere ad alcuna expeditione de denari et stipendio del conte Hieronymo. Però, sua Signoria vole che voy ve ne andiati ad Imola, chè, data qualche forma ad queste facende, sua Signoria se exhibirà verso el conte Hieronymo, secundo seranno li suoi deportamenti et opere
35 verso sua Celsitudine et suo Stato ». Presente etiam Oratore florentino.

^a Agg. a margine.

p 226

Item, fuit conclusum quod comittatur Potestati Mediolani quod restituat et consignet cuicumque nuncio domini Johannis Lodovici Palavicini illos duos captivos, quos ipse capi fecerit Busseti, videlicet, Johannem Mariam et Romaninum; sed scribatur d. Johanni Lodovico, ut liberet Romaninum, quia non est repertus culpabilis.

5

Item, quod scribatur Johanni Petro Panigarolę, ut, tribus diebus antequam Johannes Lodovicus discedat huc, redeat ipse.

Significatum fuit litteris Antonii de Applano, datis Casalis XIII julii, et litteris Johannis de Castiliono, commissarii Ultrapadum, datis Alexandrię eodem die, quod d. Roberthus de Sancto Severino, die precedenti, videlicet XII presentis, discessit ex civitate Hastensi, cum equis circa Lta et aliquibus peditibus, et ivit versus*****ut iret Januam, ut ferunt.

10

Franciscus Pagnanus ex Anono scripsit, die XII presentis mensis, quod dictus Robertus discessit, die precedenti, idest XI die.

Die XVI^a.

15

Nihil notatum est.

Die, vero, XVII^a julii 1478.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

20

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

25

Alexandro Colletta, cancellario.

Super relatione facta per Collaterales de sufficientia filii Johannis de Strata, notarii ad banchum eorum, conclusum quod, attenta relatione, debeat filius poni in locum patris.

Die XVIII julii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Orpheus de Richavo,
- 5 d. Petrus de Landriano,
- d. Cichus Symonetta.
- D. B. Chalcus, secretarius.

In quo quidem Senatu, conclusum fuit quod scribatur Gubernatoribus pe-
ditum Voltabii existentium, ut, si eis melius videtur, reducant se simul et for-
10 tificent se Flacconi. p 227

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis.

Super requisitione heredum quondam Giani Martignoni et consortium,
petentium dari copiam auenticam promissionis factę per Azaritum Portinarium
15 pro Thoma, eius fratre, in presentia magnificorum dominorum de Consilio ca-
stelli, ordinatum fuit quod detur suprascripta copia ad hunc finem, ut ea ostenda-
tur Abbatibus merchatorum Mediolani, coram quibus lis pendet inter predictos.

In causa controversie, vertentis inter Castellanum Mediolani et consortes, par-
te una, ac nobiles de La Somalia, parte altera, ordinatum fuit quod Phylippus
20 Ferrufinus vadat ad Consilium Justicie et^a eis^b dicat quod, eiectis quibuscumque
commendationibus, id faciant in causa predicta, quod debiti sui fuerit et ipsorum
de Consilio prudentie et conscientie remittitur hoc totum negotium, ut de eo
faciant quod justum videatur.

1478 die XX^a julii, de mane.

25 **H**abitus est Senatus ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- d. Orpheus de Richavo,
- d. Petrus de Landriano,
- 30 d. Cichus Symonetta.
- D. B. Chalcus, secretarius.
- Franciscus Ricius, cancellarius.

^a Corr. su ut   ^b Corr. su ei

p 228 In quo quidem Senatu, fuit conclusum quod mittatur Gerardus Cerutus cum
tribus milibus ducatis ad illustrem Marchionem Montisferrati^a pro expediendis
mille peditibus, computatis illis quingentis, qui nunc Voltabii sunt, et quod mittat
octo ex principalibus suis ad gubernandum dictos pedites etc., pro quibus octo
mittuntur ducenti ducati, ultra dictos 3000.

Deinde, fuerunt admissi Orator florentinus et Orator Ducis Ferrarie, quibus
presentibus, lecte fuerunt littere ex Ferraria directe ipsi Oratori, et ex Florentia
et ex Roma et Janua ad nos.

Deinde, discessit Orator ferrariensis et magnificus dominus Hieronymus Mo-
rellus, orator florentinus, remansit et exposuit, nomine excelsae Reipublice Flo-
rentine, quod nunc Exercitus pontificius et regius est in agro Senensi, prope Mon-
tem Policianum, et iam depredatus est quasdam bestias etc. et quod Exercitus
Lige est etiam illic prope^b et sic gravatur Respublica Florentina duobus Exerci-
tibus, ideo, rogat hos illustrissimos Principes, ut cogitent de aliquo remedio. Sub-
junxit, deinde, quod quidam nuncius filiorum d. Tadei de Imola fuit coram De-
cemviris et obtulit dictos filios ad comoda illius Reipublice pro facto Imole,
quam civitatem confidunt habere cum amicis suis, modo habeant favorem Lige,
sed quod nihil facerent sine voluntate et consensu illustrissimorum Principum
nostrorum et quod hic modus esset bonus pro divertendo Exercitum ex agro
florentino.

Item, dixit quod sollicitentur Veneti ad tollendam obedientiam et ad elli-
gendum Ducem Ferrarie capitaneum etc., quia multum importat.

Item, dixit de vocando aliquem ex Andagavensi^c vel Angioinio^c 122 pro
offendendo regem Ferdinandum; sed cogitur de modo et de fine huius rei etc.

Item, dixit quod scribatur Perusinis, commendando eos de eorum voluntate
perseverandi in officio cum Florentinis, ut scripserunt noviter, et exhortando ad
perseverandum.

p 229 Ultimo, clarificavit quod Laurentius Medices non habet aliquam praticanam
de conducendo d. Robertum quod ipsum et omnes inimicos huius Status habet
pro capitalibus inimicis.

Ad primam partem, fuit responsum quod Florentini debent attendere ad
fortificandum et conservandum Exercitum comunem, donec habeatur capitaneus,
et tunc poterit provideri quod adversarii non gravent jurisdictionem florentinam.

Ad secundam partem, de facto Imole etc., fuit responsum quod attenta
exclusionem conducte domini Forlivii, quod non habuit locum non videtur hec
res. tentanda de presenti, nisi ipsi haberent aliquem firmum tractatum habendi

^a Agg. a margine da altra mano. ^b Precede etcetera cancell. ^c Su raschiatura.

122. Re Renato era in avanzata età: (1473), gli restava il nipote Carlo III, conte
aveva 68 anni e già acciaccato era presso alla del Maine; contro l'eredità del quale tendeva
fine (10.VII.1480); poichè gli erano premorti la mano Luigi XI. Carlo III morirà il 12
il figlio Giovanni (1470) e il nipote Nicola dicembre 1481.

civitatem illam, in quo casu remittetur hec res eorum prudentie, sed expectandum cessante hac causa, donec Exercitus noster fuerit bene fortificatus et habuerit caput^a, deinde poterit provideri prout opportunum videbitur et fortassis res succedet, cum hostes ibunt hibernatum.

- 5 Ad terciam partem, fuit responsum quod opportune scriptum est Venetias, pro illis duabus expeditionibus et, maxime, pro elligendo capitaneo generali ligē Duce Ferrarie et replicabitur efficacissime si opus fuerit.

Ad quartam partem, de scribendo ad Perusinos, fuit responsum quod scribetur opportune.

- 10 Ad quintam partem, de aliquo de sanguine Andagavensi sive Angioyno etc., fuit responsum quod res hec est magni ponderis; ideo laudatur Florentinorum consilium quod sit bene cogitandus finis et effectus ad quem sit vocandus, addendo quod, attento quod Hector Scalionus¹²³, orator regis Rhenati, dixit quod ille Rex mittet ad Regem Francie pro hac re, est expectanda responsio Regis
15 prelibati, et interim aptabuntur res januenses, quia, sine eo portu, esset difficilis expeditio dicti de sanguine Andagavensi sive Angioyno; isto medio tempore omnes bene cogitabuntur super hac re.

- Ad ultimam partem, de optima voluntate excelse Reipublice Florentine et magnifici d. Laurentii de habendo^b d. Robertum et alios inimicos huius Status
20 pro propriis et capitalibus inimicis etc., fuit responsum quod de eius Reipublice et magnifici Laurentii optima voluntate Principes nostri sunt certissimi et de hoc nullum habere dubium etc.

Eodem die, post prandium.

Congregati^c Senatores^d infrascripti^e, videlicet:

- 25 d. Petrusfranciscus^f Vicecomes^g,
d. Palavicinus^h,
d. Orpheusⁱ de Richavo,
d. Petrus^j de Landriano,
d. Cichus^m Symonetta.
30 D. B. Chalcusⁿ
d. Johannes Jacobus^o Symonetta } secretarii^p.
Alexander^q Colletta, cancellarius.

35 ^a Corr. su capud ^b Corr. su habende ^c Corr. su Congregatis ^d Corr. su Senatoribus
^e Corr. su infrascriptis ^f Corr. su Petrofrancisco ^g Corr. su Vicecomite ^h Corr. su Palavicino
ⁱ Corr. su Orpheo ^j Corr. su Petro ^m Corr. su Cicho ⁿ Corr. su Chalco ^o Corr. su Jacobo
^p Corr. su secretariis ^q Corr. su Alexandro

123. Figlio di Antonello; come il padre ardente angioino, esule dal Regno, servi il suo re in varie missioni diplomatiche presso

le corti d'Italia dall'impresa di Giovanni dopo la morte d'Alfonso, durante la guerra e dopo, al triste tramonto di re Renato.

Adierunt ad illustrissimam Dominam nostram, et ibi, primum, Fabricius Elphyteus, nuper reversus a serenissimo Imperatore, rettulit succincte que executus fuit apud eius Majestatem, sicuti etiam scripserat per eius litteras, concludendo quod Majestas imperialis nihil aliud respondit, nisi quod cogitaret etc.

p 231 Postea dictum fuit de provisionibus factis circa recuperationem Januę, in qua re nihil pretermittitur, ut res succedant ad votum. Deinde dictum fuit de rebus Florentinorum; qui Florentini conquerentur tarditate Venetorum in respondendo circa aripiendam obedientiam Summo Pontifici et circa concurrentiam expense capitaneatus Ducis Ferrarię, allegando importantiam rei^a et periculum, unde quod necessarium est quod, quando Veneti nolint concurrere, Florentini et domini nostri Duces Mediolani accipiant pro capitaneo impresie et ipsi solvant etc., ne periculum occurrat Florentinis, quod ex consequenti redundaret in damnum nostrum; domina Ducissa nostra approbavit etc. 5 10

Post hec Zacharias de Pisis, orator ill. domini Federici, marchionis Mantue, admissus fuit; qui, sub litteris credentialibus, post commendationem d. Marchionisse veteris et Marchionis et consortis sue¹²⁴, rettulit quod Dominus suus vellet intelligere quomodo habeat vivere in futurum, quia de anno presenti sunt capitula clara, et quod semper erit bonus filius et servitor dominorum nostrorum Ducum Mediolani, sicuti debet et fuerunt precessores sui. 15

Die XXI^a julii 1478, de mane. 20

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes.
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano, 25
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretarii.
Franciscus Ricius, cancellarius. 30

In quo quidem Consilio, fuit admissus d. Bonifacius Bivilaqua, orator illustrissimi Ducis Ferrarie, et dedit legendas litteras prelibati Ducis, continentes

^a Parzialmente corr.

124. Margherita, f. di Alberto II duca di Baviera, sp. 1463 † 1479.

quod pro capiendō d. Robertho de Sancto Severino optime provisit et ordinavit in locis Domini sui; de qua re habite sunt ei gratie cumulatissime.

p 232

Deinde, subiunxit ipse dominus Bonifacius quod ex nunc certificat nos quod prelibatus ill. mus dominus Dux Ferrarie conducet se libenter ad stipendia illusterrimorum Principum nostrorum et Dominorum Florentinorum; ideo, non perdant tempus ad formandum capitula et condiciones convenientes ipsi Duci ut dimittatur locus Venetis^a intrandi in istam conductam et quod fiat Ferrarie; fuit responsum quod ita fiet.

Item, fuit ordinatum quod respondeatur Sebastiano de Govenzano et Gabrielli Moresino, missis pro conducendis scoppetteriis alamanis, quod, si non possint eos huc conducere usque ad calendas proximas augusti, redeant statim, receptis litteris, conducendo secum quos possint, modo sint hic dicto tempore.

Fuit reprehensus don Paulus, archipresbyter Domdosule, de malis suis moribus et de querelis, que habentur de sinistris modis suis; et fuit admonitus quod abstineat in futurum, quia, si habebitur amplius de eo querela punietur asperime. Et ita ipse promisit velle vivere, quod non habeatur amplius justa querela de eo.

Super requisitione Venturini Bonromei, in causa quam habet cum comite Johanne Bonromeo, iniunctum fuit Phylippo Ferrufino ut adeant magnificos dominos Andriottum de Mayno et Raymondum Lupum, ellectos compromissarios per Senatum Secretum in causa predicta, et, quia ipsi recusant acceptare compromissum, seu nolunt diffinire causam ipsam, dicat is Phylippus eis, nomine illustrissime Domine nostre, quod non permittant labi ipsius compromissi tempus, et intra tempus ipsum diffiniant et determinent causam predictam, qua in re facient rem summopere gratam illustrissime Domine nostre.

Fuit conclusum quod respondeatur Rectoribus Creme de tracta 200 salmarum frumenti quod prestant patientiam quousque fiat messis et, tunc, facta descriptione bladorum, complacebitur in quantum poterit.

p 233

Fuit auditus Antonius de Orlino, orator saonensis, qui excusavit illam Comunitatem de non acceptatis centum peditibus missis cum Francisco de Varesio, et declaravit fidelitatem illius Comunitatis, que permansura semper est in officio; quae excusatio fuit acceptata et commendatur Saonenses de perseverantia cum exhortatione ad non deficiendum, etc.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Magnificus d. Ugo de Sancto Severino auditus, petiit licentiam, qua die veneris proxima discedet versus Florentiam, cum comitiva sua ad servicia Florentinorum,

^a Corr. su venetus

ubi studebit facere debitum suum pro honore Principum nostrorum et pro comodo Florentinorum. Item, commendavit matrem, filium et uxorem, et dedit supplicationem quandam contra Franciscum de Seregno, que fuit data d. Chalco, ut provideat opportune.

Post eius discessum, fuit admissus d. Zacharias de Pisis, orator domini Marchionis Mantue, cui, ad ea que diebus superioribus exposuerat circa stipendium suum, fuit responsum quod propterurbationem Janue est necesse ut praestet patientiam per XII aut XV dies, quibus res iste componentur et tunc Principes nostri studebunt facere rem gratam ipsi domino Marchioni.

Deinde, fuit dictum de sinistris deportamentis et modis quos servat d. Cardinalis Mantuanus, legatus Bononie in diffavorem illustrissimorum Principum nostrorum.

Conclusum fuit quod monita litterarum Magistrorum Ordinariorum in negotio causarum remittendarum iudicibus ordinariis nec trahenduntur ad Senatus, expediatur, excepta poena ducatorum mille, que committetur in privatione officii et addito, nisi fiant commissione litteris superscriptis, manu propria d. Ducisse.

p 234

1478 die XXII julii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }

Alexander Colletta, cancellarius.

In quo quidem Senatu, in differentia sive causa Datiariorum datii mercantie Novarie contra illos de Arcamariano, qui erant detenti per Capitaneum Justicie, ex impositione Magistrorum, postea relaxati de mandato Consilii Secreti, conclusum quod remittatur ad ipsos Magistros cum impositione, ut terminent cito.

In causa Johannis Varesini sive illorum de Balbis contra illos de Vicecomitibus, conclusum quod nonobstantibus litteris hinc retro scriptis Capitaneo Justicie, ipse Capitaneus jus ministret.

Super supplicatione porrecta, nomine Ambroxini de Longhignana, conclusum quod d. Johannes Antonius Sparvaria, deputatus super querimoniis factis et faciendis de ipso Ambroxino cui data fuit ipsa supplicatio et faciat quod debitum sit et maxime circa limitationem termini competentis.

- 5 Andreas de Granozio, potestas Campi, requisivit, nomine domini Luce Spinoles de Campo, concedi sibi terram Uvadę, offerens aliquam pecunię quantitatem etc.; fuit responsum quod dicetur illustrissime Domine nostre et fiet de eius voluntate responsum.

Eodem die, post prandium.

- 10 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Orpheo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

- 15 D. Johanne Symonetta, secretario.

Alexandro Colletta, cancellario.

p 236

- Admissus fuit Petrus Regacius de Valle Sesie, nuncius d. Antoniotti Malaspine, qui, nomine patroni sui, obtulit personam et facultates suas in beneficium Status, dicendo quod eidem domino Antoniotto displicent ultramodum res,
20 quas fecit et facit Prosper Adurnus; responsum fuit quod aguntur sibi gratię de bona sua voluntate et dispositione et quod, quando opus erit, illustrissima Domina nostra utetur operibus suis.

- Fuit concessa licentia Petro de Cassinis, habitatori Melignani, ut vadat in castra Pontificis et regis Ferdinandi ad colloquendum suum cognatum pro maritando^a sorores^b ipsius sui cognati, et fuit commissum ut informet Julianum de Varesio de condicionibus illorum castrorum et redeat ad nos informatus de utriusque castris, et hoc exequatur infra terminum unius mensis.

- Super supplicatione magnifici domini Hugonis de Sancto Severino, conquerentis de Francisco de Seregno, fuit conclusum quod citetur ad hoc Consilium,
30 pro die crastina in mane.

- Fuit admonitus Johannes Segantius de Soncino, ne vadat amplius cum armis, neque cum aliquibus mercibus in Regnum Neapolitanum, quousque aliud ei dicatur, sed vadat in castra Lige et in Tuschiam et redeat huc ad septembrem, quia tunc respondebitur, si poterit ire ad exigendum pecunias, quas debet habere
35 in dicto Regno.

^a Parzialmente corr.   ^b Su raschiatura.

1478 die XXIII^a julii, in mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus et reliqui Senatores et Secretarii, ut supra.

p 236

Conquerente Johanne de Merate de salvoconductu, concesso duobus filiis
Christofori Arzoni, qui imputati sunt de furto, facto ipsi Johanni, anno preterito 5
1476, et existente dicto Christoforo et uno ex dictis eius filiis in presentia magni-
ficorum dominorum de Consilio castri, ordinatum fuit quod n̄ intra biduum^a
ipsi de Arzonibus faciant contentum ipsum Johannem, occasione furti predicti,
intelligatur ex nunc revocatus salvoconductus predictus et^b ex nunc quoque inti-
matur eius filiis contramandum appositum ipso salvoconducto quod dicitur esse 10
dierum sex.

1478 die XXIII^a julii, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

d. Palavicino, ex Marchionibus Palavicinis,

d. Orpheo de Richavo,

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

Super querela d. Francisci de Petrasancta, conquerentis per procuratorem 20
suum quod illi de Balbiano^c, quibus data est jurisdictio Agrate, occupant jurisdi-
ctionem Canturii, dati in feudum ipsi domino Francisco, fuit conclusum quod sup-
plicatio eius remittatur Magistris, qui, visis privilegiis partium, referant quid fa-
ciendum sit a Principibus nostris, pro justicia.

Super querela d. Ugonis de Sancto Severino contra Franciscum de Seregno, 25
fuit conclusum quod comittatur domino Scipioni Barbavarię, ex Magistris Extra-
ordinariis et domino Antonio de Bexana, ex Deputatis super provisione bladorum,
ut simul intelligant et jus faciant.

In facto illorum qui sunt detenti Pontremuli, occasione usurę, fuit conclusum
quod scribatur Commissario, ut, habita quarta parte penę ad ipsum spectante, 30
libere faciat dictos detentos relaxari, cassando ipsam condemnationem.

^a m corr. su nn

^b Nel testo ex

^c b corr. su o

Super litteris Antianorum Parme, petentium dispensari sibi ut cum totidem adiunctis de Consilio possint assicurare Thexaurarium Comunitatis pro certis expensis faciendis etc. et quod possint facere compositionem cum Clero pro addicionibus etc., fuit conclusum quod respondeatur quod possint assecurare
 5 Thexaurarium Comunitatis pro expensis fabrice arcium ducalium et pro reparatione edificiorum publicorum ipsius^a Communitatis et pro expensis necessariis consuetis; item, quod possint facere dictam compositionem cum Clero etc.

1478 die XXIII^a julii, post prandium.

10 Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
 d. Orpheus,
 d. Petrus de Landriano^b.

15 D. Johannes Symonetta, secretarius.
 Phylippus^c Ferufinus^d, cancellarius^e.

In quo quidem Senatu, super causa petite prorogationis salviconductus concessi Aloysio de Osnago, ordinatum fuit quod remittatur res hec dominis de Consilio Justicie, qui audiant ambas partes et commissarios ellectos inter
 20 ipsas partes, et exinde super suprascriptam prorogationem illam faciant provisionem, que eis honesta et conveniens visa fuit.

Super supplicatione Ministri infirmorum et pauperum ac dedicatorum et deputatorum Hospitali sancti Lazari Placentie, conquerentium quod Commissarius Placentie^f vult infringere privilegia propter quod ad instantiam Johannis
 25 Karoli Anguscioli et Comunitatis Sancti Pauli misit preceptum ut debeant contribuere expense hominum qui mittuntur ad impresiam Janue, conclusum ut scribatur ipsi Commissario ut nihil debeat^g innovare contra predicta privilegia.

Antonius de Landriano, thexaurarius, proposuit quod circa aurum quod debet dari provixionatis extractum ex^h thexauro illustrissime Domine nostre esset
 30 bonum facere sicuti factum est, videlicet, quod dentur testoni pro libris quatuor et soldis tribus, nonobstantibus cridis pro hac vice tantum; et ita conclusum est quod fiat.

^a Corr. su ipsus   ^b Segue d. C cancell.: il copista stava per scrivere d. Cichus   ^c Nel testo Phylippo
^d Nel testo Ferufino   ^e Nel testo cancellario   ^f Agg. nell'interl.   ^g Parzialmente corr.
 35 ^h Corr. su et

1478 die XXVI iulii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,	
d. Gerardus Collus,	
d. Orpheus de Richavo,	5
d. Petrus de Landriano,	
d. Cichus Symonetta.	
D. Johannes Symonetta	} secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus	
d. Johannes Jacobus Symonetta	
	10
Franciscus Ricius, cancellarius.	

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi quattuor ex vicinis novis Trivilii, petentes non permitti quod novi Officiales electi per vicinos veteres ponantur ad officium, sed expectetur d. Petrus Franciscus Vicecomes, qui rem componet; fuit conclusum quod scribatur Potestati Trivilii quod, per unum mensem adhuc, nihil permittat innovari, sed veteres Officiales stent in officio, pro isto mense, quo redibit dictus d. Petrus Franciscus et omnia aptabit et quod, si illi quattuor vocati ex vicinis veteribus non discesserunt, non veniant. 15

Post discessum omnium suprascriptorum Senatorum, magnificus d. Cichus habuit coram se Gerardum Spinulam, qui venit ad suam Magnificentiam missus a domino Hestorino Spinula cum commissione Prosperi Adorni, quod, si domina Ducissa vult relinquere ipsum Prosperum gubernatorem Januę et dare sibi in manibus^a fortilicium Luculi, sive fortilicium unum ex illis Saone, quod demonstrabit insignia ducalia et transcurrat^b civitatem et faciet adaptare rem ad voluntatem Domine et redire pacificum; et ita ipse^a Gerardus exposuit prefato d. Cicho qui habuit impositionem ab ipso domino Hestorino dicere si ei sua Magnificentia non crederet, et daret fidem quod alias quando ipse d. Hestorinus fuit hic hac de causa et petiit pro se provisionem CCC. ducatorum singulo anno et ita sibi promissum fuit. 20 25

p 239 Prefatus magnificus d. Cichus respondit dicto Gerardo, presente Alexandro Colletta, quod illustrissima Domina nostra multum mirrata est de hac ambaxiata Prosperi Adorni, quia deberet sibi sufficere proditio expressa et iniquissima, quam fecit contra eius Excellentiam et non mittere ambaxiatas huiusmodi delusorias, sed quod sibi certo persuadeat quod ipse remanebit spoliatus officio et Ducatu et quod omnino res sue precipitabuntur; in ultimo conclusit 30 35

^a Corr. dal segno abbrev.

^b Corr.: s su c

quod revertatur cum hoc responso quod isti pedites, quos videt quotidie preparari, cum effectu demonstrabunt intentionem prelibate illustrissime Domine nostre; dixit etiam imprimis quod hoc habebit excellens et insigne ipse Prosper quod semper vocabitur corona proditiōis et erit hac proditiōe corona
 5 domus Adurnorum, cuius Prosperi fuit consultor ipse d. Hestorinus et Daniel Spinule, qui etiam patientur et luent poenas, etc.

1478 die XXVII julii, in vesp̄is.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Palavicino,
- 10 d. Orp̄eo,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta,
- D. Johanne Symonetta, secretario.
- Ser^a Phylippo Ferufino, cancellario.

15 Super supplicatione domine Chriseide Sfortie, petentis Galeatium de Dugnano cogi ad restitutionem quarundarum vestium et aliarum rerum datarum ei in custodiam per nunc quondam d. Bosium Sfortiam, ordinatum fuit quod admoneatur per Phylippum Ferrufinum is Galeaz, ut restituat res predictas, si eas habuit, si autem se difficilem prestaret, comittatur Capitaneo Justicie Mediolani, qui intelligat rem et jus faciat.
 20

Die XXVIII^a julii 1478.

p 240

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Maria Rubeo,
  - d. Palavicino,
  - 25 d. Orp̄eo de Richavo,
  - d. Petro de Landriano,
  - d. Cicho Symonetta.
  - D. Johanne Symonetta
  - d. Bartholomeo Chalco
  - 30 d. Johanne Jacobo Symonetta
- } secretariis.
- Francisco Ricio, cancellario.

^a Corr. su d

Fuit habitus Petrus, ex Marchionibus Mulattii, et admonitus est, ne permittat transire blada per territorium suum in partes Januenses, donec est in rebellione illa civitas, sub pena in ordinibus contenta, et vadat pro hac re ad Deputatos super ordinibus bladorum et cum illis remaneat in accordio pro provisione facienda super his rebus; qui Petrus respondit se facturum quantum volent illustrissimi Principes nostri in hoc negocio; et hoc, presentibus magnifico d. Hieronymo Morello, oratore florentino, et d. Bonifacio Bivilaqua, oratore illustrissimi Ducis Ferrarie. 5

Fuit audita querela Johannis Francisci de La Turre conquerentis, nomine Monasterii sancti Vincentii de quadam clusa noviter facta per Magistros Extraordinarios, que videtur impedire cursum aque ad molendinum ipsius Monasterii; fuit conclusum quod dictus Johannes Franciscus portet jura Monasterii. 10

Fuit conclusum quod respondeatur Potestati Clavenne, qui scripserat homines Vallis Sancti Jacobi cum minis et gladio et iniuriis a Tribunali deiecisse, ut post hac non accedat ad dictam Vallem Sancti Jacobi pro jure reddendo, sed eos evocet Clavenam, ut prius consuetum erat, quia privilegio abusi sunt. 15

p 241

1478 die XXVIII° julii

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet: 20

d. Petrus Maria de Rubeis,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano.

D. Johannes^a Symonetta
d. Bartholomeus Calchus^a
d. Johannes Jacobus Symonetta } secretariis. 25

Franciscus Ricius, cancellarius.

Et in ipso quidem Senatu, conclusum quod Potestati Creme et Bergomi concedantur littere passus, nonobstantibus ordinibus super peste, cum hoc quod non descendant in aliquem locum nostri Dominii. 30

^a Parzialmente corr.

Die XXX julii 1478, de mane.

Congregatis, ut supra, hisdem Senatoribus et Secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt lectę litterę ex Janua, quibus omnia propicia per nostros fuerunt
 5 nunciata; et narratis quibusdam pessimis deportamentis Blaxii de Gradi, qui
 nunquam voluit subvenire nostros de denariis, immo fecit capi unum ex no-
 stris, qui iverat pro victualis^a etc., fuit conclusum quod scribatur nostris in Janua,
 videlicet, Episcopo Comi et Nicodemo Tranchedino quod procurent ut capia-
 10 tur dictus Blaxius et non relaxetur, nisi solvat unam pagam peditibus illic exi-
 stentibus et ex nunc tollatur ei provisio, quam habet a Principibus nostris; fecit
 etiam aliud malum ipse Blaxius quod nuncio nostro misso ad eum pro pecuniis
 minatus est quod nisi statim discederet, faceret^b ipsum suspendi.

p 242

In^o facto Comitum de Balbiano, quorum unus accesserat in Vallem Claven-
 ne contra precepta, admoneantur ambo, ut in futurum caveant.

15 In negotio Parmensium, conquerentium de proclamatione facta, ut credi-
 tores exulum compareant^a coram Magistris, conclusum fuit quod mittant pro-
 curatorem, nomine^a omnium.

Potestati Blandrate, petenti licentiam propter quartanam, concessum fuit
 ut, relicto idoneo substituto, discedat pro arbitrio, causa muttandi aerem et sa-
 20 luti sue consulendi.

Potestati Gambolate, postulanti, si solutio impensarum armigerorum tran-
 seuntium fieri debet per Comune, respondeatur quod faciat ipsos armigeros
 distribui per domos, sed, si ad hospitium fuerint hospitati, ipsi armigeri solvant.

25 Super supplicatione Stephani de Bernardigio, conquerentis quod Capita-
 neus Justicie heri misit ad domum d. Juliani de Balsamo, ubi aliquando Ste-
 phanus ipse moratur, XX^{ti} ex familis suis, ad robandum pro quadam causa civili
 unius cultre^c a lecto, conclusum fuit quod Phylippus Ferrufinus accedat ad Ca-
 pitaneum et imponat quod, si causa est mere civilis, de ea non se impediat, sed
 remittat ad judicem competentem.

30 Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus suprascriptis.

Fuerunt auditi Oratores Comunitatis Comi super facto Hospitalis illius ci-
 vitatis et fuit eis responsum quod stent in possessione, ut nunc stant, nec dubi-

35 ^a Corr. su vitualis   ^b Corr. su faret   ^c Su raschiatura.   ^d Parzialmente corr.   ^e Parzialmente
 corr. su raschiatura.

tent in hac re fieri quicquam contra Comunitatem, et scribatur Commissario, ut provideat contra illos, qui de nocte vadunt per civitatem armati.

p. 243

Item, fuit conclusum super differentia domini Francisci de Petrasancta cum comite Angelo de Balbiano pro jurisdictione cuiusdam terre plebis Agrate, quod privilegia partis utriusque mittantur Magistris, qui ea examinent, deinde referant quid pro justicia faciendum a Principibus nostris sit in hac controversia.

5

1478 die ultima julii, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Maria Rubeus,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

10

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus } secretarii.

15

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuerunt vocati Nuntii et Procuratores Comunitatis Vuadę et Rossilioni^a; et, visis eorum mandatis et syndicatis, juraverunt fidelitatem erga Principes nostros, propriis et procuratoriis nominibus suarum Comunitatum; deinde, fuerunt remissi domum et fuit dictum quod, quando erit tempus, vocabuntur et dabitur eis grata expeditio circa eorum petitiones, quibus nunc vacari non potest propter expeditionem subsidii Januensi; et circa tractam centum salmarum frumenti, fuit responsum quod, facta descriptione et computo relectarum anni presentis, fiet eis grata provisio.

20

25

Vicarius Provisionis et Andreas de Orengo dixerunt de quibusdam renitentibus circa ordines Olone, fuit responsum quod faciant ordines servari.

Super supplicatione filię quondam Baptiste de Bregnano Terdonensi, petentis dari sibi in feudum La Frascata, conclusum quod Magistri exinde intelligant et provideant, ut justum videbitur.

30

Item, quod scribatur Commissario Ultra Padum, ut contra homicidas dicti Baptiste et filiorum et alios delinquentes procedat, ita ut non transeant impuniti.

^a R. corr. su b

Eodem die, post prandium.

Congregatis Senatoribus et Secretariis suprascriptis.

Alexandro Colletta, cancellario.

5 D. Johannes Bassianus ¹²⁵, ex Vicariis Generalibus, fecit infrascriptam relationem in scriptis de rebus per eum agitatis circa differentiam, homicidia et excessus comissos inter homines Petrimarie Rubei et ^a d. ^a Johannis ^a Francisci ^a Palavicini ^a, videlicet ^a:

10 Illustrissimi et ^b excellentissimi Domini mei colendissimi, de mandato ducali andai ad Cremona et a le parte de Parmesana per essere adviseate vostre Excellentie dal Commissario de Cremona et Podestà de Stagno, agri Cremonensis, essere stato perpetrato in quello loco de Stagno gravissimi delicti, et retrovay essere tolte alcune informatione per lo egregio doctore d. Luchino Ferrufino contra alcuni homini de Rizenoldo sive de Rocha Biancha, jurisdictione del magnifico messer Petro Maria Rosso, et anche contra alcuni homini de la Villa
15 de Stagno; et, per vigore de dicte informatione, formay certe inquisitione contra alcuni homini de dicta terra de Rizenoldo sive de Rocha Biancha de homicidiis, unione gentium armorum et portatione armorum, et manday uno cor-
20 rero dal Podestà de Cremona una con el cavallario ducale a dicto loco de Rizenoldo vel ut supra per fare intimare dicte inquisitione a li inquisiti personaliter vel saltim domi habitationis eorum; et questa prima volta non se possono intimare, per non sapere el correro le habitatione de costoro, et anche per non essergli voluto monstrare le habitatione nè per el Podestà de la terra, nè per el Consule, nè per altre persone. Poy, remanday la secunda volta quelli medesimi messi pur per intimare dicte inquisitione et scripsi al Podestà de la terra,
25 che, sub pena indignationis de vostre Excellentie, dovesse monstrare, sive fare monstrare le habitatione de dicti inquisiti ad dicti missi, tamen me rispose che non farebe questo senza licenzia del suo signore, magnifico d. Petromaria Rosso. Poy, passato quatro giorni, dicto d. Petromaria me scripse che non voleva che fusseno intimate dicte inquisitione, donec fussino reiecte le informatione tolte
30 per messer Luchino Ferrufino; et, facto questo, luy me adiutaria ad punire li suoi quando havessero facto manchamento et me scripse questo medesimo havere scripto ad vostre Excellentie. Postmodum vostre Excellentie me scripsero che, reiectis informationibus receptis per dicto magnifico Luchino, dovesse procedere in quella materia secundo le informatione tolte per Johanne Petro Panigarola, alias delegato in quelle parte, et manday el Cancellario mio con una

35 ^a Agg. a margine. ^b Corr. su ex

125. Bassiano de Micolis, lodigiano, giureconsulto, vicario generale dal 1459.

mia lettera per havere le informatione da dicto Johanne Pedro, quale alhora se ritrovava a Buseto; qual me scripse non havere presso de luy dicte informatione ma essere ad Cremona apresso ad uno Francisco da La Fossa; le quale informatione, re vera, erano apresso ad uno Coradino de La Fossa; el quale Corradino hebbe denati ad mi, et ge feci uno commandamento sotto pena di cinquanta ducati da essere applicati ad la Camera ducale me dovesse dare dicte informatione et tandem luy recusò per non essere pagato da chi aveva interesse de la materia. Et postmodum fo pagato per agentes per el dicto magnifico d. Petro Maria, et quelle informatione me dede, et quelle che erano recepute per dicto Johanne Pedro in favore de dicto messer Johanne Francisco Palavicino non le ha volute dare per non essere pagato da luy; el quale messer Johanne Francisco dice che la Camera ducale de' pagare questa spesa, et che luy non vole pagare niente, neanche ha voluto che io habia repetito li testimonii tolti per dicto messer Luchino, sub pretestu ch'el dubitava de la variatione de li testimonii per non volere ge fusse impinto che luy havesse usato de testimonii falsi, neanche ha voluto fare nove informatione. Il perchè non ho potuto procedere più ultra per le cose predictę.

Or, quanto al caso de questi homicidi de Jacobo Maldotto, Rico, Spalla, et Andriono Ferarese, tutti homini Palavicini, dicto messer Petro Maria et li agenti per luy per molti testimonii se hanno molto giustificato questo caso nel modo che intenderanno vostre Excellentie.

De l'anno passato, dicti tri morti, una con certi suoi compagni tutti armati, chi de coracine, chi de balestre, de partesane et de spade deteno la caza ad uno Johanino Garletto, homo mariesco, ut utar verbo, de quello paese per amazzarlo, ma non lo potevano havere, per havere luy bone gambe ad fugire.

De anno vero presenti, circa el fine del mese de marzo, questi morti, una con certi suoy compagni armati, ut supra, ritrovando dicto Johannino Garletto suso uno arzino apresso ad Po gli detino la caza per amacciarlo et cazorlono fin dentro la casa sua, et se serò in casa in forma che non posseteno haverlo et combatetino la casa per intrare dentro per amacciarlo; tandem alcuni de li suoi andoreno ad Rocha Biancha, sive a Rizinoldo, et el fecino sapere ad suoi parenti et amici, quali veneno grossi al soccorso de questo Johannino Garleto; et, sentendo dicti tri morti et suoi compagni el carego che li vegneva adosso de costoro, loro se reduxero in casa del Podestà de Stagno, et dicto Johannino uscì de casa, et col favore de suoy parenti et amici venuti lì, como ho dicto, da Rocha Biancha, foreno intorno ad dicta casa del Podestà, dove erano reducti dicti morti et suoy compagni, et qui se incominciò ad cridare: «fogo fogo» et ad dicta casa portorno de le lignie et altre cose che fanno fogo in modo che fu necessario che dicti morti con suoy compagni uscisseno fora, et remasteno feriti quelli tri loetalmente^a, in modo che sonno morti. Et questo dicono li agenti

^a Così nel testo, col dittongo.

per el dicto messer Petro Maria, che essendo dicto Johannino Garleto constitutus in discrimine vite, gli fu licito, una con suoy parenti et amici deffendersi dal periculo de la vita o de la morte, et quod, jure licito, hanno possuto amaciare costoro, nec merentur poenam corporalem essendo stato uno acto
 5 continuo la deffesa con el periculo de la offesa per INSTITUTIONES «scientiam» § «qui cum aliter evadere non valeret» PANDECTAE ad LEGEM AQUILIAM V per INSTITUTIONES «ut vim» cum materia PANDECTARUM «de justitia et jure».

Questo facto è rimasto in termino che l'uno et l'altro è rimasto contento
 10 che, pro nunc, non se proceda contra alcuno de costoro, sì de l'uno come de l'altro. Datum Mediolani die ultimo julii 1478.

A tergo: Illustrissimis dominis^a etc. Ducibus Mediolani.

Item, venerunt magnifici Hieronymus Morelli et Donatus Acciaiolus, oratores florentini, qui una cum suprascriptis Senatoribus adierunt ad illustrissimam
 15 dominam Ducissam nostram, cuius Excellentie idem Donatus, sub litteris credentialibus Dominorum Florentinorum, egit gratias de presidiis et demonstrationibus, quas Excellentia sua fecit et facit in favorem Dominorum suorum; item, hortatus ad perseverationem; item obtulit possibilia, et in specie si^b in^b hoc itinere ad Regem Francie potest aliquid tanquam legatus et servitor Excellentie sue, dicendo etiam quod habet instructionem, quam ostendet Consiliariis Excellentie sue corrigendam et adaptandam etc. Alter orator florentinus d. Hieronymus Morellus pauca dixit in confirmationem suprascriptorum.
 20 Illustrissima Domina nostra respondit quod quicquid facit, facit pro debito, quia Status florentinus est unitus et idem cum Statu^c suo etc.

p 247

25 1478 die prima augusti.

Habitus est Senatus, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Maria Rubeus,
 d. Orpheus de Richavo,
 d. Petrus de Landriano,
 30 d. Cichus Symonetta.
 D. Johannes Symonetta, secretarius,
 Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, conclusum et ordinatum est quod d. presbyter **
 ***, qui confinatus fuit Comi per aliquod tempus, reverti possit Mediolanum

35 ^a d corr. su p   ^b Corr. su sun   ^c Corr. su Statum

et hoc, propter infirmitatem quę ei supervenit et ad intercessionem d. Petri Antonii de Olgiate, victrici sui.

p 248

1478 die II^a augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Orpheus de Richavo,
- d. Petrus de Landriano,
- d. Cichus Symonetta.
- D. Johannes Symonetta } secretarii.
- d. Bartholomeus Chalcus }
- Franciscus Ricius, cancellarius.

5

10

In quo quidem Senatu, fuit conclusum quod ad litteras Commissarii et Gubernatoris Parme respondeatur quod benefecit punire illum Parmensem, qui se conduxerat ad stipendia Roberthi de Sancto Severino.

Item, quod benefecit incarcerando illum Mancinum provisionatum; quem teneat per aliquot paucos dies; deinde adviset.

15

Illos duos equos illius suspensi Parmensis accipiat in se et satisfaciat sumptus per eum factos in hospitio et in eius captura et post.

Quod illum Hectorem, corrigiensem, removeat a Porta Bononiensi illius civitatis Parmę et ponat eius loco unum provisionatum fidelem et accortum, donec, advisatis nobis de vita et modis illius Comestabilis et de eius nomine, intellexerit a nobis voluntatem nostram; sed de his rebus capiat bonam informationem et adviset distinctę.

20

Item, fuit conclusum quod scribatur Iohannino Barbatto, officiali bullettarum Parmę, quod illum caballarium regium, qui transivit cum scutetto Marchionis Montisferrati, si transibit amplius illac, diligenter examinet et, dissolutis maciis et fassiculis litterarum, videat suprascripta litterarum, et, si aliquid importantię erit, mittet ad Principes et adviset, et cabalario in fraude reperto, dicat ut veniat huc; immo, mittat ipsum taliter quod fugere non possit.

25

Super supplicatione Symonis hebrei, conquerentis quod per manreschalcum Alexandri Troyli fuit per fraudem abductus equus^a, conclusum fuit quod scribatur Commissario Parmę, ut in transitu ipsius Alexandri provideat quod dictus equus restituatur, aut retineat unum equum ipsi Alexandri equivalentem equo ipsius hebrei et illum det hebreo, aut eius nuncio pro suo.

30

^a Così nel testo.

Die III^a augusti 1478, post prandium.

p 249

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 5 d. Petrus Maria Rubeus,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
10 D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }

15 In quo quidem Consilio et Senatu, super supplicatione Laure, uxoris Jacobi Del Penna, provisionati, conquerentis quod Donatus Oldanus non vult restituere sibi correzinum suum, conclusum quod scribatur Capitaneo Justicie quod, aut per viam sacramenti, aut aliter, prout ei melius videbitur, procuret intelligere veritatem et, deinde, reperto quod habuerit dictum corezinum, provideat quod subito restituatur ipsi supplicanti.

1478 die III^a augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 20 d. Petrus Maria Rubeus,
d. Palavicinus ex Marchionibus Palavicinis,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
25 D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }
Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Consilio habiti sunt infrascripti Magistri Intratarum Ordinariarum, videlicet:

- 30 d. Johannes de Melcio,
d. Johannes Franciscus de La Turre,
d. Johannes de Castro Novate,

d. Johannes de Cusano,
d. Carolus de Trivultio,
d. Johannes Bottus,
d. Gabriel Palearius.
D. Berthus Giringellus, rationator.

5

p 250

Quibus presentibus et audientibus, fuerunt lectę litterę Referendarii Papię super quodam alocamento Daciariorum Papię dato per ipsos Magistros Henrigo De la Meyrola cum damno Camere, quia invenitur qui vult facere meliorem conditionem; fuit multum disputatum super hac re et, tandem, fuit dictum necessarium esse ut videatur an dictum alocamentum debeat habere locum cum non sint servati stilli et ordines consueti Camere, et, tandem, fuit conclusum quod Magistri vocent ad se dictum Henrigum et procurent inducere ipsum ut accipiat datum pro ea meliori condicione, quam obtulit Franciscus Sca-
rioth, et, si noluerit acceptare^a, tunc consultabitur.

10

Super supplicatione domini Baptiste Vicimale, conquerentis de quodam qui voluit interficere Jacobum Vicimalam, patrem suum, fuit conclusum quod scribatur et comittatur Capitaneo Justicię ut viriliter et cum effectum provideat punitioni delinquentis, re intellecta.

15

Super litteris domini Jacobi Bonarelli circa detentionem Francisci Pithochi, molinarii, pro malis verbis usis, fuit conclusum quod respondeatur quod teneat dictum Franciscum Pithochum in carceribus, bene ipsum tractando et fingendo ponere hanc rem in oblivionem, quousque possit capere et habere in manibus socios ipsius, quibus habitis, examinet ipsos diligenter, advisando nos de omnibus et expectando responsum; de illis coracinis et balistris^b repertis illis Parmensibus, quod omnino illas mittat in cittadellam Parme.

20

25

Supplicatio Francisci Malette, petentis facultatem extrahendi aquam de Navilio Magno, remittatur Magistris Intratarum Extraordinariarum.

Supplicatio Mathei de Ghisellis et Marci de Bresanis, eius procuratoris, remittatur dominis de Consilio Secreto.

Quod illis XX^{ti} peditibus, missis in Castellum Ottonis, detur ducatus unus, pro quolibet.

30

p 251

1478 die V^{ta} augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,

35

^a Parzialmente corr.

^b Corr. su balistas

d. Cichus Symonetta,

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

5 In quo quidem Senatu, fuit auditus d. Girardus Collus de quodam beneficio domini Georgii Cacię, qui interfuit infrascripte conclusioni.

Super supplicatione Hebreorum Comi et Episcopatus, conquerentium quod propter predicationes fratris Michaelis fuerunt molestati a populo etc., conclusum quod scribatur Commissario Comi quod precipiat ei, quod intra biduum
10 discedat a Dominio et non revertatur, sine expressa licentia.

Item, quod provideat^a ut, neque a pueris, neque ab ullo alio molestentur ipsi Judei, etc.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

15 d. Petro Maria Rubeo,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

20 D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

Super querela fratrum de Capris et Francisci Pagnani de illis saxis, quę
iaciuntur in domum^b Bernabovis de Carcano, de minis et insultibus hinc inde
25 factis, fuit conclusum quod Capitaneus Justicię rei veritatem diligenter inquiret
et, ea intellecta, provideat ut delinquentes puniantur, justicia mediante, et finis imponatur huiusmodi scandalis.

Super facto Caroli de Cremona, qui conquestus est hoc mane quod est eiec-
tus e domo, quam libellaria emptione possidet, fuit auditus d. Antonius de Ro-
30 magnano et ei fuit dictum, ut una cum aliis dominis de Consilio Secreto faciant observari et obediri quod per ipsos ordinatum est in hac causa.

^a Segue unt cancell. ^b Corr. su dumum

Die VI^a augusti 1478, < post > prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Maria de Rubeis,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ritio, cancellario.

5

Fuit conclusum quod d. Johannes Antonius Sparvarius ¹²⁶ examinet istos Parmenses, socios Francisci Pythochi, detenti Parme, super examinatione et confessione dicti Francisci Pytochi. 10

Super supplicatione vicinorum Sancti Marcellini, conquerentium de meretricibus, fuit conclusum quod Capitaneus Justicie intelligat et provideat.

Super supplicatione Lantelmi et fratrum de Litis pro causa, quam habent cum presbitero Antonio de Litis, conclusum fuit quod supersedeatur per tres menses ut, interea, vel possint venire ex Corsica ipsi fratres, vel mittere jura sua huc. 15

Consilio Secreto respondeatur in negocio Decreti, « ne Officiales accipiant salarium a partibus pro delegationibus et comissionibus » etc., quod faciant prout statuerunt, quoniam Senatus de Arce probat publicationem ipsius decreti. 20

p 253 Item, dicatur Bartholomeo de Cremona quod, si constiterit per testes illustrissimus dux Franciscus lapides illos libere donaverit quondam d. Lanfranco Bardono, licet dixerit se mutuo dare, quod ideo dixisse aiunt, ne alii similes petitiones facerent, non molestet filias ipsius Lanfranchi, ex causa dictorum lapidum. 25

1478 die VI augusti.

Ebrartus Rus de Rapasgrul et Eyni Meier de Zuricho, squadrerii XLVII peditum Alemanorum, remissi sunt domum, quia non venerunt tempestive, sed donati sunt floreni duobus Rheni pro quolibet dictorum^a XLVII, preter XXII florenos Rheni, qui etiam debebantur^b per ipsos cuidam de Belinzona, pro 30

^a Parzialmente corr.   ^b Corr. su debebentur

126. Vicario Generale dal 15 settembre 1477.

expensis ibi factis; obtuleruntque se, quotiens placuerit ill. me Domine nostre, reddituros ad stipendia sua, cum multis militibus etc.

Item, admissi fuerunt omnes Magistri Intratarum Ordinariarum et Johannes Bottus et, item, Johannes Nicola de Bergonciis, referendarius Papie, qui fuerat
 5 vocatus per litteras ducales; et, ibi, presentibus omnibus, ipse Refendarius dixit de omnibus que secuta erant propter alocationem dacia molezii civitatis Papie, excusando se quod ipse fecit debitum suum in advisando et querendo^a plus^b avantagium Camere; per Magistros oppositum fuit, dicendo quod abochatio data fuit Henricho de La Mayrola, propterea quod ipse Referendarius scrip-
 10 serat non reperire meliorem condicionem; e contra dicebat Referendarius quod semper consuetum est quod, antequam abocationes deliberantur, advisantur Referendarii, si melius partitum inveniunt, et quod in hoc non servatus fuit stillus ordinarius Camere; super qua re etiam Johannes Botta dixit non-
 15 nulla, affirmando ita esse de more et, propterea, cum non servatus fuerit stillus, hec abochatio non debet habere locum; fuit etiam dictum per dominum Facium Galaranum quod fuit deliberata hec abochatio de consensu omnium Magistrorum, etiam ipsius d. Johannis Botti; qui d. Johannes negabat; tamen^c alia conclusio non fuit facta, sed d. Johannes Botta et Facius venerunt ad con-
 tentionem verborum et iniuriarum maximarum, invicem. p 254

20 Die VII^a augusti 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
 d. Orpheus de Richavo,
 25 d. Petrus de Landriano,
 d. Cichus Symonetta.
 D. Johannes Symonetta } secretarii.
 d. Bartholomeus Chalcus }
 Alexander Coletta, cancellarius.

30 In quo quidem Senatu, super supplicatione Johannis Baptiste et Gasperis fratrum de Caymis, conquerentium quod quoddam incastrum eorum rugie fractum fuit, et derobatum dictum incastrum de nocte per nonnullos, qui erant armati et in maxima unione, conclusum quod comittatur Capitaneo Justicie, ut querat intelligere veritatem et faciat jus, puniendo delinquentes, habita parti-

35 ^a Corr. su inquerendo ^b Espresso con + ^c Corr. su tamem

cipatione cum Magistris Extraordinariis in his, que habeant dependentiam a Camera.

In facto d. Francisci de Petrasancta et Sforcie, stafferii, pro puero nato ex uxore dicti Sfortie tempore illustrissimi d. ducis Galeacii, fuit conclusum, presentibus fratre ipsius d. Francisci et ipso Sfortia, quod puer remaneat apud matrem suam, uxorem dicti Sfortie, usque ad kalendas marcii proxime futuri et interim ipse d. Franciscus satisfaciat ipsi Sforcie et uxori pro alimentis dicti pueri ad rationem ducatorum triginta pro anno isto incepto kalendas marcii proxime preteriti^a, et, hoc termino elapso, detur ipse puer d. Francisco predicto, nec ulterius teneatur ad dicta alimenta.

Super supplicatione presbyteri Pauli de Siciano, dolentis de Potestate et hominibus Gemi, qui rapuerunt boves et plaustrum et non paruerunt litteris d. Phylippi Vicecomitis, conclusum fuit quod scribatur Potestati sub pena ducatorum centum, applicandorum Camere ut exequantur quod mandatum est per dominum Phylippum.

p 255 Super supplicatione Monialium Corporis Christi Parme, conquerentium quod Judei faciant sepulturam apud earum monasterium etc., fuit conclusum quod scribatur Commissario et Vicario Episcopali Parme, ut, supplicatione bene intellecta et omnibus recte consideratis, provideant ut eis conveniens videbitur, rescribendo quid in hac re egerint.

Referendarius Papie suprascriptus ivit ad Magistros Intratarum ad protestandum de damno Camere, in hunc modum, videlicet:

« Magnifici Patres et Maiores colendissimi, heri circa hore XXII anday ad richiedere licentia et expeditione da li magnifici signori del Consilio de Castello per retornare ad lo officio, poychè le sue Signorie havevano inteso oretenus et in scriptis tutta la cosa, como era passata circa lo datio del molezio de la città di Pavia, de li doy anni proximi futuri; de che le prefate sue Signorie mi hanno expresse iniuncto et comisso debbe protestare et notificare ad le vestre Magnificentie lo interesse de la ducale Camera per lo dicto datio et lassare lo carico ad esse vestre Magnificentie de provedergli, perchè è suo officio; io per obedire le sue Signorie, como sonno obligato ad fare, adviso per la presente dicte v. M. como lo interesse de la prefata Camera d'esso datio per dicti duy anni per la abochatione de Henrico de La Mayrola, facta preter solitum et non servatis ordinibus, per le rasone per altre mie allegate ad le prefate v. M., ascende ad la summa de libre Ilm.LXXXXVI imperialium; et, ultra dicto danno, se sta ad grande periculo per lo desdegno de Datiarii, che per li altri datii se haveranno ad incantare essa Camera ne venga ad patire detrimento de altra tanta summa et più et mancho, como accaderà, ita che dicte v. M. li hanno ad fare quella provisione migliore gli parerà; a le quale sempre me recomando. Mediolani VII augusti 1478.

^a Su raschiatura.

Vester Johannes Nicola de Bergonciis, referendarius Papię ».

A tergo: Magnificis patribus et maioribus suis colendissimis d. Magistris Intratarum Ducalium Ordinariarum.

Eodem die, post prandium.

p 256

5 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Maria Rubeo,

d. Palavicino,

d. Orptheo de Richavo,

d. Petro de Landriano,

10 d. Cicho Symonetta.

D. Bartholomeo Chalco } secretariis.
d. Johanne Symonetta }

Francisco Ricio, cancellario.

15 Fuit conclusum quod scribantur littere^a ducales Magistris Intratarum ducalium, ne incantent datia in Camera, sed publice, ut consuetum est.

In facto Prosperi Lampugnani pro debito et credito quod habet cum ducali Camera, fuit conclusum quod fiant littere directive Magistris Intratarum, ut videant, examinent et saldent computum et rationes dicti crediti et debiti, compensando debitum et creditum liquidatum.

20 Super querela Arasmi de Rippa de Monte Briancie, conquerentis carcerari indebite a Gabriele Chalco, officiale salis, pro quodam asserto debito 286 librarum imperialium, pro sale etc., auditis ipso Gabriele negante justam esse querelam Arasmi, et Johanne de Cusano, officialibus salis, agente^b pro dicto Arasmo, fuit conclusum quod ipse Arasmus deponat dictas 286 libras imperialium; et
25 infra octo dies Johannes de Cusano et Gabriel predictus habeant Aloysium et ceteros Rationatores salis; videant rationes et computa ipsius Arasmi et intelligant probationes, quas adducet ipse Arasmus de eo quod declarabitur verus debitor, de dicto deposito satisfaciat, et, si quid supererit, restituatur ei, si non erit repertus debitor, restituatur ei depositum totum, et, interim, facto dicto
30 deposito, relaxetur de carceribus dictus Arasmus.

Lectis litteris Fabricii Elphytei, quibus refert in negotio creditorum et syndicorum Christofori Barbarini, conclusum fuit, nemine contradicente, sed omnibus consentientibus, quod promissio tercie partis denariorum depositorum apud Thexaurarium ducalem, facta illustrissimo quondam duci Galeaz per

Per Philippum
de Comitē
p 257

35 ^a Parzialmente corr. ^b Corr. su agente

Johannem Andream Lanaveghiam, nomine ipsorum creditorum, non infringatur, sed habeatur pro firma et valida.

In facto Francisci Pithoci et sociorum, de Parma, qui usi sunt quibusdam malis verbis, fuit conclusum quod pro hac vice eis ignoscatur et scribatur Gubernatori Parmę quod retento per quattuor dies a receptione litterarum Francisco Pithoco in carceribus pro penitentia sui peccati, eum liberet et admoneat ad bene vivendum cum fidelitate erga illustrissimos Principes nostros; et, si unquam comiserit amplius talem errorem, punietur de veteri et novo peccato; et similiter admoneantur infrascripti alii, quibus fuit similiter remissio, nec fiant aliqua^a molestia, propter hoc. Nomina sunt, videlicet^b:

Bonaventura Boiardo,
Pedro Fornaro,
Antonio Chiarino,
Hylario Bianco.

1478 die X augusti, de mane. 15

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrus Maria de Rubeis,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano, 20
d. Cichus Symonetta.

D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }

Franciscus Ricus, cancellarius.

p 258 In quo quidem Senatu, fuerunt lectę litterę ex castris in Etruria, ex Florentia, et ex Roma, que fuerunt bonę. Deinde, fuerunt lectę litterę ex castris nostris versus Januam, significantes acceptum conflictum etc. Super quibus pro reparatione dicti exercitus fuerunt factę infrascriptę deliberationes, videlicet:

Primo, tutti quelli del signore Sforza et conte Pedro et li conductieri et loro persone anchora, 30
tutti li schioppetteri de ogni rasone che li sonno,
più fanti che se po' de tutti quelli che sonno facti qui et de quelli che erano

^a Segue provisio cancell. ^b Così nel testo i nomi, in volgare.

suso l'impresa, prima, et che sonno facti, doppoy, là^a, in modo che de li sopra-scripti tutti se havesse almancho de presente la summa de IIIIm. boni fanti, et con più capi se potesse et de li migliori et più usati gli sia;

et ad li dicti IIIIm. se mandi denari per una paga quale se gli dia, nonostante
5 l'altra che segli dette etiam che non habia servito; et potendosi fare con doy ducati per homo seria bene facto;

et per fare questo effecto se chiami tutti quelli capi che gli erano, et essendo partiti subito se advise qui, perchè se faranno retornare indietro; al che se è provveduto qui.

10 Item, ch'el se retenga in Alexandria et Tertonese tutte quelle gentedarme, de quale se possa valere, et dargli denari per un mese a l'usato.

Item, ch'el se reduca tutte le monitione, che sonno restate, ad loco salvo.

Item, ch'el se recompra tutti li cavalli et arme et monitione che se possa trovare et per quello mancho precio se può redurli ad loco sicuro, et più presto
15 possibile.

Item, che tutti quelli soldati quali havessero havuto danno, in modo che de loro non se possi valere, vadino ad lo logiamento, et poy venga qua le persone loro, perchè, inteso el suo bisogno, saranno remissi.

Item, ch'el sia dato denari a li fanti che sonno armati; et quelli che sonno senza
20 arme, et siino boni, siino remandati ad Milano, dove haveranno denari et arme.

Item, ch'el sia dato la provisione de la persona al signore Sforza, conte Pedro et altri conductori et caporali come l'altra volta, secundo la instructione prima, etiam ad li fanti suoi, secundo lo numero che havessero con loro de presente. p 259

Item, che li Collaterali contrascriveno ad Johanne Dordono, quando darà
25 denari a li fanti.

Item, che li danari, quali portarà Francisco de Varisio, siano consignati ad Nicolino, et Nicolino dia poi quelli de li fanti ad Johanne Dordono, a nome de ser Alexandro.

Item, che inanti tracto de queste gente, de le quale se possono valere, fornischano Seravalle, Gavio, Voltabio; et de mano in mano, secundo li faranno, ingrossino il presidio in dicti lochi.
30

Item, ch'el se facia portare in campo li dinari de Francisco de Carampo.

Item, ch'el se veda, s'el se potesse fare, con dare a li fanti solamente al presente ducati doy per homo, cioè ad quilli che non hanno fornito la paga, et che se
35 reteneranno, come de sopra, cioè, che habiano le arme etc.

Item, ch'el conte Borello et messer Michaela da Battaglia diligentemente debeano investigare quali sonno li fameglii d'arme che sonno integri, et quelli sonno stati svalisati, et quanti ne mancano. et cusì che Petro Francisco habii la cura di investigare et intendere de li homini d'arme de lancespezate del suo
40 colonello et advisorce et mandarce la lista, etc.

^a Segue de presenti cancell.

1478 die X augusti, post prandium^a.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

p 260 Fuit deliberatum et conclusum quod pro habendis XVm. ducatis in hac
necessitate replicetur illustrissime Domine nostre quod capiat ipsa asse- 10
gnationem et det eam cui placet, ut exigat et reponat in capsam, et mutuet nunc ipsa
dictos XVm. ducatos, attento quod in presenti reperiri non possent dicti denarii
mutuo a quocumque; et fuit conclusum quod d. B. Chalcus et Johannes Bottus et
Alexander Coletta vadant ad faciendum hunc effectum. 15

Item, fuit conclusum quod ordinetur quod omnes fabri armorum, subditi
ducales, qui sunt in Italia extra dominia Lige, nostre, debeant redire in Domi-
nium hoc ducale, infra menses duos, sub pena rebellionis.

Item, quod inhibeatur, sub eadem pena, ne exportentur arma ex hoc Domi-
nio ad terras, que non sunt in Liga nostra in Italia. 20

Die XI augusti 1478, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

p 261 Fuit facta responsio Paulo Ravaschierio, nuncio domini Baptiste de Cam- 30
pofregosio, qui requisierat mitti aliquod presidium Novas, ad tuendum illum

^a Lungo la c. 114 t. (= p. 260) sono state ripetute: a) la « congregatio » con l'avvertenza dell'assenza di Pietro Landriani, accanto al cui nome è stato annotato, a margine, vacat; b) la prima « propositio » integralmente, e la seconda, parzialmente, fino a fabri armorum.

locum ab illis de Valle Scivia, et ab illis qui sunt in illa terra male dispositi; requisierat etiam nomine dicti domini Baptiste, honesto quodam modo, ne Saona veniat ad manus rebellium, detur sue gubernationi. Que responsio fuit talis, videlicet: quod scribetur domino Petro Francisco Vicecomiti quod mittat No-
 5 vas unam squadram armigerorum et etiam plures, si voluerit d. Baptista; et de facto Saone bene speratur, et in omni casu habebitur ratio fidelitatis domini Baptiste et semper eius consilia erunt grata, et ipse habebitur bono loco a Principibus nostris et fides sua resultabit ei ad commodum et honorem.

Adierunt ad illustrissimam Dominam nostram, cuius Excellentie dixerunt,
 10 primo, de rebus januensibus, videlicet, quod non amittitur tempus aliquod in faciendo provisiones opportunas pro assicuratione Status; et ita prefata illustrissima Domina nostra remansit multum contenta et satisfacta. Postea, vero, dictum fuit de litteris, quas scripsit d. Johannes Jacobus Symonetta circa praticam Ducis Ferrarie, qui nullo modo contentatur de summa et quantitate
 15 pecunie sibi oblata, quod Dux allegat comparisonem Ducis Urbini et domini Forlivii etc.; et subiunctum prefate illustrissime d. Ducisse, quod, attenta necessitate, quam habent Florentini de uno capitaneo, videbatur ipsis Consiliariis quod deberet fieri aliqua matura deliberatio super hac re; unde Excellentia sua conclusit quod, quando non possit concludi practica pro minori summa quam
 20 ducatorum XLm. tempore pacis et LXm. tempore belli, deveniatur ad hoc, sed quod pro nihilo excedatur hec summa. Et ita comisit quod rescribatur predicto d. Johanni Jacobo in suprascripta substantia, advertendo illum quod etiam videat si res possit reduci ad minorem summam quam XLm. et a LXm. etc.

25 Die XII augusti 1478, in mane.

p 262

Congregatis magnificis Consiliariis, ut supra, videlicet:

d. Palavicino,
 d. Orptheo,
 d. Petro de Landriano,
 30 d. Cicho Symonetta.
 D. Johanne Symonetta } secretariis.
 d. Bartholomeo Chalco }
 Filippo Feruffino, cancellario.

Super querela domini Scipionis Barbavarie et Magistrorum Intratarum
 35 Extraordinariarum facta de litteris ducalibus scriptis eis per Consilium Secretum quod procedere debeant cum consilio confidentis in causa comitis Bartholo-

mei de Scottis et Johannis Scotti, eius nepotis, ordinatum fuit quod Phylippus Ferufinus vadat ad Consilium Secretum et eis dicat de querela predicta facta per ipsos Magistros et provideant quod ex * * * * is dominus Scipio, si altera partium eum suspectum habet, aut scribatur quod loco sui alius confidens partium deputetur^a, et non dicatur quod procedant cum consilio sapientis partium confidentis, quia hoc est preter stilum consuetum et cederet dedecori ipsius d. Scipionis. 5

Die XIII^a augusti 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet: 10

d. Palavicino,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 15
d. Bartholomeo Chalcho }

Ser Johanne de Belinzona, cancellario.

Intercessu illustrissimi Ducis Ferrarię, qui de hac re accuratissime scripserat Oratori suo, conclusum fuit, ut bona Andree de Lavello Vallis Saxine, qui homicidium patravit in ditione prelibati Ducis non vexentur, sed revocetur 20
quęlibet novitas facta, nonobstante donatione facta Fabricio de Sanctis.

Eodem die, post prandium.

p 263

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta. 25

D. Johanne Symonetta, secretario.

Francisco Ricio, cancellario.

^a Su raschiatura.

Fuit deliberatum quod, pro presenti, Magistri supersedeant^a circa bona bannitorum et rebellium Parmensium, nec aliquam faciant novitatem, vel prosequantur ad ulteriora.

Admissi fuerunt Augustinus de Bernadigio, cancellarius, et Bernardinus de Curte, camerarius, nuncii illustrissimi domini Lodovici Sfortie, quibus lecte fuerunt littere Oratorum nostrorum in Florentia residentium, dierum octo augusti, continentes quemadmodum magnificus Laurentius de Medicis dixit eis quod Domini Florentini per multas conductas et expensas factas et etiam impensam Ducis Ferrarie et illam Domini Forlivi, que nunc practichatur, non possunt conducere prefatum d. Lodovicum, sicuti in suprascriptis litteris continetur; quibus lectis, dictum etiam fuit in hanc substantiam; suprascripti Nuncii responderunt de bona dispositione domini Lodovici et quod nunc esset tempus dare sibi aliquem honorem et reputationem; in fine conclusum quod, attentis litteris, ut supra, non potest aliter fieri.

1478 die XIII^a augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
d. Orpheus,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.
D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }

Franciscus Ricius, cancellarius.

Et in ipso quidem Senatu fuerunt habiti infrascripti Caporales et Squadrerii peditum et fuerunt admoniti ut faciant et conducant annotatam summam peditum ad stipendia Principum nostrorum, pro duobus mensibus, cum salario ducatorum trium in mense, pro quolibet pedite, persolvendorum per ipsos Caporales, qui teneantur et se obligent pro ipsis peditibus quod fideliter servient dictis duobus mensibus.

Et ad hoc, ut commodius et melius possint servire, fuit conclusum quod detur de presenti prestantia ducatorum quatuor et in fine primi mensis dabuntur alii duo ducati pro integra solutione et satisfactione sex ducatorum pro dictis duobus mensibus, pro quolibet pedite.

^a Parzialmente su raschiatura.

Qui omnes Caporales et Squadrerii peditum presentes et intelligentes hanc deliberationem acceptarunt et promiserunt conducere dictos pedites cum obligatione, ut supra.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus suprascriptis.

5

Fuit conclusum quod illi quatuor de Familia armorum captivati in Pulcifera, qui possunt redimi pro XXV ducatis omnes quatuor, redimantur pecuniis Principum nostrorum, sed ne alii idem petant, dicatur quod dicti XXV ducati dantur super eorum provisione.

Item, fuit conclusum quod mittatur Johannes Zuchus, generalis comissarius in Lunisana, cum provisione ducatorum XXX^{ta} mense quolibet.

10

Propter litteras domini Thome de Saluciis commendatitias in favorem d. Francisci et fratrum de Stanghis, condemnatorum pro portatione armorum, conclusum quod, attenta huiusmodi commendatione, debeat fieri remissio condemnationis.

15

Supplicationes hominum datiariorum Casalimajoris, conquerentium de inhibitionibus pro peste etc. datę fuerunt B. Chalco, ducali secretario, ut una cum Magistris intelligat et faciant^a quod eis videbitur faciendum, ex ordine Camere etc.

p 265

1478 die XV augusti, de mane.

20

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Orphea de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

25

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuit auditus iterum d. Zacharias de Pisis, orator ill. d. Marchionis Mantue, qui legit litteras prefati d. Marchionis, responden-

30

^a Segue quod cancell.

tis quod libenti animo mittet quinquaginta armigeros et centum pedites ei
requisitos in servicia Principum nostrorum, sed quod non potest eos mittere,
nisi dentur ei denarii sui stipendii per totum presentem mensem. Deinde, ipse
d. Zacharias reiteravit requisitiones illius d. Marchionis, videlicet, denarios as-
5 signatos, pro tempore patris, et assignationem de reliquo, pro toto anno; quibus
auditis, fuit dimissus d. Zacharias predictus et, facta matura consultatione inter
prenominatos Senatores, fuit conclusum quod respondeatur ei, ut infra, vi-
delicet:

10 Responsio facta d. Zacharie de Pisis, oratori il-
lustri Marchionis Mantue

Magnifice Zacharia, noi havemo bene inteso et facto intendere ad la il-
lustrissima Madonna nostra tutte le richieste haveti facte in nome del vostro
ill. signor Marchese de Mantua, per la conducta et soldo suo, et etiam la grata
15 risposta che sua Signoria fa circa il mandare L.^{ta} hominidarme de sua compagnia
et li cento fanti in Thertonese in beneficio de prefata ill. Madonna; la cui Ex-
cellentia responde che summamente rengratiati quello ill. signore Marchese
de la prompta voluntà et optimo animo suo verso el bene del Stato de sua
Celsitudine et de la grata et liberale risposta del mandare li dicti cinquanta
20 hominidarme et cento fanti, ut supra, ma considerato che la loro expeditione
andaria troppo a la longa et non satisfaria al bisogno, et etiam essendo como
scrive dispersi per le terre sue, le quale sonno pure contaminate de peste, como
voy sapeti, non seria el condurli in Thertonese senza periculo de qualche conta-
gione, prefata ill. ma Madonna ha deliberato per questa volta non dare desconzo
25 de ciò ad quello ill. Signore, nè dividere la compagnia de sua Signoria, ad la
quale ne referisce infinite gratie de questa sua bona voluntà et affectuosa demon-
stratione, la quale gli è stata ^a tanto grata et accepta ^a, quanto che se dicte gente
gli fosseno state con effecto mandate et ne havesse consequito fructo et bene-
ficio singulare.

A la parte de li danari del stipendio suo, essa illustrissima Madonna nostra
30 responde che, como sapeti, ha facto fare bona assignatione del servito del quon-
dam ill. signore Marchese, suo padre, fin al dì che passò de la presente vita; de
la quale assignatione prefato ill. Signore vostro se po' valere come meglio li
pare et quanto ad questa parte se è satisfacto.

A la parte de farli fare assignatione del resto, per tutto l'anno, etiam responde
35 sua excellentissima Signoria che la è prompta et dispostissima ^a < osservare > ^b al
prefato ill. Signore vostro li capituli et obblighi mutui, con bono et grato animo,
quantuncha per le presente ebultione et intollerabili dispendii sia sua Excellentia
talmente gravata, che non possi fare in tutto verso quello ill. Signore, como se-

40 ^a Parzialmente corr. ^b osservare è rimasto nella penna del registratore; per il verbo della formula cfr.
al r. 3 della p. seg. (= r. 26 della p. del testo).

ria sua intentione; ma vorria prefata illustrissima Madonna nostra, per sua satisfactione et per ogni caso potesse succedere, intendere et essere chiarita come possi lo ill. Signore vostro osservare a sua eccellentissima Signoria li capituli et obblighi predicti dal canto suo, perchè, come sapeti, lo ill. quondam signore suo padre era obbligato con la persona, et con tutto lo Stato et terre sue, che teneva; el quale Stato et terre havendoli poy sua Signoria per testamento diviso tra suoi fioli, è necessario omnino chiarirse et sapersi como prefato ill. Signore vostro possi dal canto suo osservare tale obbligo a li illustrissimi Signori nostri. Datum Mediolani, die XV augusti 1478.

p 267   Fuerunt, deinde, auditi Magistri Intratarum ducalium, qui dixerunt quod, 10
quamvis fecerint secretissime inhibitionem ne exportarentur arma deffensibilia et offensibilia ad terras hostiles etc., tamen Daciarii intellexerunt hoc et protestati sunt de damno et voluerunt renunciare dacia.

Quibus auditis, fuit conclusum quod acquietent Datiarios, permettendo exportari spatas, coltellas, spetos et huiusmodi coracias, coracinas, et armaturas non permittant exportari, nisi ad amicos in Italia, et prius quam detur licentia exportandi ad inimicos, solvatur datum per Principes nostros et retineantur in Dominio dicta arma, sed fiat id quod possibile est, ne dictum datum solvatur, etc., ad quod prudentia Magistrorum recte sciet providere; quibus fuit dictum ut videant quid observabatur tempore ill.mi quondam ducis Phylippi in tali casu. 20

Item, concessa fuit licentia Mancino de La Rocha conducendi se ad stipendia cuiuslibet Potentatus, seu confederatorum Ligę.

Die XVI augusti 1478, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet: 25

d. Palavicino,
d. Orptheo de Richavo,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

30

Francisco Ricio, cancellario.

Conclusum fuit quod Potestati Clavenę, scribenti de hominibus Vallis Sancti Jacobi inobedientibus, quod eos mulctet et mulctas ad Cameram mittat; similiter, mulctet eos apud quos hospitatus est comes Hanibal Balbianus contra preceptum. 35

Item, fuit conclusum quod conducta Nicolay de Scipiono mortui in expeditione januensi reliquantur d. Johanni Francisco et fratribus, filiis dicti Nicolai, cum hoc quod locus, quem habet in Familia armorum ipse d. Johannes Franciscus, detur uni alteri, et quando eius fratres erunt in etate, providebitur
 5 eis, ut virtus eorum exiget.

Die XVII augusti 1478, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

10 d. Palavicino,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Cicho Symonetta.
 D. Johanne Symonetta } secretariis.
 d. Bartholomeo Chalco }
 Francisco Ricio, cancellario.

15 Fuerunt auditi infrascripti Senatores de Senatu Secreto in Curia Arenghi residenti, videlicet:

20 d. Andriottus Del Mayno,
 d. Antonius Romagnanus,
 d. Jacobus Cusanus,
 d. Augustinus Rubeus,
 d. Antonius de Berceto et
 d. Azo Vicecomes.

25 Qui omnes conquesti sunt de litteris ducalibus manu propria Domine nostre suprascriptis, signatis B. Chalcus, quibus eis inhibitum ne accipiant aut faciant inter se comissiones causarum et quod in sententiis dandis habeant Notarium banche civilis Mediolani. Quibus auditis, responsum fuit quod cras cum sociis examinabuntur dicte littere et referetur illustrissime Domine nostre et respondebitur eis opportune.

Fuit, etiam, conclusum quod, pro nunc, supersedeatur in facto Galasii de Landriano, nec contra ipsum procedatur ad ulteriora, pro nunc.

1478 die XVIII^a augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano,
d. Cichus Symonetta.

5

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

Et in ipso quidem Senatu, fuit conclusum ut Guirinus de Cugnolo e carce- 10
ribus liberaretur; et sic liberatus est; et fuit ei dictum, presente ser Petro, cancel-
lario comitis Petri de Verme, quod illustrissima Domina nostra facit dicto Guir-
rino gratiam et remissionem, ad intercessionem prefati comitis Petri de Verme,
cum hoc quod, in termino quattuor dierum, debeat exire hoc Ducale Dominium
et in eum non redire, nec ad ipsum Dominium appropinquare, aliquo pacto. 15

Item, fuit conclusum quod scribatur Potestati Varisii, ut admoneat Fratres
sancti Francisci illius loci, ne molestant, nec inducant homines Varisii ad ipsos
molestandum, sed permittant vivere, ut consueverunt.

Fuit mandatum magistro Johanni Petro de Vastamiliis de Viglevano, ma-
gistro scholę Mortarii, ut retineat apud se illos suos discipulos Januenses, ita ut 20
non possint facere fugam.

Et, similiter, scribatur Potestati Mortarii, ut dictos discipulos relaxet Magi-
stro et una cum eo curet, ne fugam faciant.

Die XVIII° augusti 1478, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet: 25

d. Palavicino de Palavicinis,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

30

Francisco Ricio, cancellario.

^a Corr. parzialmente su XVIII^a

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi venerabilis d. Abbas et tres ex Monachis abbatię Clarevallis extra muros Mediolani, pro controversia, quam habent cum reverendo et ill. domino Aschanio Maria Sfortia Vicecomite, apostolico prothonotario; et, tandem, ipsis venerabili domino Abbati et Monachis, parte illustrissime domine nostre d. Ducisse Mediolani etc., fuit mandatum ut ab hac controversia penitus et omnino desistant, nec in ea se aliququaliter intromittant; quorum quidem domini Abbatis et Monachorum nomina sunt hec, videlicet:

ven. don Archangelus de Confaloneriis, abbas,
 10 don Petrus de Agazonibus }
 don Maurus de Corbetta } monachi, ut supra.
 don Benedictus de Crispis }

Discessit hinc Jacobus Andreas Roer, cum conclusione perficendi quoddam secretum negocium, et habuit ducatos duos, videlicet, libras octo, pro expensis; de hac re apparet in lista quadam secreta, etc.

Die XXI augusti 1478, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
 d. Cicho Symonetta,
 20 d. Orpheo de Richavo,
 d. Petro de Landriano.
 D. Johanne Symonetta }
 d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Riccio, cancellario.

25 In quo quidem Senatu, conclusum fuit, etiam presente Johanne Botta et Antonio de Landriano, thesaurario, quod Curialibus et Camerariis, qui non habuerunt aliquos denarios in presenti anno, fiat assignatio sue provisionis.

Item, fuit conclusum quod, intuitu Petri Marie Rubei, fiat gratia liberalis illis Parmensibus, qui sunt detenti, occasione monetarum falsarum.

30 Item, fuit conclusum quod fiat gratia illis duobus Placentinis, qui testificati sunt falso contra comitem Bartholomeum Scottum, et hoc ad supplicationem domini Palavicini, petentis nomine ipsius comitis Bartholomei.

Item, fuit conclusum quod fiat gratia et remissio cum restitutione bonorum rebellibus Parmensibus, bannitis per dominum Jacobum Bonarellum, quorum

nomina sunt in ^a hoc libro ^a inferius ^a annotata, cum hoc quod debeant redire in Dominium et stare in Mediolano et Mediolanensi, Como et Comensi, in Papiensi, in Novaria et in Novariensi et in Viglevano et Viglevanensi; nec ex dictis locis discedere sine licentia in scriptis, nec debeant ire in Parmam, nec in Parmensi, sine licentia, ut supra. Si qui sunt ad stipendia Florentinorum et confederatorum nostrorum stent et perseverent in beneficio huius gratiæ fruantur. Similiter, dominus Franciscus de Lalatta possit studere Pisis. 5

1478 die XXII augusti, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,	10
d. Cicho,	
d. Orpheo,	
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Chalco	
Johanne de Belinzona, cancellario.	15

Auditi fuerunt dominus Franciscus Vicecomes et Presbyter, eius adversarius; conclusum fuit ut Capitaneus procedat super damnis et impensis, quas Presbyter postulat justa comissionem jam factam, et quod huc accersatur servitor, qui dicitur portasse litteras ad dominum Franciscum. 20

Conclusum fuit quod Potestati Varisii, scribenti de Johanne Cuyriono ^b, fure detento, respondeatur, ut jus faciat.

Conclusum quod Capitaneo Domus Osulę scribatur, ut diligenter advertat de obturatione porte, pro qua homines querunt et scripserunt.

p 272

Eodem die, post prandium. 25

Congregatis, ut supra, hisdem Senatoribus et Secretariis.

Fuit facta responsio d. Zacharię de Pisis, oratori ill. d. Marchionis Mantuę, tenoris infrascripti, videlicet:

« Messer Zacharia, noi havemo visto et inteso quanto per sue littere ve replica et responde ^c lo ill. vostro signore Marchese de Mantua, circa quello noi ve resposimo, de comissione de li nostri illustrissimi Signori, de li assignamenti del stipendio d'epso vostro Signore, per el passato et per lo advenire; et circha la 30

^a Agg. nell'interl.   ^b Parzialmente corr.   ^c Nel testo respondo

5 chiazza che per omne bono respecto rechiesimo de la obligatione del Stato de
 quello Signore etc. A le qual risposte et replicatione respondendo noi breviter,
 pur de mandato de prefati illustrissimi Signori nostri, dicemo che, quantuncha
 circa la obligatione del Stato seria necessaria autenticha chiazza per le parte de
 10 li illustri signori fratelli de prefato illustre Signore vostro, como prudentissime
 voy intendeti, tamen, per dimostrare che con quello Signore servano li Prin-
 cipi nostri l'antiqua amicitia et cordial benivolentia che haveano con lo illustre
 quondam Signore suo padre, e che con sua Signoria vogliono vivere sincera-
 mente et bona fide, sonno contenti circa questa obligatione starsene a li capi-
 15 tuli vechii et ad la fede de sua Signoria et li voleno promptamente et de bono
 core osservare dicti capituli et adimpre dal canto suo li oblihi hanno con si,
 per quanto gli sia possibile in le presente perturbatione, sperando et havendo per
 costantissimo che lo simile debia fare sua Signoria dal canto suo. Et quanto a
 la parte del stipendio de quello Signore, voy avete inteso et possuto manifesta-
 20 mente vedere li dispendii, affanni, et graveze de epsi ill.mi Signori nostri essere tali
 in le presente ebullitione de Tuschana et de Zenoa che non è possibile satisfare
 del denaro contante ad quello Signore, como seria el comune desiderio; et però
 adciò apertamente se cognosca che, se bene la possibilità manca, sta firma et
 immutabile la optima dispositione et voluntà de nostri illustrissimi Signori de
 25 fare el debito suo verso el prefato Signore vostro, gli hanno facta fare conve-
 niente et satisfactiva^a assignatione de tutto suo stipendio li restava fin a la morte
 de lo ill. quondam Signore suo padre, cioè fin a li XI dì de zugno proxime
 passato; et quanto ad questa parte, può meritamente epso vostro ill. Signore
 restare contento et valersi de dicta assignatione.
 30 Quanto a la parte de lo stipendio de sua Signoria, da li dicti XI dì de zugno
 inanzi, per tutto l'anno etc., respondemo in nome de prelibati illustrissimi Si-
 gnori nostri che non essendogli altro modo per le casone et rasonne predictie,
 sue Sublimità sonno contente et paratissime far fare bona assignatione al pre-
 35 fato^b Signore vostro del stipendio suo da XI dì de zugno predicto fin ad ka-
 lendas de zenaro proxime futuro in le intrate sue de l'anno presente, che seranno
 de quelle medesime assignatione al prefato ill. Signore vostro che gli erano
 facte; et altro non si può per le gravissime occurrente spese; et del stipendio de
 zenaro inanzi fin ad aprile proxime futuro se satisfarà simelmente. Sichè nostri
 40 illustrissimi Signori ve caricano et pregano vogliati confortare el Signore vo-
 stro ad restare contento ad questo et havere più respecto ad la benivolentia de
 prefati excellentissimi Signori nostri verso sua Signoria et ad la bona loro vo-
 luntà, che ad la impotentia de satisfargli in tutto, como vorria, et considerare con
 quella discretione et advertentia, che se conviene, le ebullitione et turbulentie in
 che se trovano de presenti con intolerabili dispendii, ne li quali sue Sublimità se
 rendono certissimi dovere essere da quello ill. Signore aiutati et accomodati,

p 273

^a Segue provis cancell.: lo scriba stava per scrivere provisione^b Segue illustrissimo cancell.

non solum de questa supportatione, ma de ogni sua facultà et Stato, quando bisognasse, come fariano essi nostri illustrissimi Signori per sua Signoria, in omne occurrentia. Et sonno certissime sue Sublimità che quello Signore haverà conveniente respectu ad le predictae cose, etc. ».

Cuiusquidem responsionis fuit conclusum, ut daretur exemplum ipsi d. Zacharię. Et sic fuit datum. 5

1478 die 22 augusti, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus, ut supra.

Petrus de Fano, cancellarius magnifici comitis Petri de Verme^a, exposuit, nomine ipsius Comitis, videri ipsi Comiti quod illustrissimi Domini nostri debeant iterum ponere in ordinem Familiam suam: lanceas spezatas et aliquos ex conductoribus, ut, si quando Genuenses vellent malignare, possit obviari et resisti etc. Item, quod quidam Johannes Albertus de Viqueria emit per libras Xm. de gualdis Viquerię et in aliis terris ipsius Comitis, nomine quorundam Genuensium; quare petiit decerni sibi litteras, quibus exigere possit dictos denarios et possit se remittere in ordine etc. 10 15

Conquestus fuit Lodovicus de Iudicibus quod d. Franciscus de Castilione in Consilio Secreto in Curia, hoc mane, presentibus et audientibus Senatoribus, minatus fuit ipsi Lodovico quod omnino volebat ipsum vel unum ex fratribus suis interficere et quod potius eligeret exulare quam non vindicare iniusticiam ei per^b ipsos Senatores factam de presenti et alias iniusticias alias factas in eo Senatu; cui Lodovico fuit responsum quod mittetur ad Senatum in Curia et dicentur ea, quę in hac materia videbuntur opportuna. 20

Post discessum ipsius Lodovici, fuit conclusum quod mittatur vocatum cras Christoforum de Cambiago et ab eo intelligatur, si est vera suprascripta querela, et, si Senatus fecit vel facit aliquam opportunam provisionem, ut hec res mereatur, si sic est. 25

Die XXIII augusti 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis suprascriptis Senatoribus, videlicet:

d. Cicho Symonetta,	30
d. Orpheo,	
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Chalco	
Francisco Ricio, cancellario.	35

^a Parzialmente corr.   ^b Precede factam cancell.

In quo quidem Senatu, fuit auditus Christoforus de Cambiago, ducalis secretarius in Senatu Secreto in Curia Arenghi Mediolani, qui de litteris scriptis Senatoribus illis de comissionibus causarum non acceptandis etc. et de superius narrata querela Lodovici de Judicibus asserens veram esse; cui fuit responsum
 5 quod circa contenta in illis litteris dicat Senatoribus, ut supersedeant et modeste se gerant in comissionibus et, quando aliqua accidit, Christoforus refferat huc, et respondebitur quid faciendum.

Circa inobedentiam et inhonestatem comissam per suprascriptum d. Franciscum de Castilliono, fuit comissum dicto Christoforo quod referat Senatui
 10 quod faciat preceptum dicto d. Francisco, ut veniat sub pena mille ducatorum, et, si non venerit, puniatur de prima et de hac secunda inobedientia. p 275

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem.

Fuit lecta minuta litterarum gratiæ et remissionis factæ bannitis et rebellibus Parmensibus et fuit approbata et confirmata per suprascriptos Senatores;
 15 quorum bannitorum nomina sunt hec, videlicet:

d. Bernardus de Bencevegnis,
 d. Franciscus de Lalatta, studens,
 d. Gaspar de Strumeriis,
 20 d. Johannes quondam Gulielmini de Lalatta,
 Alexander de Burallis,
 Johannes Martinus de Fulchinis,
 Franciscus del Fra',
 Zenesius Bazanus;
 25 Petrus de Fontanellata,
 Gibellinus Bernazonus,
 Andriottus de Marano,
 Beliardus et Gregorius fratres de Beliardis,
 Mancinus de Bernardis de Cortellinis,
 30 Jacobus de Colla, aurifex,
 Jorius de Herba,
 el Conte,
 Prandochus,
 Andreas de Mutina,
 35 Silvester de Corbenis,
 Pantaleon de Cantellis,
 Gaspar de Minellis,

Togninus de Villanis,
Coracius de Sbyrris,

Alexander et } fratres de Manfris,
Antonius

Jacobus et } fratres de Ferariis, habitantes in Porta Nova, et
Laurentius

5

Petrus Sbyrrus.

Die XXIII^a augusti 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino, 10
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

p 276 D. Johanne Symonetta } secretariis. 15
d. Bartholomeo Chalco

Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, Hestorino, nuncio d. Lamberti Grimaldi de Monecho ¹²⁷,
qui, nomine dicti domini Lamberti, requisiverat sibi dari in custodiam et in gu-
bernationem, nomine Principum nostrorum, arcem et civitatem Vintimilii, pro-
mittens etc.; fuit responsum quod pro nunc illustrissimis Principibus nostris 20
non videtur conveniens id facere, bonis respectibus, sed quod exhortetur sua
parte prefatum d. Lambertum ad perseverandum in optima sua voluntate et
fideli affectione versus Statum nostrorum Principum, prestando opem, auxilium,
consilium et favorem Castellano dicte arcis et aliis fidelibus nostris in illis par-
tibus, ut hactenus fecit; de quo commendant eum et agunt ei gratias maximas 25
prelibati Principes nostri; et sit bono animo, quia res Janue habebunt bonum
finem pro ipsis Principibus nostris, qui a provisionibus opportunis non deffi-
ciunt; et, si res succederet aliter, tunc dabitur arx et civitas predicta in guberna-
tionem ipsi domino Lamberto, de quo Principes nostri plenissime confidunt.

127. Lamberto Grimaldi d'Antibo, già tu- dina Fregoso; signore: marzo 1458; † 15 30
tore e poi sposo (29 agosto 1465) di Clau- marzo 1494.

Ricordo del Marchese del Finario¹²⁸

Visto lo caso seguito a li giorni passati del vostro exercito essere stato rotto, secundo lo suo debele ingegno non vede modo alcuno ad potere seguire la victoria, salvo uno: et questo seria per mezo del signore Marchese del Monteferrato, sì per la prudentia et integrità de quello Signore et sì per la longa experientia del mestiero de le arme, et sì per la propinquitade del paese, come si sa, circumda da molte bande lo Genoese, et sì per molti partesani et amici dentro et di fuora ch'esso Marchese ha in Zenoa, et de ogni natura et soprattutto una providentia mirabile et una fede grande che hanno quelle gente in sua Signoria, in modo che, concludendo lo mio parlare, se gli è homo al mondo che possa conciare questa cosa, luy è quello, secundo che pare al debile ingegno del mio Signore de Finario, per più altre ragione dicte ad vostra Signoria.

Ancora non vede modo alcuno che luy possa dare securso a le castelle de Saona, hora che là sono venuti quelli Fregosi et Adorni, perchè tutte quelle valle, in la venuta, tutti hanno preso l'arme; et dal Finario in zu in la loro venuta ancho loro comziorno^a ad balenare et ogni giorno vanno ingrossando de gente et di favore, in modo che lo Marchese si trova solo et li bisogna fare molti pensieri. Lo primo è che, se luy facesse mossa alcuna de mettere fanti in quelle castella di Saona, di fatto li sarebbe mossa guerra da Zenoa; et bisognali pensar che modo haveria ad deffendersi. Il che le v. Signorie hanno ad fare pensamento: et questo è una maxima. L'altro che andare ad Saona, vi è due vie, cioè, per terra e per mare: et l'una et l'altra è tediosa: per mare, le galee sonno a Vai et non lassino passare uno vicello; per terra bisognaria più migliari de homini, come possono comprendere v. Signorie; et, per essere quelli homini indiavolati con questo Stato, non vede modo alcuno epso Marchese ad dargli soccorso, se non con qualche astutia et malitia digiungere queste gente: et questo era che le v. Signorie prendessero fede nel Marchese del Finario de ponergli quelle castella ne le mano sue, et che lo Castellano receptasse quelle genti ad suo nome et luy promette la sua fede sempre restituirle ad le v. Signorie, ogni volta che le cose seranno aconze; et, ad questo modo, molti partesani de Adorni e mi con dicto Marchese in questo caso è de opinione lo^b serviranno più vivamente che non sarebbeno, stando le cose nel termine che sonno. Et intrando lo dicto Marchese in questo ballo, vole che le v. Signorie li diano quello subsidio che fa de bisogno ad fare tale impresa, et ultra che se luy facesse questa demonstratione et che lo dessegno non reuscisse, como non si po' sapere le cose future como debbano passare, epso Marchese non vole intrare in questo ballo, s'el non sa dove havesse ad ricorrere de adiuto, sempre che li fusse mosso guerra.

^a Parzialmente corr.   ^b Aggiunto nell'interlineo

128. Alfonso I del Caretto: 1466 † 1528. errore si legge il nome nella « propositio » che segue il Ricordo, era morto nel 1466.

Di quello haveva dicto messer Lazaro Spinola non mi destenderò più ultra, perchè v. Signorie hanno inteso tutto.

El simile de la cosa de messer Carlo Adorno che di tutto sonno bene advisati.

p 278 Supradictis rebus expositis per Marchum de Pistorio, nuncium magnifici d. Galeoti, Marchionis Finarii, responsum fuit in hunc modum, videlicet: quod illustrissima Domina nostra, intellectis superius narratis, agit gratias dicto domino Marchioni, quia in omni eius operatione ostendit optimam voluntatem et dispositionem, quam habet erga nos et Statum nostrum; et quo ad partem, in qua tangit de Marchione Montisferrati, illustrissima Domina nostra respondet quod bene dicit Marchio Finarii, et quod hucusque semper in omnibus habita fuit participatio cum ipso d. Marchione Montisferrati et nunc etiam quotidie consulimus^a Dominationem suam de eius apparere; et ita continuabitur, quia illustrissima Domina nostra scit quantum potest in partibus Saonensibus et Januensibus; et, secundum occurrentias quotidianas, capietur consilium suum. Circa, vero, eam partem, ubi d. Marchio Finarii petit dari in manibus suis fortilitia Saonę, quę promittet custodire nomine illustrissime d. Ducisę Mediolani, propterea quod, propter periculum ponendi Statum suum in discrimine non posset dare aliquem succursum ipsis fortiliis stantibus terminis, responsum quod illustrissima d. Ducissa habebit gratissimum^a si ipse verbis, litteris, Nunciis hortetur Castellanos et amicos Status ad perseverandum in fide, et non timere, quia dabitur bonus succursus. Et, si sic fecerit, persuadet sibi illustrissima Domina nostra quod erit maximo favori et in hoc ipse Marchio poterit se gerere sicuti prudentię suę videbitur esse ad propositum, cum hac additione, quod, quando videretur esse difficultas manutenendi fortilitia, tunc prelibata domina nostra Ducissa caperet eam fidem de ipso d. Marchione, quam caperet de quocumque Castellano.

Deliberatum etiam fuit quod per viam ipsius Marchionis videatur si possibile esset mittere litteras Castellanis nostris Saonę. Item, dictum fuit dicto Marcho quod dicat Patrono suo quod velit operari ne illi nobiles de Spinulis, qui receperunt se Finarii, revertantur Januam, quia eorum reditus queritur propter pecunias, quas vellent eis extorquere Capellacii Januae. Et ita confectę fuerunt littere credentiales, dirrectivas ipsis nobilibus, propter hanc substantiam.

Die XXVI augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,

^a Parzialmente corr.

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta }
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario

p 279

5 In ^a quo ^a presentibus infrascriptis d. Magistris Intratarum, videlicet:

d. Johanne de Melcio,
d. Facio Galarano,
d. Johanne Francisco de La Turre,
d. Johanne de Castronovate,
10 d. Carolo Trivultio,
d. Johanne de Cusano,
d. Gabriel Paleario et
d. Antonio Landriano, thesaurario,

fuit conclusum quod, ne detur Datiariis justa causa querele et petendi restau-
15 rum, ut jam protestati sunt, scribatur per litteras ducales ad omnes civitates Domini
ut impune possint venire Januenses mercatores cum merchantiis et grassia, ha-
bendo advertentiam ad malignos; et revocentur littere in contrarium.

Item, fuit conclusum quod scribatur Commissario Laude, ut, usque ad decem
dies, quotidie mittat unum Cremam, pro investigando de peste et habita, post
20 decem dies, dicti Commissarii relatione veritatis, deliberabitur quid agendum circa
nundinas Cremae, ad quas inhibutum est, ne quis vadat ^b de Dominio, et an re-
movendo sit de banno terra Cremae.

1478 die XXVII augusti, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

25 d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Landriano.

D. Johanne Symonetta }
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

30 Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, d. Zacharia de Pisis, orator ill. d. Marchionis Man-
tuae, conquestus est quod non potest habere denarios ex assignationibus ^c ei fac-

^a Agg. dopo la formula del protocollo del verbale.

^b Corr. su dadat

^c Segue pr cancell.

p 280 tis pro stipendio prefati Marchionis; et dixit se misisse exemplum responsionis nostre; qui acceptavit libenter dictam responsionem et dixit contentari de observantia capitulorum veterum; et ita vult observare dictus d. Marchio ex latere suo; fuit ei responsum quod fiet aliqua provisio.

Deinde, comparuerunt Ambaxiatores Burghi Vallis Tarri ex parte Piattona et Costarbosensi, offerentes facere fidelitatem; et multa verba bona dixerunt ad demonstrandum fidem et devocionem suam versus Principes nostros et Statum suum, pro quo volunt exponere facultates et personas; fuit eis responsum quod mittant pro syndicato et mandato opportuno ad id faciendum.

Item, petierunt illi de Plattano relaxari quendam carceratum in turri Vallis Tarri, offerentes solvere pro eo debitum, quod habet Camera, et dare fideiussiones idoneas in Parma, quando se presentabit hic; fuit conclusum quod concedatur dicta relaxatio cum solutione debiti Camere et fideiussionibus, ut supra.

Super supplicatione Donini da Cazabobus, conquerentis de quibusdam lignaminibus ei sublati de quadam domo sua sita in terra Burgi Sancti Donini, conclusum fuit quod scribatur Potestati dictę terrae, ut, intellecta rei veritate, puniat qui compertus fuerit substulisse dicta lignamina, faciendo resarciri damnum dicto supplicanti, et, si quid habet in contrarium, propter quod hoc nolit facere, significet suis litteris Principibus nostris.

1478 die XXVII augusti, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus superscriptis.

Lecta fuit supplicatio hominum de Birgalo^a, vicinorum Modoetię, contra illum de Pessinate de Homate, et data Vicario Capitanei^b Justicie, ut informationes sumeret et jus faceret.

Item, lecta supplicatio Christofori et Donati de Paravesino contra Potestatem Herbe, et conclusum ut remittatur Consilio Justicie.

Die XXVIII^a augusti 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

^a Corr. su Burgalo (Peregallo)   ^b Nel testo Capitaneo

In quo quidem Senatu, Martinus Paulus de Nibia ¹²⁹, orator ill. domini Marchionis Montisferrati, presente magnifico d. Hieronymo Morello, oratore florentino, conquestus est, nomine prefati domini Marchionis, de infamia ei data per subditos nostros et, presertim, per Officiale[m] Cormenti et Solerii, quod, post
 5 fugam exercitus nostri destinati ad subsidium Januae^a, ipse d. Marchio exiverat Casali, causa capiendi Alexandriam aut aliquam terram huius Domini, et quod erat inimicus huius Status etc. Fuit ei responsum quod de vocibus dispersis in vulgus non est curandum et, tamen, vocabuntur huc dicti Officiales^a, ut admoneantur et castigentur, et stet ille ill. d. Marchio bono animo, quia de eo Principes
 10 nostri confidunt, ut de principe fidissimo, amico, affine et capitaneo, etc.

Die XXVIII° augusti 1478, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

d. Palavicino ex Marchionibus Palavicinis,
 d. Cicho Symonetta,
 15 d. Orpheo de Richavo,
 d. Petro de Landriano.

D. Johanne^b Symonetta } secretariis.
 d. Bartholomeo Chalcho }

Francisco Ricio, cancellario.

20 Johanni Petro et Johanni Phylippo de Caciis, fratribus domini Stephani, fuit preceptum ne se intromitterent aliquo modo in controversia, quam habet idem d. Stephanus cum domino Augustino Cacia, pro canonicatu in ecclesia cathedrali Novariae; et ita responderunt se facturos.

1478 die ultima augusti, post prandium.

p 282

25 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
 d. Cicho Symonetta,
 d. Orpheo de Richavo,

^a Parzialmente corr.   ^b Corr. su Johanni

30 ¹²⁹. Era di origine novarese; al tempo di Ludovico il Moro passerà al servizio sforzesco: diventerà commissario di Parma (1481) e sarà accolto nel Consiglio Segreto (1482).

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta }
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit auditus Hector Scalionus, orator serenissimi regis Renati, qui dixit
se habere litteras credentiales ad illustrissimos Principes nostros, sub quarum fide,
est expositurus bonam intentionem sui Regis ad favorem illustrissime Ligae
nostrae et pro hac re ibit etiam Florentiam. Fuit ei responsum quod cras illu-
strissima Domina nostra dabit ei audientiam. 5

Item, fuit comissum Alexandro Colletta, ducali cancellario, de mandato et
ordinatione illustrissime Dominae nostrae ut scribat domino Johanni Aloysio
Bosso¹³⁰, ut intersit funeribus ill. me domine Ducissae Sabaudie¹³¹, Vercellis;
deinde, redeat ad Ducem¹³², eius filium, et apud suam Excellentiam moretur
quousque aliud scribatur^a. Item, jussit illustrissima Domina nostra, ut ad eius
funeralia mittantur 300 cerei. 10 15

1478 die 2 septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis^b Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo, 20
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta }
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, conclusum ut Potestati Abiatisgrassi, qui scripsit de
pischatoribus, quorum unus fuit interfectus nocte, rescribatur quod diligenter
inquirat malefactores. 25

^a Parzialmente corr.   ^b c corr. su s

130. Gianluigi Bossi aveva servito Galeazzo Maria come oratore presso Genova e il Marchese del Monferrato. Dal 1472 era stato assunto nel Consiglio di Giustizia.

131. La duchessa Jolanda morì il 28 agosto, nel castello di Moncrivello.

132. Filiberto I n. 1465; duca: 30 marzo 1472; † 22 aprile 1482.

Potestate Alexandrie scribente quod Antonius Garronus, qui interfecerat duos adolescentes veneno, sal merchatoris, aufugerat apud Marchionem Salutiarum, conclusum fuit ut scribatur Marchioni quod eum^a det Potestati Alexandriae, vel ipse in eum animadvertat^a.

- 5 Conclusum fuit pro supplicatione Donati de Comite, qui querebatur de suspensione causarum^b Zanini Barbati facta, ut scribatur Zanino quod constituat procuratorem in termino unius mensis, quo elapso, ex nunc revocetur suspensio. p 283

1478 die 3 septembris, de mane.

10 **H**abitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
15 d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

20 In quo quidem Senatu, fuit multum disputatum de distribuendis armigeris et peditibus in frontieris versus Januam, hoc modo, videlicet:

	ad Seravalle	400,
	ad Arqua'	150,
	ad Gavio	300,
	ad l'Abbatia de Precipiano	25,
25	ad Bregnano	50,
	ad Le Vignole	60,
	ad Grondona	25,
	ad Uvada	400.

30 Item^c scribatur^c d. Michaeli Battagliae, ut eligat, ex omnibus Familiaribus armorum, qui non habent ordinaria alloggiamenta in Alexandria et qui in presentia sunt in illa impresia, XXXti qui sint melius in ordine, quorum XXti mittantur in Gavio, ubi stet ipse d. Michael, et X mittantur in Stazano. Deinde,

^a Parzialmente corr.   ^b Segue facta esp.   ^c Sul rigo precedente Item scribatur cancell.

p 284 admoneat omnes armigeros familiares, habentes ordinaria allogiamenta in Alexandrino, ut stent in ordine et preparati ad exequendum quantum eis ordinabitur per ipsum d. Michaellem et Gubernatores exercitus; reliqui omnes famuli revertantur ad allogiamenta, ut reordinentur de rebus necessariis.

Item, fuit conclusum quod mittatur Benedictus Blaxii de Gradi ad Blasium, ut ipse practicet et offerat^a d. Hybletto, nomine Principum nostrorum, gubernum civitatis Januae, ut habebat d. Prosper Adurnus, et dabitur ei arcem Luculi pro eius tutela, modo velit vivere in devotione Principum nostrorum et reducere illam civitatem ad obedientiam pristinam; et quod dabitur locus aequivalens Burgo Vallis Tarri, donec illustrissima Domina nostra disponatur restituere dictum Burgum Vallis Thari, in quo casu dictus d. Hyblettus teneatur restituere Principibus nostris locum, qui erit ei datus pro dicto Burgo; et in ceteris servabuntur capitula facta cum d. Hybletto; et promittatur dicto Benedicto aliquod officium, ut hoc fidelius exequatur. 5 10

Eodem die, post prandium. 15

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit conclusum ut mittatur unus Castellanus in arcem Castellacii, cum X paghis.

Item, quod claudatur porta arcis terre Boschi, qua itur extra terram; et in porta, qua itur intra dictam terram fiat pons mortuus, ita ut homines pro arbitrio possint ingredi et exire. 20

1478 die III^a septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite, 25
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 30
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

^a Corr. *su* afferat

In quo quidem Senatu, fuit multum consultum super rebus Januae; et, tandem, fuit conclusum quod Benedictus, nuncius Blaxii de Gradi, vadat Januam ad ipsum Blaxium de Gradi, cum infrascriptis comissionibus, videlicet:

« Benedicto, diray a Blaxio che nuy volemo fare li infrascripti partiti ad mes-
 5 ser Hibietto, vogliando cazare li inimici et ridurre la città di Zenoa ad la obedi-
 entia nostra; et quando luy judicasse ch'el fosse bene valerse del Fregoso, noy
 lassiamo el carico ad luy che si vaglii de quello gli pare, al quale tale se farà con-
 veniente provisione; ma bisogna havere advertentia de non essere ingannato;
 cioè, siamo contenti dargli el governo de Zenoa con la provisione et nel modo
 10 haveva messer Prospero, con lassargli disporre del Capitaneato de la piazza ad
 suo modo et, cusì, lassargli disporre de li officii ad suo modo; darli le sue terre,
 come gli dicessimo, et dargli una terra aequivale^a al Borgo de Valle de Tharo,
 finchè le cose siano assetate; perchè poy se trovarà bona forma ad satisfargli, con
 dirgli che la speranza gli è data del capello, non l'ha ad retrahere da questo, per-
 15 chè anchora noy li prometteremo de farglilo havere, et poremo, et luy serà el
 primo che se habia ad proponere per questo nostro Stato.

Item, che daremo ad Johanni Aloysio honorevole conditione nel mestiero de le arme.

Et, volendo attendere ad questo messer Hybietto, ch'el può mandare qua
 20 uno, col mandato per concludere.

Dirgli ch'el debeat mandare Johanne Pedro Del Bergamino, Montechio et Scharamucetto et li altri presoni, che restano, perchè gli è caricho ad non haverli
 facti liberare, perchè ce l'ha promesso, et a bocha, et per littere.

Item, che ad Matheo dal Phiescho se darà conveniente provisione.

25 Item, che seremo contenti ch'el possi liberare et absolvere, como luy vorrà ». Datum ipsi Benedicto Blaxii de Gradi, qui manu sua extraxit copiam.

Item, fuit conclusum quod Manfredo domini Baptiste de Campofregosio respondeatur hoc modo, videlicet:

« Manfredo, havemo inteso et facto intendere ad la ill.ma Madonna nostra
 30 quanto hay esposto in nome de messer Baptista de Campofregosio de le cose de
 Zenoa et de quello gli ha mandato ad dire misere Hibietto non corrispondente
 ad le cose ragionate; et del parere et richiesta d'epso misere Baptista circa le for-
 teze de Saona, etc.

La ill.ma Madonna nostra ce ha comesso te respondiamo che la sua Si-
 35 gnoria commenda summamente la diligentia fidele che misere Baptista usa circa
 le cose pertinente al Stato suo; et quanto ad la parte de Zenoa, sua Excellentia
 dice che gli pare de stare qualche dì ad vedere, come le cose passano, perchè spera
 debii offerirse tale occasione, che forsi se potria satisfare ad quanto se era ragio-
 nato del facto de Zenoa; et el prefato misere Baptista haveria el modo de fare

^a Così nel testo.

el facto nostro et suo, como fo concluso; interim, luy non desista tenere prati-
chati, sollicitati et bene edificati li amici suoi dentro et fuora de la città, sforzan-
dosi intendere el più che potrà de li progressi, andamenti et successi de quelli
de dentro, et darcene adviso.

Quanto ad la parte de le fortezze de Saona, sua Excellentia responde che 5
spera pure quelle forteze se habbino ad conservare, tanto che le cose prendano
qualche forma; et però farne al presente altra deliberata determinatione non li
pare fosse al proposito de le cose rasonate de Zenoa, immo, seria grandissima al-
teratione de tutte le cose et daria molto disfavore et smarrimento ad le fortezze
de Zenoa, et però non judica sii altra dismonstratione de dicte forteze per adeso. 10
Quando la ill.ma Madonna nostra cognoscerà che quelle forteze siano per an-
dare in altri, sua Excellentia sempre antiponerà misere Baptista ad caduno, per-
chè in lui ha piena confidentia, como in devotissimo servitore de sua Sublimità ».

Hanc responsionem^a transcripsit predictus Manfredus, sua manu propria, ut
melius sciat referre etc. 15

p 287

1478 die V septembris, in mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo, 20
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Alexandro Colletta, cancellario. 25

In quo quidem Senatu, super petitione Christofori et filiorum quondam Mel-
chionis de Vicomercato, pro bonis illius de Suico, cuius causa comissa est Vica-
rio Potestatis Mediolani, conclusum quod dicatur ipsi Vicario quod expediat
causam ipsam juxta comissionem, quam habet.

Eodem die, post prandium. 30

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis.

Fuit conclusum quod per d. Johannem Antonium Sparvariam, ex ducalibus
Vicariis Generalibus, procedatur contro omnes et singulos ducales Castellanos,

^a Nel testo responsione

qui in presenti rebellionē januensi dederunt arces et fortificia ducalia ducalibus inimicis; et, omnibus intellectis, justiciam faciat.

Item, fuit conclusum quod respondeatur Gubernatori Parmę, ut det liberam licentiam Thomae de Parma et Johanni Francisco Burallo, ut possit ire
5 ad stipendia excellentissimi Venetorum Domini, excelsę Reipublicę Florentinę et ill.mi Ducis Ferrarię, nostrorum confederatorum.

Die VI septembris 1478, de sero.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- 10 d. Palavicino,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta, secretario.
- Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, conclusum fuit super supplicatione Jacob hebrei,
15 carcerati a Potestate Castellacii, pro quibusdam verbis iniurijs, quod scribatur dicto Potestati, ut, accepta fideiussione ab ipso Jacob de se presentando hic, p 288
eum liberet et relaxet de carceribus.

Super supplicatione Hectoris de Marchisiis, conquerentis a quodam non
fuisse observata promissa circa nonnullos lateres emptos nomine domini Jo-
20 hannis Jacobi de Trivultio, conclusum quod Collaterales intelligant supplicata
et faciant quid juris fuerit.

Super supplicatione Comunis et hominum loci Castioni Laudensis, conquerentium de quibusdam litteris expeditis per Consilium Secretum in eorum pre-
iudicium, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto intelligant et provi-
25 deant, ut eis justum videbitur, ne dicta Comunitas deducatur per litigia, nec ei
justa causa querelę relinquatur.

1478 die VII septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus^a Franciscus^b Vicecomes^c,
- 30 d. Palavicinus^d,
- d. Cichus^e Symonetta,

^a Nel testo Petro   ^b Nel testo Francisco   ^c Nel testo Vicecomite   ^d Nel testo Palavicino
^e Nel testo Cicho

d. Orpheus^a de Richavo,

d. Petrus^b de Landriano.

D. Johannes^c Symonetta, secretarius^d.

Alexandrus^e Coletta, cancellarius^f.

In quo quidem Senatu, super querela Potestatis Morbegni contra Petrum Lavizarium, qui noluit consignare sibi Dominicum de Sancto Juliano, sed misit in manibus Commissarii^g Comi, conclusum quod scribatur ipsi Petro quod consignet ipsum Dominicum dicto Potestati, aliter procedatur contra ipsum ad mulctam. 5

D. Karolus de Flischo admissus fuit et petiit quod, attento quod misit intratas Montoli, detur sibi scontrum, quia non habet locum aliquem permanentem, ubi possit stare. 10

p 289

Die VII suprascripti, post prandium.

Congregatis Senatoribus suprascriptis, ut supra.

Super supplicatione Johannis Baptistae Caymi in differentia, quam habet cum Georgio de Valperga, occasione nonnullorum bonorum in Papiensi, conclusum quod mittatur supplicatio Consilio Secreto, cum commissione quod provideant indemnitati supplicantis, advertendo quod ordines nostri et iurisdicio conservetur, nec contra ordines extrahatur Dominio^h. 15

Adierunt suprascripti ad illustrissimam Dominan nostram, cuius Excellentie dictum fuit de dando Thomasino de Campofregosio insulam Corsicę in gubernationem, dando habitationem in castro Bastiae, subiungendo quod dictus Thomasinus relinquet provisionem, quam habet a dominis Ducibus et dimittet uxorem et liberos hic in Mediolano. Conclusum quod fiat. 20

Dictum etiam fuit de rebus domini Hybletti et de ordinatione capta cum eo. Conclusum quod expectandum est quid ipse efficiet et, postea, deliberabitur de fortificio Luculi. 25

Item, fuit dictum de petitione, quam facit d. Carolus de Flisco de volendo contracambium Montolii. Conclusum quod expectetur quid sequatur de practica domini Hibleti, postea deliberabitur. 30

Conclusum etiam est quod debeant conducı etiam quattuorcentum pedites mittendi ad impresiam in Januensem, ita ut sit numerus duorummilium etc.

De equo moro, quem petit Dux Bari pro stalono, illustrissima Domina nostra respondit nolle dare; scilicet velle pro eius Excellentia.

^a Nel testo Orpheo   ^b Nel testo Petro.   ^c Nel testo Johanne   ^d Nel testo secretario
^e Nel testo Alexandro   ^f Nel testo cancellario   ^g Corr. su Commissario   ^h Corr. su Dominium

Postea, venit Dominus Argentoni, orator Regis Francie, et admissus fuit coram eius Excellentia; deinde, facta fuit stipulatio confirmationis Lige et feudi Janue et Saone¹³³: et illustrissima Domina nostra juravit super Missali; cuius Excellentiam ipse Orator osculatus fuit, uti moris est in similibus stipulationibus.

Dimisso dicto Oratore a prelibata Domina, ipse, comitatus a suprascriptis Senatoribus, a domino Azone Vicecomite et a d. Johanne Andrea Cagnola, ingressus est locum Consilii, et ibi retulit, nomine Regis, bonam dispositionem Maiestatis suae, sicuti potuit comprehendere in hac confirmatione feudi, quam fecit libentissime, rogans ut^a itidem in dispositione respondeatur eius Maiestati ab ipsa d. Ducissa etc.; responsum per magnificum d. Cichum per verba convenientia; et quantum ad investituram Ducatus Mediolani, quam ipse Orator dixit intellexisse quesitam fuisse per Oratores nostros apud Imperatorem, mediante maxima summa pecuniae, quae posset cedere in damnum Regis, etc., responsum quod verum est, quod Dux Burgundiae misit huc Nuncios hac de causa, quibus responsum fuit per verba generalia quod intentio Domine nostre erit, quando Maiestas Regis erit in bona pace Regni sui, querere dictam investituram medio ipsius domini Regis, etc.

Super supplicatione Bartholomei de Puteo, civis cremonensis, petentis cognitionem quorundam^b furtorum sibi factorum Commissario Cremonae, quia officiales Potestatis affines sunt culpati de dictis furtis etc., fuit conclusum quod domini de Consilio Justitiae intelligant et provideant, ut eis justum videbitur.

1478 die VIII septembris, de mane.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

- 25 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo.
- D. Johanne Symonetta, secretario.
- 30 Francisco Ricio, cancellario.

Fuit vocatus d. Thomasinus de Campofregosio, cui suprascripti Senatores, de commissione illustrissime Domine nostre, dixerunt quod debeat proficisci

^a Segue cancell. in   ^b Parzialmente corr.

133. L'atto di cessione di Luigi XI a Francesco Sforza fu stipulato a Novion (Abbeville) il 22 dicembre 1463.

in insulam Corsicae et eam gubernare, nomine Principum nostrorum, cum his condicionibus, videlicet:

p 291 quod illustrissimi Principes nostri sunt contenti consignari facere dicto Thomasino arcem Bastitae in dicta insula pro sua residentia et securitate cum omnibus munitionibus, quae sunt in dicta arce, cum hoc quod dictus Thomasinus satisfaciatur Castellano dictae arcis de sua provisione presentis anni, videlicet, de his mensibus, quibus stetit in dicta arce, hoc anno, et permittat ipsum Castellanium discedere cum omnibus rebus suis et familiam suam similiter. 5

Item, sunt contenti prelibati illustrissimi Principes nostri quod dictus Thomasinus habeat omnes intratas et redditus dicte insulae Corsicae, ordinarios et extraordinarios, cum hoc quod, singulis annis, in nativitate Dominica, persolvat Thexaurario Principum nostrorum in illa insula libras quattuormille mone- 10
tae mediolanensis in recognitionem superioritatis et domini nostrorum Principum, quorum nomine erit gubernator in ipsa insula. Et, ulterius, teneatur et de- 15
bat solvere per manus dicti Thexaurarii solitas et consuetas provisiones et paghas, eo modo et forma, quo hactenus solite sunt ducalibus Castellanis arcis Bigulie, arcis Sancti Florentii, arcis Curtorum et arcis Herbelonghe; quas arces illustris-
simi Principes nostri sibi et pro se reservant, nec de ipsis dictus Thomasinus de-
bet se impedire, sed solum persolvere dictas provisiones et paghas Castellano-
rum, ut supra, quibus teneatur satisfacere de omni eo quod debent habere pro 20
sua provisione presentis anni.

Item, sunt contenti illustrissimi Principes nostri quod dictus Thomasinus teneat Vicarium et alios Officiales in dicta insula, ut ei videbitur et placebit, modo administretur bona iusticia, excepto Thexaurario ducali, qui mittatur a Principibus nostris, et ipse Thomasinus persolvat ei provisionem consuetam. 25

Item, sunt contenti prefati Principes nostri quod dictus Thomasinus possit dare unam suam filiam in uxorem illi de Maro, domino Sancti Columbani.

p 292 Non possit ipse d. Thomasinus remove hinc uxorem et filios, sine licentia ducali in scriptis, quod juret et^a promittat^a quod semper erit fidelis Statui no-
strorum Principum. 30

Item, quod teneatur satisfacere presenti Gubernatori et Vicario de sua provisione usque ad illum diem quo dictus Thomasinus intrabit in possessionem gubernii dicte insulae; et, si talea esset exacta, detrahabatur pro rata de dictis quattuormilibus libris.

Item, prefati illustrissimi Principes nostri ex nunc sunt contenti, casu quo non possit Janua recuperari etc., dare dicto Thomasino totum et liberum domi- 35
nium dictae insulae Corsicae, cum omnibus arcibus predictis, modo recognoscat in feudum a suis Sublimitatibus; et pro feudi recognitione teneatur solvere dic-
tas quattuormille libras.

^a Agg. nell'interlineo.

Die VIII septembris 1478, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- 5 d. Orpheo,
- d. Petro de Landriano,
- d. Cicho Symonetta.
- D. Johanne Symonetta, secretario.
- Alexandro Colletta, cancellario.

10 In re illorum, qui detenti^a sunt et habent inhibitionem veniendi in Dominium, propter apertam sepulturam Francisci Penzaghi et ablatum eius cadaver etc., conclusum quod, attenta rei qualitate, et quod res erat puerilis et quod culpabiles dederunt poenas, liberentur detenti et revocetur inhibitio; et ita scribatur Commissario Placentiae.

15 Conclusum, etiam, in facto presbyteri Francisci de Curdis, detenti penes Episcopum Therdonensem¹³⁴, quod, attento eius defectu vel errore, videlicet, quod solum oblocutus est de Referendario Therdonae, et attenta instantia Communitatis, debeat scribi ipsi Episcopo, quod liberet ipsum, quia jam dedit poenas.

20 Super differentia, nuper orta inter Augustinum de Trivultio et Lazarum Pagnanum, occasione unius detenti in Martinengo, propterea quod debuerit vulnerasse ipsum Lazarum, conclusum quod res remittatur Consilio Secreto. p 293

Super supplicatione Johannis Raynerii de Rudiano, petentis deberi sibi primo satisfieri super intratis ferreriae pro credito suo, conclusum quod remittatur Magistris Intratarum, qui faciant sibi fieri eam commoditatem, quae sit possibilis, etc.

30 Super supplicatione nobilium de Anghusolis, conquerentium de commissione facta per Magistros Intratarum et examinatione testium in facto homicidii commissi in personam Phylippi de Arcellis, cuidam Cancellario suspecto etc., ac petentium huiusmodi commissionem remitti ordinariis Iudicibus etc., fuit conclusum quod scribatur Commissario et Potestati Placentiae quod, nonobstante aliqua ordinatione per Magistros facta, simul intelligant et procedant in hac materia, puniendo qui commisit ipsum homicidium, aut in eo fuerunt culpabiles, ut eis

^a *Segue s cancell.*

35 134. Giacomo Botta: 1477 † 1496.

videbitur quod iusticia disponat, et delictum non transeat impunitum et detur aliis exemplum abstinendi se ab homicidiis et huiusmodi erroribus; nec fiat alicui iniusticia et quod Advocati et Sindaci Fischales interveniant pro interesse Camerae.

1478 die VIII° septembris, de mane.

5

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
d. Cichus Symonetta,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano.

10

D. Johannes Symonetta, secretarius.

Franciscus Ricius, cancellarius.

p 294 Fuit vocatus frater Andreas Spinula Ordinis Minorum, qui exigebat pecunias pro subveniando isolis noviter repertis per Regem Granatae¹³⁵; et fuit ei mandatum non amplius exigit huiusmodi pecunias, nec questuet amplius in Dominio nostro; et si contrafecerit, ei mala eveniet; et fuit conclusum quod scribatur per omnes civitates Dominii.

15

1478 die X septembris^a, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

20

D. Johanne Symonetta, secretario.

Francisco Ricio, cancellario.

^a Precede de cancell.

25

135. Ali (f. di Saad, nipote di Yusuf III): 1462, dep. 1482. Le isole Canarie e quelle del Capo Verde — com'è risaputo — furono scoperte e riscoperte varie volte. Nelle imprese spesso oscure e, comunque, in verità, di dubbia provenienza ed attribuzione, ebbero parte navigatori italiani, spagnuoli e portoghesi, av-

venturieri e mercanti, israeliti, mussulmani, e missionari cattolici. Gli studiosi conoscono bene l'opera dell'arabo al-Hasan ibn Muhammad al-Wazzan az-Zayyati nativo di Granata (1483-1552); opera da esso stesso (Leone Africano) tradotta in italiano. È evidente che trattasi del re di Castiglia non ancora di Granata.

30

Vocato d. Johanne Andrea Cagnola, ex Consiliariis Justicię, fuerunt ei date quedam littere Abatis Sancte Chrestinae et Ducis Sabaudie, quibus con- queritur de divisione facta per d. Nicolaum de Fontana inter ipsam Abbatiam seu Abbatie fictabiles et illos de Somalia; fuit conclusum et dictum ipsi d. Jo-
 5 hanni Andreę Cagnolę, quod una cum collegis suis de Consilio Justicie faciant responsionem dictis litteris et scribant Abbati ut mittat unum pro se et Abbatia, et providebitur opportune; interim, ipsi de Consilio Justicie intelli-
 10 gant rem istam et a domino Nicolao Fontana capiant plenam informationem de actis per eum, et provideant, ut eis justum et conveniens videbitur, ne alicui partium in possessione fiat iniuria.

Item, fuit conclusum quod Aloysius de Calabria ponatur castellanus arcis Sancti Florentii, in Corsica.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus suprascriptis.

15 Fuit habitus, in ipso Senatu, Thomasinus de Campofregosio et creatus est gubernator ducalis isole Corsice, cum condicionibus pactis et conventioni-
 bus, quę in instrumento rogato per Johannem Antonium¹³⁶ de Papia, ducalem cancellarium et notarium, continentur; et sic ipse Thomasinus acceptavit et ob-
 servare fideliter promisit et juravit, ut latius in dicto instrumento apparet.

20 Hac eadem die, magnificus Dominus Argentoni, orator christianissime Majestatis Regis Franchorum, bene expeditus et donatus ab illustrissima Domina nostra una firmalia valoris CCXL^{ta} ducatorum vel circa, discessit associatus ab Magistratibus et nobilibus huius civitatis.

25 Duo etiam eius Notarii seu Camerarii fuerunt donati triginta ducatis, de mandato illustrissime Domine nostre.

1478 die XI septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

- d. Palavicino,
- d. Cicho Symonetta,
- 30 d. Orptheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta, secretario.
- Francisco Ricio, cancellario.

136. Della famiglia de Girardis o Gerardis, rogò anche per la Camera Ducale.

In quo quidem Senatu, fuit deliberatum et conclusum quod Jacobo Facende, filio Roberthi de Sancto Severino, qui revellavit quoddam tractatum etc., dentur quadraginta ducati aurei dono et discedat hinc secrete, pro honore suo et propter patrem etc., et, quantum ad conductam suam, illustrissimi Principes non conducerent ipsum, bono respectu, etc., ne ipse videretur proditor patris sui, et ut possint castigari participes dicti tractatus, quod fieri non posset, quando hic videretur quia culpabiles cognoscerent se accusatos et aufugerent. 5

Item, fuit conclusum quod scribatur Commissario Pontremuli, ut capiat, dextro modo, omnino, Johannem Jacobum Stortum et Johannem Jacobum Damiani, qui iverunt cum Gateschis¹³⁷ contra Principes nostros et eos examinet; et, si repertum fuerit verum esse quod iverint cum rebellibus contra Statum Ducalem et contra comitem Manfredum de Lando ad occupandum, una cum partisanis Gateschis, terram Varesii, tunc reperta ista veritate, debeat eos suspendi facere, ita ut moriantur, ut iusticia disponit. 10

Item, quod illi presbytero Johanni, fratri Casamatte, qui voluit impedire militem Commissarii ne duceret quendam captivum, precipiat, ut statim veniat huc, sub pena indignationis Principum nostrorum. 15

1478 die XII^a septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus, 20
d. Cichus Symonetta,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus del Landriano.

D. Johannes Symonetta, secretarius.

Franciscus Ricus, cancellarius. 25

Et auditus fuit d. Preceptor Sancti Antonii¹³⁸ Mediolani circa preceptoriam Sancti Antonii Placentie, quam ipse contulit nepoti suo, et fuit ei lecta relatio Iconimorum, quod dictus d. Preceptor incurreat poenam ordinum ducalium, quia sine licentia id fecit; ipse respondit quod fecit sub verbis d. Petri Francisci Vicecomitis; et, ideo, fuit dictum quod expectetur dictus d. Petrus Franciscus. 30

137. I Gatteschi — che nella lettura dei verbali abbiamo incontrato altra volta — facevano parte dell'ultima banda della compagnia di ventura che aveva preso il nome dal Gattamelata, Erasmo da Narni, il cui figlio

Giovanni Antonio fu il « gatescho » per antonomasia.

138. Presso l'omonimo ospedale (Hospitale porcorum). Divenne la sede dei Teatini a Milano. ASM., Fondo Religione p.a. cartt. 968-1011. 35

Super supplicatione Ducis Bari, fuit conclusum quod Capitaneus Justitiae in causa, quam habet prefatus Dux cum Gasparino de Casate etc., procedat et expediat, justitia mediante, nonobstantibus feriis; et hoc quia Nuncius prefati Ducis Bari est discessurus.

5 Die XIII septembris 1478, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Petro de Landriano,
10 d. Orpheo de Richavo.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario.

p 297

15 Itum est obviam usque anteportam castelli Porte Jovis Mediolani magnificis militi d. Berthucio Gabrielli¹³⁹, oratori illustrissime Dominationis Venetae, et domino Guidoniantonio Vesputio¹⁴⁰, oratori Florentinorum, qui sunt ituri ad christianissimam Majestatem Regis Franchorum, cum quibus Oratoribus erant in societate magnificus dominus Hieronymus Morellus, orator florentinus, Orator illustrissimi Ducis Ferrarię, hic^a apud Principes nostros residentes,
20 d. Girardus Collus, dominus Guidoantoni Arcimboldus, consilarii ducales de Consilio Secreto, et dominus Johannes Andreas Cagnola, ex Consiliariis Justitiae, electus orator, iturus cum hisdem Oratoribus ad prelibatam regiam Majestatem. Qui omnes, simul sociantibus suprascriptis Senatoribus et Secretariis, fuerunt ad illustrissimam d. Ducissam nostram; et eius Excellentiam dicti
25 Oratores venetus et florentinus, ituri in Franciam, visitaverunt reverenter; et, presentatis litteris credentialibus, exposuerunt officiosa verba, nomine suarum Dominationum, cum obligationibus etc.; deinde, dixerunt summatim causam sue legationis in Franciam; et, postmodum, habita licentia, discesserunt et venerunt, comitantibus suprascriptis, ad locum ubi habetur Senatus Secretus. Et
30 ibi multum fuit disputatum super instructionibus datis ipsis Oratoribus et maxime super instrutione veneta, que multum differebat ab aliis, et multa fuerunt

^a Agg. nell'interlineo.

139. Diplomatico veneziano, esperto d'oltremare; nel '75 fu presso Sigismondo d'Austria; nel '78 presso Luigi XI; e nelle questioni politiche dalla congiura dei Pazzi

alla guerra di Ferrara ebbe parte notevole.

140. Diplomatico della Repubblica Fiorentina e agente medico, esplicò la sua attività alla corte di Luigi XI.

in medium adducta pro extinguendo presenti bello et pro conservanda dignitate et statu illustrissime Ligae nostrae; et tandem fuit, pro majori parte, conclusum esse facienda remedia temporalia et spiritualia, vivo animo, et, tandem, habeatur bona et honorifica pax. Et quia magnificus venetus Orator dicebat non posse transire comissionem sibi factam ab sua illustrissima Dominatione Veneta, fuit conclusum quod ei detur exemplum instructionis ordinatum per nostros Principes; que, ultimo loco, fuit lecta et similiter detur exemplum florentino Oratori; et ambo scribant ad suos Dominos et mittant ad eos dictum exemplum, uterque exhortando eorum Excellentiam ad se conformandum cum sententia Principum nostrorum. Et sic fuit commissum quod scribatur d. Leonardo Botte et mittatur ei similiter exemplum dictae instructionis.

Item, fuit conclusum quod Scharamucetus de Calabria¹⁴¹ deputetur capitaneus Cittadelle Terdone, cum paghis XXⁱⁱ et ducentum ducatis cum sua provisione, ut habebat tempore ducis Galeaz; et eius stipendium et soldum restet et remaneat illustrissime Domine nostrae.

1478 die XV septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Palavicinus,
d. Cichus Symonetta,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano.

D. Johannes Symonetta
d. Bartholomeus Chalcus } secretarii.

Franciscus Ricius, cancellarius.

In quo quidem Senatu, fuerunt vocati domini de Consilio^a Secreto, videlicet:

d. Augustinus Rubeus,
d. Raymundus Lupus,
d. Antonius de Berceto,
d. Ghirardus Collus,
d. Alexander de Raudi, de Consilio Justitiae, et cum his fuerunt etiam vocati: Johannes Vicecomes, Christoforus Cambiagus, Marchus Trottus, Irius

^a Segue Justitiae cancell.

141. La lettera di nomina è datata del 27 settembre seguente; Scaramuccetto iniziò la sua carica di particolare fiducia il 1 ottobre. Proveniva dalla vecchia «conducta» sforzesca.

Venegonus^a, Johannes Antonius Vicecomes et Johannes Moronus, secretarii in dictis Consiliis, et Marchus de Perago, procurator et syndicus physchalis.

Quibus omnibus fuit impositum et comissum, ut bene et diligenter examinent cridas et proclamata facta post mortem ducis Galeacii de remissione delictorum et penarum etc; et declarent quo pacto et in quantum sint servande
5 respectu conphischationibus ducalis Camerae et in scriptis ponant dictam declarationem, que habeat talem modum, ut Camera non ledatur, si fieri potest.

Item, fuit mandatum supranominatis Secretariis, ut suspensiones processuum et condemnationum criminalium ducali Camerae spectantium non faciant
10 propter interesse Camere et si faciende dicte suspensiones aliquibus rationibus videntur domini de Consiliis, tunc dicti Secretarii referant hic opinionem dictorum Senatorum, priusquam expediant litteras dictorum suspensionum.

Item, super supplicatione domini Raymondi de Lupis et Bonifacii, eius fratris¹⁴², conquerentium de Protonotario, filio domini Johannis de Scipiono, qui
15 innovat in fabricari, faciendo quendam murum in divertendo aquam fluentem ad molendinum dictorum supplicantium, fuit conculsum quod scribatur Gubernatori Parme, ut mandet non innovari aliquid; et similiter scribatur dicto Protonotario, ne velit aliquo pacto^b innovari quicquam in dicto muro.

Fuit conclusum etiam ut, volente illustrissima Domina nostra, concedatur
20 licentia comiti Francisco Torello eundi ad stipendia alicuius ex Dominis et Potentatibus Lige, quia nunc non posset illustrissima Domina nostra dare ei conditionem, quam petit.

Super facto Jacob hebrei, vocati huc propterea quod Potestas Castellacii eum detinuerat occasione quod de eo fuerat dictus Hebreus malelocutus, fuit
25 conclusum quod scribatur Commissario Ultrapadum, seu eius Vicario, ut rem intelligat et, veritate comperta, faciat quod justum ei videbitur, ita ut dictus Hebreus non possit conqueri sibi iniuriam factam esse.

Item, fuit conclusum quod littere Commissarii et Vicarii Potestatis Placentie in facto differentie vertentis inter Stephanum de Nicellis et Johannem Leccacornium, mittantur ad < dominos >^c de Consilio Secreto, qui provideant, ut eis
30 videbitur conveniens.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

35 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,

^a Corr. su Venegenus   ^b Corr. su pacta   ^c d. è rimasto nella penna dello scriba reg.

142. Erano figli di Francesco, conte di Soragna.

d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
D. Johanne Symonetta, secretario.
Francisco Ricio, cancellario,

Fuerunt lecte littere Antonii de Applano ex Monteferrato.
Item, fuit admonitus Antonius de Missalia ¹⁴³ ad expedienda arma pro remittendis armigeris, qui receperunt damnum in re januense.

Oratores Communis Burgi Vallis Tari, nomine suo et Comunitatis sue, a qua habent opportunum mandatum, juraverunt fidelitatem, de qua rogatus est Johannes Antonius de Papia, ducalis cancellarius et notarius.

Fuit ordinatum et conclusum quod illi de Costa Arbosa, ex dictis Oratoribus redeant domum ad Burgum Vallis Tari; et illis de Piattono, quia sunt suspecti, propterea quod afficiuntur Gateschis, precipiatur ne discedant hinc sine ducali licentia in scriptis, sub pena indignationis suae Excellentie; et quod dominus Christoforus de Stratella vadat Bononiam ad perficiendum suum studium, datis fideiussionibus Placentie, pro trecentis ducatis de non veniendo in agrum Parmensem.

1478 die XVI septembris, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

p 301 d. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

Conclusum quod dicatur Consilio Justicie, ut servet in causa Collegii Papię et cognatorum dominorum Hieronymi Malette et Petri Marię quicquid, proximis diebus, decretum fuerat, ne causa ipsa cognoscatur neque Mediolani, nec Papię, sed in alia proximiori urbe, juxta formam decreti.

143. Antonio Negroni di Missaglia, figlio di Tommaso, armaiolo milanese.

Item, fuit ordinatum Antonio de Landriano, thesaurario generali ducali, ut solvat et numeret, die crastina, Azarito et Thome, fratribus de Portinariis, sexmilia ducatorum, quae Johannes Jacobus Symonetta, ducalis secretarius et orator apud illustrissimum Ducem Ferrariae, Florentiae persolvi fecit ipsi Duci, capitaneo et locumtenenti generali illustrissimae Lige nostrae, pro parte sue prestantiae stipendii, pro rata Principum nostrorum.

Item, fuit mandatum dicto Thesaurario, quod, eodem die crastino, numeret residuum prestantiae dicti stipendii, quae sunt novemmilia ducatorum, spectabili domino Cesari de Valentinis, oratori dicti Ducis Ferrariae, qui, presens in dicto Senatu, acceptavit onus portandi dictos novemmilia ducatorum usque Mutinam; deinde, portandi aut mittendi ad dictum Ducem.

1478 die XVII^a septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- 15 d. Petrofrancisco Vicecomite,
- d. Cicho Symonetta,
- d. Orptheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- 20 Francisco Ricio, cancellario.

Super supplicatione Paulini de Ponte, detenti in jurisdictione Venetorum ad favorem ducalium litterarum, propter insultum et vulnera quae dicitur ipse Paulinus fecisse in personam Lazari Pagnani, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto intelligant et provideant, ut eis justum et conveniens videbitur.

Super supplicatione Francisci Boneopere, civis cremonensis, conquerentis quod Episcopus Cremonae recoepit et tenet domi quosdam, qui interfecerunt Cesarem, filium dicti supplicantis, fuit conclusum quod dicta supplicatio mittatur Potestati Cremonae et ei comittatur ut habeat diligentem informationem, an ipsi asserti homicidae habuerint gratiam a Principibus nostris de dicto homicidio; et, si non habuerunt gratiam, procedat et exequatur contra eos, ut iusticia disponit.

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus et Johanne Symonetta, secretario.

Fuit vocatus d. Capitaneus Justitiae Mediolani, et ipso presente, Marchus Trottus, ducalis secretarius, nomine Consilii Secreti, rettulit aliquas querelas contra ipsum Capitaneum, videlicet, quod se impedit se in civilibus et permittit 5
suos multum robare etc.; quare dictus Capitaneus fuit admonitus et reprehensus quod non se impediat de civilibus et faciat juste et sincere officium suum, continendo suos a robariis.

Super litteris Petrimarie de Rubeis, fuit conclusum quod scribatur Serafyno Gavatio, capitaneo Cittadellae Placentie, ut sine strepitu et cum^a minori 10
qua possit demonstratione, capiat Johannem filium dicti Petrimarie, practican-tem in ipsa civitate Placentiae; et captum teneat sub bona custodia, ne fugam facere possit, bene tractando ipsum, donec avisum dederit Principibus nostris et responsionem habuerit quod super hoc ipse facere habeat.

Super querela Potestatis Clastigii, conquerentis de Francisco de Gandino, 15
ducali armorum familiari, fuit conclusum quod scribatur dicto Francisco, ut statim se transferat huc, sub pena indignationis nostrorum Principum, etc.

1478 die XVIII septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite, 20
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 25
d. Bartholomeo Chalco }

p 303

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit auditus dominus Carolus de Flischo, qui petivit sibi provideri de aliquo contracambio, quousque rehabeat Montobium; quo dimisso, fuit conclusum quod, si placebit illustrissime Domine nostre, detur dicto Carolo Castrum- 30
novum Buceabdue cum tanta intrata, quantam percipiebat de Montobio; et

^a Corr. su com

hoc quousque rehabeat Montobium; quo habito, restituat Castrum novum Buccabdue illustrissime Domine nostre.

Supplicatio Johannis de Carco de Gattinaria, petentis relaxari sequestum sexaginta librarum, quas ipse debet Bartholomeo^a de Novaria, pro vino vendito, quod sequestum factum est ad instantiam Comunis Romagnani, fuit conclusum quod remittatur dominis de Consilio Secreto, ut provideant, ut eis videbitur.

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

10 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Petro de Landriano.
15 D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum, circa remittendo armigeros, fiant provisiones infrascripte videlicet:

20 Providere de omnibus denariis, qui sunt necessarii ad remittendum armigeros, ad dandum eis denarios, pro equis et pro sua provisione;
et intelligere quot denarii sunt necessarii ad hoc et quot habentur hucusque.

Item, intelligere quot armature sunt necessarie et quot haberi possunt, infra decem dies, ab Antonio Missalie et quod ille armature, que intra dictum tempus non possunt ab Antonio, accipiantur ab aliis.

25 Item, intelligere si desunt barde, criste et alie res, et providere, et si armigeri habuerunt pannum, et si non habuerunt, sollicitetur ut habeant; et quod armigeri qui habuerint denarios sollicitentur ad emendum equos et se expediendum.

30 Super supplicatione Johannis Petri Del Bergamino, Scharamuzetti et Montheghii de Porceno, petentium concedi sibi de gratia quod Alexander de Mantua, qui alias fuit bannitus propter mortem domini Galeacii domini Tadei de Imola, in qua non fuit culpabilis, et sibi, dum essent captivi Janue, fideliter servivit, possit redire et cassetur bannum, fuit conclusum quod dictis supplicantibus concedatur, ut petunt.

35 Item, fuit conclusum quod scribatur Commissario Parme quod Principes nostri sunt contenti quod Tartaymis vadat ad stipendia domini Nicolay de Placen-

^a Nel testo Bartholomeus

tia de Corrigia si est cum illustrissimo Duce Ferrarię et cum quocumque Potentatu Lige et cum eo militante.

Item, fuit conclusum quod scribatur Antonio de Applano, ut exhortetur illustrem d. Marchionem Montisferrati ad interponendum se ad sedationemurbationum Januensium.

5

1478 die XVIII° septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, ex Marchionibus Palavicinis,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo.

10

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, deliberatum fuit quod Bartholomeo Piscino, nuncupato Tonso, de Florentiola, detento apud Potestatem Florentiolę ob furta patrata, detur bannus pro anno uno ab agro Placentino; et, eo satisfaciente pro furtis, relaxetur.

15

Item, quod scribatur Capitaneo Lugani, ut precipiat Georgio^a Stephano et Guinoforte de Adassono ac Andree et Thomasino de Layana, ut veniant Mediolanum, ob renitentiam factam contra Capitaneum.

20

p 305

Super supplicatione magistri Marcolini de Lombardis, conquerentis de Benedicto fratre et Lucia eius novercha, quod credatur abstulisse bona mobilia patris sui mortui, fuit conclusum quod Potestas Mediolani investiget et enitatur veritatem reperire narratorum, deinde faciat quod juris fuerit civiliter et criminaliter, procedendo ut eius conscientie opportunum videbitur.

25

Item, fuit conclusum quod domino presbytero Petro de Carchano concedatur libera licentia redeundi Mediolanum.

Super supplicatione Desiderii Grossi, civis parmensis, conquerentis de quadam relatione facta per quosdam cives Parmenses, deputatos ad revidendum rationes suas pro Thexoreria, quam exercivit in eius preiudicium, eo stante carcerato in Mediolano, conclusum est quod comittatur Referendario Parme, qui videat, intelligat et jus faciat.

30

^a Parzialmente corr.

Item, fuit conclusum quod scribatur comiti Petro Scotto, ut veniat huc, pro facto Dimitrii Albanexii, ducalis peditum squaderii.

Super supplicatione Aloysii et Gabrielis, fratrum de Pizonibus, petentium astringi Laurentium Siseranum ad dandum eis dicta et depositiones quorundam
5 testium examinatorum in controversia, quam dicti de Pizonibus habent cum Ambroxino de Longhignana et Paulo de Modoetia, et, casu quo non reperiretur dicte attestations, provideatur per ducales litteras, ut examinationes noviter facte de hisdem testibus coram domino Johanne Antonio Sparvaria valeant et teneant, nec prime attestations, si reperient aliquo tempore in parte
10 aliqua diverse, possint obesse, immo illis nulla adhibeatur fides.

Item, fuit conclusum quod respondeatur Commissario Ultra Padum quod retineat in Alexandria Johannem Antonium Buzalinum, habitatorem Uvade, quousque aliud in contrarium scribatur.

Super supplicatione Bertholę de l'Aqua, petentis scribi Capitaneo Galarate,
15 ut pro excessibus commissis^a contra ipsum Bertholam, procedat contra Premolum de Clericis^b et sequaces, fuit conclusum quod scribatur dicto Capitaneo, ut narratorum veritate intellecta, procedat et jus faciat cum ea celeritate, que possibilis sit.

p 306

Eodem die, post prandium.

20 Magnificus d. Cichus fuit ad illustrissimam Dominam nostram, et, presente Antonio, eius filio, et me Francisco Ricio, dixit eius Excellentie res infrascriptas, videlicet:

De dando locum Johannis de Scipiono, videlicet, gubernium sui columnelli lanzearum spezatarum Johanni Petro Del Bergamino, et provisio ducentorum
25 ducatorum, quę habet dictus Johannes Petrus remaneat suę illustrissime Dominationi, et stipendium quod habeat dictus Johannes Petrus pro decem equis detur comiti Galeotto de Belzogioso; sic enim consulunt esse faciendum omnes Consiliarii, si placet sue Excellentie. Respondit illustrissima Domina quod est contenta quod sic fiat.

30 Item, de dando Castrum novum Buceabdue domino Carolo de Flischo, loco Montobii, cum equali intrata, quousque rehebeat Montobium. Respondit, similiter, quod contenta est, ut fiat.

Item quod Preceptor Sancti Antonii Mediolani habeat precepturam Placentię, pro nepote, sed post hac, non audeat amplius uti auctoritate et arbitrio
35 conferendi etc. Respondit quod est contenta modo ipse Preceptor sic observet, sed quod domino Johanni Marie et Bartholomeo Sfortię, filiis bastardis ducis Francisci, provideatur de primis beneficiis vacaturis.

^a Corr. su commissit   ^b Precede cancell. Medicis

Item, de comite Francisco Torello, respondit quod est contenta ut vadat ad stipendia alicuius Potentatus Ligē.

In facto Gulielmi de Bagnino de Burgonovo et Gulielmi de^a Montepiano^a et^a Antonii^b de^b Brameriis^b, detentorum^c apud Capitaneum Justicie propter derobationem factam in quosdam Romerios de scutis duobus etc., et propter deportationem veneni, dixit illustrissima Domina nostra, quod pro hac vice eis ignoscatur, modo contentetur Petrusfranciscus Vicecomes, qui circa hec habet interesse, et^d bandizentur^d extra^d Dominium^d Ducale^d. 5

Die XX septembris 1478, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet: 10

d. Palavicino,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 15
d. Bartholomeo Chalco }

Alexandro Colletta, cancellario.

Super relatione Deputatorum super provisione bladorum circa querelam, quam fecit Johannes Maria Vicecomes de Antonio Comite et filiis, conclusum quod ipsi domini Deputati provideant insolentiis, de quibus facta fuit querela. 20

1478 die XXI^a septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta, 25
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario. 30

^a Agg. a margine da mano diversa. ^b Su raschiatura. ^c Nel testo detentis ^d Aggiunto nell'interl. tra il verbale della seduta antimeridiana e quella della pomeridiana.

Quo habito, quidem itum fuit ad illustrissimam Dominam nostram et coram ea fuit consultatum super litteris habitis nuper ab Episcopo Comi ex Castelleto Januę, scribenti de aspera obsidione sua et defectu omnium rerum, preter panem et acetum semimarcidum, et quod illi provisionati dicunt nolle se amplius teneri, nisi per totum presentem mensem etc. Et, post longam consultationem, fuit tandem conclusum, ita disponente sua Excellentia, quod postquam Capitanei populi Januensis nihil responderunt ad litteras nostras, mittatur illuc dominus Antonius de Berceto, pro aptandis istis rebus, cum instructione per dictos Consiliarios.

Item, fuit conclusum quod comiti Manfredo Lando respondeatur quod nullo pacto debeat se accordare cum Johanne Aloysio de Flischo, nec ei cedere jura sua loci Varisii, immo quod studeat conservare arcem quantum potest, et, si succurri poterit, fiet, sin minus et capiatur dicta arx a Johanne Aloysio predicto, aliquando recuperabitur per Principes nostros.

Item, fuit conclusum quod dentur Marchioni Mantuę super sua provisione sex aut octomilia ducatorum, cum hoc quod mittat de presenti centum armigeros et centum pedites ad stantiandum in abbazia Clarevallis Placentię, quo concurrant etiam armigeri de ducali Familia, qui de presenti restaurantur; et hoc fiat omni cum celeritate possibili, tenendo subditos in obedientia et pro favore exigendarum intratarum ducalium et pro providendo rebus Parme et Placentię et Burgi Vallis Turri, si opus fuerit.

Item, quod fiant etiam quingenti pedites, si opus fuerit, et quod impensa omnium peditum, qui nunc habentur, erit necessaria per totum mensem octobris proximi, et, deinde, fiet secundum rerum exigentiam.

Fuit etiam dictum illustrissime Domine nostre quod est necessarium providere de denariis ad minus de ducatis XXXm. pro presentibus occurrentiis, et quod pro salute Status non est parcendum pecuniis; que respondit verum esse, et ita providendum.

Item, fuit conclusum quod Placentiam mittatur alius Commissarius, pro dignis respectibus et causis.

Relatum fuit, etiam, prefatę illustrissimę Domine nostre quid scribit Rex Franchorum ad Pontificem et ad nos, pro pace facienda etc.; quod placuit eius Excellentie.

Reversis, deinde, dictis Senatoribus in locum Senatus, fuit habitus d. Zacharias de Pisis, orator Marchionis Mantuę, et ei fuit dictum, ut scribat domino Marchioni, ut expediat centum armigeros et centum pedites et quod, postea, ipse portabit sexmilia ducatorum; qui respondit se ita facturum.

Fuit, deinde, vocatus Cancellarius domini comitis Manfredi de Lando, et ei dictum, ut vadat ad comitem Manfredum et ei explicet voluntatem illustrissime Domine nostre, juxta conclusionem superius annotatam; qui dixit se ita facturum.

D. Antonius de Lonate et d. Ambroxius Pizonus, oratores Collegii Papię, pro causa bonorum pauperibus relictorum per dominum Albrigum Malettam,

fuerunt remissi ad Consilium Secretum, et dictum fuit domino Ghirardo Collo, ibi presenti, et ita referat Senatui, ut habeat etiam illos de Consilio Justitiae: et intelligant ut^a provideant opportune, inhibendo interim dominis de Justitia, in quorum manibus est causa, ne procedant ad ulteriora.

Eodem die, post prandium.

5

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit habitus dominus Antonius de Berceto, et ei fuit concessum quod possit scribere domino Prospero Adurno, ut sibi videtur pro rerum assettamento.

Item, fuit conclusum quod vocetur huc dominus Baptista de Campofregosio.

1478 die XXII septembris, de mane.

10

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Cicho Symonetta,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- Francisco Ricio, cancellario.

15

p 310 Fuit multum consultatum quod necessarium est providere de denariis infrascriptis, pro presentibus occurrentiis, videlicet: 20

pro Marchione Mantue, qui mittat centum armigeros et centum pedites in Placentino	duc. 8.000;	
pro peditibus usque ad calendas decembris	duc. 11.124;	
pro peditibus 500 novis pro mensibus duobus	duc. 3.000;	25
pro residuo restaurandi Familiam armorum	duc. 10.000.	

Super quibus omnibus, post longam consultationem, fuit conclusum quod necesse est, ut petantur et habeantur ab illustrissima Domina nostra ducatos 30.000, sine quibus non potest his necessitatibus provideri.

Fuit, etiam, conclusum quod concedatur tracta quinquaginta salmarum frumenti et 25 bladum, pro equis, domino Francisco Vicecomiti de Axareto; et fiat gratis ubique. 30

^a Corr. su et

Item, conclusum fuit quod Paulus Guidobonus, fictabilis loci Peceti, teneat arcem et terram; sed iniunctum fuit sibi, ne patiatur in eo stare Christoforum de Busseto, neque morari et habitare in terra; custodiatque ita illam quod sciat eam consignare, quotiens requiretur, etc.

5 Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus et Secretariis, ut supra, excepto domino Palavicino.

Fuit conclusum quod scribatur Gubernatori Parmę, ut capiat quosdam qui sunt colpati machinasse contra Statum; et minuta huiusmodi letterarum fuit facta,
10 lecta et comprobata in ipso Senatu et praeceptum fuit, ut sic expediantur litterę et mittantur cum omni possibili celeritate.

Fuit admissus Johannes de Tavaxe, orator ill. d. de Ramonte¹⁴⁴, fratris illustrissime Domine nostrae; et, habito sermone super generalibus, fuit dimissus ad visitandum illustrissimum Principem nostrum, et quod cogitet si Domina nostra
15 potest aliquid in beneficium ipsius domini Ramontis; et dicat quia fiet grato animo etc. et cras visitabit illustrissimam Dominam nostram.

Fuerunt auditi Oratores Uranaie pro quibusdam differentiis et fuerunt remissi ad Consilium Secretum, ut expediantur convenienter.

1478 die XXIII^a ^o septembris, de mane.

p 311

20 **H**abitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Palavicino, ex Marchionibus Palavicinis,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

25 D. Johanne Symonetta } secretariis
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit admissus rev. d. Episcopus Placentinus, qui justificavit querelas expositas contra eum de edicto facto contra publicos usurarios et contra Datarios, et bene

30 ^a *Corr. sit XXIII^a*

144. Giacomo, conte di Romont (1450- di Lusignano, era minore d'un anno e mesi 1486) quindicesimo f. di Ludovico e Anna di Bona; sposò Maria di Lussemburgo.

satisfecit; sed fuit ordinatum quod iterum audiat presentem Referendario placentino.

Fuit auditus Beltramus de Viarana, nuncius magnifici domini Galeotti, domini Faventiae, qui nomine ipsius, exposuit qualiter audivit comitem Hieronymum comitasse Imolam cum rege Ferdinando; qui Rex mittet dominum Matheum de Capua¹⁴⁵ et dominum Julium de Camerino¹⁴⁶ cum gentibus armigeris et Ducem Bari etc. Quod cum non sit ad bonum propositum, petit ut prohibeatur etc., offerendo se et Statum, etc.; deinde, petivit XII spingardas grossas et quinquaginta ducatos pulveris a spingardis et equum pro sua persona.

Fuit ei responsum spingardas non esse hic in munitione, quia posite sunt in arcibus confinium Januensium et partim ammissee fuerunt in fuga nostrorum, etc.; sed videat cum Magistris in Mediolano si haberi possunt aliquae spingarde, quia solventur de suo stipendio; equus hic in stabulo Principum nostrorum non est, ut alias ei fuit responsum; de facto Imole et adventu suprascriptarum gentium non est dubitandum, quia nihil erit; et si venirent, illustrissima Liga non deerit de^a opportunis provisionibus.

Super supplicatione Cesaris quondam d. Morelli de Parma, conquerentis de commissione facta Capitaneo Justitiae de differentia inter ipsum et Trayanum, eius fratrem, conclusum quod tota causa comittatur Potestati Mediolani, ita in criminali sicuti in civili, et quod Bartholomeus Calchus faciat hoc.

p 312

1478 die XXIII^a septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino, ex Marchionibus Palavicinis,
- d. Cicho Symonetta,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- Francisco Ricio, cancellario.

^a Segue una cancell.

145. Le sue gesta in Lombardia durante la guerra dal 1452 al '54 non potevano essere dimenticate; dalla condotta veneta passato a quella regia, si distinse durante la lotta di Ferrante contro Giovanni d'Angiò; ancora condottiere regio parteciperà al fatto d'arme

di Montesperello (28 giugno '79) e sarà sconfitto.

146. Giulio Cesare Varano, f. di Giovanni II; sarà scacciato dalla signoria di Camerino da Cesare Borgia il 20 luglio 1502: † il 9 ottobre seguente.

In quo quidem Senatu, fuerunt habiti et auditi d. Johannes Baptista de Ripariis et Johannes Vitalonus, oratores Comunitatis Cremonae, petentes revocari litteras quibus astringuntur^a Comunitas ipsa ad solvendum heredibus domini Nicolai de Tolentino pensionem et fictum domus, ubi residet Commissarius Cremonae, attento quod dicta domus est Comunitatis; ideo petunt, ut, revocatis dictis litteris, comittatur de jure cognoscendum cuius sit dicta domus etc. Petierunt etiam provideri extorsionibus, quas faciunt Notarii banche Cremonae. Quibus fuit responsum quod illustrissima Domina nostra non vult de facto removeri a possessione dicte domus, quae per quadriginta annos est possessa pacifice ab illustrissimis predecessoribus suis, deinde per d. Johannem de Tolentino, cui donata fuit a duce Francisco et, successive, per dominum Nicolaum, eius filium, et ita, nunc, intendit illustrissima Domina nostra quod possideatur per heredes dicti domini Nicolay, et Comunitas ei solvat fictum; et si Comunitas Cremonae pretendit habere jus in dicta domo, agat via juris ordinariæ, quia 15 justicia administrabitur per Magistros Ducalium Intratarum; et ita, cum hac responsione redeant Cremonam; pro extorsionibus Notariorum etc. vadant ad Consilium Secretum, ubi una cum Magistris opportune providebitur.

Super supplicatione d. Ursine, uxoris, et Helysabet et Rosanae, filiarum quondam d. Lancilotti Del Mayno¹⁴⁷, conquerentium de insolentiis d. Francisci de Castilione, mariti dicte d. Rosanae, qui minatur interficere uxorem et filios etc., concluderunt suprascripti d. Senatores, ut referatur illustrissime Domine nostre, significando eius Excellentie eorum apparere esse ut confinetur dictus d. Franciscus extra Dominum, attento etiam quod vadit seminando malum per civitatem. Post prandium, Alexander Colletta ivit ad prefatam illustrissimam 25 Dominam et significavit apparere predictorum Senatorum; eius Excellentia respondit quod ita fiat; et ita conclusum quod confinetur in civitate Verone et in Veronensi.

1478 die XXIII^a septembris, de mane^b.

30 **H**abitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

d. Petrofranciscus^c Vicecomes^d,
d. Palavicinus,
d. Cichus Symonetta,

35 ^a Corr. su estinguntur. Segue et cancell. ^b Così nel testo, ma verisimilmente post prandium
^c Corr. su Petrofrancisco ^d Corr. su Vicecomite

147. Era fratello di Agnese concubina di chessa Bianca Maria; venne assunto nel Consiglio Segreto il 22 agosto 1465.

d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de Landriano.
D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }
Franciscus Ricius, cancellarius.

5

In ipsoque Senatu, fuit auditus Marchus de Pistorio, nuncius d. Galeotti de Caretto, Marchionis Finarii, qui exposuit qualiter Johannes Aloysius de Flisco vult ducere, uxorem suam, sororem dicti Marchionis, pro qua iturus est cum magna pompa d. Hiblettus de Flisco; ex quo necesse est ipsi domino Marchioni comitare etiam affines suos, quos, quoniam sciat pro magna parte esse inimicos illustrissimis Dominis nostris, non vult hoc facere, sine participatione et consensu sue excellentissime Dominationis; et etiam exposuit quod tempus, pro quo soluti sunt illi CC. pedites conducti in beneficium Principum nostrorum, finitum est, etc.

10

Cui responsum fuit quod significabitur illustrissime Domine nostre eius expositio; et hodie, post prandium, dabitur ei determinata responsio.

15

^{p 314} Super litteris et supplicatione Comunitatis Placentie, petentis sibi concedi quod possint ponere additionem sex denariorum pro plaustro onusto, ad effectum quod possit fieri postribulum, conclusum quod remittatur ad Magistros Intratarum, qui videant et intelligant et referant quid possint concedere illustrissimi Domini nostri, sine preiudicio etc.

20

Super supplicatione Laurentii de Cavalleriis, conquerentis de molestia, quam dat sibi Baldessarius de Tricio medio cuiusdam precepti concessi per Potestatem Mediolani, occasione cuiusdam chyrographi^a genitoris dicti supplicantis obligatorii etc., conclusum quod mittatur dicto Potestati quod fideiubente ipso supplicante de iudicio siste iudicato solvendo ipsi, eius pater, qui nunc est absens, redierit, non debeat molestare nec permittere molestari supplicantem usque ad reditum dicti genitoris sui, occasione predicta.

25

Fuerunt habiti d. Zanottus Vicecomes, prepositus, dominus Leonardus Platus, dominus Martinus de Cazago, dominus Andreas de Fagnano, ex Ordinariis Ecclesie Maioris Mediolani et d. Alexander de Raude, pro differentia, quam habent insimul de quadam possessione; et, post longam discussionem, fuit conclusum quod, ne partes consumentur in litigiis et expensis Rome, maxime attempta temporum presentium condicione, bellorum et pestis, que viget Rome, causa predicta decidatur et determinetur per commissarios, quibus fuit commissum cum uno tercio partium confidenti simul et semel circa principale negotium et circa expensas etc.; et hoc dicti commissarii cum dicto tercio exequantur aut per viam accordii, aut per viam sententie; et sic dicti Ordinarii presentes acceptarunt et dixerunt se contentos esse quod sic fiat; sed ut res melius succedat, ibunt domum et comunicabunt cum sociis et procurabunt habere eo-

30

35

40

^a Corr. su chyrography

rum consensum; et ipse d. Alexander similiter respondit contentari^a de hac conclusione, et ipse pariter communicabit cum suis.

1478 die XXV septembris, post prandium.

p 315

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Palavicino,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
10 D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, admissi et auditi fuerunt Trayanus et Cesar, fratres de Scolaribus quondam d. Morelli de Parma, pro differentia, quam habent invicem coram Capiteo Justicie Mediolani, presente etiam Vicario ipsius Capitanei; et, demum, conclusum fuit quod ipse Vicarius remittat dictam causam Potestati Mediolani, judici ordinario.

Responsum fuit Marcho de Pistorio, nuncio d. Galeotti¹⁴⁸ de Finario, quod illustrissima Domina nostra, cuius Excellentie significata fuit expositio per eum
20 facta hoc mane, respondet quod circa nuptias, quas vult facere de sorore maritata in Johannem Aloysium de Flischo non videt quomodo possit prohiberi, nec debeat, quoniam invitet affines etc.; quo vero, ad provisionem, quam petit d. Galeottus pro manutentione illis ducentum peditibus^b, qui alias fuerunt conducti, responsum est quod, attento quod res Saone et fortiliciorum et riperie
25 sunt in eo termino, in quo nunc sunt, non videtur necessarium facere amplius eiusmodi expensas.

Johannes Jacobus de Madregnano, referendarius Placentie, admissus fuit et dixit quomodo libri Thome de Forficibus allati fuerunt huc, et sunt in manibus d. B. Chalchi, et quod esset necessarium ut scontrarentur aliquae partite cum
30 libris Camere; ideo, conclusum fuit quod afferantur suprascripti libri in Curiam et reponantur sub duabus clavibus, quarum unam teneat unus qui deputur per Magistros, alteram teneat dictus Referendarius etc.

p 316

^a Corr. su contentare   ^b Parzialmente corr.

148. Galeotto dei marchesi del Carretto. si tratta del fratello Alfonso. Cfr. sotto la data
35 Galeotto, in verità, era morto nel 1466. Qui ta del 24 agosto Ricordo etc.

Die XXVI^a septembris, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Palavicino,	
d. Cicho Symonetta,	5
d. Orpheo de Richavo,	
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Chalco	
Francisco Ricio, cancellario.	10

Fuit habitus d. Zacharia de Pisis, orator ill. Marchionis Mantuę, et lectis litteris ei scriptis per dictum dominum Marchionem, quibus, respondens requisitioni nostrę, que fuit, ut mitteret in Placentinum centum armigeros et centum pedites, pro quibus expediendis dabuntur sexmilia ducatorum, offert se venturum cum persona propria et cum ducentis quinquaginta armigeris et ducentis peditibus, sed petit sibi dari de suo stipendio, quod habet in creditum, octomilia ducatorum, ultra dictos sexmilia;

fuit ei dictum quod respondeat illustri domino Marchioni Mantuę quod illustrissima Domina nostra agit suę Dominationi gratias de prompta et benevola eius voluntate, sed pro presenti non vult eum incomodare de persona et tot gentibus, quoniam satis habeat ut mittat centum armigeros et centum pedites, ut petitum; et quod roget suam Dominationem, ut de hoc, cito, respondeat, quia, statim, habito responso quod velit mittere dictos armigeros et pedites, dabuntur sexmilia ducatorum cum hoc quod, intra dies tres post acceptos dictos ducatos, sint expediti centum armigeri et centum pedites predicti et inviati ad locum statutum in agro Placentino.

Item, fuerunt lectę et approbate responsiones faciendę petitionibus Oratorum Uraniensium, que ordinate fuerunt per dominos de Consilio Secreto in Curia Arenghi residenti.

P 317 Item, fuit ordinatum quod libri rationum Thome de Forficibus de Placentia deponantur apud Magistros Ducalium Intratarum in una capsula, que habeat duas claves, quarum unam teneant Magistri, alteram teneat Referendarius Placentię, qui pro nunc redeat ad officium suum, rediturus huc cum ipso Thoma de Forficibus, cum erit liberatus ab infirmitate et egritudine, qua nunc premitur, ad hoc, ut tunc expediatur hec res.

Item, fuit facta conclusio cum domino Baptista de Campofregosio et de re januensi, prout in capitulis superius factis continetur.

Item, fuit conclusum quod provisio et salarium, quod habebat Gasperinus de Gerinzano in Cancellaria Consilii Justitiae detur Irio Vinagono, pro filio suo, pro aliqua remuneratione benemeritorum suorum.

1478 die XXVII^a septembris, post prandium.

5 Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

10 D. Bartholomeo Chalco, secretario.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt auditi quatuordecim pedites regis Ferdinandi, qui aufugerunt ex Janua et venerunt huc, ut militarent sub Principibus nostris, offerentes se fideliter servituros; quibus auditis, fuit conclusum quod conducantur ad stipendia
15 Principum nostrorum in numero illorum quingentorum peditum, qui nunc scribuntur, et eis detur stipendium quod datum aliis.

Item, fuit conclusum quod agentes pro rev. d. Episcopo Comi evacuent domum Francisci Malette ad hoc, ut ipse Franciscus, qui nunc redit ex Placentia, possit in ea habitare, ut conveniens est; et agentes pro ill. Duce Bari concedant
20 et mutuent ipsi d. Episcopo Comi et domum prefati ill. Ducis Barri, quia utilius est quod illa domus habitetur, quam quod maneat deserta et inhabitata.

p 318

1478 die XXVIII septembris, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, ut supra:

25 d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo.

D. Bartholomeo Chalco, secretario.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt admissi quinque ex Ordinariis Ecclesie Majoris Mediolani, quorum
30 nomine et totius sui Collegii venerabilis d. Zanottus Vicecomes, prepositus ec-

clesie predictę, dixit ipsis Senatoribus quod omnes Ordinarii sunt contenti quod ipsi Senatores in causa vertente inter Ordinarios et d. Alexandrum et fratres de Raudi, elligant tertium arbitrum, qui sit idoneus conscientia et scientia et habeat judicare pro veritate; quod dicti Senatores acceptaverunt et dixerunt se recte id curaturos.

5

Super supplicatione Ursine de Bononis et Blaxini de Borsano, conclusum quod mittatur supplicatio domino Cristoforo de Cambiago, qui referat in Consilio, ut opportune providetur.

1478 die penultima septembris, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

10

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Cicho Symonetta,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.

D. Bartholomeo Chalco, secretario.

15

Francisco Ricio, cancellario.

p 319 Fuit conclusum quod supplicatio Emanuelis de Scipiono, supplicantis removeri a patre suo administrationem bonorum, quia propter non sanam mentem discipat omnia, remittatur dominis de Consilio Secreto, qui provideant, ut justum et conveniens videbitur.

20

Super supplicatione Johannis Filippi de Garbagnate, exponentis denarios inventos per Lanfranchum de Lintroppis in domo, quam habet ad libellum a libelario dicti supplicantis, fuit conclusum quod Capitaneus Justicie Mediolani rem intelligat et jus ministret, cum omni possibili celeritate.

Super supplicatione Petri de Vernetio, conquerentis de Francisco de Ar-
gento, fuit conclusum ut mittatur ad Capitaneum Justicie Mediolani, qui super contentis in ea jus ministret.

25

Super supplicatione Ministri Hospitalis de Borlio^a, petentis condemnari Johannem de Busseto, imputatum de furto, conclusum quod remittatur supplicatio d. Johanni Antonio Sparvarie, cum comissione quod condemnet, sicuti de jure veniet condemnatus, abstinendo executionem, donec advisaverit et habuerit responsum.

30

^a Parzialmente corr.

1478 die ultima septembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
- 10 Francisco Ricio, cancellario.
- Presentibus, etiam:
rev. d. Sagromoro, episcopo Parme,
d. Antonio Siccho,
d. Hieronymo Spinola.

- 15 In quo quidem Senatu, fuerunt auditi mercatores, creditores Christofori Barbarini, et Guidetus de Cusano et socius syndici circa denarios ipsius Christofori depositos apud Thexaurarium etc.; super qua re, fuit conclusum quod B. Chalcus significet illustrissime Domine nostre quod, si vult lucrari terciam partem dictorum denariorum est necessarium quod faciat servari et exequi sententiam datam superinde, prout dux Galeaz promiserat, et ex hoc fiet iniuria Guidetto et sociis, non sine onere Principum nostrorum; si non dimittat illam terciam partem concordabunt partes et nemini fiet iniuria. p 320
- 20

Eodem die, post prandium.

- 25 Congregatis, ut supra, iisdem Senatoribus et Secretariis, presente etiam comite Petro de Verme.

Francisco Ricio, cancellario.

- Fuit conclusum quod supplicatio Emanuelis de Scipiono mittatur ad dominos de Consilio Secreto, ut unus aut tres Doctores de dicto Consilio, non suspecti, intelligant dictam supplicationem et provideant, ut eis videbitur.
- 30 Admissi fuerunt d. Beltramus de Dexio, d. Leonardus Platus, d. Martinus de Cazago, ordinarii Maioris Ecclesie Mediolani, nomine totius Collegii Ordinariorum etc., et d. Alexander de Raudi, pro se et fratribus, omnes unanimiter et concor-

diter protestati sunt contentari quod in causa et controversia inter ipsos vertente, occasione cuiusdam possessionis asserte detineri per d. Alexandrum de Raudi et fratres, elligatur pro tercio d. Raymondus Lupus, de quo ambe partes plene confidunt, qui una cum d. Antonio de Romagnano et Antonio de Berceto terminet dictam causam usque ad Pascha, et prout in instrumento celebrandum ad consilium d. Raymondi continebitur. Et sic contente fuerunt ambe partes et discesserunt. 5

p 321

1478 die II octobris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite, 10
- d. Palavicino,
- d. Cicho Symonetta,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta } secretariis. 15
- d. Bartholomeo Chalco }
- Alexandro Colletta, cancellario.

In quo quidem Senatu, super supplicatione Pauli Advocati et uxoris circa differentiam, quam habet cum illis de Sichis, conclusum quod remittatur ad Consilium Secretum, qui opportune provideat, habitis partibus. 20

Super supplicatione Bernardini de Muzano, capsoris illorum de Beaquis in Lugdono, conquerentis de Ambrosino de Mazis, conclusum quod remittatur ad Abbates merchatorum, qui intelligant et opportune provideant.

Intercessu ill. Marchionis Montisferrati, cuius littere commendatitię lecte fuerunt, conclusum fuit ut Potestati Gavii scribatur quod supersedeat a processu homicidio coepto contra Johannem Cagnolam, Gavii detentum, donec contrascriptum fuerit. 25

Super relatione domini Antonii Bracelli facta pro credito d. ^a Johannis Augustini Vicomercati, conclusum fuit ut cum satisfecerit Camerę pro reliquo debiti quod cum ea habet, sibi compensetis huiusmodi creditum in ultimis denariis, quos debet gualdorum causa. 30

Super supplicatione Bernardini de Borsano, petentis posse facere detineri Vanonum Rubeum, occasione in supplicatione nominata, conclusum quod d. Commissarii salis provideant opportune, ita quod supplicans ipse debite conqueri non possit. 35

^a Agg. nell'interl.

Super supplicatione Aloysii de Osnago, petentis saluumconductum, conclusum quod remittatur supplicatio ad Consilium Justicie, qui opportune provideant. p 322

Super supplicatione Johannis de Captaneis, armorum familiaris, continente de quodam fictalicio habito a Jacobo de Belingheriis, conclusum quod Consilium
5 Justicie provideat opportune.

Fuit conclusum quod Cosmo Ponzono concedatur licentia conducendi se ad stipendia alicuius^a Potentatus Lige.

Super supplicatione Johannis Antonii de Blanchis de Velate, filii Ceresę et Galdini de Platis, conquerentis de quibusdam famulis Capitanei Justicie Mediolani,
10 fuit conclusum quod Collaterales Generales intelligant et jus ministrent.

Super facto illorum de Anghusolis et de Arcellis, pro homicidio commisso in personam illius de Arcellis, qui dicitur interfectum a Lazaro Anghusola, aut ab eius famulo, fuit conclusum quod processus et sententia lata in re hac per Commissarium et Potestatem Placentię cum interventu Advocatorum et Syndicorum
15 Phischalium revideatur per Magistros Ordinarios, si justiciam ministraverint, an ne.

Eodem die, post prandium

Congregatis iisdem Senatoribus et d. Johanne Symonetta, secretario.

Impositum fuit ser Johanni de Belinzona quod dicat d. Magistris Extraordinariis ut in causa venerabilis Fabrice Mediolani et Marchi Sclavi per^b banchum^b
20 positum^b super platea Arenghi, faciant quod sibi visum fuerint, nonobstantibus litteris postremo emanatis eisdem Magistris, de quibus ipse Marchus conquestus est, nec suspensione ad instantiam eiusdem facta.

Advenit postea d. Bartholomeus Chalcus, secretarius.
25 Fuerunt auditi Bernabos de Carchano et quidam alii vicini, qui conquesti sunt de saxis qui proiiciuntur in eorum domos, nec scitur quis sit auctor; et fuit conclusum quod cras vocetur hic Capitaneus Justicie.

1478 die III^a octobris, de mane.

p 323

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

30 d. Petro^c Francisco^d Vicecomite^e,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,

^a Segue potestatis cancell.   ^b Agg. a margine.   ^c Nel testo Petrus   ^d Corr. su Franciscus
• Corr. su Vicecomes

d. Orpheo de Richavo,
 d. Petro de Landriano.
 D. Johanne Symonetta } secretariis.
 d. Bartholomeo Chalco }
 Francisco Ricio, cancellario.

5

In quo quidem Senatu, fuit vocatus d. Franciscus quondam d. Guarnerii de Castilione¹⁴⁹ et lecta ei supplicatione domine Ursine et filiorum eius, tenoris infrascripti videlicet: « Illustrissimi et excellentissimi Principes, fi supplicato pro parte de le vostre fidelissime servitrice Ursina Del Mayno, relicta quondam del magnifico cavaliere misere Lanzilotto Del Mayno, et Helysabet, sua fiola, relicta quondam misere Antonio da Carchano et de Rosana Del Mayno, fiola de li prefati misere Lanzilotto et Ursina et consorte de misere Francisco da Castiono, intendando loro per minaze del dicto Francisco in faciem de loro et aliter facte, che le amazarà se le dicte Ursina et Rosana non gli fanno donazione de tutto quello gli ha lassato el prefato misere Lancilotto; et, ultra ciò, de amazare li fioli proprii d'epso misere Francisco et Rosana; et se iacta che quando questa haverà facto, ch'el starà in Milano senza pagura alcuna, et che vorà vedere chi lo cazarà da Milano. Et dubitandosi de questo, epsa Ursina se è reducta ad Limiate et tenese bona guardia per obviare ad li cattivi suoi pensieri et mala dispositione; et epsa Rosana se è reducta in loco secreto et remoto, per fugire li scandali, et per poter vivere securamente, et perchè luy non ha niente da perdere, perchè è sbandato.

p 324 Suplicano ad le prefate vostre Signorie se dignano de volergli provedere che possano stare sicure, senza guarda, et palese andare et stare, perchè epso Francisco è bannito et non ha niente da perdere; nè se deliberano volere mettere la vita loro in piadigiare. Se vostre illustrissime Signorie gli voleno provedere, gli seranno sempre may schiave, ma non gli voliendo provedere, non se curano che questa sua domanda sia pubblicata, immo restituita per non multiplicare errore sopra errore; et in ciò gli fareti summa gracia ad provederli, como fermamente sperano in voy, et flexis genibus, se ricomandano ad le vostre Signorie ».

His espeditis, fuerunt per suprascriptos d. Consiliarios presentate ei littere ducales tenoris infrascripti, videlicet:

« D. Francisco quondam d. Guarnerii de Castilione.

Dilecte noster, voy haveti inteso la supplicatione sporta contra de voy per vostra socera, vostra cognata et vostra mogliera, la quale ne pare de mala natura.

149. Guarnerio, giurisperito e diplomatico, dal servizio di Filippo Maria Visconti passato a quello della Repubblica Ambrosiana, fu quindi tra i più fervidi sostenitori di Francesco Sforza, del quale giustificò i diritti dell'eredità ducale; † 1460.

Per provvedere a li scandali et per ogni bono respecto, volemo et vi commandiamo che, sotto pena de rebellione et confiscatione de tutti vostri beni, voy debeat subito de presenti partirvi dal Dominio nostro ed andare ad stare ad Verona et in Veronese, dovi medesimamente non vi absentareti, senza nostra licentia, sotto la
5 pena, ut supra.

Datum Mediolani, die III octobris 1478 ».

1478 die V^{ta} octobris, de mane.

Congregatis Senatoribus et Secretariis eisdem, ut supra.

10 Fuit recitata supplicatio magistri Johannis Cathelani contra quosdam detentos in manibus domini Potestatis, qui sunt imputati subtraxisse^a, furto, filiae ipsius magnifici Johannis certam quantitatem unionum seu perlarum, vestes, et corrigiam, ut eos per duos et etiam tres dies retineat, quoniam interea confidit ipse magister Johannes se posse tales probationes facere, quod merito ponendi venient ad torturam etc., et hoc maxime attenta mala voce et fama eorum^b etc.

15 1478 die VI^a octobris, de mane.

p 325

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

20 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro Landriano.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario.

25 Super supplicatione uxoris et filiorum Restorelli, corsi, mortui in Castelleto Januę in serviciis ducalibus, fuit conclusum quod dentur ei centum quinquaginta ducati pro maritanda eius filia, et similiter satisfiat de suis paghis pro tempore, quo servivit.

Super supplicatione illorum qui interfuerunt homicidio commisso in personam^c filii d. Symonis Fornarii, petentium concedi sibi saluumconductum

30 ^a Parzialmente corr. ^b Aggiunto nell'interlin. ^c Segue d. cancell.

standi in Papiensi, Ultra Padum, in suis possessionibus, fuit conclusum quod de ista re non fiat verbum, nisi prius habuerint pacem a dicto d. Symone.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite	5
d. Palavicino,	
d. Cicho Symonetta,	
d. Orptheo de Richavo,	
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Symonetta	10
d. Bartholomeo Chalco	
- } secretariis.
- Francisco Ricio, cancellario.

p 326

Presente Jo. Lodovico Palavicino, fuerunt auditi Franciscus Pagnanus et Johannes Antonius Magnus super sua differentia, occasione zeche; et quia devenerunt in iurgia et alteratione, magnifici d. Consilarii antescripti preceperunt ipsi Johanni Antonio Magno et Francisco Pagnano, presentibus et audientibus, qui minati sunt de sese offendendo invicem, videlicet, Francisco Pagnano sub pena quatringtonum ducatorum et Johanni Antonio quingentorum, ut ab hac hora in ante amplius, neque verbis minatoriis, neque opere aut facto aliquo iniurientur, nec offendant; quod si contrafecerint, intelligant sese in penam ipsam incurrisse; quæ sit ipso facta Physcho nostro applicata. 15 20

1478 die VII octobris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Palavicino,	25
d. Cicho Symonetta,	
d. Orptheo de Richavo,	
d. Petro Landriano.	
D. Johanne Symonetta	30
d. Bartholomeo Chalco	
- } secretariis.
- Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuit conclusum et comissum d. B. Chalco, ut referat illustrissimæ Domine nostræ quod ipsi non vident quomodo sua illustrissima

Dominatio cum honestate et iusticia possit retinere illam terciam partem denario-
rum merchantorum et syndicorum, creditorum Christofori Barbarini; immo,
attento quod multi sunt cives qui habent interesse in dictis pecuniis, si retineatur
dicta tertia pars, sequetur aliquod inconueniens non sine molestia et infamia sue
5 Dominationis; ideo, nonobstantibus quod alias consuluerint esse retinendam dic-
tam terciam partem dictarum pecuniarum, inde, nunc, moti predictis rationibus,
consulunt quod sit facienda dictis merchantoribus et syndicis integra assignatio
de dictis pecuniis, sine aliqua retentione tercie partis; et ita dictus B. Chalcus
referat et persuadeat suae illustrissime Dominationi, attento maxime quod hinc
10 sequitur concordia et syndicorum; videatur, tamen^a, quod dicta assignatio pro-
trahatur in longum quantum potest, videlicet, si fieri posset in anno 1480 proximo
futuro. p 327

Super supplicatione Gabrielis et Aloysii, fratrum de Pizonibus, petentium in
causa sua contra Ambroxinum de Longhignana et Paulum de Modoetia, pendente
15 coram d. Johanne Antonio de Sparvaria, declarari de lapsu instantie, etc., fuit
conclusum quod fiant littere ducales ipsi d. Johanni Antonio, ut omnes et sin-
gulas causas ei commissas contra Ambroxinum, Paulum de Modoetia et alios provi-
sionatos expediat per totum presentem mensem octobris iuxta suam commissio-
nem, declarando quod non obstat aliquo lapsu seu cursu instantie allegatę, seu
20 quę allegari posset et quibuscumque aliis in contrarium facientibus nonobstan-
tibus, quia non fuit, nec est intentionis nostrorum^b Principum, ut dicte cause re-
gulentur secundum formam commissionum suarum, ut dictum est; quo mense
elapso, terminatas et revocatas dictas commissiones declaretur^c.

Fuit commissum Capitaneo Justicie Mediolani ut capi faciat quendam leno-
nem cuiusdam meretricis nomine Apolonie, quia intravit violenter in domum
25 cuiusdam de Castiliono, deinde ipso facto referat huc.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis, videlicet:

30 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
35 D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario.

^a Corr. su tamen   ^b Parzialmente corr.   ^c Segue fuit e nel rigo seguente com cancell.

p 328 Fuerunt lecte per suprascriptum Ricium, ducalem cancellarium, < littere > dirrective d. Johanni Antonio Sparvarie; que quidem littere approbate fuerunt ab omnibus suprascriptis Senatoribus, videlicet:

Tenor litterarum

Quia non intendimus quod cause, que coram vobis pendent contra Ambroxium de Longhignana, Paulum de Modoetia et alios provixionatos deducantur in infinitum et sint immortales, sed eas omnes et singulas volumus per vos expediri et terminari juxta comissiones vobis superius per nos factas, decernimus et mandamus vobis quatenus in ipsis causis procedatis et eas expediatis et terminetis, justiciam ministrando, juxta commissionum vestrarum tenorem; et hoc per totum presentem mensem octobris, aliquo lapsu seu cursu instantie allegate et que allegari posset, et quibuscumque aliis in contrarium facientibus non attentis, nec obstantibus, quia non fuit nec est nostre intentionis ut dicte cause regularentur secundum instantias aut tempora in decretis nostris limitata, sed ut omnes per vos expedirentur juxta commissionum predictarum formam; et ita mandamus ut procedatis et expediatis per totum presentem mensem, ut dictum est; quo elapso, dictas comissiones vestras terminatas et revocatas declaramus.

Datum Mediolani, die VII octobris 1478.

Die VIII octobris 1478, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet: 20

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 25
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ritio, cancellario.

p 329 Fuit comissum d. Antonio ex Comitibus Sparvarie, ducali vicario generali, quod procuret cum omni ingenio et industria intelligere et invenire unde procedant saxa que proiiciuntur intra domum illorum de Capris et Bernabove de Carchano^a, ponendo provisionatos opportunos, ut hoc die noctuque speculentur, ita ut veritas comperiatur et, deinde, referat quicquid in hac re compererit. 30

^a Corr. su Calchano

1478 die VIII° octobris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- 5 d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Orpheus de Richavo,
d. Petrus de^a Landriano^b.
D. Johannes Symonetta } secretarii.
d. Bartholomeus Chalcus }
10 Franciscus Ricius, cancellarius.

Super supplicatione Comunis et hominum Sancti Columbani, petentium observari sibi quoddam decretum, conclusum quod Magistri Intratarum, habita participatione cum dominis de Consilio Secreto, provideant opportune supplicatis, ita quod supplicantes juste conqueri nequeant.

- 15 Super litteris Canonorum et Capituli Ecclesiae Maioris civitatis Parme, scribentium de differentia vertente inter d. Antonium de Colla et Potestatem et homines Turricecellarum, occasione cuiusdam domus ruinate et aliarum differentiarum inter ipsas partes vertentium, fuit conclusum quod de predictis fiat ampla commissio rev. d. Sagramori, episcopo parmensi, quod aut via compositionis
20 et accordii, aut via juris, predictas omnes causas et differentias intelligat, terminet et decidat quanto citius fieri poterit, ita ut neutri partium justa querelae causa relinquatur.

- Super litteris Commissarii Brixelli, scribentis quod Johannes Antonius Zavatinus condemnatus in aere et amputatione manus in arcem Berselli et a Castellano protegatur etc., fuit conclusum quod iterum scribatur dicto Castellano quod
25 aut consignet dictum Johannem Antonium, aut ipse incurret penam pecuniariam, in quam condemnatus est dictus Johannes Antonius.

- Super supplicatione Jacomelli de Pusterla, conquerentis de suspensione facta in quadam causa, quam habet adversus argentum currentem pro locatione quorundam bonorum ei locatorum in Lacu Maiori, fuit conclusum quod revocetur suspensio et scribatur d. Johanni Morigie, ut jus ministret partibus, ita ut
30 non relinquatur alicui earum justa querelae causa.

- Super supplicatione Gulielmini de Pado, conclusum fuit quod scribatur Consilio Justitiae, ut provideant sicut eis videbitur attentis et non attentis litteris,
40 signatis Fabricius, de quibus exponens querebatur.

^a *Su raschiatura.*   ^b *Sopra Richavo rasch.*

Litteris Potestatis Novarię, quibus scribebat de sociis Defendentis Zuchaloni, conclusum fuit quod Potestas participet cum Commissario in processu et punitione eorum.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

5

Super negocio Collę Francisci, ducalis armorum familiaris, detenti Florentię, propterea quod dixerat aufugisse ab illustrissimis d. Ducibus nostris, presente comite Borella, qui admissus fuerat hac de causa, conclusum quod scribatur Commissario super taxis in Placentino quod accipiat fideiussionem nomine Collę Francisci de centum ducatorum auri, quod consignabit se coram prefatis illustrissimis Dominis nostris et non discedet, sine eorum licentia.

10

Super supplicatione Alberti, filii legitimi Antonii Petri Vicecomitis, conquerentis quod, si asserti fratres bastardi, asserentes se legitimos, cum favore domini Azonis Vicecomitis et Bernabovis, eius filii, movent contra ipsum occasione hereditatis litem, magis via facti quam via juris etc., fuit conclusum quod domini de Consilio Justicię rem intelligant, et, vocatis et auditis partibus, aut per viam compositionis, aut per viam commissionis faciendae partium confidenti, aut per viam juris, terminent et decident cum omni possibili celeritate et cum quanto minori litigio et minori impensa fieri poterit, frivolis cavillationibus remotis, providendo opportune, neque violentum fiat et omnino desistatur de via facti.

15

20

In re Thomassi Madii super Hospitali Sancti Lazari, pro qua fuit detentus, decretum ac deliberatum fuit, ut scribatur Commissario Comi relaxet fideiussiones per eum prestatas de se presentando Principibus, quia obedivit, veniens sicut preceptum erat; ac propterea fuit admonitus, ne quid amplius tentet in dicto Hospitali.

25

1478 die X octobris, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

30

D. Johanne Symonetta, secretario.

Francisco Ricio, cancellario.

35

In quo quidem Senatu, conclusum fuit quod littere Potestatis Placentie cum examine et processu homicidii comissi in personam illius de Arcellis mittantur ad dominum Scipionem Barbavariam, ut intelligat an^a recte processum sit et referat.

5

1478 die XII octobris.

Congregatis suprascriptis, ut supra, et Bartholomeo Chalco secretario.

Super supplicatione presbyteri Baptiste et fratrum de Bivio, imposuerunt Senatores ut d. Antonio de Marliano dicatur quod vel concordet ipse causam, vel tollet inhibitionem factam Vicario Archiepiscopi, ut jus facere possit.

10 Super supplicatione d. Florisliſie, que exposuerat Potestatem Papiæ in-
quirere aliquos ex suis hominibus Laroni et non observasse litteras ducales, po-
stulante Notario florenos XLIII pro admissione, conclusum fuit ut scribatur
Potestati quod ipsos homines non vexet, sed aboleat quod actum est. p 332

15 In causa illorum de Sessa et de Canonica Vallis Lugani, conclusum fuit quod
scribatur Capitano quod sententiam executioni mandet, quatenus de jure execu-
tionem mereatur et quod procedat ad mulctam illorum de Canonica, ob inobe-
dientiam.

Item, fuit conclusum quod d. Johannes Augustinus Isimbardus, doctor et mi-
les papiensis, mittatur potestas Parme¹⁵⁰, incipiendo a kalendis januariis proximis,
20 pro anno uno; et, deinde, ad beneplacitum; et advisetur comes Albertus Bru-
sculus, presens potestas¹⁵¹, ut possit expedire res suas.

Fuit conclusus et stipulatus contractus inter illustrissimos Principes nostros
et dominum Baptistam de Campofregosio, pro re genuensi etc.; rogatus Jo-
hannes Antonius papiensis.

25

Die XIII octobris 1478.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,

30

^a *Corr. su anne abbrev.*

150. Vi fu nominato il 15 ottobre seguen-
te; iniziò effettivamente la carica il 1 gennaio
del '79.

151. Aveva iniziato la carica il 15 agosto
1477. Gli sarà dato il Capitaneato di Borgo
Val di Taro (7 ottobre 1479).

d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
Francisco Ricio, cancellario.

5

Presentibus, etiam,
rev. Sacromoro, episcopo parmensi,
d. Hieronymo Spinula et
d. Antonio de Berceto.

p 333 Fuerunt auditi infrascripti cives Parmenses, qui nomine suo et civium trium Squadrarum, exposuerunt et supplicaverunt, ut cives Parmenses noviter detenti per Commissarium Parmę conducantur huc Mediolanum, aut mittantur in manus alterius iudicis, ut intelligatur veritas, an isti peccaverint, an non; et, si peccaverint, puniantur, sin minus, habeantur pro bonis; et multum conquesti sunt de dicto Commissario et Gubernatore, quod omnes causas civiles vocat ad se et quod nimis asper et rigidus est, et quod in captura predictorum civium, famuli seu pedites, qui ipsos ceperunt, subtraxerunt cappam scarlatteam, cincturam argenteam et alias res. Nomina, autem, supradictorum civium, qui haec exposuerunt, sunt hęc, videlicet:

10

15

d. Petrus Antonius de Cornazano,
d. Nicolaus Ambrosianus,
Guilielminus de Colla,
Paulus de Ferraria,
Georgius Beliardus.

20

Quibus fuit responsum quod significabuntur hęc omnia illustrissime Domine nostre, deinde dabitur responsum de voluntate suae Celsitudinis; deinde, ipsis dimissis, fuit ordinatum quod scribatur Commissario Parme, ut se non inpediat de causis civilibus^a et faciat restitui supradictas res ablatas.

25

1478 die XIII° octobris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

30

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,

^a Parzialmente corr.

d. Petro de Landriano.

D. Johanne^a Symonetta
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

5 In facto homicidii commissi in personam illius de Arcellis, de quo fuit allegatus suspectus Lazarus Angusola, fuit conclusum quod B. Chalcus una cum Magistris Ordinariis quod scribatur Commissario et Potestati Placentie, ut, habita participatione cum Syndicis et Advocato Physchalibus, habeant processum jam factum per ipsum Potestatem et Commissarium preteritum, ut videant ea
10 que facta sunt per Magistros et procedant ad ulteriora, ut exequantur, ita ut super hac re fiat jus, nec homicidium transeat impunitum.

Super facto rotuli Studii Papiensis, fuit ordinatum^b Andree de Lampugnano, cancellario Consilii Secreti, quod nihil innovetur et immutetur de ordine anni preteriti, et illustrissimi Principes nostri nolunt expendere plus solito in dicto
15 Studio; et nunc mittatur rotulus ordinatus circa lecturas; de salariis tamen non fiat verbum de presenti, sed postea declarabitur.

Salarium domini Hieronymi Magnarie conservetur pro aliquo excellenti homine et doctore in canonico jure, una cum quodam alio salario etc.

Item, fuit investitus Cataneus Spinula de parte^c Darnesi, que fuerat Gottofredi Spinule, mortui sine heredibus, in feudum gentile etc.; et ipse juravit fidelitatem in manibus prefatorum Senatorum, ut rogatus est Joannes Antonius papiensis, ducalis cancellarius et notarius.

Ordinatum fuit quod Potestati Papie, scribenti de famulo castellani Belreguardi interfecto et de Datiario vulnerato ab his, qui ducebant caseum in fraudem datiorum, respondeatur, ut procedat et jus ministret ac Daciariis contra fraudes faveat.

Super supplicatione comitis Bartholomei Scotti de facto Vigoleni, conclusum fuit quod remittatur dominis de Consilio Secreto, qui eam intelligant et superinde provideant.

30 1478 die XVI octobris.

p 335

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,

35 ^a Corr. su Johanni ^b Segue ordinatum ripetuto. ^c Corr. su raschiatura.

d. Orptheo de Richavo,

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Alexandro Colletta, cancellario.

5

In quo quidem Senatu, propter differentiam Philippi^a et Heliae de La Arvia, conclusum quod d. Johannes Antonius Sparvaria non molestat Ambroxinum, nec amplius immisceat se de hac causa.

1478 die XVII octobris.

Congregatis eisdem, addito etiam domino Sfortia Secundo.

10

Fuit conclusum super conclusione, que facta fuit die XIII presentis, in facto homicidii comissi Placentie in personam illius de Arcellis, de quo imputatur Lazarus Anghusola, quod removeatur a cognitione ipsius Advocatus Phiscalis, quia affinis est partis offense.

Die XVIII octobris 1478, post prandium.

15

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,

d. Palavicino,

d. Cicho Symonetta,

d. Orptheo de Richavo.

20

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Ser Johanne de Belinzona, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi Flisius de Meda et Johannes de Solzia, pro differentia, quam simul habent; et, de partium consensu, fuit ordinatum quod Johannes Petrus de Homate audiat et intelligat utranque partem, et eas simul componat, procedendo de facto et de amabili compositione^b, expediendo differentiam quanto celerius fieri poterit; et, si compositioni locus esse

25

^a Segue de cancell.

^b Segue expositione cancell.

non poterit, eam superinde declarationem faciat, quam justam equam et honestam censuerit. p 336

Fuit recitata supplicatio domine Blance Symonette, conquerentis quod Daciarii Laude volunt cogere suos ad solutionem intrate portarum et Mutie
 5 pro fructibus possessionum, quas quondam d. Angelus habuit a Prioratu Pontite, contra formam privilegiorum suorum etc.; et ordinatum fuit ut remittatur ad Magistros, qui provideant.

Super supplicatione d. Manfredi ex Marchionibus Malaspinis de Goldiasso, petentis concedi sibi licentiam intrandi in possessionem villarum Coxule et
 10 Coxulotte, in quibus habet jura sua ex privilegiis maiorum suorum et ex instrumento divisionis, alias inter ipsos Marchiones facto; quas villas de presenti asserit occupatas a Neapolione Spinula de Bregnano, homicida, et bannitis et rebellibus Principum nostrorum, fuit conclusum, si verum est quod dicte ville occupentur a dicto Neapolione Spinula de Bregnano, homicida, concedatur dicto
 15 marchioni Manfredo licentia intrandi et capiendi earum possessionem et utendi juribus suis, ut petit.

1478 die XX^a octobris, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

20 d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Palavicino,
 d. Cicho Symonetta,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Petro de Landriano.
 25 D. Johanne Symonetta } secretariis.
 d. Bartholomeo Chalco }
 Francisco Ricio, cancellario.

30 D. Antonius de Berceto, super petitione domine Beatricis, petentis quod obligationes magistri Ambroxii tintoris, date illustri olim d. Tristano fiant anteriores, tanquam si ei cessiones facte essent, retulit quod de iure fieri non potest; fuit conclusum quod hodie, post prandium, habentur hic partes, videlicet, agentes pro d. Beatrice et pro parte adversa, et etiam habeatur hic d. Alexander de Raudi de Consilio Justicie et d. Antonius de Berceto: et intelligant mature quid agendum.

1478 die XX^a octobris, post prandium.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,

d. Palavicino,

d. Orpheo de Richavo,

d. Petro de Landriano,

d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta, secretario.

D. Jacobo Antiquario, cancellario.

5

In quo quidem Senatu, audito d. Philippo Calvo, conquerente quod super prebenda, quam assecutus est per obitum Prepositi de Assio in ecclesia cathedrali Mediolani perturbatur a d. Aloysio Capra, qui investivit Marchesium Biliam, fuit deliberatum ut ipse d. Phylippus deffendatur in dicta prebenda, juxta ordines et decreta, et quod scribatur ipsi Marchesio, ut se investiat ab eodem d. Phylippo, nonobstante decreto, quo cavetur ne quis duas locationes accipiat de eadem re a diversis personis.

10

15

Super litteris Referendarii Placentie, continentibus necessitatem pontium destructorum super stratis et, item, continentibus requisitionem Comunitatis Placentie, petentis posse ponere gravamen sex denariorum singulo plaustro intranti et exeunti civitatem pro conficiendo postribulum et pro solando plateam, conclusum quod concedatur ipsi Comunitati possendi imponere dictum gravamen, modo etiam de ipsis denariis reficiantur suprascripti pontes.

20

Messer Nicolò da Corrigio¹⁵² venne in Cancelleria ducale, qui in castello de Porta Jove de Milano, a parlare al magnifico Cicho et li dixit che luy se haveva ad dolere che era imputato havere accusato quelli Parmesani che sonno de presenti presi per lo Commissario de Parma; et che messer Petro Antonio Centono aveva dicto con altri Parmesani queste parole, videlicet: « Non crediati che da Rossi sii proceduta questa captura de cittadini, perchè è proceduta da commandamento de nostri illustrissimi Signori et del suo Consiglio per certa accusatione facta contra dicti cittadini da messer Nicolò da Corrigia, secundo ch'el Comissario de Parma ha dicto havere per littere ducale, per le quale gli è stato commandato facia tale captura ». De la quale cosa, prefato messer Nicolò mostrava prendere grandissimo affanno per essere lui affecionato a questi illustrissimi Signori, da le cui Excellentie è sempre stato ben veduto et carezato, nè può persuadersi che sue Excellentie gli havessino dato tale carico, et per non essere suo officio mettere in desgratia a sua Excellentia li subditi de epsa; però

25

30

35

152. Condottiere estense e sforzesco; sarà zerà al Consiglio Segreto (1481) e se ne av-
al servizio di Ludovico il Moro, che lo innal- varrà come diplomatico.

non gli pareva lassare in dubio questa infamia data, ma chiarirla molto bene per suo honore; et però pregava messer Cicho, non gli rencrescesse s'el lo mandasse dal Commissario de Parma et ad altri in dicta città per chiarire questa cosa. El magnifico messer Cicho li rispose in questo modo, videlicet: « Voi, messer Nicolò, sapeti così como mi quello che ne è de questa cosa perochè essendovi certissimo che non haveti facta tale accusatione, per consequens, posseti intendere che li Signori nostri non l'hanno facto scrivere, nè mi l'ho scripto, nè facto scrivere al Commissario de Parma; et, realmente, posseti mandare a vedere et sapere da lui per chiarve de questa facenda, che facilmente el potrà fare, mostrandovi li originali de le littere gli sonno scripte in questa materia, per li quali intendereti non essere vero quanto ve è significato. Vostra Magnificentia non è mai stata nominata in queste cose de Parma, excepto che in lo recepto sempre dato a Corrigio a li ribelli de nostri illustrissimi Signori contra quello che v. Magnificentia promise quando fo qui l'altra volta, che respondessivo a Francisco Ritio, ducale cancellario, mandato ad voi per questo, che como seresti a Corrigio, faresti licentiar et scombrare dicti ribelli et banniti, excepti alcuni Parmesani che gli erano usati stare vechiamente, et che non li sariano receptati più etc.; tamen, non se ne fece mai effecto alcuno; immo, gli sonno stati receptati et carezati dicti rebelli più che prima; et de questo seti stato biasimato, a parlar liberamente con voi ».

Rispose prefato messer Nicolò non essere manchato da lui la executione de quanto havea promesso, ma da Borso et Ziberto, suoi cusini, che fecero famiglii suoi dicti banniti; a li quali suoi cusini, essendo compagno et non superiore, non possette comandare facessero como era sua intentione; et che lui era devotissimo a li nostri illustrissimi Signori nostri et suo Stato et che per^a essersi cusì demonstrato, li suoi gli ne hanno dato carico, etc.

P 339

1478 die XXI^a octobris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 30 d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Cicho Symonetta,
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- 35 D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- Francisco Ricio, cancellario.

^a Segue epsi cancell.

Conclusum quod littere patentes concessionis in dominum Abbatem cantorem sive Magistrum capelle, subscripte manu Domine, possendi vendere illam domum, quam illustrissimus quondam d. dux Galeaz sibi donaverat, dentur d. magistro abbati Guidobono, abbati Montiselli, a quo ipse Abbas, magister capelle, emit aliam domum.

5

In facto civium Parmensium, qui sunt detenti apud d. Jacobum Bonarellum, commissarium et gubernatorem Parme, occasione cuiusdam tractatus contra Statum Ducalem, fuit conclusum, visis eorum examinationibus et confessionibus ac visis litteris dicti domini Gubernatoris, quod ei scribatur quod, retentis sub bona custodia Hectore, genero Commestabilis Porte Bononiensis Parme, et Francisco Pythoco, culpabiles et auctores prodendi dictam portam rebellibus, contra quos debeat formare inquisitionem et diligenter eos examinare et jus facere, ceteros detentos dicta occasione, ut non culpabiles, relaxet, cum fideiussione de se presentando quotiens fuerint ab ipso Gubernatore requisiti; et hec deliberatio hodie notificetur Parmensibus, qui sunt hic pro hac re, presente Episcopo parmense, qui vadat Parmam, et una cum Gubernatore studeat quieti illius civitatis; et Gubernatori scribatur, ut utatur mitioribus modis et bonis verbis, habito semper oculo ad justiciam et securitatem Status, etc.

10

15

1478 die XXI° octobris, post prandium.

Congregatis, ut supra, suprascriptis^a Senatoribus.

20

Conclusum fuit quod causa comitis Johannis Borromei et Johannis Rixii comittatur Johanni Varesino et Luchino Trincerio, ut eam amicabiliter decident^b; et quatenus amicabiliter non possent de jure et ut eis videbitur convenire, terminent intra dies XV, post presentationem litterarum.

Fuerunt habiti cives Parmenses, qui sunt hic pro illis captivis, et fuit eis significata et notificata deliberatio facta, hoc mane, circa Parmenses detentos, et data fuit eis, juxta suprascriptas deliberationes, responsio; et fuerunt admoniti ad bene vivendum, presente Episcopo parmensi, cui etiam fuit dictum quod, cum erit Parme, studeat quieti civitatis illius; et fuit deliberatum, ut scribatur Gubernatori, ne se impediatur in causis civilibus, neque criminalibus, nisi ad evitandum schandala et in rebus pertinentibus ad Statum et quietem civitatis.

25

30

^a Corr. su suprascriptis   ^b Nel testo decidad

1478 die XXII° octobris, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }
10 Francisco Ricio, cancellario.

P 341

Conclusum quod concedant littere patentes ad instantiam Petri Regne posse facere detineri in quacumque parte Dominii quendam Gotardum, imputatum quod debuerit alias subtraxisse furto pecunias ceche.

Eodem die, post prandium.

15 Congregatis hisdem, ut supra.

Fuit conclusum quod illustri domino Phylippo Marię Sfortię Vicecomiti, conquerenti de assignatione sibi facta de duobusmilibus ducatis in imbuttaturis anni presentis, que revocata fuit, respondeatur quod per sumptus insupportabiles, qui supervenerunt Principibus nostris, fuit necesse quod uteretur dictis assignationibus, pro satisfaciendo dictis sumptibus; ideo, assignatio facta ipsi illustri domino Phylippo non potuit habere locum, sed sit bono animo quia de dictis duobusmilibus ducatis fiet ei assignatio in imbuttaturis anni futuri; et, si dicet aliquid quod sibi non est facta assignatio, pro anno futuro, nisi de Xm. ducatis, respondeatur quod in kalendis januariis reducat hoc ad memoriam, quia illustrissima Domina nostra provideat opportune.

25 Conclusum quod esse^a bonum in contracambium loci Castrinovi Buceabdue concessi in feudum d. Carlino de Flisco, scontro Montolii, cuius redditus erat librarum MCCCXIII, soldorum III, denariorum VIII, ad removendum omnes causas suspicionis et scandalorum, quod detur jurisdicio^b Castrinovi Laudensis, cum intrata salis, que est librarum annuatim DCCLXV cum additione super
30 sale Laude librarum DXLVIII, soldorum III, denariorum VIII; qui redditus ve-

^a Corr. su esset; t espunta.

^b Corr. ri su s

niunt ascendere ad summam Montolii; et ideo comiserunt suprascripti d. Senatores mihi Alexandro Collette quod irem ad referendum rem illustrissime domine nostre Ducisse; et ita profectus fui et rettuli sue Excellentie, que mihi respondit contentari.

p 342 Fuit conclusum quod scribatur domino Pino de Forlivio, qui pro Vicario Archiepiscopali huc revertitur, quod, attentis condicionibus pestis et ordinibus ducalibus super peste et quibusdam aliis degnis respectibus, non debeat aliquo modo transire ulterius adversus Mediolanum, immo omnino debeat reverti retro et ire Romam, aut quocumque sibi placuerit. 5

Fuit, etiam, conclusum quod fiant littere patentes in causa vertente inter comitem Albertum Scottum et filium et uxorem Tristani Scotti, secundum supplicationem subscriptam per dominum Antonium de Besana et Johannem Trivultium, pro partibus agentes, videlicet, quod comes Albertus emere et uxor et filius vendere possit partem bonorum dicti Tristani Scotti sibi spectantem, ratione dotis et legitime etc., cum hoc quod pecunie reinvestiantur in bonis stabilibus, pro dictis^a uxore et filio. 10 15

Die XXIII octobris 1478, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orptheo de Richavo, 20
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis. 25

Francisco Ricio, cancellario.

Per Rozaschum Conclusum quod Bartholomeus de Pontevico, si fideiusserit sub pena ducatorum ducatorum consignandi et presentandi se, quotiens fuerit requisitus, nomine illustrissimorum Dominorum nostrorum, liberetur a carceribus, et quod concedatur licentia Bernardo eius filio, veniendi in Dominium libere etc. 30

Super supplicatione Johannis Petri de Legnano, ordinatum fuit ut remittatur ad d. Potestatem Mediolani, judicem competentem; et dominus Capitaneus

^a Corr. su dictos

Justiciae, ad instantiam Tadioli de Vicomercato, contra dictum Johannem Petrum non procedat, sicuti facere videtur, vigore unius relationis Phylippi Ferrufini iam anno preterito facte, quia per litteras ducales ordinatum est ut prefatus d. Capitaneus non se impediat de causis civilibus.

5

Eodem die, post prandium.

P 343

Congregatis suprascriptis, ut supra.

Antonio de Rozascho, cancellario.

10 Ad supplicationem Johannis Petri Antonii et Vincentii fratrum de Ghiliis, responsum est ut dicta supplicatio mittatur ad d. Potestatem Mediolani, ut intelligat et jus faciat ne merito conqueri possint quod bona quondam presbyteri Christofori Ghilii, que in ipsos fratres comuniter pervenire debent, ab Ambrosio eorum fratre indebite teneantur, quemadmodum in dicta supplicatione exponitur.

15 Super supplicatione Pasini et filiorum de Lacu, conclusum extitit ut domini de Consilio Secreto, accersito Gabriele Paleario^a et ipso Pasino, omni eorum studio et conatui, cum rem hanc in eorum manibus habuerint et de ea sint informatissimi, curent ipsos ad aliquam bonam compositionem et concordium deducere ut iantandem tollatur que nobis assidue infertur molestia hec.

1478 die XXV octobris.

20 C Congregatis suprascriptis omnibus, ut supra.

25 Fuit auditus dominus Nicolaus Michael, orator venetus, rediens ex Hispania, qui cupiebat visere et honorare, in hoc suo transitu, illustrissimam Dominam nostram, ut convenit amicitie et confederationi, que est inter illustrissimos Dominos nostros et illustrissimum Dominium suum Venetum; fuit ei responsum quod illustrissima Domina nostra, propter quandam alterationem non potest prestare audientiam. Qui accipiens excusationem, cepit licentiam descendendi cras.

^a Corr. *su* Paliario

1478 die XXVI octobris, de mane.

Congregatis suprascriptis Senatoribus omnibus et Secretariis, ut supra.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt lecte littere ex Seravalle et littere Johannis Chiappani, date Pozoli, continentes qualiter non sine periculo d. Baptista de Campofregosio intravit Luculum, arcem Januę. 5

p 344 Fuit admissus d. Justus Patavinus¹⁵³, orator illustrissimorum Ducum Burgundie, iturus ad Summum Pontificem; et dixit se habere in mandatis visere illustrissimam Dominam nostram; et offert, nomine Principum suorum, operam suam, si in aliquo potest huic Statuti prodesse, cuius commodum^a reputat suum proprium; fuit ei responsum quod, pro nunc, non potest visitare illustrissimam Dominam nostram, propter quandam alterationem, sed videbit, pro arbitrio suo, illustrissimum d. Ducem nostrum; et hoc fuit responsum per verba generalia et honorabilia. 10

Super supplicatione Johannis Marie Vicecomitis, conquerentis exemptionem suam loci Capriane Novariensis, pro sale et taxis etc., conclusum quod d. Magistri Intratarum et Commissarii super sale intelligant et opportune provideant. 15

Eodem die, post prandium.

Congregatis Senatoribus suprascriptis, ut supra.

Super supplicatione Christofori et nepotum de Vicomercato pro causa, quam habent cum illis de Suico, vertente coram domino Vicario d. Potestatis Mediolani, conclusum quod committatur dicto domino Vicario, quia est instructus de causa, expediat quo celerius fieri potest, mediante justitia. 20

Ordinatum fuit super supplicatione domini Mathei de Curte¹⁵⁴ et rev. protonotariorum dominorum Georgii de Ambrosio et Jacobi de Lanchiano, petentium scholas in quibus legebat d. Hieronymus Mangiaria¹⁵⁵, quas eidem d. Mattheo spectare asserunt vigore statutorum et consuetudinis Studii Ticinensis, 25

^a Parzialmente corr.

153. Giusto Baldino, di Padova.

154. Maestro di diritto nello Studio Pavese: ad lecturam Juris Canonici (1453); ad lect. Inst. (1455); ad lect. extraord. Juris Canon. (1455); ad lect. Sexti et Clementinarum

(1472); ad lect. ordin. Juris Canonici, de mane (1479-80); † 1480.

155. È registrato da Cicco nei Diari anche tra gli Advocati de Collegio Judicum Papie.

tanquam antiquiori in lectura, quod servantur statuta et ordines ipsius Studii, neque ad instantiam cuiusquam infringantur, ne ex inobservantia ipsorum statutorum et consuetudinis aliqua oriatur confusio in Studio.

Die 27 octobris 1478, post prandium.

p 345

5 **H**abitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

	d. Petro Francisco Vicecomite,	
	d. Palavicino,	
	d. Orptheo de Richavo,	
10	d. Petro de Landriano,	
	d. Cicho Symonetta.	
	D. Johanne Symonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Chalco	
	d. Johanne < Jacobo > Symonetta	
15	Alexandro Colletta, cancellario.	

In quo quidem Senatu, super facto Hebreorum Comi, contra quos venerunt Oratores Comi, conclusum quod omnia privilegia ipsorum Hebreorum dentur domino Johanni Antonio Sparvarie; et habeat partes et intelligat jura et deinde referat quid sentiat in hac re.

20 Super supplicatione nobilium consortium de La Mota Placentie Diocesis, et responsione comitis Bartholomei Scotti, conclusum ut mittantur supplicatio et responsio d. Scipioni Barbavarie, qui cum uno Advocato Phischali intelligat predictam supplicationem et responsionem summarie; deinde referant quod sententiant super predictis in jure, et referant quo celerius fieri possit.

25 Item, fuit conclusum quod Capitaneatus Burgi Vallis Tarri detur comiti Alberto Brusculo cum hoc quod restituat denarios Capitaneo nunc inde remoto.

Existentibus hisdem Senatoribus et Secretariis, coram illustrissima Domina nostra, in eius camera cubiculari, fuit, ipsa illustrissima Domina volente^a et concedente, conclusum quod prima preceptoria vacatura detur et concedatur Hieronymo, fratri Aloysii Beccheti, pro eius benemeritis et attento quod non fuit
30 ei data aliqua preceptoria ex his que novissime vacaverunt, ut fuerat promissum dicto Aloysio.

^a *Segue et cancell.*

p 346 Item, fuit datum in feudum d. Carolo de Flischo Castilionum in Laudensi, cum quibusdam conclusionibus, ut in instrumento rogato per Johannem Antonium papiensem, ducale cancellarium et notarium, continetur; et juravit ipse d. Carolus fidelitatem etc.

Die XXVIII octobris, de mane.

5

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, marchione Palavicino,
d. Cicho Symonetta^a,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

10

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

15

Auditus fuit d. Justus patavinus, orator illustrissimorum Ducum Burgundie, qui sub litteris credentialibus domini ducis Maximiani Burgundie, Austrie, etc. ducis, exhortatus est ad pacem Principes nostros, significans se ire Florentiam et Romam ad hunc effectum; fuit ei responsum Principes nostros paratissimos esse ad pacem et per verba generalia et gratissima. Et sic fuit dimissus.

20

Eodem die, post prandium.

Convocatis suprascriptis, ut supra.

Fuerunt auditi Oratores Sancti Columbani in facto incendii facti de frumento etc., conquerentes quod causa sit comissa Commissario Laude, et petentes dari consilium sapientis non suspecti; et fuit conclusum quod scribatur Commissario Laude, ut in hac causa pro criminali procedat cum consilio Advocati Physchalis, qui, si partibus legitime esset suspectus, habeat consilium unius ex Vicariis Generalibus ducalibus et jus faciat.

25

p 347 Super litteris Referendarii Placentie, continentibus de aqua Padi, que ita superhabundat super strata Fombii quod non potest equitari, nec per eam tran-

30

^a Corr. su Symonette

siri, conclusum quod scribatur Comissario et Referendario suprascripto et Antianis Placentiæ quod advisent qui modus servandus, etc.

Super supplicatione Zanoni de Carugo, petentis^a sibi provideri de aliquo, conclusum quod cogitetur de aliquo officio pro eo.

5 In facto nobilium de La Motta cum comite Bartholomeo Scotto, pro quodam fortificio, fuit conclusum quod utriusque partis supplicatio et responsio remittatur dominis de Consilio Secreto quod provideant, ut eis justum videbitur.

Conclusum quod Episcopus Placentie solvat illi de Terzago medietatem debiti in calendis januariis proxime, aliam medietatem in paschate resurrectionis
10 inde secuturo.

Die penultima octobris, de mane.

Congregatis suprascriptis, excepto d. Palavicino.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit auditus d. Johannes Antonius de Gastaldis, vicarius Leonardi Astulfi,
15 potestatis Novariæ, qui exposuit Potestatem predictum Novarie velle renunciare officium suum potestariæ ipsi d. Johanni Antonio, vicario, ut exercent ipsum officium pro tempore, quo erat tenturus ipse Potestas, petens ut illustrissimi Principes nostri sint contenti de hac renunciatione etc.; fuit ei responsum quod
20 Principes nostri contentantur quod ipse habeat dictam Potestariam pro dicto tempore, modo sit concors cum ipso Potestate, et Comunitas Novarie non reclamet; et quod vadat ad concordandum se cum utroque, quia ex nunc fient opportune littere.

Fuit ordinatum quod illis tribus caballariis Regis Franchorum, qui venerunt pro rebus Parme etc., dentur ducati XXV, pro quolibet. p 348

25 Fuit vocatus d. Cesar Valentinus, orator illustrissimi d. Ducis Ferrariæ, et fuit ei notificatum id quod Rex Francie scripsit ad Principes nostros de machinamentis d. Roberthi Severinatis^b contra statum Parme; et quod scribat ad Principem suum, ne permittat eum transire per Dominium suum; et facta fuit querela de his, qui, diebus superioribus, transiverunt, etc.

30 Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus, ut supra.

Super supplicatione Jacobini de Olgiate, petentis, propter pestem pululatam in Taurino, posse ire alio in Pedemonte, conclusum quod concedatur quod possit ire circa Taurinum ad miliaria XX circumcirca, quo voluerit.

35 ^a Segue scribi cancell. ^b Parzialmente corr.

In facto Comunitatis Comi cum Hebreis, fuit dictum domino Melchioni Storiono ut studeat partes concordare, honesto modo, ut detur unus alius Hebreus, qui stet in dicta civitate et mutuet una cum illis qui sunt de presenti et participet de oneribus et utilitatibus, sed fiat, bono modo, per viam concordie.

In causa Pauli Advocati contra Ambrosinum de Longhignana, que expediri non potest per d. Johannem Antonium Sparvariam, propter defectum temporis, fuit conclusum quod per predictum Johannem Antonium relinquatur Potestati Mediolani expedienda, et acta in dicta causa coram ipso d. Johanne Antonio valeant. 5

Fuit etiam conclusum quod precipiatur Tristano Scotto, ut stet in Parmensi et non transeat citra Tharum, sub pena indignationis Principum nostrorum, sine eorum speciali licentia. 10

1478 die ultima octobris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet: 15

p 349 d. Petrus Franciscus Vicecomes,
d. Palavicinus,
d. Cichus^a Simonetta,
d. Orpheus^b de Richavo,
D. Johannes Symonetta } secretarii. 20
d. Bartholomeus Chalcus }

Presentibus, etiam:

rev. d. Sacramoro, episcopo parmensi, et
d. Johanne Lodovico Palavicino.

Francisco Ricio, cancellario. 25

In quo quidem Senatu, fuit mandatum Cancellario domini Johannis Antonii Sparvarie, ut ei diceret quod, nonobstante conclusione facta, heri, in causa Pauli Advocati cum Ambrosino de Longhignana, debeat, hodie, sententiare in his partibus, que sunt coram eo clarificate.

Super litteris Potestatis Papie in causa Johanne de Vicecomitibus et Storti, armorum familiaris, conclusum est quod scribatur d. Michaeli Batalie, ut precipiat ipsi Storto quod veniat Papiam per dies tres ad deferendum rationes suas; 30

^a Corr. su Cicho   ^b Corr. su Orpheo

et etiam scribatur Potestati ipsi quod superstet in dicta causa, donec ipse Stortus Papiam applicuerit, et per dies tres post, deinde, exequatur commissionem, quam habet per litteras ducales signatas Johannes Antonius.

5 Fuit preceptum et mandatum Tristano Scotto, ibi presenti audienti et acceptanti, quod vadat domum suam in Parmensi ultra Tarum, nec transeat citra, sine speciali licentia Principum nostrorum, sub pena indignationis eorum.

Die suprascripta, post prandium.

Congregatis suprascriptis.

10 Ordinatum fuit quod supplicatio Brunore de Porris, vidue, contra Paulum de Modoetia, occasione XV ducatorum per ipsum Paulum, ut dicitur, indebite habitorum, ut in ipsa supplicatione latius continetur, remittatur ad sapientem doctorem d. Johannem Antonium de Sparvaria, ut illam intelligat et eam accomodet provisionem, quam ipsi justicie melius convenire videbitur, ne cuius iam juste querimonie supersit locus, attento maxime quod coram ipso
15 domino Johanne Antonio porrigantur omnes querele adversus predictum Paulum, quemadmodum hec quoque fuisse videtur.

1478 die primo novembris, de mane.

P 350

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

20 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
25 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Ser Matheo et Antonio de Rozascho, cancellariis.

30 Lecte fuerunt littere d. Silvestri de Bononia, potestatis Viglevani, conque-
rentis de quibusdam presumptionibus, insolentiis et iniuriis sibi illatis per d. An-
tonium Collum, doctorem, de predicta terra Viglevani; quibus lectis, fuit or-
dinatum et conclusum quod scribatur Potestati ipsi, quatenus prefato domino
Antonio Collo precipiat quod recedat a predicta terra Viglevani^a et veniat

^a Segue espunto sub indignationis

ad habitandum citra Ticinum, ubi sibi videtur, excepta civitate Papie, et quod non audeat, neque presumat redire ad dictam terram Viglevani sub pena indignationis illustrissimorum Principum nostrorum, sine eorum speciali licentia.

Super supplicatione nobilis Thome de Buruntio, civis Vercellarum, contra Filippum de Solario, civem mediolanensem, qui impetrasse videtur plures salvoconductus contra formam instrumenti et pactorum cum ipso Thoma factorum, in quibus juravit numquam impetrare salvumconductum; et, si per aliquem impetraverit, se eo non utetur contra eundem Thomam, ordinatum est quod ipse Thomas uti possit juribus suis adversus predictum Phylippum, aliquo salvoconductu in contrarium non attento, maxime considerato quod dictus Thomas debitor est Camere ducalis de satis ampla pecuniarum summa, occasione salis, cui satisfacere non posse affirmat, nisi et ipse a predicto Phylippo et aliis debitoribus suis satisfactionem accipiat. Intimata fuit suprascripto Phylippo revocatio salvusconductus, die secundo novembris 1478.

P 351

1478 die II^a novembris, de mane.

15

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

20

D. Johanne Symonetta }
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Ser Johanne de Belinzona, cancellario.

Admissi fuerunt in Senatum, Potestas et filius Castellani Vallis Saxine et Potestas cum uno altero ex hominibus Bellani, pro differentia reparationum arcis Bayedi et pontis, et condemnatione facta per ipsum Potestatem Vallis Saxine contra homines Bellani, que assignata fuit Castellano suprascripte arcis etc.; et, auditis partibus ipsis, conclusum fuit quod homines Bellani solvant quicquid eis taxatum fuit pro^a dicta reparatione arcis et pontis et Potestas Vallis Saxine cancellet predictam condemnationem et restituat ablato boves et alia quacunque hac de causa.

25

30

Item, quod d. B. Chalcus scribat Magistris, ut aptent scripturas, quoniam dicta assignatio non habet locum, etc.

^a *Sopra quod cancell.*

35

1478 die tertia novembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, in quo quidem interfuerunt infrascripti, videlicet:

- d. Petrus Franciscus Vicecomes,
- d. Palavicinus,
- 5 d. Cichus Symonetta,
- d. Orpheus de Richavo,
- d. Petrus de Landriano.
- D. Johannes Symonetta   }
- d. Bartholomeus Chalcus   } cancellarii.

10 Franciscus Ricius, cancellarius.

Fuit conclusum quod Bartholomeus de Pontevico, detentus quia dedit ar- p 352
cem Turrilie, liberetur ex carceribus et banniatu ex toto Ducali Dominio.

Item, fuit conclusum quod B. Chalcus expediat litteras merchatorum et sin-
dicorum creditorum Christofori Barbarini, juxta tenorem minute per ipsos
15 merchatores et syndicos manu propria subscripte, et expediat hodie.

Item, lecta fuit supplicatio quorundam de Cazonibus, fictabilium Platini, et
duorum fratrum ipsius Platini, conquerentium de facta novitate contra ipsos,
contra tenorem suspensionis facte ipsi Platino, propter absentiam in castris Ethru-
scis, usque ad reditum; et conclusum ut scribatur Potestati Mediolani, qui di-
20 citur fecisse talem novitatem, ut servet ipsam suspensionem et revocet facta et
attentata, postquam facta fuit suspensio suprascripta.

Eodem die, post prandium.

Comissum fuit Alexandro Collette quod dicat d. Preposito S. Laurentii
Mediolani et rev. d. Bartholomeo de Cusano, protonotario, delegato per breve
25 apostolicum super differentia illorum Tercii Ordinis, quod debeant exequi
dictum breve.

1478 die III^a novembris, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- 30 d. Palavicino,
- d. Petro de Landriano,

d. Orptheo de Richavo,

d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Alexandro Colletta, cancellario.

5

p 353

Lecta fuit relatio facta per d. Melchionem de Sturionibus circa differentiam Oratorum Comunitatis Comi et Gentilem hebream, seu agentes pro ea; qua relatione^a videtur accordasse partes; ex quo conclusum fuit quod dicta relatio confirmetur per litteras patentes ducales.

Eodem die, post prandium.

10

Congregatis suprascriptis Senatoribus, ut supra.

Decreto Patrum prorogata est Potestaria Vallis Siccide Gasperino Vicecomiti, per annum, preter illos duos annos pro quibus solvit.

Item, quod scribatur ad Potestatem Varisii in negotio illorum trium detentorum, pro homicidio Augustini Martelle, ut justiciam faciat.

15

Die V^{ta} novembris 1478, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,

d. Palavicino,

d. Cicho Symonetta,

d. Orptheo de Richavo,

d. Petro de Landriano.

20

D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

25

Fuerunt auditi Oratores Novarie, conquerentes quod Potestas Novarie vult sibi de salario satisfieri de denariis, qui exiguntur pro reparatione portarum et pontium civitatis predictę, cum debeat dictum salarium solvi de condemna-

^a Parzialmente corr.: el nell'interl.

tionibus; super quibus fuit conclusum quod scribatur Commissario Novarie, ne permittat expendi ipsos denarios, nisi in reparatione portarum et pontium, pro qua exiguntur et provideant Potestati de salario suo per aliam viam, et scribantur littere.

5 Item, fuit conclusum quod rescribatur ad Officiales ad quos fuerat scriptum ne permitterent transire euntes Romam ex partibus Francie pro beneficiis etc., quod, nonobstantibus ipsis litteris, permittant transire venientes ex dictis partibus, more solito, sed diligenter interrogent eos et videant quas litteras portent etc. P 354

10 Eodem die, post prandium.

Congregatis iisdem Senatoribus, ut supra.

D. Petrus Franciscus Vicecomes e d. Petrus de Landriano, nomine suo et sociorum, in controversia vertente inter Franciscum de Landriano ex una parte et Andream et consobrinos etiam de Landriano ex altera parte, occasione taberne et dacii panis, vini et carni in loco Vidigulfi, commissa predictis duobus Senatoribus, declaraverunt hoc modo, videlicet, quod, durante tempore litterarum, quibus concessa est dicta taberna et dacium per Magistros ducales ipsi Francisco, dicta taberna et datium sint comunia inter dictas partes, videlicet, quod dimidium habeat ipse Franciscus et dimidium Andreas et consobrini predicti; finito autem tempore et concessione dictarum litterarum, predictus Franciscus non se aliquo pacto impediat in dictis taberna et dacio, sed remaneat dictis Andree et consobrinis.

Fuerunt auditi d. Petrus de Armignaco et Johannes de Saletta, qui cum litteris passus christianissimi Regis Franchorum proficiscuntur Romam, pro suis negociis; quibus auditis, fuit conclusum quod eis fiant littere passus, ut requisiverunt. P 355

Fuit auditus d. Cesar Valentinus, orator illustrissimi Ducis Ferrarie, qui petivit responsionem per eum faciendam prefato Duci circa litteras ei scriptas de sollicitatione Florentinorum, qui stimulant ipsum Ducem cum exercitu velit succurrere Montem Sancti Savini; cui fuit dictum quod rescribat ipsi Duci, qui est expertus in re militari, cum sit in facto, intelligat quid expediat et gubernet rem ita, ut dignitas et salus illius Exercitus retineatur, nec exponet se manifesto periculo; et fuit dictum ipsi Oratori ut formet litteras et ostendat d. Cicho, quia scribetur, etiam nomine Principum nostrorum, in conformatione dictarum litterarum. P 355

Die VI^a novembris 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

5

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

10

Alexandro Colletta, cancellario.

Super supplicatione Jo. Leonardi de Cribellis, recamatoris, conquerentis de quadam molestia mota contra ipsum per d. Marchum de Castiliono, occasione cuiusdam domus sibi date in solutum per quondam ducem Galeaz pro credito suo, conclusum quod B. Chalcus mittat supplicationem Magistris Intratarum Extraordinariarum, cum commissione quod, attento quatuorrennio elapso et attento successu rei, provideant quod non molestetur ipse supplicans, faciendo observare ordines Camere.

15

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis.

20

p 356 Conclusum quod d. Scipio Barbavaria, qui rettulit in causa Andree de Busto cum Johanne de Lampugnano, officiale taxe salis Novariensis, ipsemet videat tam ipsam relationem quam correlationem factam per dominum Johannem Jacobum de Dugnano, et, ambabus relationibus reiectis, declaret quid iuris in ipsa causa; sed hoc faciat partibus consentientibus.

25

In facto Palamide de Landriano, interfecti a villanis Spini, in quo d. Jacobus de Clivio petiit declarari contabona dicti Palamide non esse parcendum et quod non procedatur, fuit conclusum quod, attenta eius cede, ordinetur quod contra eum, nec eius bona procedatur, in ceteris fiat jus.

Super petitionibus factis per d. Johannem Antonium de Advocatis, presbyterum, nomine Comunitatis Berselli, fuit conclusum quod petitio de facto

30

aggerum et pinellorum, et supplicatio de Notaria banche civilis Berselli^a, remittantur dominis de Consilio Secreto, ut intelligant et provideant, ut eis justum et conveniens videbitur; super petitione autem remissionis taxe salis, propter inundationes, nihil conclusum fuit.

5 In facto librarum quinquaginta, pertinentium ser Andree de Fulgineo et non Theodoro de Madregnano, qui eas extorsit, prefati domini de Consilio Secreto provideant ne Comunitas bis solvat dictas pecunias et quousque res intelligatur, supersedeatur ab executione.

10 In facto Juliani de Vicomercato, officialis super peste, conclusum quod remittatur prefatis dominis de Consilio et Deputatis super Sanitate.

1478 die VII novembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
15 d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
20 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Alexandro Colletta, cancellario.

p 357

25 Conclusum quod fiant littere dirrective Johanni Arnulpho, continentie^b quod illustrissimi Domini nostri constituunt ipsum procuratorem ad presentandum breve apostolicum, impetratum circa causam pauperum et sollicitandum et comparandum etc.

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus et Secretariis.

30 Conclusum quod concedatur d.^c Leonardo^c Botte^c tracta gratis^d XXV modiorum frumenti, ad mensuram cremonensem, conducendorum ex Cremonensi Venetias.

^a Parzialmente corr.: b su altra lettera.
^d Su raschiatura.

^b Parzialmente corr.: n su altra lettera.

^c Agg. nell'interlineo.

Item conclusum quod concedantur littere contra debitores in forma Camere illustri d. Duci Bari.

Item, quod contra debitores ill. et rev.mi d. Aschanii Sfortie Vicecomitis concedantur littere directive Officialibus, ad quos presentes devenerint.

In facto supplicationis Daciariorum^a merchantie et statere Placentie et Laude, conquerentium quod arestentur mercantie que conducte sunt per muliones ad locum Sancti Stephani Placentini, quia cedit in detrimentum ipsorum Daciariorum, conclusum quod scribatur Capitaneo Devetus Placentie quod, si arrestaverit res usque ad summam CCC ducatorum, pro qua summa est detentus Barronus, armorum familiaris in Valle Sturle, non faciat ulteriorem represaliam. 10

Super supplicatione magistri Sillani Nigri¹⁵⁶, physici, in facto cause Pedroli de Carate, petentis quod sententia lata per d. Johannem Antonium Sparvariam, veluti lata per informationem testium falsorum, revideatur, conclusum quod ipse d. Jo. Antonius videat si intervenit falsitas testium et, ea reperta, jus faciat. 15

p 358 Super supplicatione rev. domini Commendatarii S. Dionisii Mediolani, petentis dispensam decreti disponentis non posse fieri novam investituram ad novennium de bonis Abbatie suprascripte, conclusum quod fiat dicta dispensa, etc.

Item, ordinatum est per prefatos magnificos Senatores quod conventiones facte inter Johannem Sansonum, nuncium magnifici comitis Gasparis Cosse ac nomine et vice magnifice domine Aloysie Cosse et filiarum parte una, et Jacobum Moresinum, civem mediolanensem, parte altera, confirmentur et comprobentur, prout jacent ad litteram, attento quod sunt de partium ipsarum consensu, et vise et examinate per ducale Consilium Secretum et d. Antonium de Bercello, de ipsa causa edoctissimum. Suprascripte conventiones fuerunt subscripte manu propria partium, ut patet per minutam. 20 25

Super supplicatione domini Azonis Vicecomitis et Zentilis et Ambroxii, fratrum de Vicecomitibus, fuit conclusum quod remittatur dominis de Consilio Justicie, eodem modo, quo fuit remissa supplicatio partis adverse.

In facto illorum gualdorum hominum Januensium, sequestratorum per comitem Petrum de Verme, fuit conclusum et dictum ser Petro de Fano, eius cancellario, ut scribat comiti Petro quod liberet dictos gualdos, quia commercia inter Januenses et Mediolanenses debent esse libera etc., propter publicum et privatum interesse. 30

Oratoribus Novarensibus fuit dictum quod partes^b manentes cum eorum Commissario removentur; ex nunc Jacobus de Abiate similiter removeretur, modo ipsi Novarienses satisfaciant ei honorifice de expensis suis; item, fuit dictum 35

^a Parzialmente corr.: ari nell'interlineo. ^b Parzialmente corr.: s agg.

156. A Sillano Nigro (Niger, de Nigris) medico venne concessa la cittadinanza milanese da Francesco Sforza il 6 ottobre 1457. Godeva in Milano stima e alte amicizie. 40

quod Commissario pro lignis et stramine addant aliquid, videlicet XX aut XXV ducatorum.

Super petitione magistri Johannis Petri Vastamillii, magistri scole Mortarii, petentis advisari an debeat permittere exire Mortarium scholares Januenses, qui sunt apud eum, conclusum fuit quod respondeatur ut, nonobstante inhibitione facta, permittat dictos scholares ire quocumque voluerint. p 359

1478 die VIII^a novembris, post prandium.

Congregatis coram illustrissima Domina nostra, in eius camera cubiculari, infrascriptis Senatoribus, videlicet:

10	d. Petrofrancisco Vicecomite, d. Palavicino, d. Cicho Simonetta, d. Orptheo de Richavo, d. Petro de Landriano.	
15	D. Johanne Symonetta d. Bartholomeo Chalco d. Johanne Jacobo Symonetta	} secretariis.
	Francisco Ricio, cancellario.	

Fuerunt exposite prelibate illustrissime Domine nostre difficultates et extremitates, ad quas redacte sunt arces Janue, que pro nobis tenentur, et captura Johannis Galeaz et Lazarini de Campofregosio, qui tenebant cum d. Baptista de Campofregosio, pro Ducali Statu, et periculum in quo sunt dicte arces et custodes ipsarum; quibus omnibus propositis, auditis et bene discussis, post multam consultationem, fuit conclusum, ipsa illustrissima Domina sic consentiente et decernente, quod, attenta desperatione succurrendi dictas arces, ne pereant Episcopus Comi, Nicodemus, Castellani, et strenui illi pedites, qui fortiter et fideliter illas arces per mille pericula et labores tutati sunt, ex multis malis hoc elligatur pro minori malo: quod Castelletum et omnes alie arces dentur domino Baptiste de Campofregoso cum promissione quod infra annum restituet eas Principibus nostris, ut ipse, habita reputatione, cum amicorum favore expellat Ferrandinos et Adurnos ac ceteros Fregosos, inimicos Principum nostrorum, et teneat illam civitatem ad Statum et honorem Principum nostrorum. p 360

Postea^a, fuerunt comunicata omnia suprascripta cum magnifico Oratore florentino, qui concurrit in eandem sententiam.

35   ^a Precede sed canc.

Quibus omnibus expeditis, suprascripti omnes venerunt ad locum Consilii, ubi fuerunt lecte littere ex^a Florentia et castris Thuscie apportate, et multum fuit super statu rerum disputatum pro salute huius Status.

Fuit etiam conclusum quod scribatur d. Johanni de Comite, ut studeat componere differentiam, vertentem inter d. Gabrielem de Foliano¹⁵⁷ et homines Castrinovi in Parmensi. 5

Die VIII° novembris 1478, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, 10
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta } secretariis. 15
d. Bartholomeo Chalco }

Francisco Ricio, cancellario.

Conclusum fuit quod d. Melchion Sturionus, ex Vicariis Generalibus, mittatur Laude, vel quo opus fuerit, ad cognoscendum causam incendii comissi in Sancto Columbano, pro criminali tantum.

Fuerunt habiti magister Bonifortus de Solerio et magister Maffeus de Como, ingeniarii, et eis fuit ostentum dessignum et pictura arcis Busseti, dividende inter magnificos d. Johannem Lodovicum et d. Palavicinum, fratres, marchiones Palavicinos; et fuit data eis instructio, hoc modo, videlicet: quod vadant ambo et videant dictam arcem, et considerent tres modos propositos divisiones, scilicet, per duos muros ab una porta ad aliam, et quod turris aperiatur vel^b per unum murum ducendum per aliam viam, videlicet, ab una toricella ad aliam, ita ut palacia restent divisa, ut sunt de presente, aut per unum murum ducendum ab una porta ad aliam, ita quod una porta restet in una parte, et altera in alia parte; et omnia hec considerent et examinent quenam divisio possit fieri, que sit equalior, commodior, et tutior, pro ambabus partibus; et fideliter referant magnificis dominis de Consilio et portent in scriptis, una cum dessigno eis dato, id quod 20 25 30

^a Corr. su et ^b Corr. su ver

157. Figlio di Corrado da Fogliano, zio fu concesso a Corrado in feudo da Galeazzo di Francesco Sforza. Castelnovo Parmigiano Maria l'anno 1469.

judicabunt melius, equius ac tutius etc., non respiciendo ad aliquem ipsorum fratrum, sed solum respiciant ad rettitudinem et ad sincere et fideliter referendum prefatis dominis de Consilio; et faciant sibi sumptus per se et habeant decem ducatos pro quolibet, pro andata et sumptibus suis; qui ducati solvantur per predictos fratres equaliter. Et sic datum fuit juramentum dictis Ingeniariis ut vadant, videant, examinent et referant fideliter, sine aliqua passione, et cum aliis servent sub silentio suum iudicium.

Item, petente domina Antelina de Vicomercato, relicta quondam d. comitis Gasparis, ut, vel d. Johannes de Bonromeis acquiesceret quod causam inter ipsam Comitissam et heredes dicti d. Gasparis et Commendatarium Abbatie de Gratasolio, filium ipsius comitis Johannis, cognoscatur in dominio, vel ipsa Comitissa liberetur a precepto sibi facto, quod non auderet comparire in Curia Romana per se vel procuratorem, fuit conclusum quod injuberetur, sub pena decretorum, ipsi Commendatario et eius gubernatori d. Abbati de Arona, ne ullo pacto presumat procedere in Curia, etc.

Magnificus d. Hieronymus Morellus, orator florentinus, lectis quibusdam litteris ex Florentia, significantibus perditam Montis S. Savini, commendavit Franciscum, militem Potestatis Mediolani, detentum quia intravit Mediolanum veniens ex locis morbosus et pestiferis contra ordines etc.; fuit conclusum quod dicatur Deputatis super Sanitate, quod agant cum eo humaniter et clementer.

Fuit auditus dominus Lodovicus de Taliaferis, orator Comunitatis Parme, qui, sub litteris credentialibus dicte Comunitatis ad Principes nostros, dedit quandam suam instructionem; dixit tamen prius de excessiva impensa, que fit per ipsam Comunitatem in lignis pro provisionatis et Commissario, petens non gravari de hoc. In instructione autem continebatur:

primo: quod de imbottatura vini removeatur conventio, detrahendo Villam S. Sixti, que alienata est.

Secundo: quod, nonobstantibus litteris ducalibus scriptis Referendario Parme ut revideat rationes Desiderii Grossi, in quibus ipse dixit se defraudatum, scribatur quod, pro hac re, si saldate fuerunt dicte rationes, semel non molestetur amplius Comunitas Parme.

Tercio: quod concedatur annullare et cassare posse condemnationes factas per Officiales stratarum, sine presentia Officialium ad hoc deputatorum per Comunitatem.

Quarto: quod possit illa Comunitas annullare et cassare condemnationes factas contra villas suas, quia non miserunt in tempore suos Caneparios et Mistrales ad jurandum officium, ut debuissent; que condemnationes sunt applicate Camere Communis Parme.

Quinto: quod astringatur Johannes Andigerius de Cornazano, caneparius salis, ad solvendum Comunitati solitum fictum domus, ubi exercetur caneparia.

Sexto: quod concedatur licentia mittendi ad Summum Pontificem pro confirmatione conventionis facte cum Clero parmensi de additionibus, etc.

p 362

p 363

Septimo: quod debitores taleę imbottate predictę vini cogantur et constringantur ad solutionem, nonobstantibus salvisconductibus; et hoc, ut ipsa talea minori incantetur precio.

Octavo: quod Thexaurarius^a Parmę in ipsa imbottata non possit habere aliquid pro cambio etc., et quod non detur impedimentum dicte Comunitati pro parte tangente Castronovo et Ville Sancti Sixti^b de dicta imbottata^c.

Nono: quod Comunitas Parmę est parata solvere residuum XXXm. ducatorum Fabricę, si fiat ei sollemnis quietatio, et quod non cogatur ad solvendum cambium Thexaurario, cuius rationes si revideantur, Comunitas est, erit creditrix et non debetrix.

Decimo: quod ad fabricam pontium inceptorum super Parola et Sanguinario, cogantur Comunitates adiacentes et habentes commoditatem ex dictis pontibus.

Undecimo: quod concedatur illi Comunitati ut possit imbussulare officium Massaroli Comunitatis, ad quam spectat, nonobstantibus litteris concessis alicui de dicto officio.

Super primo, fuit conclusum quod remittatur dominis Magistris Intratarum.

Super secundo: quod scribatur Commissario et Referendario, ut rem diligenter intelligant, et, si invenerint quod in calculationem rationum Thesaurarię Desideri Grossi intervenerit eius filius, quem dictam Thexaurariam asserunt Parmenses exercuisse pro patre, aut si pro eo intervenerit legitima persona, imponant revisioni scilentium; si non ita invenerint, Referendarius prosequatur ad revisionem, juxta commissionem sibi factam, cum celeritate, ita ut neutra pars fraudetur.

Super tercio et quarto, conclusum quod scribatur predictis ut, si similliter est ducalis Camerę prejudicium, concedant; et ita Principes nostri concedunt, ut petitur.

Super quinto: quod d. Magistri provideant.

Super sexto: quod, pro presenti, supersedeatur, bonis respectibus.

Super septimo et octavo: quod remittatur Magistris.

Super nono: de quietatione facienda de XXXm. ducatis, conclusum quod fiat, si Comunitas statisfecerit pro rata sua, etc.

De non solvendo cambium Thexaurario, remittatur Magistris.

Super decimo: de pontium fabrica, scribatur Gubernatori et Referendario, ut in contribuendo faciant solitum et ordines servari, modo fiant pontes.

Super undecimo: scribatur Comunitati, ut servet solitum, finito tempore presentis Massaroli.

Super ultimo: de facto lignorum provisionatorum, quod Comunitas det sex usque in septem passus lignorum, mense quolibet, pro quatuor mensibus novembris, decembris, januarii et februarii.

De bancha Lupi, remittatur Magistris

^a Corr. su Thesaurario

^b Segue que alienata est cancell.

^c Agg. a margine.

Die X novembris 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite
d. Palavicino, ex Marchionibus Palavicinis,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
- 10 D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
- Francisco Ricio, cancellario.

15 In quo quidem Senatu, fuerunt auditi Franciscus de Birago et Johannes de Busti, collaterales, qui conquesti fuerunt quod presbyter Ugo de Cazago per vim extorsit unum presonem de manibus Familie ipsorum Collateralium; super qua re, attento quod dictus presbyter Ugo commisit etiam alia scandala et noluit comparere huc, habita licentia ab Archiepiscopali Vicario, ad quem missum fuit, ipsi Collaterales faciant detineri ipsum presbyterum Hugonem, non relaxandum, sine Principum nostrorum licentia.

Eodem die, post prandium.

p 365

20 Congregatis iisdem Senatoribus et Secretariis.

Fuit conclusum quod d. Johannes Antonius Cotta vadat Belizonam cum ampla comissione pro provisionibus faciendis contra motus Alamanorum; et ita fuit dicto d. Johanni Antonio commissum ut vadat cras; et fuit ordinata andata pro octo equis.

25 Fuit etiam ordinatum quod mittantur quinquaginta pedites ad illas partes. Item, fuit conclusum quod scribatur Commissario Parme ut Hectori Del Grande et Francisco Pithocho, apud eum detentis, jus faciat.

1478 die XI novembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 30 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,

d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
Francisco Ricio, cancellario.

5

Fuerunt auditi d. Antonius de Mariano, d. Johannes de Cusano, ex Deputatis super Sanitate, qui intulerunt quod Zaninus Barbatus, officialis bullettatum Parme, permisit transire quam plures venientes ex locis pestiferis et ab eis pecuniam accepit; et similiter quod Lodovicus de Beccharia, officialis in Arena super peste, et negligens et non facit officium recte. 10

p 366 Item, quod hospes Sancti Nicolai citra Trebiam versus Castrum S. Johannis recepitavit XXXI personas, venientes de locis pestiferis scienter; quos, cum eius consensu et consilio quidam navarolus super Pado transportavit pro libris XXXI imperialium. 15

Item, quod hospes de Spata Castri S. Johannis recepitavit, similiter sciens, venientes a locis pestiferis.

Item, quod si non puniantur aliqui, quos habent ipsi Deputati carceratos, fiet magna licentia rumpendi ordines super peste; et sic erit maximum periculum huic patrie. 20

Quibus omnibus auditis, fuit conclusum quod Johanninus Barbatus cassetur ab officio et alter eius loco substituitur.

Item, quod ipsi Deputati una cum Consilio Secreto cassent Lodovicum de Becaria et deputent unum alium diligentiorum, eius loco.

Item, quod scribatur Commissario Placentie ut capiat illum hospitem Sancti Nicolai circa Trebiam et eius famulum et, examinatos, recte puniat, juxta ordines super peste irremissibiliter; et similiter intelligat ab eo nomen navaroli et ipsum capiat et puniat. 25

Item, quod scribatur comiti Petro de Verme, ut huc mittat hospitem de Spata Castri S. Johannis. 30

Item, fuit conclusum quod ipsi domini Deputati puniri faciant illos qui capti sunt, aliis exemplo; sed prius faciant excusationem cum Oratore florentino, pro illo ser Francisco de Florentia; deinde exequantur irremissibiliter.

Post prandium, eodem die.

Congregatis Senatoribus suprascriptis.

35

Fuerunt lecte littere Commissarii Parme, scribentis^a d. Johanni Lodovico Palavicino, qualiter Nicolaus Borsa de Cremona conquestus est quod, die mer-

^a Parzialmente corr.: s su um

curii proxime preterita, quidam Johannes Blanchus, famulus d. Caroli de Fli-
sco, ei per vim abstulit ducatos duos, apud domum Marchionum, jurisdicio-
nis Busseti; super quibus fuit conclusum quod scribatur ipsi domino Carolo,
ut faciat restitui querelanti dictos duos ducatos, ita quod non habeatur amplius
5 querela, aliter providebitur opportune.

Item, fuit conclusum quod scribatur domino Carolo, ut non stet aliquo pac-
to in jurisdictione Busseti pro bonis respectibus, sed statim inde discedat, du-
cens secum don Ton, famulum suum; vadat ad habitandum Castilioni, vel ubi
ei melius videbitur, modo non stet Busseti, aut in jurisdictione domini Johannis
10 Lodovici et domini Palavicini, fratrum, etc.

Paulo post, omnes suprascripti Senatores et Secretarii comitati sunt ad con-
spectum illustrissime Domine nostre dominum Oratorem christianissimi Regis
Franchorum et dominum Justinianum Cavitellum, oratorem serenissimi Regis
Hungarie. Et primo, Orator Regis Francie habuit audientiam secretam a pre-
libata illustrissima Domina nostra. Deinde, Orator Regis Hungarie fuit auditus:
15 et exposuit Regem suum, amicum Principibus nostris, moleste ferre bella Ita-
liae et pacem desiderare pro obsistendo Turcho, et interminatus est quod multi
sunt Reges et Duces, qui cum magna potentia prestabunt favorem Pontifici,
qui posset censuris facere, ut aliqua ex civitatibus huius Dominii rebellaret a
20 Principibus nostris, ut rebellavit Genua; de qua rebellione dolet Rex Hunga-
rie, quia amat Principes nostros; ideo eis persuadet, ut desistant ab offensione
Pontificis et revocent gentes suas ab Etruria etc., et ad pacem se interponant.
Fuit ei convenienter, pro primo congressu, responsum, sed alias particularius re-
spondebitur.

25 1478 die XII novembris, de mane.

Congregatis Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Fuit admissus dominus Justinianus Cavitellus¹⁵⁸, orator Regis Hunga-
rie, qui eandem suam expositionem repetiit, cui collationis gratia fuit expo-
sita causa horum malorum, quae tota est in Pontifice et rege Ferdinando et
30 non in Principibus nostris, qui semper amaverunt, coluerunt et colunt pacem;
et huiusmodi ambaxata erat facienda Pontifici et regi Ferdinando, auctoribus
prodicionis et homicidii commissi Florentiae et totius perturbationis italice, etc.

158. Era di origine cremonese.

1478 die XIII novembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

5

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

10

Fuit auditus Nuncius Protonotarii Spinole, qui, nomine eius, exposuit quod propter perditam arcium Spedie est in periculo arx Illicis, et quod, si dentur ei duomilia peditum et IIIIm. ducatorum, confidit recuperare Spediam et totam illam ripariam.

Nuncius domine Thoedorine petiit subsidium pro terris suis munitionum et peditum, quia intellexit dominum Augustinum de Campofregoso venire contra eam propter acquistum Spedie. 15

Dominus Lucas Grimaldus fuit auditus, qui petiit quod, si illustrissimi Principes nostri non possunt obtinere dominium Januę, dent ei castellum Vintimilii, quia semper erit paratus restituere Principibus nostris, si optinuerint dominium Januę etc.; et persuadere studuit hoc, dicendo de fidelitate sua, qui habet hic suas facultates et est devotissimus Principibus nostris. 20

Super differentia vertente inter homines Burgi S. Donini et homines Bargoni, occasione confinium et debitorum etc., fuit conclusum quod scribatur Referendario Parme, ut vadat super locum et rem omnem intelligat et decidat et terminet. 25

Die XIII^a novembris 1478, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,

30

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

p 369

5 Francisco Ricio, cancellario.

Recitata supplicatione ven. d. Generalis et Monachorum S. Ambroxii ad Nemus¹⁵⁹ ac lectis litteris ven. d. Francisci de La Cruce^a, fuit conclusum quod ipsis Monachis concedantur littere, ut possint acceptare abbatiam s. Ambroxii^b intra muros Mediolani et illic facere observantiam, videlicet, quod accipiant dimidium fructuum et fictuum pro se, et reliquum dimidium servetur presenti rev. d. Commendatario et, post eum, futuro successori, ita quod sunt divisi introitus Monachorum facientium observantiam equaliter cum domino Commendatario, seu Abbate, pro tempore existente.

15 In facto cuiusdam de Pedemonte, detenti pro falsificatione monetarum, fuit conclusum quod ei fiat jus, sed non comburatur vivus sed mortuus, ne perdat animam.

Super supplicatione Hieronymi Del Tocho de Viglevano, conquerentis quod indebite confinatus est per Potestatem Viglevani, fuit conclusum quod hec res committatur d. Johanni Antonio Sparvarie ut intelligat et declaret an iuste sit bannitus an ne; et dicto supplicanti concedatur interim ut huc possit venire ad deffendendum jura sua, nonobstante dicta confinemente, et mittatur^c copia supplicationis Potestati Viglevani et admoneatur ut mittat unum de suis pro hac re.

25 Super supplicatione Antonii de Cernitoribus et consortum, creditorum quorundam Parmensium bannitorum, fuit conclusum quod scribatur Referendario Parme, ut, nonobstante suspensione facta super dictis bonis, intelligat et liquidet creditum supplicantium et de dictis bonis satisfieri eis faciat.

p 370

30 Item, super supplicatione Dactili, hebrei de Parma, conquerentis de sequestratione pignorum bannitorum Parmensium, conclusum fuit ut scribatur Referendario Parme quod intelligat rem istam, et pignora, que non sunt adhuc consumpta, fenore faciat incantari et vendi plus offerenti; et, satisfacto Hebreo predicto de sorte et fenore curso, residuum conservet pro ducali Camera et adviset de qualitate et quantitate dictorum pignorum et de summa denariorum, que extrahetur ab ea, nonobstante dicta sequestratione.

35 ^a Espresso con s.c. (croce decussata) ^b Segue ut supra cancell. ^c Corr. su enmittatur

159. Nel 1589, Sisto V riunirà l'Ordine monastico di S. Ambrogio ad Nemus con quello di S. Barnaba: dalla qual fusione sorse l'Ordine di S. Barnaba e Ambrogio ad Nemus, soppresso da Urbano VIII nel 1644. ASM., Fondo Religione, p.a. cartt. 77-83.

Conclusum fuit quod hominibus de Ponte Vallis Telline, ob incendium passum, remittatur annos octo proxime futuros dimidium census, quem Camere solvunt, videlicet, hominibus qui tenentur ad censum.

Super querela domini comitis Petri Marie Rubei, conquerentis quod d. Johannes Franciscus Palavicinus prohibuit quosdam suos fictabiles reddere debitum fictum ipsi comiti Petro Marie Rubeo, sub pretextu quod homines ipsius abstulerunt quedam arma et pannos, etc., fuit conclusum quod scribatur domino Johanni Francisco Palavicino, ut removeat dictam inhibitionem et faciat constare de dictis armis, quia dictus Petrus Maria Rubeus faciet statim restitui; de pannis, quia asserunt iuridice ablatos, agat via juris et non via facti; et, si d. Johannes Franciscus non obediverit, comittatur Potestati seu Referendario Cremonæ, ut inter eos jus ministret.

1478 die 16 novembris, post prandium.

Congregatis iisdem Senatoribus^a et Secretariis, ut supra.

Conclusum quod scribatur ad universam Ligam Confederatorum de novitate, quam Svyceri proxime fecerunt versus Belinzonam, nulla debita, justa, nec honesta forma servata, requirendo eos jure federis, ut turbatores arceantur ab armis, sciantque eos non amplius dignos fore quod immunes servantur etc.

Et ita, etiam, placuit Senatoribus de Curia.

Fuit, etiam, vocatus dominus Justinianus Cavitellus, orator serenissimi d. Regis Hungarie, cui ad ea, que exposuerat, fuit lecta et data responsio in scriptis vulgaris et latina tenoris infrascripti; que quidem responsio prius lecta in pleno Consilio, presentibus d. Hieronymo Morello, oratore florentino, et domino Cesare Valentino, oratore illustrissimi Ducis Ferrariæ, et fuit ab omnibus commendata et comprobata.

Fuit, deinde, dictum ipsi Oratori Regis Hungarie quod dicta responsio fuit facta ita seriosa et diffusa, ut eius Majestati declaretur veritas progressus rerum omnium, et intelligeret in Principibus nostris non esse culpam aliquam; domino Francisco autem Fontanæ, oratori ab eodem Rege misso Neapolim, non det^b exemplum, sed ipse d. Justinianus ei summatim per suas litteras huiusmodi responsionem notificet, ne per ea, quæ narrantur in ea secundum veritatem, que persepe odium parant, disturbetur pax, ad quam hortatur Principes nostros prefatus Rex Hungarie.

Tenor responsionis est videlicet:

^a Corr. su Senatores   ^b Segue non det ripetuto.

Responsio illustrissimorum Ducum Mediolani, etc.
ad exposita per magnificum dominum Justinianum
Cavitellum, oratorem serenissimi Regis Hungarie, etc.

Magnifice domine Justiniane, regie orator, sicut, istis diebus, in prima visi-
5 tatione et expositione, quam nobis fecistis, nomine serenissimi vestri Regis
Hungarie, breviter et in generali^a vobis diximus, ita in presentia replicamus quod
valde libenter vos vidimus et audivimus, tum respectu sue serenissime Maje-
statis, cui sumus affectionatissimi propter singularem benivolentiam et amicitiam,
10 que semper servata fuit inter ipsam Majestatem et illustrissimos excellen-
tissimosque Principes recolendę memorię ducem Franciscum et ducem Galeaz,
nostros progenitores, tum etiam respectu personę vestrę, quam, et propter vir-
tutem suam et quia nata est sub Dominio nostro, ex corde amamus. Ad ea, que
nobis, nomine prefati Regis vestri serenissimi, proposuistis, propter gravitatem
15 et importantiam suam et propter multas gravissimas occupationes, quę nobis
quotidie cumulativim occurrunt, culpa et ingratitude illorum, qui indebite et
iniuste perturbant quietem nostram et pacem italicam, non potuimus priusquam
nunc, sicut nostrum erat desiderium, respondere, quam quidem tarditatem ra-
tionibus predictis dignabitur serenissimus Rex vester et vos habere excusatam,
20 nunc vero, ut quantum fieri potest, clarius et accomodatius respondeamus non
erit inconveniens si breviter repetamus propositiones et expositiones vestras, quę,
si recte meminimus, fuerunt huiusmodi sententie et tenoris, videlicet:

Quod serenissima Majestas prefati vestri Regis, recordata mutue benivo-
lentię habite cum bona memoria illustrissimi q. ducis Francisci, nostri soceri
et avi, et postmodum cum illustrissimo duce Galeacio, nostro domino consorte
25 et patre, statim quod intellexit sua Majestas nos, aliorum suggestione, adversari
Summo Pontifici, et non solum contra eum misisse armigeros nostros, sed etiam,
quantum ad nos spectat, removisse ab eius Beatitudine obedientiam, concepit
corde suo dolorem et^b displicentiam et ad nos Oratorem mittere constituit variis
rationibus.

30 Primo: quia sua regia Majestas cognovit quot mala aliquando evenirent
universe Christianitati ex similibus quorundam Principum gestis, et quod ex
parva favilla magnum persepe excitatum est incendium et tantum quidem quod
vix potuerit multis annis extinguere; quę res, si unquam fuit periculosa et perni-
tiosa Christianitati universe, nunc certe periculosissima et perniciosissima di-
35 gnoscitur.

Secundo: quia sua Majestas considerat quod nos Mediolani Duces debemus
cogitare et ponderare multo plusquam ceteri proprium periculum, quod ab offen-
sione et inobedientia predictis posset nobis accidere, quod credit sua Maiestas

^a Segue ex cancell.   ^b Segue obedientiam cancell.

p 373 a nobis prudenter considerari; et quamvis ab aliis forte qui minus amant Statum nostrum, simus aliter suasi, tamen, attenta novitate Status nostri, attenta vi-
duitate et tenera etate nostra, attento etiam quod non sumus adhuc ab imperiali
Maiestate in Ducatu confirmati, et quod Papa est unitus cum Imperatore, qui,
ut advocatus Ecclesie, obligatur, ad omnem requisitionem Pontificis, eam de-
fendere contra suos adversarios, non dubitat prefata regia Maiestas quin^a mature
ponderemus hec omnia, et cogitemus quam facillime ex his possemus magnam
facere jacturam.

Tercio: quod sua Majestas, cum intellexisset quod inclyta civitas Janue fe-
cit quandam novitatem contra nos, doluit pro veteri amicitia et existimavit nos
debere cogitare quod alii nostri subditi possent similiter facere, si lacessitus Papa
eos sollicitaret censuris ecclesiasticis, cum quibus solet sua Beatitudo adversa-
rios castigare, et, quod recte scire debemus populos christianos non libenter
sustinere censuras ecclesiasticas, que sunt magni ponderis; que omnia sua regia
Maiestas propter benivolentiam, qua nos complectitur, voluit nobis significare
ut is Rex qui non alius quam bonum desiderat.

Ultimo: suadet prefatus Rex, ut recordari et cogitare velimus multo plures
esse Reges et Principes christianos, qui humiliter obediunt Sedi Apostolice quam
qui non; qui Reges et Principes obedientes, si esset opportunum et requireren-
tur, necessario assisterent Sedi Apostolice contra quoscunque eius adversarios;
et ideo hortatur nos ut cito revocemus gentes nostras armigeras et reddamus so-
litam obedientiam Pontifici et, si volumus pro aliquo partes nostras interponere,
eas interponamus ad pacem et concordiam, ut, salvo honore Sedis Apostolice,
nos cum ceteris Principibus et Potentatibus italicis possimus quiete et pace frui.

Respondentes breviter partibus expositionis vestre, cum solita nostri cordis
sinceritate, dicimus quod vestra Magnificencia debeat, primo, summas gratias
nostro nomine agere serenissime Maiestati prefati Regis vestri, cui sumus pa-
riter antiqua et singulari benivolentia coniuncti ac astricti, quod tam amice ad
nos miserit Oratorem et predicta omnia fecerit exponi; que, quoniam non du-
bitamus a benivolo animo et corde proficisci, in optimam accipimus partem,
ut accipi debent monitiones boni amici, honorandi et amantissimi patris; deinde,
dicetis sue Majestati quod neque a nobis, neque ab illustrissima Confederatione
nostra processit aliqua origo presentium bellorum eturbationum, nec offen-
dimus Pontificem aut quenquam alium; sed dum studemus omni nostra possibili
opera conservare italicam pacem, curantes solummodo mittere aliquas ex gen-
tibus nostris armigeris in Patriam Fori Julii contra impetus et incursiones Tur-
chorum, non minus pro deffensione religionis Christi, quam pro presidio re-
rum illustrissimi Dominii Veneti, nostri honorandissimi et amantissimi confe-
derati, fuimus in tam pio opere impediti a Summo Pontifice et a rege Ferdi-
nando, a quibus lacessiti indebite insultati et cum summa crudelitate offensi,

^a Corr. su quim

non sine obprobrio et manifesta lesione^a dignitatis et roboris illustrissime Confederationis nostre, nec sine evidenti periculo Christiane Reipublice, coacti sumus retinere in istis partibus copias nostras, que mittende erant in dictam Patriam Fori Julii; et fuit etiam necessarium revocare eas quas jam transmiseramus, ut possimus resitere offensionibus predictis et ut defendamus Statum et honorem nostrum una cum auctoritate prefate Confederationis; et licet faciamus hoc cum dispendio, jactura et molestia maxima, tamen non deliberamus deffendere, usque ad expositionem facultatum et proprie vite, nec credimus quod, si deffendimus Statum nostrum et si mittimus armigeros nostros in subsidium Florentinorum, confederatorum nostrorum, qui indebite sunt offensi, merito possumus culpari, nec juste existimari quod offendemus Papam aut quemquam alium, sed potius meremur laudem et commendationem, quod universaliter pro fidei observantia studemus iniuriam a Confederatis nostris et a nobis propulsare; et quanto justior est nostra causa, qui ex improvise et sine aliqua nostra culpa, dum Christianorum inimico studemus obsistere, sumus ab his quos non credebamus insultati et notabiliter offensi, tanto maiorem speramus favorem, et a Maestate prefati vestri serenissimi Regis et a caeteris aliis Regibus ac Principibus et Potentatibus christianis intelligantur vera fundamenta origines et radices istarum rerum, et minus dubitamus quod propter hoc imperialis clementia et Maestas, quę semper consuevit esse justissima, prestatura sit se difficilem ad nostram in hoc Ducatu confirmationem, attento maxime quod juste gubernamus et debitam ac obsequiosam a nobis habuit obedientiam; nec dubitamus aliqua nostra civitas aut terra Domini nostri iniustis Pontificis censuris moveatur ad aliquem defectionem fidei suę versus nos ac Statum nostrum, quia omnes sunt nobis vere devotissime, propter optimas operationes et optimam gubernationem nostram, et etiam quia eis peculiare et naturale est inviolatam servare fidem; longe etiam minus dubitamus quod Janunesium et Saonensium rebellio, facta diuturna suggestione Pontificis et regis Ferdinandi, mediante ingratisimo proditore Prospero Adurno, nostro immerito Januensium gubernatore, prestari possit malum exemplum ad ulteriorem turbationem Status nostri, tum rationibus predictis, tum quia nos, Dei gratia, sumus bene muniti et gentibus armigeris et omnia alia re, ad eius deffensionem necessaria, ac etiam propter justiciam, quam habemus a latere nostro; sed, ut serenissimus Rex vester intelligat fundamenta harum omnium rerum multo diversa esse ab eo quod eius Maestati mendaciter significatum est, non erit vobis grave illa ita seriose explicare quemadmodum nos diverse erit opinionis et dispositionis quam nunc ostendat esse, et manifeste cognoscet quod alii falsum nos verum significavimus sue Maestati, et quod culpa istarum ebullitionum non est, ex aliqua parte, nobis aut Confederatis nostris attribuenda, sed tota fuit et est Pontificis et regis Ferdinandi, ut dictum est; quorum, alter, propter nimium amorem quo prose-

p 375

^a Corr. su letione

quitur comitem Hieronymum, suum assertum nepotem, et propter immensum
 desiderium sublevandi eum de profundo ad summum Statum, alter, propter
 passionem et ambitiosam cupiditatem dissolvendi et discipandi illustrissimam
 Ligam nostram, ut posset, deinde, pro arbitrio suo, regere Italiam, prestiterunt
 se auctores presentium turbationum et bellorum, incipiendo a crudeli et dete-
 stabili proditione perpetrata Florentiæ per nonnullos familiares Cardinalis
 Sancti Georgii, nepotis comitis Hieronymi, et per armigeros quosdam et ho-
 mines dicti Comitis una cum familia Paciorum et Archiepiscopo pisanò, tru-
 cidando in divino templo, inter sacrificandum et dum nihil tale timeretur, ma-
 gnificum Julianum et vulnerando ad mortem magnificum Laurentium de
 Medicis; deinde, ingrediendo palatium illius excelsæ Reipublicæ, quod quasi
 arcem urbis Archiepiscopus pisanus cum suis sequacibus studuit occupare
 et in suam potestatem reducere, tentando interficere dominos Priores Liber-
 tatis illius civitatis; et hec omnia in subversionem et excidium illius inclytæ
 patriæ, quod successive fuisset pernitens illustrissime Ligæ nostræ cum ruina
 totius Italie et cum integra perfectione suorum appetituum et execrabilium
 cogitationum, nisi divina clementia et iusticia vanos reddidisset eorum co-
 natus per singularem constantiam populi Florentini, qui ad deffensionem sue
 libertatis et ad vindictam sanguinis suorum nobilium civium armatus in tam
 subito rumore castigavit nefandissimos proditores motu proprio, suspendendo
 et trucidando eos, juxta sua demerita; ex quo factum est ut videntes Sixtus pon-
 tifex et rex Ferdinandus consilium suum et iniustum cogitatum non successisse
 et perseverantes, tamen, in suo proposito ad tegendam suam infamiam, pro-
 ruperunt, cum armis spiritualibus et temporalibus, ad manifestas offensiones
 Confederationis nostræ; et, irritato sollicitatoque Turcho per proprium Ora-
 torem contra illustrissimum Dominium Venetorum, ne posset nobis sociis
 favere, inceptum insultare Florentinos violenter, occupantes aliqua eorum ca-
 stella, et similiter offenderunt Statum nostrum per rebellionem Genuæ et Sa-
 vonæ; quæ quidem rebellio fuerat ab eis multo antea ordinata; et quamvis
 haec omnia perpetrata fuerunt in conspectu Dei et hominum, tamen Sixtus
 pontifex se excusat quod contra Florentinos moverit utraque arma, propterea
 quod Laurentius de Medicis fecerit contra Statum Ecclesiæ; deinde quod deti-
 neri fecerit Cardinalem Sancti Georgii et etiam suspendi et interfici jusserit
 Archiepiscopum Pisanum et quosdam alios Presbyteros; quod vero nos offen-
 derit se excusat, eo quia miserimus nostros armigeros in subsidium Florentino-
 rum, confederatorum nostrorum; rex Ferdinandus inceptum suum excusat, alle-
 gando quod in facto Faventiæ lesus fuit a Venetis, a Florentinis et a nobis; tam
 Pontificis quam Regis excusatio frivola est et simulata; nam protectio et deffen-
 sio, quam Sixtus pontifex pro se et pro Statu suo requisivit et acceptavit ab
 illustrissima Confederatione nostra, cum qua se coniunxit, benedicendo eam
 benedictione apostolica, ut tutior et securior esset de his, quæ fecerat in re fa-
 ventina, quæ inferius narrabuntur, manifestissime declarat excusationem Pon-

tificis esse neque veram, neque verisimilem, neque probabilem, quia in contractu ipsius protectionis intervenerunt etiam Domini Florentini mediante suo Oratore et consequenter intervenit magnificus d. Laurentius ut civis florentinus et fuerit similiter benedictus vere a sua Beatitudine sicut interveniens, et benedicti^a fuerunt alii Potentatus predictae Confederationis; quod, si fuissent vere, ut non fuerunt nec sunt, offensiones, quas Summus Pontifex asserit sibi allatas a prefato Laurentio, usque ad illud tempus, certe sua Beatitudo non admisisset dictum Laurentium in contractu predictae protectionis, neque benedixisset ei, ut supra. Non potest etiam Sixtus pontifex dicere cum veritate quod post illud tempus fuerit offensus, aut ab excelsa Republica Florentina aut a magnifico Laurentio in aliqua actione, nec esse datam sibi causam fulminandi censuras et movendi arma; nam, si vult dicere detentionem Cardinalis Sancti Georgii esse in causa, manifestum est omnibus et precipue ipsi Cardinali quod, nisi bonitas illius excelsae Dominationis et magnifici Laurentii et amicorum suorum prefatum Cardinalem deffendissent, fuisset a furore sublevati populi interfectus, nec fuit detentus ut lederetur aliquo pacto, sed ut conservaretur honestissime, donec populus sedaretur ac placaretur et securus posset ad Pontificem reverti, ut postea honorifice factum fuit; de hoc bono opere non debent Florentini lapidari; si ad justificationem censurarum et armorum allegetur a Pontifice mors Archiepiscopi pisani et illorum paucorum presbyterorum facillime dissolvitur, et si nam Papa considerat delictum ipsorum et eius atrocitatem ac infamiam, quam dederunt sue Beatitudini et Apostolice Sedi, et si recte ponderat justum furorem illius populi et quam difficile sit temperare primos autem motus, non solum in populo sed in quocumque sapiente, fatebitur profecto, velit, nolit, non solum non debuisse hac de causa aliquid moliri et exequi contra Florentinos et prefatum Laurentium, sed etiam cognoscet fuisse officium suum absolvere illum populum a quacumque excommunicatione, si in aliquam incurrisset propter mortem predictorum Archiepiscopi et presbyterorum, laudando ipsum quod extinxerit simul cum Archiepiscopo pisano vituperium et infamiam Romanae Ecclesiae et agendo gratias illi Reipublice, quod salvaverit sua opera et honorifice restituerit prefatum Cardinalem. Illud etiam a veritate longe alienum esse quod propterea nos offenderit Sixtus pontifex quod Florentinis astiterimus, demonstrant rationes predictae et comprobant quod longo tempore ante ad suasionem fortasse comitis Hieronymi, ingratis generi et cognati nostri, composuerat, una cum rege Ferdinando, et, quantum in eis fuerat, perfecerunt ruinam Status Florentini et rebellionem Genuae et Savonae, ut manifestissimis effectibus postea visum est, res certe abominabilis et reprehensibilis in homine Turcho, nedum in Pontifice et in Rege christiano; at, ut facilius perficerentur huiusmodi ordinationes, existimari potest quod Papa, per fictam illam quam requisivit a prefata Confederatione nostra protectionem et per

p 378

^a Da vere a benedicti agg. nell'interlineo con segno di richiamo.

practicham conducendi comuni stipendio Ducem Urbinatem, studuerit red-
 dere nos omnes incautos et dormientes. Excusationem, quam rex Ferdinandus
 affert et piscatur ex negotio faventino, nec veram esse, nec justam liquido ap-
 paret, licet enim quod in aliqua Liga, quam cum sua Maiestate habuerimus un-
 quam non fuerit nominatus d. Carolus de Faventia pro eius colligato, stipendiato, 5
 affine et adherente; tamen, neque a nobis, neque ab illustrissimis et excelsis Con-
 federatis nostris fuit dominus ille in aliqua parte offensus, et ex consequenti non
 est data causa regi Ferdinando movendi bellum; illud verissimum quod terri-
 tatus populus Faventinus tyrannicis et pessimis modis ipsius domini Caroli;
 quo facto Sixtus pontifex, ut verus dominus directi domini illius civitatis, mi- 10
 sit illuc equitatum et peditatum suum, et ut vendicaret dilecto suo comiti
 Hieronymo Vallem Semii cum multis castellis partem dicti Status, postquam vi-
 dit non posse eidem Comiti Faventiam dare, ut cogitaverat, concessit et confir-
 mavit dominatum dictę civitatis dicto domino Galeotto per autentica privile-
 gia, quorum precium fuit predicta Vallis Semi, et privavit dominum Carolum, 15
 allegans eius demerita; et ad deffensionem huius actionis suę, ultra gentes armi-
 geras, quas ipse miserat, requisivit etiam Papa, ut universalis pastor, sub precepto
 obedientię, Principes et Potentatus Confederationis nostrę ad sibi favend-
 dum. In quo, perfectis iam rebus, ei satisfactum fuit. Non patiebatur enim aut
 honestas aut justicia quod a nobis obsequentissimis filiis et fauctoribus Sancte 20
 Ecclesie denegaretur ei debitus favor, cum vellet et posset sua Beatitudo di-
 sponere de dominis Faventię, suis subditis et vassallis, secundum quod ei me-
 lius et convenientius videbatur; requisivit deinde acceptari a Confederatione
 nostra in protectionem cum suo Statu; quod factum fuit libentissime a nobis
 confederatis, ut a chatholicis Principibus et dominis, qui ambulantes in since- 25
 ritate, non videbamus latentem sub herba anguem, nec putabamus in sacro pec-
 tore habitare fraudem. Non potest igitur Sixtus pontifex aut justificare aut
 excusare istos suos motus; non potest rex Ferdinandus conqueri de Confe-
 deratione nostra, aut de nobis; non est data causa provocandi Turchos contra
 excelsum Dominium Venetum, non offendendi Florentinos, non sollicitandi 30
 et inducendi Genuam et Savonam ad rebellionem, non machinandi contra
 Statum nostrum; si aliqua est regi Ferdinando ex re faventina querela, eam
 cum pontifice Sixto expostulet, a quo hec omnia processerunt et de quo nos
 p 379 juste conquerimur, quod obsequiosę erga eum nostre obedientie contraria, ut
 dictum est, merita reddiderit; et ne aliquid deesset ad perfectionem huiusmodi 35
 sanctissimarum operationum, misit in presentia, ut bonus Pontifex, suum Orato-
 rem ad excitandum et irritandum contra nos et Statum nostrum gentem El-
 vetiam, quos Svyceros appellant, absolvendo eos, non solum a vinculo jura-
 menti perpetuę confederationis, quam nobiscum habent, sed etiam a pena et
 culpa cuiuscumque peccati, cum ea quidem vehementia, cum eo studio, cum 40
 quibus pro debito pastoralis officii sui unire deberet et suscitare christianos
 Principes contra Turchum.

O preclara Pontificis laus! an hoc sit officium Vicarii Christi? an successoris Petri? an pastor debet in gregem suum irritare proprios canes? Deo et mundo ac serenissimo Regi vestro relinquimus iudicandum, admirantes^a tam diu hoc sustineri, verum speramus quod quanto longior erit divina et humana patientia, tanto maior sit futura vindicta et punitio.

Intellexistis, nunc, quæ fuerunt causæ et qui auctores suscitati incendii in Italia, et ita vos hortamur et rogamus placeat diligenter omnia exponere serenissimo Regi vestro, cuius Maiestatem non ignoramus, si ante legationem vestram hec intellexisset, iudicaturum fuisse pro sua singulari prudentia hanc legationem et huiusmodi exhortationes multo convenientius fieri potuisse Sixto, summo pontifici, et regi Ferdinando, quam nobis, qui neque promotores neque prosecutores sumus belli, sed, ut lacessiti et per iniuriam offensi deffendimus cohacti, ut dictum est, et confederatos nostros, pro fidei observantia et Statum nostrum proprium, in quo et prodicionibus et apertis armis inique offendimur. Cognoviscet preterea idem serenissimus Rex vester nos confederatos in hac justissima causa favorem, non improbationem mereri; eodem modo, imperialis Maiestas et alii Reges, Duces et Principes christiani, quos, nomine eiusdem serenissimi Regis vestri, affirmatis ut obsequentissimos Apostolice Sedi, necessario fautores eidem, si opportunum fuerit et requirantur, quando intelligant harum rerum processum, favebunt potius ut justii Principes nobis indebite lacessitis quam aliis, et idem faciet Rex vester utpote qui cognoscent suum officium esse exclamare apud sacrosancte Romanæ Ecclesie Tribunal et apud Cardinalium reverendissimum Collegium, protestando, ut nos fecimus, qui non obedientiam removimus a Sede Apostolica, ut perperam Regi vestro significatum est, sed, ut religiosi et obsequentissimi et veri Sanctæ Ecclesie filii, indolentes eius vicem sinistras operationes Pontificis, per quas et Statum Ecclesiasticum et nos et Rempublicam Christianam videmus manifesto periculo exponi, exclamavimus una cum christianissimo Franchorum Rege et protestati sumus Sixto pontifici, nisi ab eiusmodi desisteret inceptis, revocationem prelatorum e Curia, inhibitionem impetrandi beneficia ab eo et futurum Concilium; hoc cum ad quietis finem factum fuerit et rationibus predictis, non credimus posse a prelibatis Imperatore, Regibus et Principibus christianis improbari, immo non dubitamus futuros eos eiusdem nobiscum sententie et facturos eandem operam, ut Papa ad rectam^b viam et normam boni pastoris revocetur, nec ferendum iudicabunt, ut thesaurus Christi deffensioni catholice fidei dedicatus dillaceretur ad perdendos miseros christianos intestinis bellis, et, ex necessario consequenti, ad aperiendum portam saevissimo Turcho ad excidium huius afflicte Italiæ et totius Christianitatis. Et si preces, ammonitiones et protestationes christianorum Principum minus poterunt apud Sixtum pontificem, quam aliorum diabolici appetitus, iure merito, serenissimus Imperator, Reges,

p 381

^a Corr. su admirantem   ^b Parzialmente corr. su precedente re cancell.

p 382 Principes et Potentatus christiani poterunt et debebunt^a, ut amatores religionis et fidei Christi, concurrere cum christianissimo Franchorum Rege et cum illustrissima Confederatione nostra; immo se duces prestabunt ad proseguendum cum effectu protestatum Concilium pro reformatione sacrosancte Catholice Ecclesie et pro salute omnium christianorum. 5

Ultimo loco, Maiestatis regie Orator, exhortati estis nos, nomine serenissimi Regis vestri, ut ab armis et presentibus bellis desistamus, addendo quod, si pro aliquo vices nostras volumus interponere, eas interponamus ad pacem ut una cum aliis Principibus et Potentatibus italicis tranquilla pace frui possimus, respondentes, per conclusionem dicimus quod semper pacem amavimus, rem profecto universaliter, utilem et pernecessariam et eodem modo in eternum amabimus atque, nonobstantibus prefatis iniuriis et gravissimis offensionibus, libenter sumus facturi omnia convenientia et honesta pro pace habenda; ac ex nunc si nobis restituantur ad pristinam obedientiam civitates nostre Genue et Savone, cum cetera sua ditione, si restituantur d. Florentinis occupata castella, ut justum est, offerimus nos promptissimos una cum excellentissimo Dominatu Venetorum et excelsa^b Republica Florentina et illustrissimo Duce Ferrarie, nostris dignissimis confederatis, ad quamcumque honestam bonam et sine fraude pacem; addimus etiam quod, si disponantur ceteri Principes et Potentatus christiani ad obsistendum immanissimo Turcho, ut necessitas requirit, erimus paratissimi pro portione nostra, una cum illustrissimis excelsis sociis nostris, facere opportunas et convenientes provisiones; et, si per serenissimum Regem vestrum fiet aliqua opera ad pacificandum Italiam, ea nobis erit acceptissima; et de hac nostra dispositione et mente non dubitet sua regia Maiestas, cui nos offeretis et commendabitis, ut cordiales filios et veros amicos. 10 15 20 25

Per Franciscum Ricium, cancellarium.

1478 die XVII° novembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, 30
d. Cicho Simonetta,
d. Orpheo de Richavo,

^a Segue more cancell. ^b Parzialmente corr.: ex su altre lettere.

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis.

5 Phylippo Ferrufino, cancellario.

Super supplicatione Georgii et fratrum de Canonica de Lugano contra Baldessarem de Sessa, ordinatum fuit quod supplicatio portetur per Phylippum Ferrufinum domino Lucę Grimaldo, quod referat quid agendum ei videatur, non valentibus ipsis de Canonica dare fideiussionem de iudicio
10 sisti, et de iudicato solvendo, propter eorum paupertatem.

Super supplicatione hominum Moschi, petentium quandam prorogationem redimendi bona^a vendita, ordinatum fuit quod fiat ipsa prorogatio, donec durabunt hi tumultus Svyciorum.

Super supplicatione Beseghini de Oldoynis contra dominum Giliolum Oldoynum, ordinatum fuit quod primum ostendatur ipsi domino Giliolo, deinde remittatur Consilio Secreto in Curia, ut provideant quemadmodum eis melius visum extiterit; nec sit locus juste querele.

Super supplicatione Phylippi de Carchano, conquerentis quod Christoforus Ponzonus refugit restituere sibi quasdam res suas, juxta declarationem factam
20 per d. Johannem Antonium de Sparvaria, allegando non esse suum iudicem etc., fuit conclusum quod Potestas Mediolani intelligat supplicata et declarationem ipsius Johannis Antonii Sparvarie, et exequatur sine litigio, si est ut narratur et executionem meretur, ita ut supplicantis indemnitati, justitia mediante, provisum sit.

25 Eodem die, post prandium.

p 384

Congregatis, ut supra, Senatoribus suprascriptis et Secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit conclusum quod scribatur Referendariis Cremone et Papię, ut procurent capere illum Novellinum, barcharolum papiensem, et socios culpabiles,
30 de quibus d. Leonardus Botta scribit quod Dominatio Venetorum conquesta est, quia receptaverint res sublatas per quendam famulum lombardum de domo nobilium de Capisania morbatorum; et captos puniant, juxta eorum demerita, tanquam receptatores furti et contrafactores ordinibus super peste.

^a Precede bona ripet.

1478 die XVIII^a novembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
  - d. Palavicino,
  - d. Cicho Simonetta, 5
  - d. Orpheo de Richavo,
  - d. Petro de Landriano.
  - D. Johanne Symonetta
  - d. Bartholomeo Chalco
  - d. Jo. Jacobo Symonetta
- } secretariis. 10
- Francisco Ricio, cancellario.

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi d. Branda de Castiglione et d. Johannes Jacobus de Balsamo, conquerentes, nomine Collegii, de commissionibus causarum, quę fiunt Consiliis, etc.; super qua re fuit ordinatum quod hodie hora XXI vocentur huc omnes Doctores de Consilio Secreto et Marchus Trottus una cum eis, qui habeat curam eos convocandi. 15

In causa vertente inter rev. Episcopum Parme et Jo. Baptistam de Caymis et d. Franciscum Bullam, occasione Cacialepore, fuit ordinatum quod mandetur Magistris Extraordinariis, ut intelligant agentes pro dicto domino Episcopo et eius jura, et justifient declarationem per ipsos factam, quod possessio Cacialepore est illustrissime Ducisse Sabaudie etc. 20

p. 385

Eodem die, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus et Secretariis suprascriptis.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt habiti: 25

- dominus Scipio Barbavaria,
  - d. Johannes de Melcio
  - d. Johannes Adovocatus
  - d. Johannes Botta
- } magistri ordinarii, 30
- Gabriel de Chalco, officialis salis.

Et in causa Johannis Lampugnani et Antonii de Busto, pro facto salis Novarie, fuit conclusum quod Magistri et Officiales salis procurent Camere satisfieri, a quo debet, et hoc^a, sine litigio.

^a Corr. h su o

Fuerunt habiti infrascripti Doctores de Consilio Secreto, videlicet:

- d. Augustinus Rubeus,
- d. Jacobus de Cusano,
- d. Raymondus Lupus,
- 5 d. Jo. Angelus de Florentia,
- d. Antonius de Berceto,
- d. Lucas Grimaldus et
- Marcus Trottus.

- Et eis fuerunt exposite querelle facte, hoc mane, per dominum Brandam de
 10 Castiliono et d. Johannem Jacobum de Balsamo ¹⁶⁰, nomine totius Collegii Me-
 diolani, de commissionibus causarum, que sunt inter ipsos de Consilio Secre-
 to etc.; et, facta multa disputatione super predictis, fuit ordinatum quod vo-
 centur huc cras dicti dominus Branda et d. Jo. Jacobus et eis dicatur quod que-
 15 relas suas redigant in scriptis et particulariter exponant partes et commissiones
 causarum, de quibus conqueruntur.

Hoc eodem die.

- Ego Franciscus Ritius, de mandato suprascriptorum dominorum, numeravi
 magistro Boniforto de Solerio et magistro Mafeo de Como ducatos XXti, vi-
 20 delicet, decem pro quolibet, nomine domini Johannis Lodovici et domini Pa-
 lavicini, ut irent ad arcem Busseti, pro eius divisione, ut fuerat ordinatum et
 hoc presentibus domino Luchino Ferrufino et domino Jacobo Antiquario.

p 386

1478 die XXI novembris, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
  - 25 d. Palavicino,
  - d. Cicho Symonetta,
  - d. Orphea de Richavo,
  - d. Petro de Landriano.
  - D. Johanne Symonetta
  - 30 d. Bartholomeo Chalco
  - d. Jo. Jacobo Symonetta
- } secretariis.
- Francisco Ricio, cancellario.

160. Si trova nell'elenco registrato nei 1475) tra i «doctores mediolanenses ad exer-
 Diari di Cicco (sotto la data 18 novembre cenda officia».

Fuit facta responsio Oratoribus Regis Franchorum circa parentellas per eos prepositas, nomine prefate Maiestatis regie, cum Rege Anglie¹⁶¹; que quidem responsio fuit honestissima, ut in scriptis et in filcia apparet.

Super supplicatione Roberthi et fratrum de Vicecomitibus, conquerentium de Leonardo de Sexto, fuit conclusum quod supplicatio ambarum partium den-
tur domino Nicolao de Fontana et ei committatur, ut intelligat et jus faciat.

Super facto Massaroli Parme, fuit conclusum quod concedatur Comuni-
tati, ut, finito tempore presentis officialis, imbussulare possit officium Massaroli,
ut imbussulantur cetera officia.

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus et Secretariis, ut supra.

Fuit responsum Ambaxatori Episcopi Vallensis in facto Svyciorum, primo,
agendo gratias sue reverende Dominationi de affectione sua erga hunc Statum;
secundo, quod isti Svyceri, qui nunc prosilierunt ad arma, nullam habent cau-
sam justam faciendi hoc, quia a nobis sunt servata capitula confederationis, et
ita intendimus servare, si ipsi a latere suo servare velint, aliter Principes nostri
tuebuntur jura, dominium et honorem suum, parati non solum propulsare sed
etiam inferre iniuriam, si sint lacessiti. Ideo, rogant Principes nostri prefatum
rev. Episcopum, ut hortetur ipsos quod desistant et servant capitula, inter que
est capitulum quod in differentiis habeatur arbiter aut Episcopus Vallensis aut
Episcopus Curiensis, offerendo ad grata ipsius Episcopi et certificando ipsum
quod, si isti non desistent, providebitur ita quod eos penitebit.

Deinde, advenit dominus Hieronymus Spinola, qui exposita suspicione quam
habet familia Spinolorum, ne male tractentur a domino Baptista de Campo-
fregosio, si optineat illum Statum Januensem, habendo arces, cui fuit responsum
quod sit bono animo, et rescribat et mittat nuncium ipsi familie Spinolorum
et exhortetur eam, nomine illustrissimorum Principum nostrorum, ad standum
similiter bono animo, quia utcunque succedat res Januensis modo sit in favorem
Principum nostrorum, familia Spinolorum habebit sue dignitatis solitum lo-
cum et semper bene tractabitur, etiam a domino Baptista Fregosio, si optineat;

161. Luigi XI, per mezzo dei suoi ora-
tori Antonio de Morlhon e Pietro Durant,
propose alla duchessa il matrimonio tra una
delle principesse sforzesche e il primogenito,
duca del Galles, Edoardo (Edoardo V, di sì
breve regno: 9 aprile - 26 giugno 1483),
figlio del re d'Inghilterra: Edoardo IV di

York: 13 aprile 1471 - 9 aprile 1483. La
duchessa spiegò agli oratori francesi l'im-
possibilità di accettare tale regale parentado,
essendo le figlie: Bianca Maria sposa di Fi-
liberto duca di Savoia, e Anna promessa ad
Alfonso, primogenito del duca Ercole I di
Este.

et hoc libere promittens ei, nomine prefatorum Principum nostrorum, exhortetur ad favendum ipsi domino Baptiste ad optinendum.

De liberando ser Francisco de Florentia, cum fideiussione presentandi se quotiens requisitus fuerit, ut demissi sunt alii detenti eadem occasione *****

5

Die XXII novembris 1478, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Cicho Symonetta,
- 10 d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta } secretariis.
- d. Bartholomeo Chalco }
- Ser Matheo, cancellario.

15

Lecte fuerunt littere domini Guidonis Antonii Arcimboldi, commissarii Placentie, mentionem facientes de querela domine Sveve, quam facit de filio suo, qui aufugit et translatus est per quosdam affines suos de Anghusolis, et quem filium ad evitanda scandala ipse Commissarius accepit penes se; super quibus conclusum et ordinatum quod rescribatur predicto Commissario, commendando ipsum de provisione quam fecit et de advisamento, et quod teneat dictum puerum penes se, ad amovenda scandala, et interim evocet ad se omnes affines de Anghussiolis, qui comprovent pro dicto puero, et provideat quod ipsi affines de Anghussiolis elligant unum ex se idoneum et confidentem, penes quem ponatur ipse puer. Deinde quod scribatur Potestati Papie, ut videat si ibi adest quidam Laurentius in litteris ipsius nominatus et eum mittat Mediolanum, cum bona custodia.

p 388

20

Fuit responsum domino Luce Grimaldo, petenti dari sibi arcem Vintimilii et illam civitatem, quod ipse scribat ad dominum Baptistam de Campofregoso, cui consignate sunt arces Januae; et si ipse contentatur, illustrissimi Principes nostri sint contenti facere consignari prefato domino Luce dictam arcem et civitatem Vintimilii.

Per Ricium

30

1478 die XXIII novembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta^a,
d. Petro de Landriano. 5

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario. 10

In quo quidem, conclusum fuit quod hominibus Vallis Sancti Jacobi remittantur omnes condemnationes et crimina preterita, etiam homicidium commissum in Notarium de Villa, ut contra Helvetios audacius et fidelius proficiantur.

p 389 Concessa est licentia Saturno Villano, potestati Laude, quod se absentare possit ab officio per dies octo, itu, mora, et reditu computatis. 15

Super litteris Magistrorum Intratarum Extraordinariarum, dicentium quod, propter remotionem a dicto officio domini Scipionis Barbavarie, qui de causis informatus est, multi conqueruntur si de novo voluerint artari ad informandum d. Johannem Paulum Barzizum, eius successorem, conclusum et ordinatum est quod de causis quibus informatus est d. Scipio, ipsi Magistri una cum ipso domino Scipione expediant. 20

Super requisitione domini Augustini Panigarole, petentis fieri salvumconductum pro duobus scholaribus Januensibus, et pro aliis quoque scholaribus Januensibus, volentibus venire Papiam ad studendum ibi, ordinatum fuit ut fiat is salvusconductus specialis pro ipsis duobus et alius generalis pro aliis scholaribus Januensibus, ut supra. 25

Super supplicatione Laurentii de Reate, petentis suspendi causam suam usque ad eius reditum in hanc civitatem, quia nequit discedere a custodia ferrerie et arcis ibi, ordinatum fuit quod fiat dicta suspensio. 30

Super requisitione Comunitatis Novarie, petentis poni tot cives quot sunt eligendi in Districtu Novariensi pro revisione et correctione reformationis extimi taxarum equorum novariensium, ordinatum fuit quod elligantur quatuor cives, qui intersint ipsi correctioni, quia primo erat scriptum de duobus tantummodo civibus. 35

^a Parzialmente corr.: S su altra lettera.

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis.

- Franciscus Ricius exbursat, in pleno Consilio, Georgio de Birago et Domi-
 nico de Novi, tanquam nunciis magnifici domini Baptiste de Campofregoso,
 5 libras LXXXIII imperialium, nomine domini Theodori Plati, pro^a satisfactione
 cuiusdam scripti obligatorii, subscripti manu propria ipsius domini Theodori
 et Platini, eius fratris; quod scriptum, ibidem, de mandato suprascriptorum do-
 minorum, fuit recisum et laceratum.

1478 die XXIII novembris, de mane.

p 390

10 Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Palavicino,
 d. Cicho Symonetta,
 d. Orpheo de Richavo,
 15 d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta
 d. Bartholomeo Chalco
 d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis.

Alexandro Colletta, cancellario.

- 20 Super supplicatione domine Margaritte de Cuxano, relictæ quondam do-
 mini Albrici Malette, conquerentis quod queratur infringi privilegium quod
 habebat maritus et filii possendi legitimare et creare Notarios, conclusum quod
 remittatur supplicatio ad Consilium Secretum, quod provideat opportune.

- Fuit etiam auditus Orator florentinus, qui proposuit de litteris habitis ex
 25 Florentia pro facto mittendi Oratorem Venetias, pro intelligendo quid agendum
 in anno futuro.

- Deinde, fuit facta responsio Hieronimo de Liono, uno ex Capitaneis Januæ,
 et illius populi nuncio, in hunc modum, videlicet: « Hieronymo, li nostri spec-
 tabili Consiglieri ce hanno facto intendere la proposta et richiesta haveti facta
 30 in nomine della Comunità et populo de Zenoa, continente el desiderio suo es-
 sere che per noi gli sii restituita la sua libertà con dargli le forteze in sua pos-

^a Corr.: 1 agg. nell'interl.

sanza, per diruvarle et trovare modo al pacifico vivere de quella città, con proposito de havere con noi bona intelligentia, como fioli con patri, con reservatione de l'honore del Papa et del re Ferdinando, etc.

La quale proposta non ce è dispiaciuta, ma per essere stata tarda non gli havimo possuto respondere presto et così como seria stato nostra voluntà, perchè dubitando noi che le littere ch' ^ael spectabile ^b messer Antonio de Berceto, nostro consigliere, scripse là per el venire vostro non potessino produrre el debito effecto per opponersegli d. Prospero Adorno, como si oppose, alli dì passati, che le nostre triplicate littere directive a voi Capitanei piene de cordiale affectione, per le quale richiedevamo Ambaxatori da quella Comunità, per fare optimo effecto, non fossero oldute, doppoi longa et matura consultatione, pocho prima la venuta vostra, presimo per partito migliore et più conveniente dare quelle forteze in potestà de misere Baptista de Campofregoso, vostro cittadino zenoese, perchè quello populo havesse la sua desiderata quiete et pacifico vivere, con salvezza de l'honore nostro, possia che cusì obstinatamente et monstra aborrere dal pio et justo governo nostro ad maligna subornatione de Prospero Adorno et de chi ha iniquamente venduta quella città in miserabile servitù de Cathalani, como per più avisi vi havimo dicto essere certificati, et como per littere de Johanne Nauclero ¹⁶², ambaxatore del re Ferando presso el Re de Castiglia, de le quale ve havimo dato copia, posseti vedere. Et per queste casone aspectando noi intendere el processo et successo del prefato misere Baptista, poso la consignatione de dicte forteze, siamo stati necessitati usare questa tardità in lo respondervi; hora, sollecitando pur voi havere tale risposta, nonostante che anchora non intendiamo altro de prefato misere Baptista, non ce è parso tenervi più in tempo, ma vi dicemo che havendo noi sempre amato quella città, et desiderosi de la quiete d'ep-sa, viduto tanto suo desiderio, siamo stati contenti per suo pacifico et quieto vivere satisfargli col mezo del prefato misere Baptista, suo cittadino, adciò uno et eodem tempore quello populo habii suo intento et possa ripusare tranquillamente, como monstra desiderare; et noi siamo sicuri che quelle forteze et, successive, quella città, con sua jurisdictione non vadino in mano et in lachrymabile servitù de Cathalani; che per lo amore portiamo a tutti Zenovesi como a fioli, et per la vergogna ce ne sequiria, quando, nobis videntibus, precipitassero in tanta miseria, ne haveressimo cordiale dolore, et però ce è parso provedergli, como è dicto. Noi stiamo in expectatione de intendere, de hora in hora, quello sù sequito a Zenoa, poso la dicta consignatione de forteze, et piacendovi aspectare l'haverimo caro, perchè vi faremo intendere il tutto; et, se altro serà da

^a Corr. su d   ^b Agg. nell'interl.

162. Da scriba regio a diplomatico, servì in Spagna a più riprese nel 1476, nel 1487, re Ferrante in varie ambascerie: fu mandato e, infine, nel 1493-4.

fare per noi alla quiete et pacifico de quello populo, el farimo voluntieri; non volendo aspectare, posseti andarvene ad confortare quelli Capitanei vostri compagni et tutto quello populo che voglia abrazar la sua quiete et pacifico vivere per lo mezo de prefato misere Baptista, prestandogli opportuno favore per liberarsi dal periculo, dispendio et focho, in che epso populo et quella città è al presente, certificandoli tutti che dal prenominato misere Baptista, per essere cittadino genoese, haranno boni deportamenti et suo desiderio; et, ulterius, li confortareti per più suo bene ad havere con noi quella affectione et amorevole intelligentia che tra fioli et padri se conviene, che dal canto nostro sempre quella città et populo haranno favore et comodo, sì per lo bene publico de la pace loro, como, etiam, per li privati interessi delli commercii merchantili, che è potissima substantia de quella città ».

Die XXIII°, post prandium.

Congregatis, coram illustrissima Domina nostra, in eius camera cubiculari, infrascriptis:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, marchione Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.
Francisco Ricio, cancellario.

Fuit auditus d. Justinianus Cavitellus, orator serenissimi Regis Hungarie, qui petiit licentiam redeundi ad Regem suum; qui, factis amicabilibus cerimoniis, presentavit etiam litteras serenissime Regine Hungarie, et, sub earum credentiam, visitavit et salutavit illustrissimam Dominam nostram, offerens etc.; facta ei per grata et generalia verba responsione, petiit licentiam conducendi aliquos rachamatores et aliquas caravagias ad prefatam Reginam; et fuit ei gratiose concessa.

Petiit, deinde, pro se exemptionem suorum bonorum et de XII onziis aquarum; fuit ordinatum quod scriberetur Referendario Cremonę, ut se informet et adviset.

Deinde, dominus Palavicinus, de mandato illustrissime Domine nostre, duxit eum ad visitandum illustrissimum Principem nostrum.

Deinde, fuit dictum illustrissime Domine nostre de irruptionibus Svyciorum et de provisionibus factis et faciendis; et, similiter, fuit lecta responsio facta in scriptis domino Justiniano Cavitello, oratori Regis Hungarie; et responsio facta Hieronymo de Leonibus, nuncio Capitaneorum Januę, quas sua Dominatio approbavit.

5

Deinde, fuit dictum de infrascripta petitione facta nomine magnifici domini Petri Marie de Rubeis, quam sua Dominatio dixit esse concedendam et videatur de modo convenienti, videlicet: *****

De arce Illicis, dixit sua Dominatio quod potius detur Sancto Georgio Januę, si retineri non potest, quam detur Capellaciis, ne perveniat in manus regis Ferdinandi.

10

De Oratore mittendo Venetias, una cum Oratore florentino, pro intelligendo quid sit faciendum in futurum pro pace et bello, dixit sua illustrissima Dominatio quod mittatur; et fuit habitus sermo de domino Johanne Angelo de Florentia et de domino Girardo Collo; sed magis concursum fuit in dominum Girardum, quia habet Venetiis magnam cognitionem.

15

Fuit, deinde, conclusum quod concessio facta Hebreis per Senatum Secretum quod Referendarii habeant curam revidendi, ne teneant adulterinas monetas, confirmentur et addantur potestates.

Die XXV novembris, de mane.

20

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.

25

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

30

In quo quidem Senatu, fuit auditus Martinus de Curte, qui conquestus est quod Vicarius Archiepiscopalis, cui fuit commissum an don Thomas, eius filius, esset sufficiens ad canonicatum in Sancta Maria de La Schalla, qui ei promissum fuit ab illustrissima Domina nostra, vult facere comparisonem de dicto domino Thoma cum illo de Grassis, quod esset odiosum et ei non sic fuit commissum,

35

fuit responsum dicto Martino quod cum redierit Vicarius dicetur ei quod ab huiusmodi comparatione cesset et faciat secundum quod ei commissum fuit.

5 Fuerunt date in custodiam Johanni Francisco Anghusciole, ibi presenti et acceptanti, nomine suo et Bartholomei fratris, pro quo de rato promisit, arces Grazani Castioni et Montisferrati, prout in instrumento rogato per Joannem Antonium papiensem, ducalem cancellarium et notarium continetur.

10 Fuit, etiam, conclusum ad tollendum differentias inter dominum Johannem Petrum Vicecomitem et dominum Petrum de Birago, pro facto preceptorie Invernii, quod arx custodiatur nomine Principum nostrorum usque quo bulle fuerint expedite; possit tamen factor dicti domini Johannis Petri ibi stare ad faciendum negocia ipsius.

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis.

15 Fuerunt lecte littere ex Parma, continentes de facto Hectoris Granoli et de fortificatione platee et de alogiando magnifico domino Johanne de Comite intra seralium platee etc.; fuit conclusum quod rescribatur Commissario, ut contra Hectorem exequatur meritam condemnationem; et quod faciat bene custodiri portonas plateae et procuret, omni studio, quod dominus Johannes de Comite
20 allogiet in platea.

Item, fuit conclusum quod Petro Marie Rubeo dentur ille taxe LXXIII equorum suis in terris et subveniatur ei de septingentisquinquaginta ducatis pro subveniando armigeris, ut habitent in eius terris pro tutela Ducalis Status in Parmensi; et dicti denarii assignentur, ex nunc^a, super sale suorum hominum, incipiendo
25 a kalendis januariis proxime, sed fiat secrete, ne alii armorum ductores peterent idem.

p 395

1478 die XXVI novembris, de mane.

Habitus est Senatus, congregatis infrascriptis, ut supra:

30 d. Petro Francisco Vicecomite^b,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo,

^a Segue pro cancell.

^b Corr. su Vicecomites

d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomoe Calcho	
d. Johanne Jacobo Symonetta	

Francisco Ricio, cancellario.

5

In quo quidem Senatu, fuerunt auditi Oratores Comunitatis Comi, qui, sub litteris credentialibus, petierunt scribi Castellano Comi, ut, si opus fuerit, exponat munitiones pro deffensione civitatis illius, et provideatur palificate et navibus armandis etc.

Fuit dictum Archipresbytero Burgi Vallis Tari, nuncio domini Johannis Petri Vicecomitis, id^a quod heri fuit deliberatum circa arcem Invernii, et etiam quod ispe dominus Johannes Petrus non stet Invernii, sed teneat factorem suum ad faciendum facta sua. 10

Eodem die, post prandium.

Congregatis suprascriptis Senatoribus, ut supra.

15

p 396 Fuit auditus dominus Martinus de Curte pro canonicatu presbyteri Thome, filii sui, in contentione positi cum illo de Grassis, et fuit dictum Vicario Archiepiscopali, ibi presenti, quod hoc vesperi fieri faciat comparationes opportunas et cras redeat hunc.

Fuit, etiam, auditus dominus Martinus de Cazago et dominus Donatus de La Cruce, qui petierunt relaxari presbyterum Ugonem de Cazago et Ambroxium eius fratrem^a, et de gratia condonari domino Francisco de La Cruce, aut fideiussoribus relaxari; quibus dimissis^b, fuit super hac re auditus Vicarius Archiepiscopalis et, secundum eius iudicium, fuit ordinatum quod dictus presbiter Hugo confinetur in civitate Comi, datis fideiussoribus de servandis confinis relaxetur, et quod Ambroxius de Cazago, datis fideiussionibus de presentando se, quando erit requisitus, relaxetur. 20 25

Super supplicatione Francisci de Zuchis, petentis licentiam legitimandi Jacobum Eneam et Aschanium Benedictum, eius filios, fuit conclusum quod concedatur, ut petitur. 30

^a Parzialmente corr.   ^b Parzialmente corr. su dimissit

1478 die XXVIII novembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
- 10 D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis
- Francisco Ritio, cancellario.

15 Fuerunt auditi Oratores comenses, videlicet duo Baldessares, alter Lambertenghus et alter de Ripa, Baptista de Zobiis et Thomas de Marinis: et intellecta propositione sua, que fuit de armata facienda, de munitionibus et palificata facienda et reparationibus murorum urbis, de dacio imbottature et de altero Hebreo conducendo, responsum fuit, primo: de armata, quod illustrissimi Domini nostri decreverunt, presenti, facere duas conabiessas, et, si opus erit, armare naves magnas, quotquot erit necesse.

20 Secundo: quod de munitionibus providebitur quantum necessitas postulabit.

Tercio: quod volunt palificatam et muros urbis reparari. Quarto: quod pro huiusmodi reparationibus contentantur, a calendis proximis januariis in antea, Communitati dare super datio imbottaturarum libras millequingentas, singulo anno, ita tamen quod et hi et alii denarii duorum annorum preteritorum in alios usus
25 converti nequeant, preter in hoc solum et non aliter. Postremo: quod alium Hebreum, quem maluerint, qui eis meliores condiciones faciat, conducere possint, ita tamen etiam qui nunc est, possit remanere.

30 Lectis letteris Johannis Stephani Todeschini, pro commissione data Nicolao de Fontana contra detentos Cugnoli; item, habita d. oratione de suspicione detentorum^a erga dominum Nicolaum, fuit conclusum ut causa evocetur a domino Nicolao et comittatur domino Antonio Besane. Iniunctum quoque fuit Bartholomeo Calcho, ut controversiarum^b occurrentium fiat interdum commissio ei domino Antonio, tanquam viro integro et hoc postulanti.

^a Parzialmente corr.: d su altra lettera oblitterata.

^b Parzialmente corr. su controversiam

Die ultima novembris 1478, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

- d. Petro Francisco Vicecomite,
- d. Palavicino,
- d. Cicho Symonetta, 5
- d. Orpheo de Richavo,
- d. Petro de Landriano.
- D. Johanne Symonetta
- d. Bartholomeo Chalco
- d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis. 10
- Francisco Ritio, cancellario.

Super litteris Baldessarisi, ex Comitibus Cemi, capitanei Vallis Telline, scribentis de quadam Johannina, detenta occasione furti, fuit conclusum quod jus ministret.

p 398 Super supplicatione Clare de Ghysulphis, relictę quondam comitis Leonori Della Pergola, conquerentis quod a filiis dicti comitis Angeli^a non solvuntur ei alimenta, fuit ordinatum quod dicatur domino Girardo Collo, quod provideat satisfieri isti mulieri, ita ut non habeat amplius justam querele causam. 15

Die II^a dicembris 1478, de mane.

Congregatis omnibus suprascriptis. 20

Fuit vocatus Zannettus Zacharia, ex ducalibus Deputatis super ordinibus bladorum, et ei fuit dictum, nomine Principum nostrorum, ut iret Galeratem et in illas partes circumstantes ad faciendum conduci victualia pro exercitu destinato Belinzonam et versus confinia Svyriorum ad obsistendum eorum insultibus; qui Zanettus noluit obedire, satis arogranter respondens; propterquod, de voluntate et consensu ill. me Domine nostre, dictus Zanettus fuit cassus ab officio; et, ipsi presenti et intelligenti, preceperunt suprascripti Senatores, nomine illustrissimorum Dominorum nostrorum, ne amplius iret ad dictum officium, quia ex nunc declaratur cassus; et ordinatum est quod amplius provisio non detur ei. 25 30

^a Così nel testo.

Eodem die, post prandium.

Congregatis:

- 5 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Orpheo,
d. Petro Landriano.
D. Bartholomeo Chalco } secretariis.
d. Jo. Jacobo Symonetta }
Filippo Ferufino, cancellario.

10 Super querela facta, nomine Comunitatis Castellacii, quod per Johannem Chiappanum volebant cogi ad se obligandum quod nemo ex terra Castellacii fraudaret blada, ordinatum fuit, ut scribatur ipsi Johanni quod ipsam Comuni-
tatem non cogat ad faciendum huiusmodi obligationem et, si qua novitas facta
est, eam revocet; et de hac ordinatione participetur cum Deputatis super bladis.

15 Die III^a decembris, de mane.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

- 20 d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
D. Johanne Symonetta } secretariis.
d. Bartholomeo Calcho }
d. Johanne Jacobo Symonetta }
25 Francisco Ricio, cancellario.

30 Fuit auditus Carolus Vicecomes¹⁶³, iturus in Franciam pro residendo apud chri-
stianissimum Regem Franchorum, cui fuerunt dati, pro se expediendo, illi cen-
tumquingenta ducati, quod suus frater debeat exigere et solvere ducali Ca-
mere; et fuit commissum Bartholomeo Chalco, ut quietationem faciat de pre-
dictis et aptet scripturas.

163. Da cancelliere a diplomatico, Carlo Visconti ebbe particolare conoscenza del mon-

do politico ultramontano: Impero, Borgogna, Francia, dove esplicò varie missioni.

Fuit, etiam, auditus dominus Johannes Baptista de Anguillaria, iturus Belinzonam contra Svyceros, cui multa petenti fuit ordinatum, ut dentur ei centum ducati, dono, pro se expediendo; item quod subveniat de sexcentis ducatis super stipendio suo anni futuri; item fuit dictum Thesaurario ut studeat invenire reliquum usque ad integram pagam cum interesse, solvendo per ipsum d. Johannem Baptistam, et hoc, pro satisfaciendo eius creditoribus. 5

Super litteris Baldassaris, ex Comitibus de Cemo, capitanei Vallis Saxine, scribentis de Johannina, filia Antonii Ardini, detenta occasione furtorum parvi valoris, pro quibus damnata ad furchas, fuit conclusum quod rescribatur, ut, si furta sunt talia ut furcham mereantur, faciat, et exequatur secundum formam et dispositionem statutorum, si, vero, sunt levia furta, ut scribit, faciat eam fustigari et banniri de illa jurisdictione. 10

Super differentia, vertente inter dominam Gabrielam de Foliano et eius filium ex una, et homines Castrinovi in Parmensi ex altera, occasione solutionum, fuit conclusum, visis litteris et relatione domini Johannis de Comite, quod scribatur Gubernatori Parme, ut, una cum dicto domino Johanne de Comite, procuret, omni studio, aptare et componere dictam differentiam et, casu quo non possit compositio et aptamentum habere locum, ipse Gubernator, auditis partibus seu agentibus pro ipsis, jus faciat expeditum. 15

Super litteris comitis Alberti Brusculi, potestatis Parme, petentis sindicari de presenti, ut possit de calendis januariis ire ad Burgum Vallis Tari pro commissario, fuit conclusum quod domini de Consilio Secreto mittant syndicatorem celerime ad eum sindicandum, ut in calendis proximis januarii possit ire ad dictum officium Burgi Vallis Tari. 20

Super querela facta nomine Comunis et hominum Abiatisgrassi, conquerentium de litteris expeditis in Consilio Secreto quod cives Mediolani possint capere ad incantum nemora ipsorum Comunis et hominum, prout faciunt et facere possunt burgenses Abiatisgrassi, ordinatum est quod Phylippus Ferrufinus vadat ad Consilium Secretum et eis dicat quod nihil innovare permittant circa predictos incantus, nec innovent, et, si qua novitas facta est, eam revocent. 25 30

Die III^a decembris 1478, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino, 35
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,

d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho^a
d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis.

5 Francisco Ricio, cancellario.

Fuerunt auditi rev. d. Episcopus Comi et dominus Leonardus Ravascherius, qui, nomine domini Baptiste de Campofregoso, dederunt distinctam informationem rerum januensium et de optima et fideli dispositione^b domini^c Baptiste prefati erga illustrissimos Principes nostros; deinde predictus dominus Leonardus
10 petiit nomine dicti domini Baptiste solvi per Principes nostros trecentos pedites ad custodiam suam, donec res firmentur sue; et etiam dixit quod Legatus Pape et Ferrandini minantur obsidionem et expugnationem arcium Savone; ex quo videtur innuere ut dentur sibi dictę arces etc.; super quibus fuit mature disputatum et conclusum, ut exponantur omnia ill.me Domine nostre. p 401

15 Die III° decembris, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
20 d. Orptheo de Richavo,
d. Petro de Landriano.
D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho } secretariis.
d. Jo. Jacobo^a Symonetta }

25 Filippo Ferrufino, cancellario.

Rettulit Phylippus Ferrufinus se dixisse dominis de Consilio Secreto quod nihil innovarent circa incantus nemorum Communis et hominum Abiatisgrassi; et, si qua novitas facta esset, eam revocarent; et Marchus Trottus, qui aderat ipsi relationi, dixit, nomine prefatorum dominorum, se justa de causa et pro
30 bono publico hominum Abiatis fecisse eam ordinationem, ut supra, quod tam cives quam burgenses possent incantare; et prefati domini de Consi-

^a Parzialmente corr. ^b Segue espunto rerum januensium ^c d corr. su altra lettera con ripasso di penna. ^a Segue Jacobo cancell.

lio castelli, audito ipso Marcho, persisterent in priore sententia, videlicet quod nihil innovetur, et, si que novitas facta esset, revocetur; et ita imposuerunt ipsi Marcho.

p 402 Fuit ordinatum quod dominus Franciscus Maletta vadat in Vallem Lugani ad exhortandos illos homines ad providendum opportunè contra motus Svy- 5
ciorum, ut in eius instructione continetur.

Fuit, etiam, conclusum, quod dicatur ill.me Domine nostrè de his que scrip-
sit domina Bartholomea de uno mittendo ad dominum Baptistam, eius filium,
pro rebus pertinentibus ad Statum. Item, de comite Julio, ituro cum domino
Hibleto ad obsidendum et expugnandum Burgum Vallis Tari; de domino Ro- 10
berto, ituro in Lunensem; de Legato Pontificis, ituro cum triremibus ad expu-
gandum arces Savonè; item, fuit conclusum quod dicatur ill.me Domine no-
strè de octomilibus Svycteris, qui obsiderunt Belinzonam; de Episcopo Curie,
venturo cum Svycteris in Vallem Tellinam; item, de domino Francisco Siccho
et de ill. d. Marchione Mantue, mittendo ad obsidendum Svycteris, pro qua re 15
providendum est de pecuniis.

Super supplicatione hominum Busti Arsitii, petentium concedi per litteras
quod possit mundare fossas illius terrè et instaurare sicchatum pro fortificatione
sua etc., fuit conclusum quod respondeatur, ut faciant; quia, postea, fient littere
opportune. 20

In vesperi, autem, suprascripti omnes Senatores et Secretarii iverunt, una
cum rev. d. Episcopo Comi, ad illustrissimam Dominam nostram et cum eius
Excellentia consultaverunt omnia superius anotata.

Et prius, audita relatione facta per prefatum reverendum dominum Epi-
scopum Comensem de rebus genuensibus et de statu domini Baptiste de Cam- 25
pofregosio et de fraudibus domini Hybletti et de periculo, in quo sunt arces
Savonè, nisi dentur in manus domini Baptiste de Campofregosio cum hisdem
obligationibus, cum quibus datum fuit Castelletum; qui d. Baptista est in om-
nibus deditissimus ill.mis Dominis nostris, ut affirmat efficacissime et quod se
cordialiter commendat illustrissime Domine nostrè; auditis etiam his, que ex- 30
posuit dominus Leonardus Ravascherius, nomine domini Baptiste de Campo-
fregosio, videlicet, de trecentis peditibus ei concedendis pro stabilimento rerum
suarum sumptibus illustrissimorum Principum nostrorum in hoc principio et
de arcibus Savone visus est innuere et de victualibus conducendis Januam et
de operando ut Florentini congratulentur cum eo etc; auditis etiam his que 35
scribunt domina Bartholomea et dominus Baptista de Campofregosio de co-
mite Julio, qui cum peditibus ferrandinis et cum domino Hybletto cum par-
tisanis suis ituro ad expugnandum^a Burgum Vallis Tari etc.; de domino Roberto
ituro in Lunensem; de Legato Pontificis, ituro cum triremibus ad expugnan-
dum arces Savone; et de mittendo per Principes nostros uno homine fidato 40

^a Parzialmente corr.: ex su p

cum quo prefati domina Bartholomea ¹⁶⁴ et dominus Baptista possint libere conferre de statu rerum etc; audito etiam quod dicti Senatores locuti sunt inter se de mittendo Alexandro Colletta, ducale consiliario, ut intelligat et referat mentem ipsorum; et interim dominus Leonardus Ravascherius retineatur hic bonis
 5 verbis; ad quę omnia, prefata ill.ma Domina nostra, post maturam consultationem, respondit primo: commendans Episcopum Comi de fide et virtute sua, qua arces illas servavit;

deinde, dixit quod, consideratis occurrentiis presentium temporum, ipsa contentatur et vult quod arces Savonę dentur domino Baptiste de Campofregosio cum iisdem obligationibus cum quibus datum fuit Castelletum et capiatur
 10 plena fides de domino Baptista.

Ad exposita per dominum Leonardum Ravascherium dixit contentari, ut domino Baptiste solvantur trecenti pedites pro istis principiis.

Ad ea, que scripta sunt per dominam ^a Bartholomeam ^b et dominum Baptistam, sua ill.ma Dominatio dixit sibi videri et contentari quod mittatur Januam Alexander ^c Colletta, ut intelligat et referat.
 15

Et ad deffensionem Burgi Vallis Tarri contra dictos comitem Julium, Ferrandinos et dominum Hyblettum dixit sibi placere provisionem recordatam per Senatores ^d de sexcentum peditibus et quod etiam fiat omnis opportuna alia
 20 provisio.

Ad impediendum Robertum Severinatem advisentur Commissarii florentini in Lunensi et Commissarii et ductores gentium nostrarum, hiemantium in Pisano.

His omnibus expeditis et conclusis ^e, exposuerunt prefate ill.me Domine nostre quod Svyceri numero ^f VIII milia obsiderunt Belinzonam ¹⁶⁵ et quod Episcopus Curię cum multis ^g Svyceris minatur irruptionem in Vallem Tellinam per post fluvium; et quod factę sunt provisiones de mittendis multis peditibus et tota armorum familia et lanzeis spezzatis ad obsistendum et reprimendum barbarorum insultus ipsorum; et quod conclusum fuit de mittendo domino
 30 Francisco Siccho cum centum armigeris Marchionis Mantuę; item, quod re-

^a Corr. su dominum   ^b Corr. su Bartholomeum   ^c Parzialmente corr.: x su altra lettera.
^d Corr. su Senatorem   ^e Corr. su conclusum   ^f Parzialmente corr. con ripasso di penna.   ^g Segue espunto peditibus et tota armorum familia

35 164. Bartolomea, moglie del doge Pietro Campofregoso († ucciso il 14.IX.1459), madre di Battistino, consegnò il Castelletto agli sforzeschi il 2.VI.1464, al tempo delle operazioni militari, in seguito alla cessione di Genova, fatta dal re di Francia al duca di Milano.

40 165. Testimoni oculari (due studenti alamanici che venivano a Pavia) portarono a Ti-

rano il 19 nov. la notizia dei movimenti guerreschi degli Svizzeri, ad istigazione del papa; ma già la discesa di quei di Uri su Bellinzona era un fatto compiuto nella settimana precedente.

Maffeo Selvatico non aveva aspettato troppo a radunare i maggioretti e gli abili alle armi in Tirano il 15 novembre.

quiratur persona ipsius Marchionis cum reliquis suis armigeris; et hoc quia Zacharia de Pisis, eius orator, dixit ille Marchio libenter veniet, quando ei detur in cunctanti quod restat habere suo stipendio; pro quibus expediendis necesse est habere pecunias.

Quibus omnibus auditis et diligenter examinatis, ill.ma Domina nostra respondit quod sibi placent omnes iste provisiones etc., et est contenta quod vocetur ad hoc illustris dominus Marchio Mantue pro reputatione exercitus, et quod libentissime providebit de pecunis necessariis pro dicto domino Marchioni et pro recte terminandis predictis omnibus et ut castigentur dicti Svy- ceri, addens quod miratur quod dicte provisiones non fuerint facte maiori cum celeritate, ut res postulabat. Et sic ordinatum fuit quod cras portetur ad eius Excellentiam lista denariorum necessariorum ad predicta omnia bene terminanda.

1478 die quinta decembris, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet: 15

rev. d. Episcopo Comensi,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Palavicino,
d. Petro Pusterla,
d. Augustino Rubeo, 20
d. Antonio Marliano^a,
d. Jacobo de Cusano,
d. Raymondo Lupo,
d. Lucha Grimaldo,
d. Hyeronymo Spinola, 25
d. Orpheo Richavo,
d. Petro de Birago,
d. Johanne Matteo Buttigiella,
d. Petro Landriano,
d. Johanne Angelo de Florentia, 30
d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Jo. Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario. 35

^a Nel testo Mariano

Fuit facta prepositio per magnificum Cichum, nomine illustrissimorum Dominorum nostrorum, de insultu facto per Svyceros in hoc Dominium, et de obsidione Belinzone et de provisionibus hactenus factis; requisitumque est ut consultetur de provisionibus faciendis, pro obsistendo eis et reprimendo eorum
 5 impetus et an sit vocandus Marchio Mantuë etc.

Qua prepositione^a facta, per d. Augustinum Rubeum, priorem Consilii, fuerunt requisita nota.

Et, primo, d. Petrus de Pusterla interrogatus dixit et consultavit quod fiant omnes opportune provisiones et vocetur dominus Marchio Mantuë cum suis
 10 copiis, et mittantur alie copie nostre ad reprimendum dictos Svyceros, et, ultra hoc, quod omnes servitores Status requirantur ad faciendum id quod possunt ad hunc effectum.

Et similiter dixit rev. Episcopus Comi, et dominus comes Johannes Bonromeus et, demum, successive, omnes et singuli Senatores suprascripti concurrerunt in hanc sententiam, addentes quod provisiones fiant viriliter et celeriter, ita ut, salvis rebus, castigentur dicti Svyceri; et fuit etiam conclusum
 15 quod mittatur^b unus caballarius volantissime ad illustrissimum dominum Marchionem Mantuë, ut se expediat et veniat cum copiis suis; mittantur etiam duo nobiles ad comitandum eius Dominationem.

Deinde, dominus Petrus Franciscus Vicecomes conquestus est quod Leonardus Astulfus, potestas Novariæ, destruxit arma ill. domini Bernabovis et eorum loco depingi fecit sua, petens sibi, qui est de domini Bernabovis sanguine, jus fieri de hac iniuria; super qua querela fuit conclusum quod precipiatur ipsi Potestati ut faciat repingi dicta arma domini Bernabovis in eodem loco, deletis
 20 suis, et numquam possit amplius pingi facere dicta sua arma in Novaria; et predicta faciat suis sumptibus; et quod mittatur Sindicor ad eum syndican-
 25 dum.

Eodem die, post prandium.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

30 d. Petro Francisco Vicecomite,
 d. Cicho Symonetta,
 d. Orpheo de Richavo,
 d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta, secretario.

35 Francisco Ritio, cancellario.

^a Segue cancell. citis a sua volta corr.

^b Corr. su mittatus

Fuit responsum domino Leonardo^a Ravascherio, nuncio domini Baptiste de Campofregosio, quod illustrissima Domina nostra est contenta solvere ipsi domino Baptiste, pro istis principiis, trecentos pedites, remittendo eius discretioni, an velit denarios pro conducendo ipsos pedites, an velit retinere trecentos ex peditibus nostris, qui nunc sunt Januë; de victualis, quod sit bono animo quia intuitu ipsius d. Baptiste ex nunc aperiuntur tracte, ut Januam possint conduci victualie impune; de facto quod Florentini scribant bonas litteras congratulando etc., operati sunt Principes nostri cum Oratore florentino opportune, ut satisfiat eius desiderio; de arcibus Savone dictum fuit quod missus est Alexander Coletta ad intelligendum mentem domine Baptiste; qua intellecta, fiet conveniens et grata provisio. Fuit etiam conclusum quod respondeatur domino Luce Grimaldo de arce Vintimilii, quod se intelligat cum domino Baptista de Campofregosio, quia quicquid ipse volet, fiet per Principes nostros de dicta arce.

1478 die VII decembris, post prandium.

Congregatis infrascriptis, ut supra, videlicet:

rev. Episcopo Comensi,
d. Petro Francisco Vicecomite,
d. Johanne Lodovico Palavicino,
d. rev. Episcopo Parmensi,
d. Cicho Symonetta,
d. Orptheo de Richavo^b.

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Chalco
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ritio, cancellario.

Admissi fuerunt Georgius Scottus et Marchus Ciresia, oratores Comunitatis Placentie, et plurimum instituerunt, ut daretur expeditio pro quatuor petitionibus factis nomine ipsius Comunitatis, quarum prima est de datio bolle vini; secunda, de annulatione taxe salis; tertia, de stariis CCC. salis, compensandis per Thomam de Forfice ipsi Comunitati et sindicetur ipse Thomas; quarta est quod sindicetur Gulielminus Lanzavegia. Et auditis^c ipsis Oratoribus circa predicta, responsum fuit quod cum illustrissimi Principes nostri pluri-

^a Segue Botte cancell.

^b Nel testo Landriano.

^c Segue partibus espunto.

5 mum occupati sint circa provisiones faciendas contra hos impetus Svycirorum non adest commoditas temporis expediendi petita nomine ipsius Comunitatis; et propterea velint redire domum, et sedatis his tumultibus ac motibus Svycirorum, redeant, quia tunc curabitur dari expeditio petitionibus predictis et illustrissimi Principes nostri studebunt semper in rebus honestis gratificari Comunitati predictæ.

10 Marchus Trottus, ducalis secretarius, rettulit se legisse Senatoribus ducalibus secretis hoc mane in Curia Arenghi Mediolani congregatis, capitulum litterarum domini Leonardi Botte, continens quod illustrissimum Dominium Venetorum, audito nuncio de invasione facta per Svycios in hoc^a Dominium, indoluit summopere, ut veros decet amicos et confederatos^b, et^c repetens^e suasiones^e antea factas Principibus nostris sedandas esse huiusmodi motiones barbarorum, quia cum illis non potest esse neque gloria, neque lucrum, idem nunc amice consulebat offerens, si placet Principibus nostris et utile videatur, mittere Oratorem ad dictos Svycios, videlicet, ad dominos Confederatos, pro hac re sedanda, etc. Quae omnia cum audissent supradicti Senatores et intellecta requisitione quingentorum peditum facta per Principes nostros ipsis Venetis, mature consuluerunt; et, tandem, rettulit^d prefatus Marchus devenisse omnes in hanc sententiam: non esse utile ut aliquo pacto mittatur ad ipsos Svycios^e Orator ab ipsis Venetis pro hac re, quia superbiores rederrentur, ne ad aliquam compositionem devenirent, sine multarum pecuniarum dispendio et cum dedecore illustrissimorum Principum nostrorum et esset causa impediendi expeditionem dictorum quingentorum peditum; et ad reprimendam temeritatem ipsorum Svycirorum eis videbitur opereprecium invocare auxilium christianissimi Regis Franchorum et facere pacem cum rege Ferdinando. Ad quod Senatores hic in Castello congregati responderunt placere sibi consilia ipsorum Senatorum in Curia supradicta congregatorum; sed auxilia Regis Franchorum essent nimis tarda ad hanc necessitatem, quæ indiget celeri provisione; et habere pacem cum rege Ferdinando non est in arbitrio Principum nostrorum propter malam ipsius Regis dispositionem et propter socios et confederatos, qui ad hoc sunt consulendi et requirendi, quod non potest fieri sine temporis intervallo, sed curabitur diligentissime prius obsistere furori Svyciorum, et de non mittendo Oratore veneto ad eos concurrerunt in sententiam; procurabitur etiam implorare auxilia et habere pacem predictam, modo possit haberi conveniens et honesta.

^a Corr. su ho   ^b s su altra lettera oblitterata.   ^c Su raschiatura.   ^d Corr su retulit   ^e Corr. su Svycius

1478 die VIII^a decembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,	
d. Petro Francisco Vicecomite,	
d. Palavicino,	5
rev. d. Episcopo Parmensi,	
d. Ciccho Symonetta,	
d. Orpheo de Richavo,	
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calcho	
d. Jo. Jacobo Symonetta	
Francisco Ricio, cancellario.	10

Fuit conclusum quod Johanni Vicecomiti, qui ivit ad sollicitanda victualia deferenda in castra, dentur ducati centum, pro faciendo scortum pistrinariis pro pane faciendo^a. 15

Ad requisitionem Laurentii de Reate, ordinatum fuit quod^b causa, quam habet cum Galvano Cantello, stet in suspenso usque ad beneplacitum.

Item, fuit conclusum quod non molestetur Firmus de Landriano pro centum ducatis, quos debet solvere ducali Camere, pro aliquot diebus, donec declaretur an ipse sit creditor domini Caroli de Flischo. 20

Fuit conclusum quod Hieronymo Spinole, petenti quinquaginta pedites pro deffensione plebis etc., respondeatur quod nunc illustrissimi Principes nostri habent facere maximos sumptus in peditibus pro expellendis Elveciis; et, ideo, non possent ei complacere, sed indigent auxiliis suis et aliorum servitorum de pecuniis, pro defensione honoris et Status sui contra dictos barbaros. 25

1478 die nona decembris, de mane.

Congregatis infrascriptis Senatoribus, ut supra, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,	
d. Palavicino,	30
d. Cicho Symonetta,	
d. Orpheo de Richavo,	
d. Petro de Landriano.	

^a Segue ad requi cancell.   ^b Sopra pro cancell.

D. Johanne Symonetta
d. B. Calcho
d. Jo. Jacobo Symonetta

< } secretariis. >

Johanne Botto, ex Magistris Intratarum Ordinariarum, et
Thexaurario Generali.

5
10
Conclusum fuit quod differentia, quam Johannes de Lampugnano habet cum Antonio de Busti, causa salis civitatis Novarie, denuo cognoscatur a d. Scipione Barbavaria, qui, reiectis ambabus relationibus hactenus factis, denuo intelligat et referat quid juris sit et cui onus incumbit solutionis predicti salis, et quod ipse Johannes relaxetur eo idonee fideiubendo de solvendo quicquid contra eum pro d. Scipione fuerit declaratum.

15
20
25
Presentibus suprascriptis et audientibus et consentientibus Antonio de Montecestino, pro illustri d. Marchione Montisferrati, et domino Francisco Bulla, pro heredibus Cesaris de Parma, fuit conclusum et ordinatum quod de presenti illi quatrigeniti ducati retenti pro solvendo ipsi domino Francisco, nomine dictorum heredum, vigore cuiusdam scripti factum per dictum Antonium de Montecestino, exbursentur ipsi Antonio ut mittantur ad prefatum d. Marchionem, cum hoc quod usque ad proximam futuram pagam stipendii ipsius Marchionis, per Antonium de Rabia et Pasinum de Vicomerchato, per partes ellectos, revideantur, calculentur et terminentur computa et rationes inter prefatum illustrem Marchionem Montisferrati et heredes predictos ipsius quondam Caesaris, pro dando et habendo; et pars que fuerit debitrice teneatur satisfacere integre parti, que fuerit creditrix, sine aliquo subterfugio, et pro heredibus predictis, teneatur dominus Franciscus Bulla et sit fideiussor et tanquam principalis obligatus, et pro illustri domino Marchione sint obligati Principes nostri ad satisfaciendum de dicta paga; et de hac deliberatione detur notitia Antonio de Applano, qui notificet domino Marchioni predicto, qui statim rescribat, de mente sua.

P 411

Eodem die, post prandium.

30 Congregatis Senatoribus, ut supra, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Johanne Jacobo Symonetta^a,
35 d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Petro de Landriano.

D. Johanne Symonetta, secretario.

Francisco Ricio, cancellario.

40 ^a Così nel testo, per evidente disattenzione dello scriba registratore del verbale: Gian Giacomo Simonetta era segretario del Senato.

Fuit vocatus Bernardinus de Cornago, armorarius mediolanensis, qui diu moratus est Neapoli, et ei preceptum fuit quod non audeat discedere Mediolano, nec conducere, aut conduci facere ex Mediolano extra hoc Dominium arma, magistros laborantes, nec aliquid aliud, sine licentia Principum nostrorum in scriptis; et fuit decretum, ut det fideiussionem idoneam quingentorum ducatorum de observando predictum preceptum, et, si contrafecerit, incurrat^a penam predictorum quingentorum ducatorum, inremissibiliter persolvendorum; ad quam penam, in casu contrafactionis, fideiussores sint obligati, tanquam principales. 5

p 412 Fuit responsum Cataneo Spinole, petenti investiri de quadam parte castelli Darnesi et concedi ut possit reducere uxorem et familiam, ex Terdona, Darnesi et quod dentur aliquae munitiones, in hunc modum, videlicet: quod libere possit reducere domum suam uxorem et familiam; et de investitura, pro nunc, suspendatur, donec Principes nostri sint bene informati de venditione facta per Bernabam Spinolam; de munitionibus nunc subveniri non potest, quia perditae fuerunt in Burgo Fornariorum et nunc mittuntur multe munitiones contra Svy-ciros. 10 15

Fuit, etiam, ordinatum quod dominus Johannes Calciavacha¹⁶⁶, qui fuit potestas Januæ, mittatur potestas et commissarius Papię loco domini Poncini de Ponzonibus, qui mortuus est, ut auditum est; et incipiat in calendis januarii proximis; nam, pro toto presenti mense, Octomaurus, filius dicti domini Poncini, exercebit officium patris. 20

Die X^a decembris 1478, de mane.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, ut supra, videlicet:

rev. Episcopo Comensi, 25
d. Palavicino,
d. Cicho Symonetta,
d. Johanne Jacobo de Trivultio,
d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano. 30

D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

166. Conosciamo così con precisione l'inizio della podestaria del Calciavacha, il quale rimase nell'ufficio di Pavia fino alla fine dell'anno 1480. 35

Fuit ordinatum quod Johannes Ghiappanus vadat in castra, pro provisione victualium, et fiant ei littere patentes et dentur 400 ducati, pro dicta provisione facienda.

5 In causa, quam habet Comunitas Abbiatis cum quibusdam nobilibus, occasione buschorum, fuit conclusum quod scribatur Potestati, ut pro nunc suspendat dictam causam et non procedat in ea, nonobstantibus litteris ei scriptis ex ordinatione Consilii Secreti in Curia Arenghi residentis etc.

Admissus fuit Nuncius Comunitatis terre Boschi, conquerens de nonnullis armigeris et aliis non armigeris de ipsa terra, qui recusant contribuere oneribus incumbentibus ipsi Comunitati, sub pretextu exemptionum etc.; ordinatum fuit quod armigeri preserventur exempti ab oneribus personalibus et ab imbotaturis, iuxta ordines ducales et non ultra; alii, vero, non armigeri habentes exemptiones presentent eas coram Potestate Boschi; et hic mittatur copia et, deinde, providebitur; ceteri autem contribuant oneribus, quemadmodum
10
15 alii oppidani Boschi.

Eodem die, post prandium.

Congregatis hisdem Senatoribus, ut supra.

Fuit conclusum quod quadrigentis peditibus missis per Comunitatem Laude et Episcopatum suum dentur duo ducati pro quolibet; quod erit supplementum pro uno mense, computato ducato eis dato per Comunitatem et per
20 Episcopatum predictum; ac etiam fuit conclusum quod scribatur Commissario Laude, ut quadrigentos ducatos solutos ipsis peditibus per dictam Comunitatem et Episcopatum, ita ut unusquisque habeat suam contingentem portionem huius oneris.

25 Item, ad contemplationem magistri domini Hieronymi Morelli, fuit conclusum et ita mandatum domino Johanni Antonio Sparvarie, ut ser Franciscum de Florentia, olim militem Potestatis Mediolani, absolvat et liberet ab omni danno et pena in quam incurrisset et esset condemnatus, eo quod contrafecerit ordinibus super peste.

30 Item, fuit conclusum quod Venetis complaceatur quod possint conduci facere quantitatem milii et bladorum pro equis, petitam sine solutione dacia, quandoquidem hoc conduci faciunt pro munitione arcium suarum in Albania, et quia ipsi permiserunt nos conducere frumentum ducale in anno preterito, etc.
P 414

1478 die XI decembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,	
d. Palavicino,	
d. Cicho Symonetta,	5
d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
d. Orptheo Richavo,	
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Simonetta	} secretariis. 10
d. Bartholomeo Chalco	
d. Johanne Jacobo Symonetta	
Francisco Ricio, cancellario.	

Fuit ordinatum quod Angelo de Vaylate, squadrerio, ituro Varesium cum quinquaginta peditibus, donentur ducati decem, qui ponantur pro expensa consumata, et preceptum fuit ei ut teneat secretum; et similiter dentur 15 decem ducati Petro de Curte, qui ponantur pro expensa consumata, ut supra.

Item, fuit ordinatum quod Moyseto, qui conduxit 400 pedites Laudenses donentur ducati sexdecim et Guastamisse dentur ducati octo et vadat simul ad conducendum dictos quadrigentos pedites in castra.

Fuit auditus Petrus Paulus de Madiis, nuncius rev. d. Episcopi Seudunensis, qui, nomine ipsius Episcopi, sub litteris credentialibus, exposuit bonam voluntatem suam erga hunc Statum et quod est promptus ad se interponendum pro pace cum Svyciris, modo Principes nostri velint, et ideo exhortatur ad mittendum aliquem Nuncium ad eum pro hac re tractanda, et quod sua rev. Dominatio vult vivere in pace cum Principibus nostris et eorum subditis et iam fecit salvumconductum illis de Domo Ossule, petens similiter fieri suis salvumconductum; qui salvumconductus fiet a Capitaneo Domdossule, quia sic habuit in mandatis a Principibus nostris, et littere credentiales ipsius domini Episcopi habent vim salvumconductus pro Nuncio ad eum mittendo; cui Petropaulo fuit responsum quod rediret hora XXII hodie et dabitur responsio opportuna. 20 25 30

Fuit, etiam, ordinatum quod Zanonus de Lavello et Sanctus Christoforus cum omnibus peditibus, qui sunt Janue, veniant versus Varesium et conducantur in campum, exceptis Alemanis, qui relinquantur d. Baptiste, duci Janue in numero trecentorum peditum, si ipse eos voluerit. Scribantur etiam littere 35 Nicodemo Trachedino et Castellanis, ut veniant huc; et quod dictis peditibus mittatur una paga pro se levando, et mittantur domino Baptiste, duci

Janue, millequingenti ducati pro solvendum trecentis peditibus, pro sua tutela; et de his omnibus fiant littere Alexandro Collette, qui etiam redeat bene informatus de mente d. Baptiste predicti.

Item, fuit commissum d. Francisco de Birago, collaterali generali, ut disquirat diligenter, ne abscondantur arma, sed vendantur convenienti precio militibus ducalibus, qui expediuntur contra Svycios, et habeat Abbates artis et provideat opportune; et etiam, si cives vellent vendere arma, etiam exhortetur eos ad vendendum, ita quod arma habeantur pro isto casu.

Fuit, etiam, conclusum et ordinatum quod Octomaurus, filius quondam d. Ponzini de Ponzonibus, ponatur loco patris pro curiali illustrissime Domine nostre, si sue Excellentie placebit; cui debeat significari hoc per Petrum de Landriano.

1478 die XI decembris, post^a prandium

Congregatis antescriptis Consiliariis et Secretariis, ut supra.

15 Ordinatum fuit quod causa, quam habet Eusebius de Paraxio et consortes de Bulgaro cum Lucha Crotto coram Magistris Intratarum Extraordinariarum, suspendatur; et stet in suspensio usque ad reditum Johannis Francisci Bossii, quia missus fuit pro rebus Status in Lacum Maiorem; et is patronus est ipsorum de Bulgaro in causa predicta. p 416

20 1478 die XII decembris, de mane.

Habitus est Senatus, ut supra, congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

	rev. d. Episcopo ^b Comensi,	
	d. Palavicino,	
	d. Cicho Symonetta,	
25	d. Orpheo de Richavo,	
	d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
	d. Petro de Landriano.	
	D. Johanne Symonetta	} secretariis.
	d. Bartholomeo Calcho	
30	d. Johanne Jacobo Symonetta	
	Phylippo Ferrufino, cancellario.	

^a Parzialmente corr.   ^b Parzialmente corr. su oblitterazione.

Super petitione facta per Venturinum Bonromeum, qui non curat tempus in causa quam habet cum comite Johanne Bonromeo a die recessus d. Antonii de Bracello ab hac civitate usque ed eius reditum, attento quod causa ipsa per compromissum commissa fuit ipsis d. Antonio et Johanni Petro de Canturio, ordinatum fuit quod fiat suspensio, sed primo, de ipsa suspensione detur notitia ipsi comiti Johanni. 5

Item, fuit ordinatum quod Raymondus Lupus et dominus Ziliolus Oldoynus, ducales consiliarii, vadant obviam illustri d. Marchioni Mantue, venturo ad auxilium Principum nostrorum contra Elvetios et eum comitentur et honorent per totum Ducale Dominium; et ita fuerunt vocati et admoniti, ut se ordinent et expedient cum octo equis, pro quolibet, et vadant cito usque ad confinia Mantuani agri versus Cremonam. 10

p 417 Item, fuit vocatus Johannes Baptista de Caymis, ducalis aulicus, et fuit admonitus ut vadat ad prefatum Marchionem Mantue, ubi nunc est; et eius Dominationem sollicitet ad veniendum cum omni celeritate, nec expectet facere discessum suum in die sancti Stephani, ut dici fecit per Zachariam de Pisis, eius oratorem, sed acceleret, quia res consistit in celeritate. 15

Die XIII° decembris 1478, post prandium.

Congregatis Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. d. Episcopo Comi,	20
d. Johanne Lodovico Palavicino,	
d. Palavicino,	
d. Cicho Symonetta,	
d. Azone Vicecomite,	
d. Orptheo de Richavo,	25
d. Petro de Landriano.	
D. Johanne Simonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calcho	
d. Johanne Jacobo Symonetta	

Fuit ordinatum quod privisionatis, qui fuerunt fideles et costantes in obsidione artium Januae, pro recognitione fidei eorum et ut animentur ad perseverandum fideliter erga illustrissimos Dominos nostros, detur una paga panni dono, et caporalibus detur etiam vellutum pro una duploide pro quolibet; et scribatur Aloysio Becchetto, ut eos huc conducatur, ubi graciose suscipiantur, et ill.ma Domina nostra eos videat et commendet de fide et labore suo etc., et etiam sint bono animo, quia eis dabitur stipendium quod debent habere et 30 35

semper erunt stipendiati et solvetur eis et mittantur nunc contra Svyceros et haec omnia fiant cum effectu.

Fuit, etiam, conclusum quod Caponagus vadat ad* in Ponte Tresie et intelligat se cum magnifico domino Johanne Baptista de L'Anguillaria et cum Johanne Advocato circa ea, quæ per eum erunt facienda in dirigendis armigeris versus Montem Cinerem. p 418

Item, fuit conclusum quod Andreas Sclafenatus vadat ad conducendum quosdam pedites ad Montem Cinerem.

Dominus Carolus de Flisco vadat in campum, cum commissione ei facienda.

Item, Jacomettus Del Mayno vadat cum certis peditibus Varisium, deinde in campum.

Fuit, etiam, conclusum quod scribatur Antianis Parme, ut provideant de lectis caporalibus provisionatorum Parme residentium, ut hactenus fecerunt.

1478 die XV decembris, de mane.

15 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,
d. Johanne Lodovico Palavicino,
d. Azone Vicecomite,
d. Palavicino,
20 d. Orpheo de Richavo,
d. Petro de Landriano,
d. Cicho Symonetta^a.

25 D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Francisco Ricio, cancellario.

Fuit multum disputatum super occurrentiis italicis et maxime super instructione Oratorum serenissimi et christianissimi Franchorum Regis, qui Romam sunt ituri pro pacificatione italica, videlicet super illa parte, ubi dicitur quod Potentatus Lige possint addere, imminuere et immutare prout eis honorificum et utile fuerit visum; et tandem fuit conclusum esse addendum quod dicti Oratores quam primum erunt Rome, exhortato Pontifice ad pacem, procurent habere cito expeditam et determinatam responsionem, ut possint fieri opportune provisiones et pro pace et pro bello et sinant se deduci in longum; et, si p 419

35 ^a Nell'elenco il nome di Cicho è riportato tra i Segretari.

Papa responderit se promptum ad pacem, intelligant condiciones particulares et tempus et locum tractandi dictam pacem; quę tractatio debet libere et expedite fieri, nec in longum deducatur per ambages, deinde offendamur improvisi advisando nos de omnibus.

Sed hec additio est consultanda cum Confederatis.

5

Deinde, fuit dictum et consultum quod esset bonum quod Potentatus Lige mitterent^a unum pro quolibet parvę auctoritatis, qui sollicitent dictos Oratores regios ad habendam precisam et claram conclusionem, sine dilatione.

Fuit, etiam, conclusum quod esset bonum quod Potentatus Lige darent facultatem per autenticum mandatum suis mittendis Romam protestandi et inthimandi Consilium Summo Pontifici revocandi prelatos etc., secundum mandatum quod habent regii Oratores, casu quo ipse Pontifex non vellet destendere ad honestam et convenientem pacem, aut per ambages eos deduceret; quod quomodocumque directe, vel per indirectum fieri cognoscerent, discedant, factis protestationibus, intimationibus et revocationibus, etc.

10

15

Deinde, fuerunt admissi magnifici dominus Franciscus Sichus¹⁶⁷, armorum ductor ill. d. Marchionis Mantuę, qui vadit cum armigeris ipsius domini Marchionis ad exercitum nostrum contra Svyceros et dominus Zacharia de Pisis, orator dicti domini Marchionis; qui dominus Franciscus, post amicales visitationes, dixit de rebus gestis in partibus Burgi Vallis Tarri et excusavit se quod non potuit *****

20

1478 die XVI decembris, de mane.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. domino Episcopo Comensi,

domino Palavicino,

25

d. Orpheo de Richavo,

d. Johanne Jacobo de Trivultio,

d. Azone Vicecomite,

d. Petro de Landriano,

d. Cicho Symonetta.

30

D. Bartholomeo Calcho

d. Johanne Jacobo Symonetta

d. Johanne Symonetta

} secretariis.

^a Nel testo mitteret.

167. Figlio n. di Ludovico Gonzaga; giovanissimo prese parte nella condotta del padre alla guerra contro Venezia (1452); alternò la sua attività nella seconda metà del secolo tra

l'esercito e il governo, come la fiducia del fratello Federico successo al padre (1484) gli concesse, fino all'arresto (1491), per i gravi demeriti che gli furono imputati.

35

Fuit facta infrascripta responsio magnifico d. Hieronymo Morello, oratori florentino, ibi presenti, circa additionem faciendam instructioni Oratorum serenissimi et christianissimi domini Regis Franchorum, iuxta consultationes et conclusiones die hesterna, videlicet: ****

5 Fuit auditus et expeditus dominus Franciscus Sichus, presente domino Zacharia de Pisis, et ei fuit dictum quod, attento quod ill.ma Domina nostra non potest hodie dare audientiam, quam visitabit postea illustris dominus Marchio Mantuæ, ideo, ipse dominus Franciscus vadat cras versus exercitum; et pro alloggiamenti suis mittatur cum eo Franciscus Biragus pro primis logiamenti, pro
10 secundis mittetur Barcellus, et postea Johannes Avdocatus providebit. Deinde, fuit dictum ipsi domino Francisco quod superior et principalis huius incepti est illustris dominus Marchio Mantuæ, cui omnes debent obedire et interim ipse dominus Franciscus Sichus debeat se intelligere cum comite Joanne Baptista de Anguillaria et cum comite Marsilio Torello et omnia simul bene con-
15 sultent et concludant pro eorum exigentia, ita ut Statui Principum nostrorum et future victoriae sit bene consultum; et debent se continere et conservare passus et loca, donec prefatus dominus Marchio venerit, et si possunt, salvis rebus, offendere inimicos, offendant, etc.

Fuit conclusum quod responsio facienda Capitaneis Januæ, ne aliquid prejudicium fiat in titulis, mittatur in scriptis domino Antonio de Berceto, qui iuxta ipsius tenorem ad litteram respondeat.

Fuit, etiam, conclusum quod Balzarino de Laude dentur ducati XII pro persona sua; et scribantur octo famuli et mittatur contra Svycceros.

Item, quod domino Zachariæ de Pisis, pro illustri domino Marchioni Mantuæ, dentur mutuo centum corazine, quas redat postea novas.

Eodem die, post prandium.

Congregatis iisdem Senatoribus et Secretariis.

In causa Antonii de Busti et Joannis de Lampugnano, occasione gabelle salis civitatis Novariæ, pro qua ipse partes fuerunt audite, presente etiam domino Scipione Barvaria^a, qui repetivit relationem suam, quam in scriptis dederat, fuit conclusum quod remittantur Magistris Intratarum, qui provideant, ut eis justum videbitur, ita quod ducalis Camera sit satisfacta de debito dicte gabelle.

^a Leggi Barbavaria.

1478 die XVII decembris, de mane.

Congregatis, ut supra:

rev. d. Episcopo Comensi,	
d. Palavicino,	
d. Johanne Jacobo de Trivultio,	5
d. Orptheo de Richavo,	
d. Petro de Landriano,	
d. Cicho Symonetta.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calcho	
d. Johanne Jacobo Symonetta	
	10

Super supplicatione Arasmini de Ripa, petentis executioni mandari declarationem factam per Magistros Intratarum in causa, quam habet cum Petropaulo de Vicomercato, ordinatum fuit quod iniungantur Magistris suprascriptis, quod expediant ipsum Arasminum et faciant in hoc debitum suum. 15

p 422 Super supplicatione Lucae Crotti, conquerentis de suspensione facta quibusdam de Bulgaro ad instantiam Johannis Francisci Bossii, ordinatum fuit quod dicatur ipsi Luce quod velit prestare patientiam, donec redierit is Johannes Franciscus, qui cito rediturus est.

Fuit conclusum quod Franciscus de Perego mittatur Ravennas, pro conducendos pedites quingentos venetos ad ea loca, que habet in instructione; et fiant ei littere opportune. 20

1478 die XVIII^a decembris, post prandium.

Congregatis, ut supra:

rev. d. Episcopo Comi,	25
d. Johanne Ludovico Palavicino,	
d. Palavicino,	
d. Johanne Jacobo de Trivultio,	
d. Orptheo de Ricavo,	
d. Azone Vicecomite,	30
d. Cicho Symonetta.	
D. Johanne Symonetta	} secretariis.
d. Bartholomeo Calcho	
d. Johanne Jacobo Symonetta	

Fuit auditus Cosmus de Briusco, generalis sescalchus ducalis, qui retulit
 examinasse quid commodius et minus onerosum sit futurum Principibus nostris
 in logiando Oratores christianissimi Regis Franchorum, qui venturi sunt pro
 pacificanda Italia, et quod videtur minus fastidiosum et magis satisfabile ipsis
 5 Oratoribus, si datur eis florenum unum pro quolibet equo et quolibet die; et
 ipsi sibi faciant sumptus, ut eis melius videbitur; quam opinionem suprascripti
 Senatores comprobantes concluderunt quod sic fiat et executioni mandetur
 et logientur dicti Oratores in hospitiiis, quam comodius fieri poterit.

1478 die XVIII decembris, de mane.

P 423

10 Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,
 d. Palavicino,
 d. Johanne Jacobo Trivultio,
 d. Orpheo de Richavo,
 15 d. Petro de Landriano,
 d. Azone Vicecomite,
 d. Cicho Symonetta.

D. Johanne Symonetta
 d. Bartholomeo Calcho
 20 d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Lectis litteris Petri Francisci Vicecomitis et Johannis Petri Panigarolae,
 dissuadentium non esse non proseguendum ad destructionem Vallis Leventine,
 sed^a tantummodo^a esse^a muniendos^b passus et Belinzonam etc., prout in dictis lit-
 teris continetur, fuit consultatum super hac re et tandem conclusum quod, atten-
 25 to dispendio maximo facto in hoc negotio armigerorum et peditum; et attenta
 fuga Svycirorum, qui injuste hac ignominia affecerunt Principes nostros et com-
 buxerunt villas huius Domini in Valle Bregnii et Lugani, non esse aliquo pacto
 ferendam tantam injuriam et dedecus, sed gaudendum et fruendum esse dispen-
 dio facto, et vindicandam iniuriam; et ideo scribatur ipsi domino Petro Fran-
 30 cisco et Gubernatoribus exercitus ut proseguantur^c inceptum et comburant,
 depopulentur et devastent totam Vallem Leventinam, que causa est ipsorum
 malorum, et vadant circumspecti ut redeant cum victoria; deinde in tempore
 fiat forticulus in capite vallis predicte versus Alpes, ita ut claudatur aditus
 dictis Svyciris veniendi in Italiam per illam viam; et fiat id quod fieri potest,

35 ^a Su raschiatura. ^b Parzialmente su raschiatura. ^c Parzialmente corr. s su c q su s

p 424 ut illa vallis restituatur Ecclesie Maioris Mediolani ¹⁶⁸; et in hac excursione dicti Gubernatores faciant quicquid poterunt, salvis rebus, in ultionem dictorum Svycirorum; et quod capiatur arx^a Misochi et tota Misulsina, quoniam comes Henrichus de Sacho et filius contra obligationes suas et fidelitatem prestitam fecit contra Ducalem Statum et una cum Svyciris venit contra Belinzonam etc. 5

1478 die XX decembris, post prandium.

Congregatis, ut supra, Senatoribus infrascriptis, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,
d. Palavicino,
d. Johanne Jacobo de Trivultio, 10
d. Orpheo de Richavo,
d. Azone Vicecomite,
d. Cicho Symonetta.

Lectis litteris ex Venetiis, quibus significatur quod illustrissimum Dominium Venetum mittit huc dominum Antonium Donatum, oratorem suum pro rebus Alamanis, fuit conclusum quod ordinetur domus domini Aschanii pro habitatione dicti Oratoris, ornetur apparatime et fiant ei sumptus et teneantur ei persone idonee et prudentes, que videant et intelligant quinam ibi versabuntur. 15

1478 die XXI^a decembris de mane. 20

Congregatis infrascriptis Senatoribus, videlicet:

rev. d. Episcopo Comensi,
d. Palavicino,
d. Orpheo de Richavo,
d. Johanne Jacobo Trivultio, 25

^a Corr. x su s

168. La strada della Levantina che valica il S. Gottardo ebbe notevolissima importanza militare. La dipendenza dalla Chiesa Metropolitana di Milano è assicurata dal sec. X dalla donazione di Attone vescovo di Vercelli. I canonici milanesi assunsero successivamente col titolo di conti la giurisdizione della Valle, sulla quale i Visconti da Ottone a Gian Galeazzo imporranno il loro dominio, in aspra contesa con i Cantoni, tra guerre e paci fino al trattato di Bellinzona (1426). Essendo il presente registro mutilo, non conosciamo qual'eco ebbe nel Senato la triste novella della giornata di Giornico (28 dicembre 1478). 30

d. Petro de Landriano,
d. Azone Vicecomite,
d. Cicho Symonetta.

5 D. Johanne Symonetta
d. Bartholomeo Calcho
d. Johanne Jacobo Symonetta } secretariis.

Fuit admissus magnificus dominus Hieronymus Morellus, orator floren-
tinus, et de matura deliberatione et unanimi consensu suprascriptorum Sena-
torum, fuit ei communicatum quicquid retulit Alexander Colletta ex Janua de
10 pactis factis inter dominum Baptistam de Campofregoso et dominum Hy-
blectum de Flisco et eius fratrem et inter Pontificem et regem Ferdinandum
et Comunitatem Janue; et, ut rectius intelligat omnia predictus Orator, fuit
comisum Alexandro Collecte, ut hodie vadat ad legendum ei exempla dicto-
rum pactorum et hoc quia omnino intelligeret ab aliis; et propterea fuit conclu-
15 sum quod notificentur hec omnia etiam Venetiis per Oratores nostros, signi-
ficando quod dominus Baptista fecit dicta capitula sic temporum condicione ne-
cessitante, sed non intendit ea servare, immo vult servare fideliter promissa
Principibus nostris, cum quibus intelligit semper esse unum velle et unum nolle.
Item, audita requisitione Marchionum de Mulatio, petentium favorem con-
20 tra motus domini Roberti et domini Hibleti in Lunensi, fuit conclusum quod
hodie expediantur ducentum pedites ex illis qui redierunt ex Janua et mittan-
tur Pontremolum sub Zanono de Lavello, pro tutela illarum partium, una cum
aliis peditibus illuc missis.

1478 die XXII decembris.

25 **C**ongregatis suprascriptis Senatoribus et Secretariis.

In mane, decretum et conclusum fuit per Senatum quod sicuti etiam alias
promissum fuerat Marchionibus Mulacii unum eorum conducendi ad stipendia
armigerorum Familie, inter se concordare deberent quis esset conducendus et
debere, sedatis rebus Lunensibus, huc venire et admitteretur inter familiares
30 armorum, etc.

Super supplicatione Mengutii et filii, castellanorum arcis Prangarii in Pon-
tremulo, et Mathei Pichi, partis offense, petentium fieri executionem contra
Benedictum de Luchino de Vivaldo et socios, condemnatos in ducatos ducen-
tos, quia comburendo cassinas et blada dicti Mathei contrafecit fideiussioni date
35 de non offendendo; de quibus ducentis, centum applicantur Camere et centum
parti offense, et petentium partem Camere dari ipsis Castellanis et aliam par-

tem parti offense, fuit conclusum quod scribatur Commissario Pontremuli quod habeat diligentem informationem an possit ista executio fieri, sine scandalo et inconvenienti istis temporibus et, si fieri poterit, exequatur dictam penam et partem Camere ex nunc detur Castellanis et alteram partem detur ipsi Matheo parti offense, ut debetur ex dispositione instrumenti facti in dando fideiussores; si videbitur non posse fieri dictam executionem pro presenti, sine scandalo, supersedeat et adviset.

5

Super petitionibus Zanoni de Croppello, qui iturus est cum ducentis pedibus Pontremolum, fuit conclusum quod ipsi Zanono de Cropello dentur duodecim ducati pro provisione sua, quolibet mense, et solvantur duodecim pedes permansuri in eius domo et ad eius obedientiam; et nunc dentur dono centum ducati pro satisfaciendo suis creditoribus et ut possit emere equos pro equitando; quamquidem deliberationem significarunt magnifici d. Orpheus de Ricavo, et d. Johannes Jacobus de Trivultio, ducales consilarii, ipsi Zanono; et retulerunt ipsum fuisse contentum de hac deliberatione et acceptasse libenti animo ipsam condicionem, agendo gratias immortales illustrissimis Principibus nostris.

10

15

INDICE SOMMARIO

TABULA REPERTORIA ACTORUM SECRETORUM QUE
HOC IN LIBRO REGISTRATA SUNT . . . . . pag. 7

ACTA IN CONSILO SECRETO MEDIOLANI . . . . . » 15

TAVOLE FUORI TESTO

Coperta del Registro n. 134 . . . . . pag. 32-33

Manus di Giovanni Antonio de Girardis. Lettera a Cicco Simonetta
del 23 aprile 1478 (ASMi, *Tribunali Giudiziarii*, Senato, c. 168) » 176-177

La stampa di questo volume settimo della serie *ACTA
ITALICA*, pubblicato dalla FONDAZIONE ITA-
LIANA PER LA STORIA AMMINISTRATIVA,
è stata ultimata in Varese presso la
Società Tip. « Multa Paucis »
il 30 novembre 1964

